

NAKHON LAMPANG BUDDHIST'S JOURNAL

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2566)

NBJ

ISSN:2350-9953 (Print)

E-ISSN:2672-9830 (Online)

Vol.12 No.2 (May - August 2023)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

Volume 12 No.2 (May – August 2023)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

หลักการและเหตุผล

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นแหล่งรวบรวมผลงานทางวิชาการ และองค์ความรู้ที่สำคัญเนื่องจากเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนความเคลื่อนไหวในแง่มุมต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย

ในการนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคม และการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่

หมายเหตุ

1. บทความทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) จากภายนอกมหาวิทยาลัย และบทความที่ส่งถึงกองบรรณาธิการ ขอสงวนสิทธิ์จะไม่ส่งคืน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

2. บทความ ข้อความภาพประกอบ และตารางใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป และไม่ใช้ความรับผิดชอบของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

3. บทความจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างพิจารณาของวารสารฉบับอื่น หากตรวจสอบพบว่ามี การตีพิมพ์ซ้ำซ้อน ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

การจัดพิมพ์ ปีละ 3 ครั้ง
ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)
ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม)
ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

Volume 12 No.2 (May – August 2023)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

■ **ที่ปรึกษา**

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.

พระสุวรณ์เมธาภรณ์, ผศ.

พระเมธีธรรมจารย์, รศ.ดร.

พระเทพเวที, รศ.ดร.

พระโสภณวชิราภรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม

พระราชเชมมากร, รศ.ดร.

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.

พระราชธรรมมาลังการ

พระมหานพดล สุวณฺณเมธี

■ **บรรณาธิการ**

■ **ผู้ช่วยบรรณาธิการ**

■ **กองบรรณาธิการ**

พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

พระครูโสภณวีรบัณฑิต, ผศ.

พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.

พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

รองอธิการฝ่ายกิจการนิสิต

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

รองอธิการบดีวิทยาเขตแพร่

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษาผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง

นางสาวจิรัชนา กานต์ เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.อธิปัติย์ บุญมาก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
รองศาสตราจารย์ วิภาวรรณ ปัญจรัตน์	ข้าราชการบำนาญ
	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจจริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร สิริสุคันธา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันท์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิววัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ออกแบบปก นายเกรียงศักดิ์ ปินใจ

นิติกร อาจารย์พรณรงค์ บวรชัยธรรม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำฉบับ
ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระมหานพดล สุวณณเมธี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระครูสิริธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาบวรวิทย์ รตนโชโต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
พระมหาเกียรติ วรกิตติ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร สายทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมจันทร์ ศรีปรัชยานนท์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.รวีโรจน์ ศรีคำภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
รองศาสตราจารย์ ฉวีวรรณ สุวรรณภา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายัณต์ อินันใจ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา จิรภัคพงศ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่
นายณรงค์ เชื้อบัวเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหาอินทรวงศ์ อิศรภาณี, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พาเจริญ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์นิชา ปัญจอริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ดร.เกษตรพรพรรณ พันธุ์ศรีเกศ	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษ์ศรี เกียรติบุตร	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริขวัญ ปัญญาเรียน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ร้อยตำรวจเอกสัญญา บุญภา	อัยการจังหวัดแพร่
พ.ต.ต.หญิง นงค์เยาว์ อาทิตยานนท์	ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 5
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ พาเจริญ	วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
น.อ.รศ.ดร.อนุชา ม่วงใหญ่	โรงเรียนนายเรือ จังหวัดสมุทรปราการ
ดร.ณัฐนนท์ จิรกิจนิมิต	สถาบันพหุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.อณิษฐา หาญภักดีนิยม	กรมการพัฒนาชุมชน

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์เป็นปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2566) อย่างต่อเนื่องกัน โดยมีผู้ให้ความสนใจและสอบถามถึงความคืบหน้าของบทความเป็นจำนวนมาก โดยวารสารฉบับนี้ได้รับเกียรติจากคณาจารย์ นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งภายในและภายนอก นำเสนอบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งทางกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ขอขอบพระคุณทั้งผู้ที่สนใจเข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานและผู้อ่านที่สนใจวารสารฉบับนี้ มา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มีบทความประจำฉบับนี้ นำเสนอทั้งสิ้น 19 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย (Research Articles) 17 บทความ และ บทความวิชาการ (Academic Article) 2 บทความ

บทความวิจัย (Research Articles) 17 บทความ ได้แก่

- 1. การพัฒนารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ** โดย ณภัทรมณ พลาพล และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ (2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ และ (3) จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจงเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 22 คน (2) ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 427 คน (3) ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อประเมินร่างรูปแบบการการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ และร่างคู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ จำนวน 14 คน และ (4) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ จำนวน 5 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจผลการวิจัยพบว่า
1. รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ได้แก่ 1.1) มิติที่ 1 ด้านผู้เกษียณอายุ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. คุณลักษณะส่วนตัว 2. มนุษย์สัมพันธ์ และ 3. จรรยาบรรณ 1.2) มิติที่ 2 ด้านองค์กร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน 2. การจัดวางตำแหน่งงาน 3. การพัฒนาศักยภาพ 4. การจัดการความรู้องค์กร 5. การบริหารสัญญา/ค่าตอบแทน และ 6. การจัดระบบงาน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

2. คู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แนะนำคู่มือ และส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ได้รับความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยฉันทามติคู่มือแนวทางได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการได้

2. แม่: ภาพสะท้อนความเป็นแม่ ที่สื่อผ่านภาษาและมโนทัศน์ของคนไทย โดย ศุภิสรา เทียนสว่างชัย และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อถึงความเป็นแม่ ที่ปรากฏอยู่ในการใช้ภาษาเชิงความเปรียบ โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างจากนิตยสารเกี่ยวกับแม่และลูก ซึ่งเป็นนิตยสารเฉพาะกลุ่มที่มีเนื้อหาที่สื่อถึงความเป็นแม่ที่สะท้อนระบบมโนทัศน์ หรือ “มโนอุปลักษณ์” (Conceptual metaphor) และความคาดหวังของสังคมต่อผู้เป็นแม่ ที่แตกต่างไปจากสังคมสมัยก่อน ผ่านการใช้อุปลักษณ์ โดยใช้กรอบแนวคิดมุมมองอุปลักษณ์ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน ของ เลคอฟและจอนสัน เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์ และมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนกรอบแนวคิดของการเป็นแม่ยุคใหม่ ผลการศึกษาพบว่า อุปลักษณ์ของแม่ ที่กล่าวถึงในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของแม่ในสังคมร่วมสมัย ที่ถูกคาดหวังให้เป็นทั้งผู้หญิงที่ทำงานเก่งทั้งนอกบ้านและในบ้าน โดยใช้บทบาทของการทำงานในฐานะต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับบทบาทของแม่ที่ต้องรับผิดชอบจัดการงานภายในบ้าน มโนอุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับแม่ที่ปรากฏจึงไม่เพียงสะท้อนบทบาทแม่ของผู้หญิงยุคใหม่ แต่ยังแสดงให้เห็นการผลิตซ้ำวาทกรรมความคาดหวังต่อผู้หญิงที่ยังวนเวียนอยู่ในมิติเดิม

3. ความพึงพอใจของลูกค้าเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสาของชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดย จินตนา จันเรื่อน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสาของชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน ได้แก่ กลุ่มลูกค้าปลีกจำนวน 100 คน และลูกค้าส่งจำนวน 5 คน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี สถานภาพสมรส การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ส่วนพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อดอกไม้ประดิษฐ์ มีเหตุผลในการซื้อเพื่อในงานพิธี เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ซื้อเพื่อทดแทนดอกไม้จริง เหตุผลด้านราคาเพราะราคาเหมาะสม เหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เพราะการหาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง และเหตุผลด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องมีโปรโมชั่นถูกใจ ส่วนความพึงพอใจ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 โดย ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 ด้านราคา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 การ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

เปรียบเทียบพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค พบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับเหตุผลในการซื้อ เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ และเหตุผลด้านราคาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4. การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสู่มาตรฐานของโรงเรียนดอนชัยวิทยาอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดย กันธิษา วงศ์ษา และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสู่มาตรฐานของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 30-40 ปี ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ มีสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มาตรฐานด้านนักเรียน มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ และมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ

5. ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 โดย มาลาวรรณ จันทวงสิน และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาจากสองคณะวิชา คือ คณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว จำนวน 363 คน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียน-การสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในภาพรวมของทั้ง 2 คณะวิชาโดยรวมแล้วทุกปัจจัยอยู่ในระดับหลายทั้งสองคณะวิชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับหลาย ($\bar{x}=3.70, S D=0.95$) ในคณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับหลาย ($\bar{x}=3.54, S D=(0.97)$) ในคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยที่เรียงตามลำดับ ได้แก่ คือ ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และปัจจัยสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยทางเทคนิคของการรับ และส่งข้อมูล เพาะปัจจัยเหล่านี้ จึงทำให้การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียน-การสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในบางวิชาและนักเรียนบางกลุ่ม โดยเฉพาะนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและชนบท ไม่สามารถเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนได้ จึงทำให้ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีนักเรียนออกกลางคันจำนวนมากกว่าปีที่ผ่านมา

6. การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดย ณัฐพงษ์ ศรีใจวงศ์ และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลที่ตัดสินใจเลือกซื้อโคเนื้อ จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยนำมาวิเคราะห์และใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ส่วนปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.34$) ด้านราคา ($\bar{x} = 3.97$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{x} = 2.81$) และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{x} = 2.53$) ตามลำดับ การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการเลือกซื้อโคเนื้อ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ในด้านผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกซื้อ และอิทธิพลของพฤติกรรมในการเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ในด้านผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

7. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ โดย นิธิพัฒน์นิร ชาวบ้านเกาะ และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ 3) จัดทำคู่มือการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการวิจัยนี้ใช้วิธีการทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกให้ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างในการสนทนากลุ่ม 7 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย 5 คน 3) ผู้ตอบแบบสอบถาม 460 คน 4) ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินร่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและร่างคู่มือแนวการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการสนทนากลุ่ม 13 คน และ 5) ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคู่มือแนวการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสรุปเนื้อหาในการสนทนากลุ่ม และ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ AMOS ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้แก่ ทักษะมนุษย์ ทักษะโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต ทั้ง 3 องค์ประกอบร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 50.80

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

นอกจากนี้ ทุมนมนุษย์ และ ทุนโครงสร้าง ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานผ่านความสมดุลการทำงานและชีวิต ทั้ง 2 องค์ประกอบร่วมกันทำนุภาพการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบความสมดุลการทำงานและชีวิต ได้ร้อยละ 27.80 แบบจำลองสมการโครงสร้างจากการพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีปัจจัยขององค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังนี้ ทุมนมนุษย์ ได้แก่ เจตคติในการปฏิบัติงานอัตมโนทัศน์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการบริหาร และ ทักษะในการปฏิบัติงาน ทุนโครงสร้าง ได้แก่ การจัดการองค์ความรู้ การปรับตัวเชิงพลวัต การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เชิงกลยุทธ์ ความสัมพันธ์ลูกค้า และ ความสัมพันธ์ชุมชน ความสมดุลการทำงานและชีวิต ได้แก่ ครอบครัวยุคใหม่ และ เวลา ส่วนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ คุณภาพงาน ปริมาณงาน ระยะเวลาการส่งมอบงาน และ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

3. คู่มือพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์แนะนำแนวทาง โดยแบ่งเป็น 3 มิติ ได้แก่ ทุมนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต โดยได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีเนื้อหาและความเป็นไปได้ในระดับดีมากในการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

8. **การจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา** โดย จีระศักดิ์ ปันลำ และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท 2) เพื่อศึกษาการสร้างธรรมานุชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบล และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้นำครอบครัวในตำบลพระบาท จำนวน 262 คน กลุ่มเสวนา ได้แก่ พระภิกษุ และคฤหัสถ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลพระบาท จำนวน 14 รูป/คน และกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ พระสังฆาธิการ และประธานชุมชน ในตำบลพระบาท อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 12 รูป/คนผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน ได้แก่ การทะเลาะวิวาทและการประทุษร้ายกันในหมู่วิญญู การหลอกลวงขายสินค้าโดยผู้ขายแสดงข้อความเท็จ การเล่นเกมพนันด้วยวิธีการโกงเพื่อชนะและรับเงิน ปัญหาเสพติดทำลายความสุขในบ้าน และคนเมาสุรา กระทำผิดศีลธรรมและกฎหมายในวัดและชุมชน ด้านการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้แก่ วัดและชุมชน ควรร่วมกันโดยรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรป้องกันภัยในระดับชุมชน เพื่อสอดส่องป้องกันภัยให้แก่สมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่อง ครอบครัวควรสร้างบรรยากาศภายในบ้าน ให้ทุกคนในบ้านรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ด้านการสร้างธรรมานุชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนควรใช้ความเสียสละเป็นฐานจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และให้คนในชุมชนรู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ประชาชนควรพิจารณาอย่างรอบคอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

บ้านและนอกบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกในการป้องกันการก่ออาชญากรรม ดังนั้น รูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา คือ ประชาชนควรใช้โยนิโสมนสิการเป็นฐานในการพิจารณาการรู้จักยังคิด ยับยั้งตนไม่ให้เกิดเภทภัย เรียนรู้อุปกรณ์เครื่องป้องกันการโจรกรรม และเรียนรู้การเอาชนะใจตนเองที่จะไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภท ด้านผู้นำชุมชนควรอุทิศตนสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน

9. เส้นทางการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐม โดย อลินพิชา นพทวีวัฒน์ และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทำความเข้าใจการเข้าสู่เส้นทางการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเป็นแนวทางในการป้องกัน โดยการศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้ต้องขังเรือนจำกลาง จังหวัดนครปฐม และครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง รวมทั้งสิ้น 16 คน ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบเส้นทางชีวิตของกรณีศึกษามีรูปแบบที่คล้ายกันเริ่มต้นจากสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่มีการหย่าร้างหรือพ่อแม่มีพฤติกรรมเสพและขายยาเสพติด อยู่อาศัยในชุมชนที่เต็มไปด้วยยาเสพติด การโดนจับครั้งแรกและถูกลงโทษไม่สามารถทำให้ผู้ต้องขังเข็ดหลาบจากการลงโทษได้ มีการกลับมากระทำผิดซ้ำอีกมีปัญหาเรื่องเงิน ขาดโอกาสทางการศึกษา สาเหตุที่ตัดสินใจกระทำผิดคือผู้ต้องขังที่เสพยาเสพติดเป็นกลุ่มที่มีปัญหายุ่งเหยิงในชีวิต ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดส่วนใหญ่คือการถูกชักชวน ปัญหานี้มักเกิดกับเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวขาดความอบอุ่นใจแต่เอาเพื่อนเป็นที่พึ่ง ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังมีการรับรู้เกี่ยวกับโทษมาก่อนรับรู้และเข้าใจว่าผิดกฎหมายแต่ยังตั้งใจทำเพื่อผลประโยชน์ในหลายด้าน ปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมาย ไม่ปราบปรามจริงจัง และผลการศึกษาแนวทางการป้องกันคือต้องมีจิตใจเข้มแข็ง ต้องสร้างคุณค่าให้ตัวเอง รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์หรือทำงานที่สุจริต ควรมีมาตรการร่วมกันจากฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดและผู้สนับสนุนควรร่วมกันในการวางแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ กวาดล้างปราบปรามแหล่งมั่วสุ่มอย่างจริงจัง สถาบันครอบครัวต้องมีความเข้าใจกัน ควรบัญญัติบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามลักษณะดังกล่าวให้หนักกว่าฐานความผิดเดิมในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

10. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม โดย ชานนท์ สารพล และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร โดยเป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชน จำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่า

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

ข้าม ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 2) ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามแตกต่างกัน 3) แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร นครบาลท่าข้าม ประกอบด้วย 3.1) ด้านฝึกอบรม ควรอบรมเชิงวิชาการให้แก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย 3.2) ด้านการบริการ ควรมีส่วนร่วมกับประชาชนในการแก้ปัญหาจราจร การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ และการทำงานด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ 3.3) ด้านสวัสดิการ ในด้านสวัสดิการไม่ควรมุ่งเน้นในเรื่องของส่วนแบ่งเงินรางวัล จากเงินค่าปรับ ข้อเสนอแนะควรให้สวัสดิการผู้ปฏิบัติงานจราจรมีเงินประจำตำแหน่งที่แน่นอน 3.4) ด้านการบริหาร ควรมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน

11. แรงจูงใจการศึกษาหลักสูตรโปรแกรมภาษาอังกฤษ: พัฒนาการศึกษาศึกษาของโรงเรียนวัฒนา นุศาสตร์ โดย โสภณ ลือดั่ง และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร ภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ และเพื่อหาข้อเสนอแนะในการเลือกเรียน หลักสูตรภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ เป็นวิจัยผสมผสาน โดยวิธีเชิงปริมาณ ศึกษากลุ่มนักเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-Test F-Test (ANOVA) และเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์นักเรียนหลักสูตร ภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น จำนวน 5 คน ครูโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ จำนวน 3 คน และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. แรงจูงใจด้านสถานศึกษา พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.0, S.D. = .99$) 2. แรงจูงใจด้านสังคม พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25, S.D. = .86$) 3. แรงจูงใจด้านครอบครัว พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39, S.D. = .79$) 4. แรงจูงใจด้านปัจจัยภายในของนักเรียน พบว่า แรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร IEP โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91, S.D. = 1.0$) ทั้งนี้ งานวิจัยให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การนำไปปฏิบัติ และการวิจัยในอนาคต

12. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอนจังหวัด สุราษฎร์ธานี โดย ยุภาพรรณ หิตอักษร และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาความคิดเห็นของ ประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนก ตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนผู้ที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว กรณีพบความแตกต่างใช้วิธีทดสอบรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.94$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการให้ความรู้ และด้านการใช้กฎหมาย ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.95$) รองลงมาเป็นด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู ($\bar{x} = 3.94$) และสุดท้ายคือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร ($\bar{x} = 3.93$) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัด สุราษฎร์ธานีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากร ชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่แตกต่างกัน

13. การศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย โดย พระสมุห์เกียรติกร กิตติเวที และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมและนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การศึกษาวิจัยนี้เป็นงานวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย จำนวน 27 รูป และใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย พบว่า พระนิสิตมีความสำคัญต่อการเผยแพร่พระธรรมะอย่างมาก เพราะเป็นกำลังของพระพุทธศาสนา พระนิสิตมีแนวทางการเผยแพร่ธรรมะที่แตกต่างและหลากหลาย เช่น การจัดรูปแบบกิจกรรม การใช้ภาษาและการสื่อสาร ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญในการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ คือ 1) บุคคล 2) หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา 3) ภาษาและการสื่อสาร 4) การจัดกิจกรรม และ 5) เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ที่ประกอบด้วย 1) สันติสนา 2) สมาปทา 3) สมุตเตชนา และ 4) สัมปหังสนา

14. ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี โดย ชีระ กุลสวัสดิ์ และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลนครแหลมฉบัง จำนวน 301 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ระดับความผูกพันต่อองค์การ ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์การ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์การ และด้านความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การ อยู่ในระดับมาก

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

2) ตัวแบบความความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ค่า Relative Chi-square เท่ากับ 1.48 Goodness of Fit Index: GFI) เท่ากับ .97 Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI เท่ากับ .96 Comparative Fit Index: CFI เท่ากับ .99 Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA เท่ากับ .04 ตัวแปร คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน สามารถอธิบายความผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 67

15. ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง โดย คุณรัชนีกร มหาศักดิ์สวัสดิ์ และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรม ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายูบใน อำเภอวัง จันทร จังหวัดระยอง และเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของ ชุมชนโดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด จำนวน 15 คน แบ่งออกเป็น เก็บรวบรวมด้วยการ สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหรือ องค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ และการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการฯ และเคยทำงานกับโครงการฯ จำนวน 4 คน และ กลุ่ม ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการฯ และไม่เคยทำงานกับโครงการฯ จำนวน 4 คน นอกจากนี้ มีการสังเกตการณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้วย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล มีการตรวจสอบความถูกต้องของ ข้อมูล ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายูบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวก จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนโดยรอบได้รับการพัฒนา ด้านรายได้ของประชาชนในชุมชนโดยรอบเพิ่มขึ้น ด้านอาชีพ เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ด้านค่านิยมและ วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของชุมชนได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ด้านบทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพล ต่อการดำเนินโครงการฯ ผู้นำระดับท้องที่มีความเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของภาคประชาชนเพื่อติดตามการ ดำเนินการของโครงการฯ และด้านการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ เกิดการประสานงาน การเจรจาต่อรอง เพื่อแก้ปัญหาสาธารณะร่วมกัน ระหว่างผู้นำระดับท้องที่และเจ้าหน้าที่โครงการฯ ส่วนผลกระทบเชิงลบ มี จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการขยะ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ น้ำ คุณภาพของน้ำ (2) ปัญหา ข้อจำกัด ของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบฯ ได้แก่ การพัฒนา คุณภาพชีวิตให้กับประชาชนยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบลป่ายูบใน และการประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนิน โครงการฯ ยังไม่ทั่วถึง และมีข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบ ได้แก่ การสนับสนุน ด้านการศึกษา สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร เพิ่มการจ้างงานประชาชนในพื้นที่

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนินงานของโครงการฯ และรับฟังความคิดเห็นให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลป่ายูบใน และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

16. พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก โดย กริชชัย ธรรมสอน และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก และ 2) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน ได้แก่ เล่าปี่ โจโฉ และ ซุนกวน เป็นตัวละครหลักในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก ข้อมูลจะถูกวิเคราะห์โดยใช้แนวการวิเคราะห์จากหนังสือสามก๊กฉบับผู้บริหารของก่อกศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ในการศึกษาครั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาตัวละครนำจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กทั้ง 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และ ซุนกวน มีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ ทั้งนี้คุณลักษณะต่างๆ นั้น ยังมีข้อควรแก้ไขปรับปรุงในตัวละครทั้ง 3 เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาและเป็นแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำผลจากการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊กด้วยพุทธวิธีทางพระพุทธศาสนา พบว่า โจโฉ เล่าปี่ และ ซุนกวน มีภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ และ พรหมวิหาร 4 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะเด่นของตัวละครทั้ง 3 คนนี้ มาเสนอเป็นแนวทางพุทธบูรณาการ ในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาองค์กรในลักษณะของการเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำตามพุทธวิธีบริหาร

17. อัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา โดย พระครูวรารณวิศุรย์ และคณะ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อรวบรวมข้อมูลอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา 2) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเพณีสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดพะเยาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิดกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 24 รูป/คน ประกอบด้วย พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานวัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา ประธานคณะกรรมการวัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา พ่ออาจารย์วัด (มัคทายก) รวมถึงกลุ่มบุคคลอื่น ๆ เช่น ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการวัฒนธรรม เยาวชนรุ่นใหม่ 9 อำเภอในจังหวัดพะเยา ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอดอกคำใต้ อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน อำเภอจุน อำเภอภูซาง อำเภอภูพานยาว และอำเภอแม่ใจผลการวิจัยพบว่า 1) บริบททั่วไปของเมืองพะเยา พบว่า สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดพะเยาเป็นที่ราบสูงและภูเขา มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือกว๊านพะเยา สภาพธรรมชาติ ประเพณีและวัฒนธรรมของเมืองพะเยาคือมรดกที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นผลงานของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมที่ผู้คนเมืองพะเยาได้ปฏิบัติสืบกันมาอย่างต่อเนื่อง มีทั้งประเพณีประจำเดือน เทศกาล หรือที่ทำในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตแบบพุทธ ความเชื่อ ความศรัทธาในพระเจ้าตนหลวงพระคู่บ้านคู่เมืองพะเยา 2) บริบททางด้านประเพณีของเมืองพะเยา พบว่า เมืองพะเยามีประเพณีประจำเดือนไม่แตกต่างจากของ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

ล้านนามากนัก โดยมีประเพณีที่ปรากฏใน 12 เดือน คือ ประเพณีทานหัวหิงไฟพระเจ้า ประเพณีงานปอย
บวชปอยเป็ก ประเพณีปอยข้าวสังข์ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแปดเป็งไหว้สาปูกาพระเจ้าตนหลวง
ประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีสู้ขวัญควาย ประเพณีทานสลาก ประเพณีทำบุญทอดกฐิน
ประเพณีตั้งธรรมหลวง และประเพณีเข้ากรรมกรูขมุล 3) อັตลัษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา
พบว่า ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาปามีพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำ และประเพณีสืบสานตำนาน
ไถลื้อ เป็นประเพณีที่มีความสำคัญ และเป็นอັตลัษณ์ที่โดดเด่น เกิดจากความร่วมมือร่วมใจกันของชุมชนบวก
กับพลังแห่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จนสร้างจุดเด่นเป็น

บทความวิชาการ (Academic Article) 2 บทความ ได้แก่

18. ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความสมดุลของเหล่าจื้อ โดย พงษ์ประภากรณั สุระรินทร์ และคณะ
บทความนี้เป็นบทความวิชาการ การศึกษานี้ได้แนวคิดคือเต๋าเป็นแนวคิดเต็มไปด้วยเชิงปรัชญาและม
ความหมายหลายนัยยะ การศึกษาวิเคราะห์ และตีความคำสอนของเหล่าจื้อนี้เองเป็นหนึ่งในเหตุผลว่าทำไม
เต๋าจึงเป็นเนื้อหาที่น่าสนใจจากอดีตสู่ปัจจุบัน หัวข้อเรื่องความสมดุลเป็นคำสอนที่น่าสนใจอย่างมากในเต๋า
ต่อจิงของเหล่าจื้อ การมีชีวิตกลมกลืนระหว่างเต๋าและธรรมชาติเป็นคำสอนของเหล่าจื้อ เนื้อหาง่ายแต่ก็ยากที่
จะเข้าใจตามความหมาย หลักการนี้เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการขับเคลื่อนมากมาย เพื่อให้เกิดความสันติภาพ
ทางสังคม การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์วิธีการเนื้อหาความสมดุลในเต๋าต่อจิงกับธรรมชาติ
ผู้วิจัยใช้สำนวนการแปลภาษาไทยของพจนานันท์ สันติ ในการนำมาศึกษาในครั้งนี้ วิธีการที่ใช้ในการศึกษา
ครั้งนี้ ประกอบด้วยเอกสารหลักฐานและการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลของการศึกษาพบว่าเหล่าจื้อไม่ได้สอน
ว่าจะต้องประยุกต์คำสอนของตัวเองในเรื่องของความสมดุลอย่างไร เหล่าจื้อ สอนเพียงแค่เต๋าต่อจิงเท่านั้น
เต๋าต่อจิงเป็นเพียงแค่อะไรสักอย่าง มีเพียงแค่ 81 โศลก และ 5,000 ตัวอักษร การศึกษานี้ มีข้อเสนอสื่อว่า
การประยุกต์ใช้คำสอนของเหล่าจื้อขึ้นอยู่กับการศึกษาตีความของผู้ศึกษา เพราะแนวคำสอนของเหล่าจื้อเป็น
ลักษณะเชิงวิเคราะห์และตีความ และคำสอนเอกของเหล่าจื้อเองก็ให้ความสำคัญในเรื่องของสมดุลระหว่าง
มนุษย์และธรรมชาติ

19. การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยมธรรมในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน โดย
พระสมุห์กิตติพงษ์ กิตติวิโส และคณะ บทความนี้เป็นบทความวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนว
ทางการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยมธรรมในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงาน
ของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากในระดับชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน
เป็นตัวแทนของหน่วยงานราชการทุกหน่วยงานและมีความเกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมาก หลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้การทำงานร่วมกันกับ
หน่วยงาน องค์กร และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ หลักการบริหารนิยมธรรม ซึ่งประยุกต์เป็นแนวทาง
ได้ 7 ประการ คือ หลักการประชุมแบบสม่าเสมอ หลักความพร้อมเพรียงของการจัดกิจกรรม หลักการออก

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

กฎระเบียบและกฎหมาย หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลักการมีส่วนร่วมของสตรี หลักการทำนุบำรุงวัฒนธรรม และหลักการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนา

ทำนุบำรุงวัฒนธรรม ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เลือกให้ วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานของท่าน และหวังอย่างยิ่งว่าผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามเจตนารมณ์ และวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะประการใดในการปรับปรุงคุณภาพวารสารนี้ให้ดียิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขออ้อมรับด้วยความยินดี

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร สายทอง
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย: (Research Articles)

- การพัฒนารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจ
อุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ..... 1 – 16
The Development Of A Human Resource Management Model For Retirees
In The Manufacturing Industry And Service Busines
ณภัทรมณ พลาพล, ธีรวัช บุญยโสภณ และสุภัททา ปิณฑะแพทย์
Napattaramon phalaphon, Teerawat boonyasopon
and Supatta pinthapataya
- แม่: ภาพสะท้อนความเป็นแม่ ที่สื่อผ่านภาษาและมโนทัศน์ของคนไทย..... 17 - 30
Mother: A Reflection Of Motherhood Portrays In The Language And Concept
Of Thai People
ศุภิสรา เทียนสว่างชัย และนพรัตน์ น้อยเจริญ
Supisara Thiensawangchai and Nopparat Noyjarean
- ความพึงพอใจของลูกค้าเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสาของ
ชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง..... 31 - 45
Satisfaction Of Target Customers Toward Artificial Flower Products Made
From Mulberry Paper Of Ban Tok Hua Dong Community, Mae Tha District,
Lampang Province
จินตนา จันเรือน
Jintana Junruan
- การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสู่มาตรฐานของโรงเรียนดอนชัยวิทยา
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน..... 46 - 58
Conditions Of Library Operations To The Standards Of Donchai Wittaya
School In Maesariang District, Mae Hong Son Province
กัณธิชา วงศ์ษา และ สำเนา หมั่นแจ่ม
Gunticha Wongsas and Samnao Muenjaem

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19..... 59 - 72
The Factors Of Using Electronic Media In Learning And Teaching At The
National University Of Laos During The Epidemic Of Covid-19
มาลาวรรน จันทวงสิน, เฉลิมชัย ปัญญาดี, วินิจ ผาเจริญ และ อัคราชัย เสมมณี
Malavanh Chathavongsin, Chalermchai Panyadee, Winit Pharcharuen and
Akharachai Semmanee
- การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง..... 73 - 86
Markrtng Strategy Development Of Community Enterprises A Case Study
Beef Cattle Farmimg Community Enterprise Group Workaew Sub District,
Hangchat District, Lampang Province
ณัฐพงษ์ ศรีใจวงศ์, ภูติส เหล็งพั้ง และ พิมพร เทพปินตา
Nattapong Srijaiwong, Phudit Hlengphang and Phimporn Theppinta
- รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์..... 87 - 102
The Causal Relationship Model Of Factors Affecting The Work Efficiency Of
Employees In The Automotive Industry
นิจปณ์ธีร์ ชาวบ้านเกาะ, สุภัททา ปิณฑะแพทย์ และ ชัยวิชิต เขียรชนะ
Nijpannee Chaobankor, Supatta Pinthapataya and Chaiwichit Chainchana
- การจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตาม
แนวพระพุทธศาสนา..... 103 - 115
The Buddhism-Conforming Styles Of Safety Management For Life And
Property Of Temples And Communities In Phrabat Subdistrict
จิรศักดิ์ ปันลำ และ กตัญญู เรือนตุ่น
Jirasak Panlam and Katamyou Rueantun

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- **เส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐม.....** 116 - 130
Routes Of Drug-Related Offences And Drug-Related Criminal Offenses Of Inmates At Nakhon Pathom Central Prison
อลินพิชา นพทวีวัฒน์ และ โสรรัตน์ กลั้ววิลลา
Alinpicha Noptawiwat and Sorat Glubwila
- **แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม.....** 131 - 145
Guidelines To Increase The Efficiency Of The Performance Of Traffic Police Officers At Tha Kham Metropolitan Police Station
ชานนท์ สารพล และ เสกสรรค์ เครือคำ
Chanon Sarapol and Seksan Khruakham
- **แรงจูงใจการศึกษาหลักสูตรโปรแกรมภาษาอังกฤษ : พัฒนาการศึกษาศึกษาของโรงเรียนวัฒนาอนุศาสน์.....** 146 - 161
Academic Motivation In The Intensive English Program (Iep): The Educational Development In Watananusas School
โสภณ ลือดั่ง และ ชยาภรณ์ จตุรพรประสิทธิ์
Sopon Luedang and Chayaporn Chaturapornpravit
- **ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....** 162 - 176
Opinions Of The People Towards Coastal Resources Management In Bandon Bay, Surat Thani Province
ยุภาพรรณ หิตอักษร, สุปราณี ธรรมพิทักษ์ และ อนูรัตน์ อนันทนาร
Yupapan Heat-aksorn, Supranee Thammaphithak and Anurat Anantanatorn
- **การศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่.....** 177 - 189
The Study Of Dharma Sharing Guidelines To Foreigners By Student Monk At Chiang Rai Buddhist College
พระสมุห์เกียรติกร กิตติเวที และ ศุภกร ณ พิกุล
Phrasamuhkiatikorn Kittiwedhi and Supakorn Napikul

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
● ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี.....	190 - 204
Organizational Commitment Of Laemchabang City Municipalities Officers, Chonburi Province ธีระ กุลสวัสดิ์ และ ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน Teera Kulsawat and Passanan Phuangthuean	
● ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ต่อประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง.....	205 -222
Impacts Of The Eastern Economic Corridor Innovation (Eeci) Development On People’s Quality Of Life In Pa Yup Nai Subdistrict,Wang Chan Distric, Rayong Province รักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์ และ อุษณากร ทาวะรัมย์ Rukchanok Mahasaksawat and Ausanakorn Tavarom	
● พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก.....	223 - 234
Buddhist Administrative Methods From The Romance Literature Of Three Kingdoms กริชชัย ธรรมสอน และ อานูรักษ์ साแก้ว Krichchai Thumasorn and Anurak Sakaew	
● อัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา.....	235 - 249
An Important Traditional Identity Of Meuang Phayao พระครูวรวรรณวิฑูรย์, พงษ์ประภากรณ์ สุระรินทร์, สุเทพ สารบรรณ และ ชูชาติ สุทชะ Phrakruworawannavitoon, Pongprapakorn Surarin, Suthep Saraban and Chuchat Sutta	
บทความวิชาการ: (Academic Article)	
● ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความสมดุลของเหลาจื้อ.....	250 - 262
An Analysis Of Balance Idea Of Laozi พงษ์ประภากรณ์ สุระรินทร์, ธฤตต์วัชร ไชยเหมวงศ์, พระครูวรวรรณวิฑูรย์ และ พระยุพธนา อธิจิตโต Phongprabhakorn Surarin, Taritwat Chaihemwong, Phrakruworawanwithun and Phrayuthana Athigitto	

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน..... 263– 273

The Applying Of The Aparihaniyadhamma In The Performance Of The
Village Chiefs

พระสมุห์กิตติพงษ์ กิตติวิโส และ พัชรีญา ฟองจันทา

PhrasamuKittiphong Kittiwangso and Patchareeya Fongchanta

ภาคผนวก

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง (275)

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง (278)

ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง (279)

ใบสมัครสมาชิก (301)

การพัฒนาารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงาน
ในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ

THE DEVELOPMENT OF A HUMAN RESOURCE MANAGEMENT MODEL FOR
RETIRES IN THE MANUFACTURING INDUSTRY AND SERVICE BUSINES

¹ณภัทรมณ พลาพล, ²ธีรวัช บุญยโสภณ และ ³สุภัททา ปินทะแพทย์

¹Napattaramon Phalaphon, ²Teerawat Boonyasopon and ³Supatta Pinthapataya

¹ภาควิชาการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม

¹มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

Bachelor of Business Administration Program in Industrial Business and Human Resource Development,

King Mongkut's University Of Technology North Bangkok, Thailand

¹Corresponding Author's Email: palapol46@hotmail.com

Received: 2023-05-03

Revised: 2023-07-13

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ (2) สร้างและพัฒนาารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ และ (3) จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจงเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 22 คน (2) ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 427 คน (3) ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อประเมินร่างรูปแบบการการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ และร่างคู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ จำนวน 14 คน และ (4) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ จำนวน 5 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ได้แก่

1.1) มิติที่ 1 ด้านผู้เกษียณอายุ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. คุณลักษณะส่วนตัว 2. มนุษยสัมพันธ์ และ 3. จรรยาบรรณ

1.2) มิติที่ 2 ด้านองค์กร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน 2. การจัดวางตำแหน่งงาน 3. การพัฒนาศักยภาพ 4. การจัดการความรู้องค์กร 5. การบริหารสัญญา/ค่าตอบแทน และ 6. การจัดระบบงาน

2. คู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แนะนำคู่มือ และส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ได้รับความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยฉันทามติคู่มือแนวทางได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการได้

คำสำคัญ: รูปแบบ; การพัฒนา; การบริหารทรัพยากรมนุษย์; ผู้เกษียณอายุงาน

Abstract

The objectives of this study were to (1) examine the elements of retiree human resource management, (2) develop a model for retiree human resource management, and (3) prepare a manual on retiree human resource management. Both qualitative and quantitative research are used in this study. Purposive sampling is used to choose the sample population, which includes 14 luminaries for a focus group seminar to assess The Development of a Human Resource Management Model for Retirees in the Manufacturing Industry and Service Business, 22 experts for in-depth interviews, 427 respondents for research questionnaire responses, and 5 experts for the validation of the research tool. Questionnaires and in-depth interviews were the research tools. In-depth interview data were subjected to content analysis, while survey data were subjected to percentage, mean, and exploratory factor analysis.

The findings indicated that:

1. Models of human resource management for retirees in the manufacturing and service industries, including

1.1) Dimension 1: Retirees consist of three parts: personal characteristics, interpersonal skills, and ethical standards.

1.2) The second dimension of organization is made up of six parts: systematization, organizational knowledge management, contract/compensation management, consideration of retirees, job placement, and prospective growth.

2. There are two components to the guidelines for managing human resources for retirees in the manufacturing and service sectors: The manual's introduction is in Part 1, and its development of best practices for human resource management for retirees employed in the manufacturing and service sectors is in Part 2. Experts have unanimously agreed to endorse the service. The recommendation has been deemed reasonable by experts, and it can be used to create human resource management for retirees in industrial and service industries.

Keywords: Model; Development; Human Resource Management; Retiree

บทนำ

ธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้ทำการวิจัยถึงแนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยปี พ.ศ. 2565-2567 พบว่าเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ย 4% ต่อปี หลังจากที่อยู่ต่ำกว่าการเติบโตอยู่ในระดับสูงในปี พ.ศ.2564 ที่ 5.9% จากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและการเปิดเมืองของประเทศชั้นนำของโลก หลังจากวิกฤติการโรคโควิด-19 ที่การแพร่ระบาดลดน้อยลงและมีการควบคุมการแพร่ระบาดได้มากขึ้นอีกทั้งมีการฉีดวัคซีนที่แพร่หลายทำให้แนวโน้มเศรษฐกิจมีการฟื้นตัวเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ โดยมีปัจจัยสนับสนุนมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนทั้งภาคอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการซึ่งถือว่าเป็นแนวโน้มที่ดี และเมื่อดูจากมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product : GDP) ของโลกในปี พ.ศ. 2562 พบว่ามีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 64.3% เมื่อเทียบกับปี 2551 ที่มีสัดส่วน GDP เพียง 60.4% โดยประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสหราชอาณาจักรอังกฤษ มีสัดส่วนธุรกิจบริการสูงเฉลี่ย 75% ของ GDP นำโดยธุรกิจบริการสมัยใหม่ (Modern services) อาทิ บริการด้าน IT Software และการเงิน ในขณะที่สัดส่วนธุรกิจบริการของประเทศไทยอยู่ที่ระดับ 58.3% ในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นจาก 50.4% ปี พ.ศ. 2551 (Krungsri, 2022) ซึ่งเป็นการส่งสัญญาณที่ดีต่อแรงงานทั้งภาคการผลิตและภาคบริการที่มี

การถูกเลิกจ้างแรงงานในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด -19 โดยเฉพาะแรงงานในภาคการท่องเที่ยว ภาคบริการด้านการค้าส่งและค้าปลีก รวมไปถึงแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และอีกหลายบริษัทที่ชะลอรับพนักงานเพิ่มเป็นการชั่วคราวนั้นก็มีการเปิดรับแรงงานเพื่อรองรับการเปิดกิจการเพื่อดำเนินธุรกิจ ทำให้แรงงานในทุกภาคส่วนเริ่มเป็นที่ต้องการตามกำลังการผลิตในทุกอุตสาหกรรมมากยิ่งขึ้น

ถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะมีกำลังแรงงานสูงถึง 39.59 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 59.9 ของจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2565 แต่กลับพบว่าปัญหาการขาดแคลนแรงงานเป็นเรื่องที่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการขาดแคลนแรงงานในกลุ่มสายวิชาชีพ ทำให้อุตสาหกรรมเหล่านี้ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ และทักษะทางสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Siksamat et al. 2013) นอกจากนี้สถานการณ์ของประเทศไทยก็มีลักษณะเช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศ คือการดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดีมีอายุยืนยาวขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความรู้และทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพ ตลอดจนการวางแผนครอบครัว ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งทำให้สภาวะการเจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้ม ที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร กล่าวคือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง

Department of Older Persons (2022) แสดงถึงจำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2565 ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนผู้สูงอายุมีจำนวน 12 ล้านคน จากจำนวนประชากร 66 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18.94 โดยมีผู้สูงอายุเป็นเพศชาย 5.5 ล้านคน และผู้สูงอายุเพศหญิง 7 ล้านคน และผู้สูงอายุในช่วงอายุ 60-69 ปี เป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 56.25 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยนี้กลับส่งผลทำให้มีแนวโน้มด้านการเปลี่ยนแปลงตลาดแรงงานเป็นแรงงานผู้สูงอายุมากขึ้น จากการสำรวจการทำงานของประชากรหรือการสำรวจแรงงาน ในปี พ.ศ. 2564 พบว่าสถิติแรงงานผู้สูงอายุที่ทำงานในภาคต่างๆ National Statistical Office (2022) ปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนผู้สูงอายุที่ทำงาน 4.88 ล้านคน (ร้อยละ 36.9) จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 13.24 ล้านคน

ดังนั้น เพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวที่ผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้นในทุกๆ ปี และการขยายตลาดแรงงานจากวัยทำงานปกติ เป็นแรงงานผู้สูงอายุที่เกษียณอายุงาน องค์กรจึงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์นี้ ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้สูงอายุหรือผู้ที่เกษียณอายุงานจึงเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการจ้างงานในอนาคต เพราะกลุ่มบุคลากรเหล่านี้ยังมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ถึงแม้ว่าบางครั้งสภาพการทำงานอาจจะไม่สามารถเหมือนหรือคงสภาพเดิมได้ร้อยเปอร์เซ็นต์แต่ในอีกด้านหนึ่งนั้นองค์กรสามารถได้ประโยชน์จากการจ้างงานผู้เกษียณอายุงานเนื่องจากองค์ความรู้ที่สะสมมาตลอดชีวิตการทำงานของ

ผู้เกษียณอายุงานเหล่านี้ สามารถถ่ายทอดให้กับพนักงานรุ่นหลังโดยไม่ต้องรอให้พนักงานรุ่นปัจจุบันต้องลองผิดลองถูกในด้านเทคนิคเฉพาะทางโดยมีบุคลากรผู้เกษียณอายุงานเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และคอยเป็นที่ปรึกษาหรือที่ปรึกษาให้หรือแม้กระทั่งการถ่ายโอนวัฒนธรรมองค์กรที่ฝังรากลึกเป็นลักษณะเฉพาะขององค์กรให้กับบุคลากรรุ่นต่อไป ซึ่งคุณสมบัติของผู้เกษียณอายุงานเหล่านี้จำเป็นต้องสอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กรด้วย เช่น พนักงานเกษียณอายุงานจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับพนักงานปัจจุบันได้ เป็นผู้มีความพร้อมในการทำงานทั้งทางร่างกายและจิตใจ และมีประวัติการทำงานที่ดี ในส่วนผู้เกษียณอายุงานนั้นยังคงมีรายได้ที่สามารถจุนเจือตนเองและครอบครัวได้ต่อไปอีก และยังคงใช้ชีวิตที่ยังทรงคุณค่าในสถานที่ปฏิบัติงานที่เคยปฏิบัติงาน ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ที่มีคุณค่าอันนับตั้งต่อองค์กรและต่อพนักงานผู้เกษียณอายุงานเอง รวมไปถึงต่อประเทศชาติที่ยังคงสามารถพึ่งเศรษฐกิจ สังคม และระบบสาธารณสุขที่ดีให้กับประชากรในประเทศได้ดียิ่งขึ้นไปอีกด้วย แต่อย่างไรก็ดีแม้ว่าการจ้างงานผู้เกษียณอายุงานจะมีประโยชน์ต่อองค์กรและต่อผู้เกษียณอายุงานเองตามที่กล่าวข้างต้น แต่ก็มีข้อเสียในเรื่องของลักษณะงานที่อาจจะต้องเปลี่ยนไปเพราะผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณเหล่านี้อาจมีสภาพทางกายที่ทรุดโทรมไปบ้างและไม่สามารถปฏิบัติงานตามลักษณะหน้างานแบบเดิมได้อีก และอาจทำให้พนักงานรุ่นปัจจุบันไม่สามารถเจริญเติบโตตามสายงานเพราะว่าคนเก่ายังอยู่ รวมไปถึงช่องว่างระหว่างวัยของพนักงานผู้เกษียณอายุงานและพนักงานปัจจุบัน ดังนั้น การบริหารจัดการองค์กรที่ดี เช่น การกำหนดลักษณะงานและตำแหน่งที่เหมาะสมกับผู้เกษียณอายุงาน และการจัดการเรื่องช่องว่างระหว่างวัยจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและต้องพิจารณาในการดำเนินให้เหมาะสมเพื่อลดปัญหาดังกล่าวที่จะเกิดขึ้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วนในการศึกษาระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานว่ามีองค์ประกอบหรือปัจจัยใดบ้างที่สำคัญและจำเป็นที่จะทำให้การบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานนี้มีประสิทธิภาพสูงสุดและวางแนวทางอย่างเป็นระบบเพิ่มรองรับตลาดแรงงานสำหรับผู้เกษียณอายุงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ
3. เพื่อจัดทำคู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงาน ในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการทั้งงานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศ

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยและเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพแบบสอบถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสรุปประเด็นเพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามปลายเปิดแบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. นำแบบสอบถามปลายเปิดแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ไปทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ทำการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างและพัฒนาแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผสานกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ มาจัดทำแบบสอบถาม

2. แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ความเที่ยงตรง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามต่อวัตถุประสงค์และประเด็นวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Item Objective Congruence) ได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.5 - 1.00 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงความสอดคล้องของข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) โดยได้ค่าครอนบาค อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient interpretation) ได้ค่าแบบสอบถามเท่ากับ 0.967

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ตามตารางของ Krejcie and Morgan ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่าง 427 คน

1. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง
2. ติดตามและรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าสถิติได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

2. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หองค์ประกอบไปจัดทำ (ร่าง) รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ

ขั้นตอนที่ 7 การจัดทำ (ร่าง) คู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ โดยนำองค์ประกอบของ (ร่าง) รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการมาจัดทำ (ร่าง) คู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำสารสนเทศในกลุ่มย่อย เพื่อลงมติเห็นชอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ และ (ร่าง) คู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ

1. ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง จำนวน 14 คน โดยกำหนดการจัดการสนทนากลุ่มย่อย) Focus Group ในวันที่ 24 กันยายน 2565 เวลา 10.00 –12.00 น. ณ ห้องประชุม 310 ชั้น 3 อาคารคณะพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

2. ลงมติเห็นชอบ (ร่าง) รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ และ (ร่าง) คู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนา

3. นำข้อเสนอแนะนำมาทำการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ และคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหาร

ทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่พึงประสงค์ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 9 การจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ

1. นำคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการมาจัดทำเนื้อหากิจกรรมฉบับสมบูรณ์

2. นำคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการฉบับสมบูรณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ประกอบด้วย มิติที่ 1 ด้านผู้เกษียณอายุ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) คุณลักษณะส่วนตัว 1.2) มนุษยสัมพันธ์ และ 1.3) จรรยาบรรณ มิติที่ 2 ด้านองค์กร มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน 2.2) การจัดวางตำแหน่งงาน 2.3) การพัฒนาศักยภาพ 2.4) การจัดการความรู้องค์กร 2.5) การบริหารสัญญา/ค่าตอบแทน และ 2.6) การจัดระบบงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ มี 2 มิติ คือ (1) ผู้เกษียณอายุงาน และ (2) องค์กร โดยแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละมิติในตาราง

องค์ประกอบ	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
มิติที่ 1 ด้านผู้เกษียณอายุ	
คุณลักษณะส่วนตัว	0.764
มนุษยสัมพันธ์	0.638
จรรยาบรรณ	0.693
มิติที่ 2 ด้านองค์กร	
การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน	0.666
การจัดวางตำแหน่งงาน	0.674
การพัฒนาศักยภาพ	0.797
การจัดการความรู้องค์กร	0.690
การบริหารสัญญา/ค่าตอบแทน	0.508
การจัดระบบงาน	0.431

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของมิติของรูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงาน
ในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ

ผลการตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยวิธีหาค่า KMO และ Bartlett's Test of Sphericity เมื่อเปรียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาแล้ว ผลของการตรวจสอบพบว่าค่า KMO ของมิติที่ 1 ด้านผู้เกษียณอายุเท่ากับ 0.944 และ 0.949 สำหรับมิติที่ 2 ด้านองค์กร ซึ่งอยู่ในระดับดีที่สุด ซึ่งมากกว่า 0.3 และมีค่าใกล้เคียง 1.00 แสดงว่าข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ค่าความร่วมกัน (Communalities)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ ผลการวิจัยพบว่า ตามรูปแบบที่ได้จากการวิจัย ผลการจัดทำคู่มือฯ พบว่าคู่มือแนวทางการพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจอุตสาหกรรม การผลิตและการบริการ ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีความเป็นไปได้สูงในการนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารการให้บริการในธุรกิจที่พกอาศัยสำหรับผู้สูงวัย โดยผลคะแนนการประเมินคู่มือฯ จากผู้เชี่ยวชาญเฉลี่ยที่ร้อยละ 90 แสดงว่าคู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจ อุตสาหกรรม การผลิตและการบริการมีความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้งาน

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรม การผลิตและบริการ ประกอบด้วย 2 มิติ และ 9 องค์ประกอบ คือ (1) มิติด้านผู้เกษียณอายุงาน มี 3 องค์ประกอบ คือ (1.1) คุณลักษณะส่วนตัว (1.2) มนุษย์สัมพันธ์ (1.3) จรรยาบรรณ (2) มิติด้านองค์กร

มี 6 องค์ประกอบ คือ (2.1) การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน (2.2) การจัดวางตำแหน่งงาน (2.3) การพัฒนา ศักยภาพ (2.4) การจัดการความรู้องค์กร (2.5) การบริหารค่าตอบแทน และ (2.6) การจัดระบบงาน โดยรูปแบบนี้ได้รับการรับรองจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่มย่อย ดังแสดงใน ภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในธุรกิจ

อุตสาหกรรมการผลิตและการบริการ โดยองค์กรควรจัดการฝึกอบรมและการพัฒนา ดังนี้

มิติที่ 1: มิติด้านผู้เกษียณอายุงาน

1) คุณลักษณะส่วนบุคคล

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้เกษียณอายุงานที่จำเป็นนั้น ประกอบด้วย ผู้เกษียณอายุงานจะต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้ที่มีจิตบริการ และเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้

2) มนุษยสัมพันธ์

องค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้เกษียณอายุงานที่เป็นคุณสมบัติอีกหนึ่งประการในการพิจารณา การจ้างงานสำหรับองค์กร คือ มนุษยสัมพันธ์ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เกษียณอายุงานในการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่างผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณอายุงานที่ปฏิบัติร่วมกันในองค์กร ที่บางครั้งอาจมีข้อขัดแย้งกันทางความคิด ที่เป็นช่องว่างระหว่างวัย ดังนั้นการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณอายุงานจึงเป็นคุณสมบัติ ที่สำคัญประการหนึ่งที่จะสามารถทำให้การปฏิบัติงานในองค์กรร่วมกันในองค์กรมีความราบรื่นและมีบรรยากาศการทำงานที่ดี

3) จรรยาบรรณ

จรรยาบรรณเป็นหลักความประพฤติปฏิบัติอันเหมาะสมแสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปฏิบัติ ในองค์กร สำหรับผู้เกษียณอายุงานนั้นการมีความประพฤติและการปฏิบัติที่เหมาะสมดีงามในองค์กร ไม่มีข้อพิพาทกับเพื่อนร่วมงานไม่เคยถูกลงโทษทางวินัย และเป็นผู้ที่ไม่มีความประพฤติที่ผิดกฎหมายเช่นติดยาเสพติด

และติดคุกถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับพนักงานทั่วไป และเป็นคุณสมบัติสำคัญในการพิจารณาการจ้างงานต่อ

มิติที่ 2 : มิติด้านองค์กร

1) การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน

ในด้านมิติขององค์กรการพิจารณาผู้เกษียณอายุงานสำหรับการจ้างงานต่อนั้นมีหัวข้อที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้ องค์กรต้องการพนักงานเกษียณอายุงานที่สามารถเรียนรู้งานใหม่ได้ สามารถร่วมงานกับเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานใหม่ มีการปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนต่างวัยได้ เป็นสื่อกลางระหว่างองค์กรกับพนักงาน มีประวัติการทำงานที่ดีมาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พนักงาน และต้องการให้พนักงานเกษียณอายุงานช่วยงานที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร เช่น เป็นที่ปรึกษา เป็นพนักงานช่วยแก้ปัญหา และเป็นพนักงานโน้มน้าวพนักงาน

2) การจัดวางตำแหน่งงาน

การจัดวางตำแหน่งงานสำหรับผู้เกษียณอายุงานที่องค์กรจ้างงานต่อ นั้น ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของหน้างานเป็นหลัก รวมไปถึงการพิจารณาผู้สืบทอด (Successor) ว่ามีการจัดเตรียมไว้แล้วหรือไม่ ถ้ามีผู้สืบทอดสำหรับตำแหน่งนั้นๆ เรียบร้อยแล้วลักษณะการจัดวางตัวและตำแหน่งก็อาจจะเป็นลักษณะอื่นที่เอื้อต่อการที่ผู้สืบทอดสามารถที่จะเลื่อนตำแหน่งขึ้นแทนผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณอายุงาน นอกจากนี้ องค์กรมีการจัดวางตำแหน่งงานตามความสามารถของพนักงานเกษียณอายุงานและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานสำหรับพนักงานเกษียณอายุงาน รวมไปถึงจัดให้มีการกำหนดลักษณะงานที่สอดคล้องตามกฎหมายแรงงานสำหรับพนักงานเกษียณอายุงาน เป็นต้น

3) การพัฒนาศักยภาพ

องค์กรมีการพัฒนาศักยภาพผู้เกษียณอายุงาน ด้านการเสริมสร้างทักษะทางการถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ที่ฝังรากลึกให้กับบุคลากรในองค์กร มีการเสริมสร้างทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และการปรับตัวให้เข้ากับคนรุ่นใหม่ รวมไปถึงโครงการส่งเสริมสุขภาพสำหรับพนักงานเกษียณอายุ มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้แก่พนักงานเกษียณอายุที่ทำงาน มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพนักงานกับพนักงานเกษียณอายุ มีโครงการตรวจสุขภาพให้แก่พนักงานเกษียณอายุระหว่างปฏิบัติงาน และมีจัดการให้พนักงานเกษียณอายุมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

4) การจัดการความรู้องค์กร

การจัดการความรู้องค์กร เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบโดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของผู้เกษียณอายุงานจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้ความรู้นั้นหายไปพร้อมกับผู้เกษียณอายุงาน โดยมีการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ เช่น ให้พนักงานเกษียณอายุงานถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ทำงานให้แก่บุคลากรในองค์กรด้วยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสอนงาน การจัดการฝึกอบรม และการเขียนคู่มือ

5) การบริหารสัญญา/ค่าตอบแทน

ในการบริหารสัญญา/ค่าตอบแทนสำหรับผู้เกษียณอายุงาน เริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนตามกำลังพล ด้านงบประมาณและค่าแรงงาน ก่อนที่จะตัดสินใจจ้างงาน โดยมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างนายจ้าง และลูกจ้าง (ผู้เกษียณอายุงานกับองค์กร) ซึ่งทำข้อตกลงเป็นรายกรณีและโดยความยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย ซึ่งก่อนที่จะทำข้อตกลงนั้นควรมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการทดสอบสุขภาพพนักงานเกษียณอายุงานก่อนการตัดสินใจจ้างงาน

6) การจัดระบบงาน

ในการจัดระบบงานเป็นการออกแบบระบบงานใหม่ ซึ่งยังไม่มีมาก่อนในองค์กร ซึ่งการจัดระบบในการทำงานสำหรับพนักงานเกษียณอายุงานที่จ้างงานต่อ นั้น ต้องมีการออกแบบให้เหมาะสมกับโครงสร้างขององค์กรและลักษณะการทำงาน และสายบังคับบัญชาที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ในบางกรณี องค์กรอาจจัดการให้พนักงานสูงอายุหรือผู้ที่กำลังจะเกษียณอายุงานสามารถเลือกวิธีการจ้างงานได้อย่างอิสระ และอาจจัดให้มีพี่เลี้ยงเพื่อเสริมทักษะการทำงานในงานใหม่ให้แก่พนักงานเกษียณอายุงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าองค์ประกอบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรมการผลิตและบริการคือ (1) คุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นคุณลักษณะของผู้เกษียณอายุงานที่มีส่วนในการตัดสินใจจ้างงานขององค์กร โดยสอดคล้องกับ Asavanirandom et al. (2020) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการรูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุในภาคเอกชนของไทย : ความยืดหยุ่น ผลผลิตภาพ และการคุ้มครอง พบว่าคุณลักษณะของลูกจ้างผู้สูงอายุในการทำงานในภาพรวม ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความมีระเบียบวินัย และความใฝ่รู้ นั้นเป็นคุณลักษณะที่ทำให้ผู้ร่วมงานมีทัศนคติที่ค่อนข้างดีต่อผู้สูงอายุ (2) มนุษย์สัมพันธ์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เกษียณอายุงานจำเป็นต้องมีระหว่างการทำงานร่วมกันกับบุคลากรในองค์กรกับ สอดคล้องกับ Kasetauim (2016) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์สำหรับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าบุคลิกภาพส่วนตัวของแรงงานเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้ โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม (Soft skill) เช่น การติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความรับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งหากแรงงานมีทักษะด้านสังคม (Soft skill) ที่สูงก็จะมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ดี (3) จรรยาบรรณ เป็นหลักความประพฤติปฏิบัติอันเหมาะสมแสดงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปฏิบัติในองค์กร สำหรับผู้เกษียณอายุงานนั้นการมีความประพฤติและการปฏิบัติที่เหมาะสมดีงามในองค์กร สอดคล้องกับ Pengroongruengwong (2019) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของแรงงานไทย 4.0 ตามทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดนครปฐม พบว่าด้านคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของแรงงานไทย 4.0 ได้แก่ด้านความมีวินัย ในตนเองและความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพ และด้านการอุทิศตนเพื่อส่วนรวมและ

ความยุติธรรม (4) การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน เป็นการพิจารณาคุณสมบัติของผู้เกษียณอายุงานขององค์กร สำหรับประกอบการตัดสินใจในการจ้างงานต่อ สอดคล้องกับ Srichareon (2003) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษากรณีสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่าความผูกพันต่อองค์กร คือทัศนคติความรู้สึกของบุคลากรที่มีต่อองค์กร โดยมีการยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมขององค์กร พร้อมทั้งทุ่มเทความสามารถทั้งหมดเพื่อองค์กร มีความจงรักภักดีต่อองค์กร แสดงพฤติกรรมที่กลมกลืนไปกับสมาชิกคนอื่นๆ ยอมรับค่านิยมขององค์กร แสดงตนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร และเต็มใจอุทิศกำลังกายและกำลังใจ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่องค์กรใช้พิจารณาการจ้างงานผู้เกษียณอายุงาน (5) การจัดวางตำแหน่งงาน ในการจัดวางตำแหน่งงานควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของหน้างานเป็นหลัก รวมไปถึงการพิจารณาผู้สืบทอด (Successor) ว่ามีการจัดเตรียมไว้แล้วหรือไม่ สอดคล้องกับ Soonthornchawakan, and Kulthanavit (2013) ที่ศึกษาเรื่องความแตกต่างทางอาชีพต่อผลิตภาพของแรงงานสูงอายุไทย พบว่างานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุดและควรส่งเสริม คือ งานบริการสังคม ส่วนนายจ้างได้ให้ความเห็นว่างานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุดคือ งานให้คำปรึกษา เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ด้านกฎหมาย วิศวกรแต่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นตรงกันเกี่ยวกับงานที่เหมาะสมรองลงไปคือ งานเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้าน (6) การพัฒนาศักยภาพ องค์กรควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้เกษียณอายุงาน ด้านการเสริมสร้างทักษะทางการถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ที่ฝังรากลึกให้กับบุคลากรในองค์กร มีการเสริมสร้างทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการปรับตัวให้เข้ากับคนรุ่นใหม่ รวมไปถึงโครงการส่งเสริมสุขภาพสำหรับพนักงานเกษียณอายุ มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้แก่พนักงานเกษียณอายุที่ทำงาน สอดคล้องกับ Amsuk, and Sukonthaman (2015) ที่ศึกษาเรื่องแรงงานผู้สูงอายุ : สถานการณ์ และนโยบายของประเทศไทย พบว่าผู้สูงอายุควรถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม ได้รับโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเห็นชีวิตมีคุณค่า (7) การจัดการความรู้ขององค์กร เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ สอดคล้องกับ Kantawong Narot, and Kiatkunwong (2019) ที่ศึกษาเรื่องการดูแลผู้สูงอายุบทเรียนจากโกเบ พบว่าควรส่งเสริมและขยายโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ โดยการนำความสามารถและประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาเป็นส่วนหนึ่งของการผลิต การบริการ ด้านวิชาการ งานอาสาสมัคร การถ่ายทอดภูมิปัญญาและการชดเชยแรงงานที่ขาดแคลน (8) การบริหารค่าตอบแทน ในการบริหารสัญญา/ค่าตอบแทนสำหรับผู้เกษียณอายุงาน เริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนตามกำลังพล ด้านงบประมาณและค่าแรงงาน ก่อนที่จะตัดสินใจจ้างงาน โดยมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง สอดคล้องกับ Akrangkul (2020) ที่ศึกษาเรื่องมองอนาคตเพื่อการดูแลผู้สูงอายุแบบครบวงจร พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการทำงานหลังเกษียณมีเงื่อนไขการทำงานคือต้องการค่าจ้างแบบรายชั่วโมงมากที่สุด และต้องการสวัสดิการจากนายจ้างในด้านประกันสุขภาพและการรักษาพยาบาล และ (9) การจัดระบบงาน เป็นการออกแบบระบบงานใหม่ ซึ่งยังไม่มีมาก่อนในองค์กร ซึ่งการจัดระบบในการทำงานสำหรับ

พนักงานเกษียณอายุงานที่จ้างงานต่อนั้น ต้องมีการออกแบบให้เหมาะสมกับโครงสร้างขององค์กรและลักษณะการทำงาน สอดคล้องกับ Sadaengharn, Ing-art, and Thanadechawat (2017) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุในธุรกิจโรงแรมเขตภาคตะวันออก พบว่ารูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุในธุรกิจ โรงแรมเขตภาคตะวันออกได้มีการกำหนดถึงลักษณะงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ประเภทงานสำหรับ พนักงานผู้สูงอายุ คุณสมบัติของพนักงานผู้สูงอายุ การสรรหาและคัดเลือกพนักงานผู้สูงอายุ ระยะเวลาการทำงานและสัญญาการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมถึงค่าตอบแทนและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่ารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงาน ในอุตสาหกรรมการผลิตและบริการมี 2 มิติคือ (1) มิติด้านผู้เกษียณอายุงาน และ (2) มิติด้านองค์กร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าคู่มือแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรมการผลิตและบริการได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเป็นไปได้ สูงมากในการนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรม การผลิตและบริการได้

สรุป

ผลการวิเคราะห์และการสังเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและ การบริการ พบว่ารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรมการผลิตและ บริการมี 5 องค์ประกอบ คือ (1) การจ้างแรงงานในองค์กร ประกอบด้วย (1.1) ผลการปฏิบัติงาน และ (1.2) ด้านความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ (2) การพิจารณาการจ้างแรงงานผู้เกษียณอายุงานใน ด้านความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะ (3) การบริหารบุคลากรผู้เกษียณอายุงาน ประกอบด้วย (3.1) สัญญา การจ้างงาน และ (3.2) การมอบหมายงาน (4) ลักษณะเฉพาะของผู้เกษียณอายุงานที่องค์กรต้องการ ประกอบด้วย (4.1) ความพร้อมของสภาพร่างกายและจิตใจ (4.2) ทักษะติดต่อองค์กร (4.3) การปรับตัวต่อ การเปลี่ยนแปลง (4.4) คุณลักษณะส่วนบุคคล และ (4.5) ทักษะจิตส่วนบุคคล และ (5) ลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เกษียณอายุงานต่อองค์กร ประกอบด้วย (5.1) การปรับตัวเข้ากับกลุ่มคนต่างวัยหรือเพื่อนร่วมงาน ในหน่วยงานใหม่ได้ดี และ (5.2) การยอมรับในงานใหม่ที่ได้รับมอบหมาย และผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานในอุตสาหกรรม การผลิตและบริการด้วยโปรแกรม SPSS พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ ช่วง 30-45 ปี การศึกษาปริญญาตรี เป็นผู้บริหารระดับต้น (Foreman/Supervisor/ Chief/ Assistant Manager) ในธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อหาองค์ประกอบจากคำถาม 62 ข้อ พบว่ามี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) คุณลักษณะส่วนตัว (2) มนุษย์สัมพันธ์ (3) จรรยาบรรณ (4) การพิจารณาผู้เกษียณอายุงาน (5) การจัดวางตำแหน่งงาน (6) การพัฒนา ศักยภาพ (7) การจัดการความรู้องค์กร (8) การบริหารค่าตอบแทน และ (9) การจัดระบบงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

- กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงานหรือกระทรวงแรงงานควรมีการสนับสนุนการจ้างงานผู้เกษียณอายุงานอย่างเป็นรูปธรรม และควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดหาแรงงานสำหรับผู้เกษียณอายุงานหรือผู้สูงอายุของนายจ้างให้ทั่วถึง

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กร

- องค์กรควรพิจารณาถึงความเห็นชอบหรือความเห็นพ้องต้องกันทั้งสองฝ่าย ทั้งฝั่งนายจ้างหรือองค์กรกับฝั่งลูกจ้างหรือผู้ที่กำลังจะเกษียณอายุงาน

- องค์กรควรให้ความสำคัญกับชั่วโมงการทำงานของผู้เกษียณอายุงาน และพิจารณาจากสมรรถภาพทางกาย และทำข้อตกลงกับผู้เกษียณอายุงานเป็นรายกรณี รวมถึงสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในการทำงาน

- องค์กรควรนำคู่มือฯ ไปใช้ โดยการประเมินความสอดคล้องกับความต้องการและค่านิยมขององค์กร

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับพนักงาน

- พนักงานควรศึกษารูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุงานเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาตนเองเพื่อการจ้างงานในอนาคต

1.4 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกษียณอายุงาน

- ผู้เกษียณอายุงานควรพัฒนาทักษะด้านการถ่ายทอด/สอนงานให้กับบุคลากรทั่วไปในองค์กรและเปิดกว้างเรื่องความแตกต่างระหว่างวัยเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการปฏิบัติงานร่วมกันกับพนักงานรุ่นใหม่ในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับเรื่องวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในเรื่อง

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยด้านการพัฒนาศักยภาพการบริหารทรัพยากรมนุษย์สำหรับผู้เกษียณอายุ
- 2) ควรมีการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของพนักงานผู้เกษียณอายุงานที่ถูกจ้างงานต่อในองค์กร

References

Akrangkul, P. (2020). *Looking at The Future for Comprehensive Care for The Elderly* (Research Report). Pathum Thani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

- Amsuk, R., & Sukonthaman, P. (2015). *Elderly workers: situations and policies of Thailand* (Research Report). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Asavanirandom, C. et al. (2020). *Thailand's Private Sector Employment Models for Elderly Project: Flexibility, Productivity and Protection* (Research Report). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Department of Older Persons. (2022). *Statistics of the Thai Elderly, 2022*. Retrieved February 3, 2023, from <https://www.dop.go.th/th/know/1/1962>.
- Kantawong Narot, P., & Kiatkunwong, N. (2019). *Elderly care Lessons from Kobe*. Konrad Adenaur Stiftung, Khon Kaen: Print took Khon Kaen.
- Kasetauim, V. (2016). *Desirable Labor Characteristics for Entrepreneurs in the Tourism and Service Industry Ubon Ratchathani Province* (Research Report). Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- Krungsri. (2022). *IMF World Economic Outlook*. Retrieved February 6, 2023, from <https://www.krungsri.com/th/research/industry/summary-outlook/outlook-2022-2024>.
- National Statistical Office. (2022). *Summary of important results of the work of the elderly in Thailand 2021*. Bangkok: National Statistical Office.
- Pengroongruengwong, R. (2019). *Thai Workers' Characteristics 4.0 According to the View of Entrepreneurs in Nakhon Pathom Province* (Research Report). Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.
- Sadaengharn, P., Ing-art, A. & Thanadechawat, N. (2017). *The development of employment patterns for the elderly in the hotel business in the eastern region* (Research Report). Chonburi: Burapa University.
- Siksamat, S. et al (2013). *Thai labour market and its roles in strengthening the Thai economy*. Bangkok: Bank of Thailand.
- Srichareon, J. (2003). *The factors related to organizational commitment: a case study of the Sai Mai District Office Bangkok* (Research Report). Bangkok: Kasetsart University.
- Soonthornchawakan, N. & Kulthanavit, P., (2013). *Occupational Productivity Differences of Thai Old Aged Labors* (Research Report). Bangkok: Thammasat University.

แม่: ภาพสะท้อนความเป็นแม่ ที่สื่อผ่านภาษาและมโนทัศน์ของคนไทย
MOTHER: A REFLECTION OF MOTHERHOOD PORTRAYS IN THE LANGUAGE
AND CONCEPT OF THAI PEOPLE

¹ศุภิสรา เทียนสว่างชัย และ ²นพรัตน์ น้อยเจริญ

¹Supisara Thiensawangchai and ²Nopparat Noyjarean

¹สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

¹Department of Thai Language for Communication Faculty of Arts, North Bangkok University, Thailand

¹Corresponding Author E-mail: supisara.th@northbkk.ac.th

Received: 2023-05-10

Revised: 2023-07-29

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการใช้อุปมาอุปไมยเพื่อสื่อถึงความเป็นแม่ ที่ปรากฏอยู่ในการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างจากนิตยสารเกี่ยวกับแม่และลูก ซึ่งเป็นนิตยสารเฉพาะกลุ่มที่มีเนื้อหาที่สื่อถึงความเป็นแม่ที่สะท้อนระบบมโนทัศน์ หรือ “มโนอุปมาอุปไมย” (Conceptual metaphor) และความคาดหวังของสังคมต่อผู้เป็นแม่ ที่แตกต่างไปจากสังคมสมัยก่อน ผ่านการใช้อุปมาอุปไมย โดยใช้กรอบแนวคิดมุมมองอุปมาอุปไมยตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน ของ เลคอฟและจอห์นสัน เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปมาอุปไมยและมโนอุปมาอุปไมย ที่สะท้อนกรอบแนวคิดของการเป็นแม่ยุคใหม่ ผลการศึกษาพบว่า อุปมาอุปไมยของแม่ที่กล่าวถึงในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของแม่ในสังคมร่วมสมัย ที่ถูกคาดหวังให้เป็นทั้งผู้หญิงที่ทำงานเก่งทั้งนอกบ้านและในบ้าน โดยใช้บทบาทของการทำงานในฐานะต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับบทบาทของแม่ที่ต้องรับผิดชอบจัดการงานภายในบ้าน มโนอุปมาอุปไมยที่เกี่ยวกับแม่ที่ปรากฏจึงไม่เพียงสะท้อนบทบาทแม่ของผู้หญิงยุคใหม่ แต่ยังแสดงให้เห็นการผลิตซ้ำว่าทศวรรษความคาดหวังต่อผู้หญิงที่ยังวนเวียนอยู่ในมิติเดิม

คำสำคัญ: มโนอุปมาอุปไมย; แม่; สังคมร่วมสมัย

Abstract

The purpose of this research paper is to study how to use metaphors to portray motherhood that appears in the use of metaphorical language by gathering samples from magazines about mothers and children, which are specialty magazines with Content that conveys motherhood that reflects the conceptual system or conceptual metaphor and the

and social expectations towards mothers which are different from the society in the past through the use of metaphors of Mother is using Lakoff and Johnson's conceptual framework for the metaphorical viewpoint that was utilized to investigate metaphors that reflect the concept of motherhood in the new era. The research's findings indicated that mothers are like administrators stated in magazines about mothers and children showing the roles of mothers in contemporary society, which are expected to be both women who work successfully outside and inside their houses by comparing the roles with those of a mother who is responsible for managing home tasks. The metaphor of a mother that appears not just only to reflect the responsibilities of women in modern society as mothers but also demonstrates the replication of a discourse of expectation toward women in today's society that persists in the same dimensions.

Keywords: Conceptual Metaphor; Mother; Contemporary Society

บทนำ

แม่ หนึ่งในบทบาทที่ถูกทำให้ผูกติดกับความเป็นหญิงมาหลายยุคหลายสมัย ซึ่งความคาดหวังต่อผู้หญิงในฐานะแม่ก็เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทสังคมในแต่ละยุคสมัย แต่ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ความคาดหวังและบทบาทของความเป็นแม่ยังคงมีความสำคัญ และถูกนำมาเป็นบรรทัดฐานชี้วัดความสำเร็จของผู้หญิงที่รับบทบาทแม่ในแต่ละยุค

ในยุคปัจจุบัน ผู้หญิงได้รับโอกาสทางสังคมมากขึ้นกว่าในสมัยก่อน ทั้งในด้านการประกอบอาชีพและการขับเคลื่อนสังคม ผู้หญิงสมัยใหม่ที่พึ่งพาตัวเอง และสามารถนำพาตนเองไปสู่บทบาทสำคัญในหน้าที่การงาน ดังจะเห็นได้จากหนังสือ *Enlightened Power : How Women Are Transforming The Practice of Leadership* (Coughlin, Wingard, and Hollihan, 2011) มีบทความจำนวน 30 บทความที่มีเนื้อหาถึงผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จในฐานะผู้นำ และให้การชื่นชมผู้หญิงที่มีความสามารถและมีความมั่นใจ ที่พร้อมจะก้าวสู่ตำแหน่งงานที่สูงขึ้น และรับบทบาทผู้นำในองค์กรที่ได้รับการยอมรับ และเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ

บทบาทของผู้หญิงในสังคมร่วมสมัยมีความหลากหลายและมีความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะบทบาทผู้หญิงในฐานะผู้นำ หรือบทบาทในด้านการงานแขนงต่าง ๆ ที่ผู้หญิงได้รับการยอมรับมากขึ้นนอกเหนือจากบทบาทของการทำงานในฐานะ “ผู้หญิงทำงาน” หรือ *working woman* แล้ว บทบาทความเป็นแม่ของผู้หญิงก็มีการเปลี่ยนแปลงไปจากค่านิยมในสมัยก่อน คุณสมบัติของผู้หญิงยุคใหม่ที่ต้องฉลาด ทันโลก มั่นใจ และสามารถบริหารจัดการหน้าที่การงานได้ดี ได้กลายมาเป็นหนึ่งในคุณสมบัติของคุณแม่ยุคใหม่ ที่ถูกคาดหวังให้คุณแม่ สามารถบริหารจัดการลูกและการงานในบ้านได้ดีเช่นเดียวกัน

บทบาทความเป็นแม่ของผู้หญิงยุคใหม่ ได้ถูกสะท้อนผ่านสื่อร่วมสมัยในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก ที่นำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นแม่ที่เกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่ และความ

รับผิดชอบที่มีต่อการเลี้ยงและดูแลลูก ซึ่งมักจะสร้างและนิยามตัวตนของผู้หญิงให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป เนื่องจากปัจจุบันผู้หญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้น บทบาทของผู้หญิงยุคใหม่จึงต้องรับบทบาทการเป็นแม่ที่เพียบพร้อมและฉลาด เก่งการเรียนรู้รอบด้าน อีกทั้งยังสามารถแก้ปัญหา และตัดสินใจแทนหัวหน้าครอบครัวได้

การใช้อุปมาอุปไมยเพื่อสื่อถึงความเป็นแม่ ในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และลูก ทำให้เราเข้าใจระบบมโนทัศน์ หรือ “มโนอุปมาอุปไมย” (Conceptual metaphor) ที่สะท้อนบทบาทและมุมมองของความเป็นแม่ในยุคสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี โดย Lakoff, and Mark (1980) ผู้เสนอมุมมองอุปมาอุปไมยตามแนวภาษาศาสตร์ปริชานได้จำแนกอุปมาอุปไมยเป็นสองระดับ คืออุปมาอุปไมยในระดับถ้อยคำเรียกว่า ถ้อยคำอุปมาอุปไมย (metaphorical expressions) หมายถึง ถ้อยคำที่เป็นการเปรียบเทียบซึ่งผู้ใช้ภาษาสื่อสารกันทั่วไปในชีวิตประจำวัน และอุปมาอุปไมยในระดับมโนทัศน์ เรียกว่า มโนอุปมาอุปไมย (Conceptual metaphor) หมายถึง ความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นความเปรียบเทียบที่อยู่ในระบบการรับรู้หรือระบบปริชานของผู้ใช้ภาษา

บทความชิ้นนี้มุ่งวิเคราะห์ถ้อยคำอุปมาอุปไมยของแม่ ในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก เพื่อศึกษาว่าอุปมาอุปไมยดังกล่าวสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็กอย่างไร อุปมาอุปไมยนักบริหารสามารถสะท้อนบทบาทของแม่ยุคใหม่ได้อย่างไร และทำหน้าที่ประกอบสร้างวาทกรรมความเป็นแม่ให้กับผู้หญิงยุคใหม่ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปมาอุปไมยกับบทบาทของความเป็นแม่ในวาทกรรมสื่อประเภทนิตยสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทฤษฎีแนววรรณศาสตร์ปริชาน วิจารณ์ปฏิบัติศาสตร์ ตามแนวคิดการศึกษาอุปมาอุปไมยของ Lakoff, and Mark (1980)

ขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก ที่วางจำหน่ายในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ใช้ภาษาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาเนื้อหาภายในเนื้อหาของนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก โดยเลือกจากการใช้

กลวิธีการใช้ภาษาและความเปรียบเกี่ยวกับแม่

ขั้นตอนที่ 5 เก็บกลุ่มตัวอย่างโดยคัดเลือกจากนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก ได้แก่ นิตยสาร M&C แม่และเด็ก, Modern Mom, Mother and Care และ Mother&child

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปมาอุปไมย การเปรียบเทียบแม่กับสิ่งต่าง ๆ ถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่สะท้อนจากผู้ใช้ภาษาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรคกับบทบาทของความเป็นแม่ใน วาทกรรมสื่อประเภทนิตยสาร ผลการวิจัยพบว่า ในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็กมีการใช้มโนอุปสรรคเกี่ยวกับ แม่ในแง่มุมที่หลากหลาย ถ้อยคำที่ใช้ในเปรียบเทียบได้สะท้อนบทบาทของแม่ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุค สมัยโดยมีมโนอุปสรรคที่ปรากฏ คือ

แม่ในฐานะนักบริหาร ผู้หญิงมิติใหม่ในบทบาทเดิม

ในกระแสการเปลี่ยนของโลก บทบาทของผู้หญิงเป็นสิ่งที่มีความเคลื่อนไหวไปตามกระแส แห่งยุคสมัยอยู่เสมอ และสิ่งหนึ่งที่มักถูกกล่าวถึงอยู่เสมอคือ บทบาทของความเป็นแม่ ที่ไม่ว่ากระแสสังคม จะเปลี่ยนแปลงไป แต่ความเป็นแม่ของผู้หญิงยังถูกให้ความสำคัญเสมอมา เห็นได้จากในสื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับแม่และครอบครัวมาโดยตลอด โดยเฉพาะในนิตยสารที่มีหัวเรื่องเกี่ยวกับแม่และ เด็กโดยเฉพาะ

เนื้อหาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็กในกลุ่มผู้หญิงที่เป็นแม่ ต่างให้ความนิยมและศึกษาหาความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก อีกทั้งยังเป็นการปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มของ คุณแม่ด้วยกัน แสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้หญิงที่ถึงแม่จะมีการศึกษา อ่านออกเขียนได้ สามารถทำงาน หารายได้เลี้ยงตนเอง แต่ก็ยังคงพยายามเป็นรับบทบาทเป็นแม่ที่ดี เป็นแม่ที่ดำเนินตามหลักการเลี้ยงลูก ที่ถูกต้อง ซึ่งการพยายามสวมบทบาทหญิงแกร่ง หรือ working woman ไปพร้อม ๆ กับการเป็นแม่ที่ดีของลูก นั้น ได้สะท้อนผ่านการใช้ภาษาที่บอกเล่าหน้าที่ของผู้เป็นแม่และความคาดหวังต่อลูกของตนเอง

ในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็กมีการนำเสนอเนื้อหาที่บอกเล่าหน้าที่ของผู้เป็นแม่ในหลาย ๆ แง่มุม โดยบอกเล่าผ่านตัวผู้เป็นแม่เอง คุณหมอ หรือผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหาแม่และเด็ก ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกนี้ สอดคล้องกับแนวคิดหน้าที่ของอุปสรรคที่ Halliday (1994) เสนอไว้ว่ามี 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1.หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด 2.หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ และหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ ดังนั้น อุปสรรคของแม่ที่ถ่ายทอดในนิตยสารจึงสามารถถ่ายทอดความคิด และคำนิยมเกี่ยวกับผู้หญิงและการเป็น เป็นแม่ ผ่านการเรียบเรียงความ

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาจากประสบการณ์คำบอกเล่า หรือเนื้อหาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาท ของแม่ มีการใช้ถ้อยคำอุปสรรคที่หลากหลาย และน่าสนใจในโอกาสต่าง ๆ ถ้อยคำอุปสรรคที่กลุ่มคน ดังกล่าวใช้เป็นจำนวนมาก คือ อุปสรรค [แม่คือนักบริหาร] ผู้เขียนบทความนำถ้อยคำที่ใช้ในบริบท การบริหารมาใช้ในบริบทการเลี้ยงดูลูก ซึ่งแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบการเลี้ยงดูเป็นการบริหารจัดการ การลงทุน ที่มีผลกำไร อาชีพของนักบริหาร เปรียบเป็นบทบาทความเป็นแม่ กลยุทธ์ที่ใช้ในวงการธุรกิจ เปรียบเป็น วิธีการดูแลลูก การบริหาร เปรียบเป็นการดูแล เอาใจใส่ เลี้ยงดู การลงทุน ลงแรง จ่ายราคา เปรียบเป็น

การทุ่มเท เอาใจใส่ประเมินผลเปรียบเป็นการติดตาม การปรับปรุง/พัฒนาเปรียบเป็น เปลี่ยนวิธีการเลี้ยง และ ผลปลายทาง เปรียบเป็นความสำเร็จของลูก ตามตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

“การบริหารเวลาของลูกอย่างดี นอกจากเป็นโอกาสที่พ่อแม่จะสามารถพัฒนาศักยภาพของลูกได้แล้ว ทำให้มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว และยังเป็นการฝึกวินัยชีวิตให้กับเด็กอีกด้วย ดังตัวอย่างพ่อแม่ นักดนตรี ก็ปรารถนาจะเห็นลูกเป็นนักดนตรี เช่นเดียวกับตน เวลาส่วนใหญ่ของลูกจึงใช้ไปกับการเล่นดนตรี และสอนดนตรีให้ลูก พ่อแม่บางท่านอยากเห็นลูกเป็นนักอ่าน เวลาส่วนใหญ่ก็จะใช้เพื่อสร้างเมล็ดพันธุ์ “นักอ่าน” แก่ลูกเป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่จะต้องทำก่อนคือ การวางเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพของลูกก่อน แล้วจึงวางแผนการใช้เวลาลูก แล้วนำไปสู่การวางตารางเวลาที่มีประสิทธิภาพ” (Barra, 2014)

จากตัวอย่างมีการใช้คำ การบริหาร การวางเป้าหมาย การพัฒนาศักยภาพ วางแผนและประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมายของการบริหารจัดการองค์กร เมื่อนำมาใช้ในบริบทของการดูแลเลี้ยงดูลูก จึงแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบการบริหารกับการเลี้ยงดูลูก โดยเปรียบเทียบการบริหารเวลา กับการเลี้ยงดูลูก การวางเป้าหมายกับการกำหนดวิธีการเลี้ยง พฤติกรรมของลูก การพัฒนาศักยภาพของบุคคลในองค์กรกับการพัฒนาศักยภาพของลูก การวางแผนกับการดูแล และประสิทธิภาพที่ได้กับผลที่เกิดกับลูก

การเลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบริหารในตัวอย่างที่ 1 ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของความเป็นแม่ที่เปลี่ยนแปลงไป แม่ไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่เลี้ยงดูให้เจริญเติบโตเท่านั้น แต่ยังเป็นแม่ที่มีความรู้ในการวางแผนทางในการใช้ชีวิตของลูก เพื่อให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมปัจจุบัน แม่มีส่วนในการปลูกฝังพฤติกรรมและนิสัยส่วนตัวให้เติบโตขึ้นมาเป็นผลผลิตที่พ่อแม่ปรารถนา การนำถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการมาใช้กับบทบาทของความเป็นแม่เช่นนี้ ช่วยขบขันให้บทบาทของแม่ดูมีอำนาจมากขึ้นกว่าแม่ในสมัยก่อน แม่สามารถขึ้นมามีบทบาทสำคัญในครอบครัวได้เช่นเดียวกับพ่อ มีบทบาทในการควบคุมดูแล และกำหนดความเป็นไปในครอบครัว

ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ทำให้แม่เป็นผู้ควบคุมดูแลทุกอย่างของลูก มีอำนาจในการควบคุมดูแล รวมไปถึงการประกอบสร้างตัวตนของลูกให้เป็นไปตามที่ต้องการ มโนอุปลักษณะแม่ คือนักบริหาร มีส่วนช่วยแสดงให้เห็นบทบาทของแม่ที่เด่นชัดขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ก็สะท้อนภาพลักษณ์ของแม่ที่มีความเป็นเผด็จการมากขึ้น ถ้อยคำและน้ำเสียงในเนื้อหาที่ใช้ประกอบบทบาทของแม่ ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ความรักหรือความอ่อนโยนที่มีต่อลูก แต่มุ่งเน้นไปที่การกระทำอันจะนำไปสู่ความต้องการของพ่อแม่ เช่น “พ่อแม่ นักดนตรี ก็ปรารถนาจะเห็นลูกเป็นนักดนตรีเช่นเดียวกับตน เวลาส่วนใหญ่ของลูกจึงใช้ไปกับการเล่นดนตรี และสอนดนตรีให้ลูก” การแสดงความรักหรือการทำกิจกรรมในครอบครัว จึงเกิดขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายในความปรารถนาของพ่อกับแม่เป็นหลัก ไม่ได้มีการพูดถึงความรู้สึกหรือความต้องการของลูกที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ถ้อยคำมโนอุปลักษณะ แม่คือนักบริหาร จึงอาจสะท้อนอำนาจของแม่ที่เพิ่มมากขึ้น แต่ไม่ได้แสดงให้เห็นสายใยของแม่ที่มีลูกได้เท่าไรนัก

เช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 2 ที่มีการใช้คำในวงการการบริหารธุรกิจ มาใช้ร่วมกับการบรรยายบทบาทของแม่ในการเลี้ยงดูลูก โดยยึดความสำเร็จของลูกเป็นผลผลิตจากการลงทุนจากการลงทุนของพ่อแม่

ตัวอย่างที่ 2

“วัยเด็กถือเป็นโอกาสทองของพ่อแม่ที่จะปลดปล่อยศักยภาพและพัฒนาเขาให้ไปได้ไกลสูงสุด ซึ่งต้องอาศัยลงทุน ลงแรง จ่ายราคาลงไป ซึ่งผู้เขียนคิดว่า ผลปลายทางที่ได้รับนั้นถือเป็นรางวัลแห่งความชื่นใจ ภูมิใจที่ยิ่งใหญ่สำหรับพ่อแม่อย่างแท้จริง” (Barra, 2014)

จากตัวอย่างมีการใช้คำ โอกาสทอง ศักยภาพ พัฒนา ลงทุน ลงแรง จ่ายราคาลงไป และผลปลายทาง ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมายของการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจเมื่อนำมาใช้ในบริบทของการดูแลเลี้ยงดูลูกจึงแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบการบริหารกับการเลี้ยงดูลูก โดยเปรียบโอกาสทอง กับช่วงเวลาของการเลี้ยงดูลูก ศักยภาพ กับ คุณสมบัติการเจริญเติบโตของลูก การพัฒนาเปรียบกับการเลี้ยงดู การลงทุน ลงแรง จ่ายราคาลงไป กับการทุ่มเทเอาใจให้ลูก ผลปลายทางที่ได้เปรียบกับความประสบความสำเร็จของลูก

การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ในตัวอย่างที่ 2 ได้สะท้อนให้เห็นบทบาททางที่เปลี่ยนไปของแม่ สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่เป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่และทัศนคติของผู้เป็นแม่ ซึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่าทุนนิยม เป็นลักษณะสำคัญอีกอย่างหนึ่งของสังคมนร่วมสมัย และส่งอิทธิพลต่อความเคลื่อนไหวของสังคมน กระแสหลักอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นเดียวกับการประกอบสร้างชุดความคิดของผู้หญิงในฐานะแม่ ที่ได้นำแนวคิดการบริหารเพื่อให้ได้มาซึ่งมาผลกำไรมาเป็นหนึ่งในแนวทางการเลี้ยงดูลูกให้ประสบผลสำเร็จ

จากเนื้อหาในตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กระแสนิยมมีบทบาทสำคัญในการประกอบสร้างความเป็นแม่ของผู้หญิง ที่ไม่เพียงต้องดูแลลูกได้เท่านั้น แต่ต้องรู้จักถ่วงเวลาแห่ง “โอกาสทอง” ที่จะเริ่มลงทุนกับลูก ต้องมีความรู้ในส่วนที่ว่า จะต้องลงทุนด้วยสิ่งใด เป็นราคาหรือเวลาเท่าไร จึงจะทำให้ลูกมีพัฒนาการที่ดี และนำไปสู่ผลลัพธ์ของการลงทุนที่คุ้มค่า ซึ่งการจะดำเนินการลงทุนให้ได้ผล ต้องอาศัยความรู้ และการเฝ้าดูลูกอย่างใกล้ชิด เพื่อเรียนรู้และสร้างผลประโยชน์แก่ลูกให้คุ้มค่าที่สุด มิติของผู้หญิงในฐานะแม่ยุคใหม่ที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์การบริหาร จึงไม่ใช่ผู้หญิงที่สามารถบริหารจัดการลูกหรือเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัวได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังคงต้องเป็นแม่ผู้รอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ของลูก เพื่อที่จะสร้างผลประโยชน์ที่ดีที่สุดให้แก่ลูก

จากสองตัวอย่างที่กล่าวมา อุปลักษณ์ แม่คือนักบริหาร สามารถสะท้อนภาพและบทบาทของผู้หญิงที่มีความสามารถในการทำงานและปฏิบัติหน้าที่แม่ได้เป็นอย่างดี มโนทัศน์แม่เป็นดั่งนักบริหาร มีนัยยะของการยกย่องผู้หญิงยุคใหม่ที่มีทั้งความเป็น working woman และความเป็น Super Mom รวมถึงการให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้หญิงทั้งที่ทำงานนอกบ้านและทำงานในบ้านว่าต้องใช้ความสามารถและความรู้ และมีความสำคัญพอ ๆ กัน แต่ในขณะเดียวกัน การใช้ถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมายของการบริหารจัดการ เพื่ออธิบายผู้หญิงในฐานะแม่ยุคใหม่ยังคงสะท้อนแง่มุมของผู้หญิงที่ยังคงติดอยู่ในกรอบของบทบาทเดิม ๆ ดังเช่นที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 3

ตัวอย่างที่ 3

“แม่ เป็น อาชีพที่ไม่มีวันหยุด เพราะนอกจากจะต้องดูแลลูก ดูแลคู่ชีวิต และอีกสารพัด การจัดการในบ้าน เราจึงรู้สึกว่าเป็นแม่ (บางคน) ซ้ำล้นบ่อย ๆ จริง ๆ แล้วไม่ได้เป็นความผิดปกติดีอะไร แม่แต่ละคนมีเรื่องที่ต้องจัดการหลายอย่าง จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่จะลืมนั่นนี่ได้” (Barra, 2014)

จากตัวอย่างที่ 3 มีการใช้คำว่า การจัดการ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ใช้ในวงความหมายของการบริหารจัดการ องค์กร การจัดการ หรือ Management หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กร ร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ 5 ขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน การจัด องค์กร การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม เมื่อนำมาใช้ในบริบทของการดูแลเลี้ยงดู ลูกจึงแสดงให้เห็นการเปรียบการบริหารจัดการกับการเลี้ยงดูลูกให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผู้เป็นแม่

เนื้อหาในบริบทนี้นำเสนอภาระหน้าที่ของแม่ที่ต้องเหน็ดเหนื่อยจัดการสิ่งต่าง ๆ ภายในบ้าน แสดงให้ เห็นว่า การทำงานต่าง ๆ ภายในบ้านของผู้หญิงก็มีความเหน็ดเหนื่อยไม่แพ้การทำงานนอกบ้าน อีกทั้งยังต้อง มีหลักการบริหารจัดการที่ดี เพื่อดูแลสมาชิกในครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ หน้าที่การจัดการของแม่ภายในบ้าน จึงต้องอาศัยความอดทนและทักษะการจัดการไม่แพ้การบริหารงานนอกบ้าน แต่อีกนัยหนึ่ง การนำเสนอ บทบาทหน้าที่อันเหน็ดเหนื่อยของผู้หญิงในฐานะแม่ ได้แสดงให้เห็นการผลิตซ้ำว่าทฤษฎี การดูแลจัดการ ภายในบ้าน คือ หน้าที่ของผู้หญิง แม้อยู่ในเนื้อหาจะใช้อุปสรรคการจัดการ ในฐานะผู้บริหาร แต่ก็ยังคงเป็น ผู้บริหารที่ทำหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวก ดูแลรับใช้สามีและลูก การเป็น “แม่ที่ไม่มีวันหยุด เพราะนอกจาก จะต้องดูแลลูก ดูแลคู่ชีวิต และอีกสารพัดการจัดการในบ้าน” แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายจัดการทุกสิ่ง ภายในบ้าน ถึงแม้จะได้รับบทบาทเป็นผู้บริหารจัดการ แต่ก็ต้องแสดงบทบาทของการเป็นแม่บ้านแม่เรือน ควบคู่ไปกับบทบาทของความเป็นแม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อุปสรรค [แม่คือนักบริหาร] ผู้เขียนบทความในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็กได้ นำถ้อยคำที่ใช้ใน บริบทการบริหารมาใช้ในบริบท การเลี้ยงดูลูก ซึ่งแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบการเลี้ยงดูเป็นการบริหารจัดการ การ ลงทุน ที่มีผลกำไร อาชีพของนักบริหาร เปรียบเป็นบทบาทความเป็นแม่ กลยุทธ์ที่ใช้ในวงการธุรกิจเปรียบเป็น วิธีจัดการดูแลลูก การบริหารเปรียบเป็นการดูแลเอาใจใส่ เลี้ยงดู การลงทุน ลงแรง จ่ายราคา เปรียบเป็นการ ทุ่มเทเอาใจใส่ประเมินผลเปรียบเทียบเป็นการติดตาม การปรับปรุง / พัฒนาเปรียบเป็นเปลี่ยนวิธีการเลี้ยง และผล ปลายทางเปรียบเป็นความสำเร็จของลูก

แม่คือครูผู้ชี้นำ

จากการศึกษาพบว่ามโนทัศน์ แม่เปรียบเสมือนครูคนแรกของลูก ไปถูกหยิบยกมาใช้ใน การกล่าวถึงความเป็นแม่ โดยการเปรียบเทียบ แม่เป็นครูคนแรก ที่คอยอบรม สั่งสอน และเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับลูก จากการสำรวจพบว่า ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนเกี่ยวกับแม่คือครูคนแรก มีจำนวน 41 ถ้อยคำ คิดเป็นร้อยละ 18.80 ซึ่งแสดงลักษณะคู่สัมพันธ์ (mapping) ได้ดังนี้

“แม่คือผู้สร้างโลก” เป็นคำกล่าวที่ไม่เกินจริง เพราะกว่าคนหนึ่งจะเติบโตขึ้นมาได้ และได้ดีเป็น พลเมืองดีนั้น ก็ต้องผ่านสองมือแม่ที่ให้ความรัก (Barra, 2014)

จากมโนทัศน์ แม่คือผู้สร้างโลก แสดงให้เห็นบทบาทของแม่ที่ต้องเป็นผู้วางรากฐานชีวิตให้กับลูก เช่นเดียวกับครูที่ต้องเป็นผู้ปลูกฝังความรู้ให้กับเด็ก ๆ ความเป็นแม่ถูกคาดหวังว่าต้องเป็นผู้ดูแลเลี้ยงดูให้เด็ก เติบโตขึ้นมา ตามกรอบความเป็น “พลเมืองดี” ของสังคม เช่นเดียวกับครูที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนทั้งในด้าน ความรู้ และการเป็นคนดี ถึงแม้ว่า มโนทัศน์แม่คือผู้สร้าง จะเป็นถ้อยคำที่ใช้บริบทเชิงยกย่อง หรือดูเป็นหน้าที่ ที่ยิ่งใหญ่ แต่ภายในเนื้อหานี้ ได้สะท้อนบทบาทหน้าที่ของผู้เป็นแม่ ที่ถูกทับซ้อนอยู่กับบทบาทของครู ซึ่งเป็น

ผู้ที่ต้องทำงานหนักและเสียสละ รวมไปถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อแม่ ว่าต้องเป็นผู้เลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโต ต้องเป็นบุคคลที่สร้างพลเมืองดีออกสู่สังคม ลูกจะเป็นคนดีได้ก็ด้วยความรักจากแม่และการเลี้ยงดูที่ดี แม่จึงเป็นผู้ที่ต้องแบกรับความรับผิดชอบทั้งในครอบครัวและสังคม

เช่นเดียวกับในตัวอย่าง แม่คือนักวิชาการ ที่บทบาทของแม่เชื่อมโยงกับบทบาทของครู ดังเช่นในตัวอย่าง

“แม่เป็นอะไรได้บ้าง...นักวิชาการ แม่มือใหม่ที่อ่อนประสบการณ์เรื่องลูก ข้อมูลทฤษฎีหรือแนวปฏิบัติจริงจากครอบครัว ล้วนเป็นคลังข้อมูลและต้นทุนที่ดี (Barra, 2014)

ในบริบทข้อความข้างต้น แม่คือนักวิชาการ เป็นอีกหนึ่งมโนทัศน์ที่นำบทบาทของครูมาใส่ในคุณลักษณะของความเป็นแม่ ซึ่งนอกจากแม่จะต้องเลี้ยงดูลูกให้เจริญเติบโตทางร่างกายและทางด้านพฤติกรรมที่ต้องเป็นคนดีตามกรอบของสังคมแล้ว แม่ยังต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการในการเลี้ยงดูที่ต้องเชี่ยวชาญทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ

ความเป็นแม่นักวิชาการ ถือเป็นบทบาทของแม่ในสังคมยุคใหม่ ที่ไม่ใช่แค่การมีความรู้เป็นแม่ศรีเรือน และเลี้ยงดูเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นผู้หญิงที่มีความรู้ ศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ แต่การเปลี่ยนแปลงตัวตนของคนเป็นแม่ในยุคใหม่เช่นนี้ ยังคงอยู่ในบทบาทหน้าที่ที่ต้องนำมาปรับใช้กับการเลี้ยงดูลูก การที่จะเป็นแม่ที่ดีได้ จะต้องมีการเรียนรู้และความรู้ที่นำมาปรับใช้กับการเลี้ยงดู ถ้าขาดคุณสมบัติในข้อนี้ จะถือเป็น “แม่มือใหม่ที่อ่อนประสบการณ์เรื่องลูก” ผู้เป็นแม่จึงต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตามคุณสมบัติของแม่ยุคใหม่ ในขณะเดียวกัน การเป็นแม่ที่มีความรู้ทางวิชาการ ได้สะท้อนให้เห็นว่า บทบาทหน้าที่ของการเลี้ยงดูลูก ยังถูกวางกรอบให้เป็นของแม่ ผู้หญิงถูกคาดหวังให้เรียนรู้ และปรับตัวต่อสังคมใหม่ ๆ เพื่อกลับมารับบทบาทของแม่ ให้ตรงกับคุณสมบัติที่ครอบครัวและสังคมคาดหวัง

ถ้อยคำอุปสรรคดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองต่อความความเป็นแม่ว่า แม่ คือ ผู้ที่มีหน้าที่ให้การเลี้ยงดู สั่งสอน ให้ความรู้ และต้องเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา เพื่อที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาสอนลูกให้เกิดทักษะและพัฒนาการที่เป็นไปตามวัย รวมถึงอยู่ในกรอบที่สังคมคาดหวัง

แม่คือนักต่อสู้

จากการศึกษาถ้อยคำที่สะท้อนมโนอุปสรรคพบว่า แม่คือ นักต่อสู้ มีจำนวน 41 ถ้อยคำ ถ้อยคำอุปสรรคดังกล่าวเปรียบความเป็นแม่กับนักต่อสู้ ที่มีศัตรูเป็นโรคในขณะตั้งครรภ์ โรคในเด็ก และต้องคอยรับมือกับพฤติกรรมของลูกน้อย การเปรียบนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าแม่คือผู้ที่เก่งรอบด้าน การเลี้ยงเป็นเรื่องใหญ่เทียบเท่ากับการต่อสู้ ดังตัวอย่าง

“รับมือกับความดีของลูก” (Barra, 2014)

“รับมือปัญหาผิวช่วงตั้งครรภ์” (Barra, 2014)

“รับมือให้อยู่หมัด ลูกโอไม่หยุด” (Barra, 2014)

“ใช้อาวุธตุ๊กตาสร้างจินตนาการ” (Toddler, and Kid, 2014)

“ร่างกายหนูต้องการการปกป้อง” (Barra, 2014)

“ศัตรูยามคำคืนของคุณแม่ ขณะที่คุณแม่ควรได้พักผ่อนอย่างเต็มที่ในยามคำคืน หลังจากผ่านกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ความอ่อนเพลียและสภาวะร่างกายที่ไม่เหมือนปกติ...ก็มีศัตรูมาปรากฏขึ้นจนได้ ในยามที่คุณแม่กำลังหลับไหล” (Barra, 2014)

จากตัวอย่างโมโนอุปลักษณ์ แม่คือนักต่อสู้ ปรากฏการใช้คำ รับมือ ปัญหา อาวุธ การปกป้องและศัตรู เพื่ออธิบาย บทบาทของแม่ว่าเป็น นักต่อสู้ ที่ต้องมีความแข็งแกร่ง เพื่อรับมือกับสิ่งอันตรายต่าง ๆ บริบทของคำเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นมุมมองต่อความเป็นแม่ว่า ต้องเป็นผู้ที่เก่งรอบด้าน มีความรู้ในการรับมือกับอุปสรรคในการเลี้ยงลูก สามารถจัดปัญหาและปกป้องลูกของตนเองให้ปลอดภัยจากสิ่งต่าง ๆ การเลี้ยงลูกจึงเป็นเรื่องใหญ่ที่เทียบเท่ากับการต่อสู้ ถ้อยคำเหล่านี้ ช่วยขบเน้นบทบาทของการเป็นแม่ที่ไม่เพียงมีความรู้ แต่ยังต้องมีความแข็งแกร่งทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในการเลี้ยงดูลูก

ถ้อยคำที่สะท้อนโมโนอุปลักษณ์ แม่คือนักต่อสู้ ได้สร้างภาพแทนของแม่ในยุคสมัยใหม่ ที่ไม่ได้ยึดติดอยู่กับความเป็นแม่หรือหญิงในขนบเดิม แต่สร้างภาพแทนของแม่ให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ที่มีทั้งโรคร้าย และความอันตรายของสังคม ถึงแม้ โมโนอุปลักษณ์แม่ คือนักต่อสู้ จะยกย่องบทบาทของแม่ให้ดูเข้มแข็ง และสามารถรับมือกับปัญหาในหลาย ๆ ด้านได้ แต่การนำคุณสมบัติของผู้ชาย เช่น การต่อสู้กับศัตรู การใช้อาวุธ มาใส่ให้ผู้หญิง เพื่อให้เป็นแม่ที่ดี ยังคงสะท้อนทัศนคติ การเชิดชูคุณสมบัติของผู้ชาย ที่ผู้หญิงในบทบาทแม่จะต้องทำการปรับเปลี่ยน เพื่อให้มีคุณสมบัติของแม่ที่ดีที่สามารถปกป้องลูกได้ การเป็นแม่ต้องพยายามปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิต การแก้ปัญหา และสภาพจิตใจ เพื่อให้บทบาทในการเลี้ยงดูลูกเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ที่ไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่แม่ยังคงต้องปรับเปลี่ยนตนเอง พยายามทำให้ตนเองเข้มแข็งขึ้น เพื่อรับบทบาทในการเลี้ยงดูลูกเช่นเดิม

แม่คือนักออกแบบ

แม่คือนักออกแบบ เป็นอีกอุปลักษณ์หนึ่งที่น่าสนใจ เมื่อพูดถึงบทบาทของแม่ยุคใหม่ ผู้ใช้ภาษาเปรียบความเป็นแม่กับนักออกแบบ และผลงานของนักออกแบบมาเป็นแบบเปรียบเทียบ การเปรียบเทียบนี้แสดงให้เห็นมุมมองต่อความเป็นแม่ว่า เป็นผู้ที่ได้รับผิดชอบชีวิตลูกให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี

อุปลักษณ์แม่คือนักออกแบบได้นำมาใช้ในตัวอย่างต่อไปนี้

“แม่เป็นอะไรได้บ้าง...นักออกแบบ บางคนบอกว่าอนาคต คือเรื่องที่กำหนดไม่ได้แต่บางเรื่องหากทำได้ก็ดีต่อคุณ เช่นเมื่อลูกถึงวัยเรียนควรศึกษาข้อมูลถึงหลักสูตร หรือสถานที่หรือความพร้อมของลูกเป็นต้น (Editor, 2014)

“ออกแบบชีวิตลูกด้วยการตรวจเงิน” (Barra, 2014)

“เวิร์กกิ้งมัมคนดัง ร้อยเอกหญิงวันทิตา หรือ คุณแคท เผยวิธีสร้างลูกให้เก่ง ดี มีสุข ต้องเน้นใน 3 ขวบปีแรกซึ่งเป็นเวลาทองของชีวิตลูก”

จากตัวอย่าง เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ความเป็นแม่ที่ผู้ใช้ภาษา ใช้คำ นักออกแบบ ออกแบบ และสร้าง เพื่อกล่าวถึงความเป็นแม่ บทบาทของแม่ หน้าที่ของแม่ การใช้คำ เหล่านี้แสดงการเปรียบความเป็นแม่กับนักออกแบบ งานของนักออกแบบ ที่สร้างสิ่งต่าง ๆ ได้ เป็นโมโนอุปลักษณ์ที่ทำให้แม่ดูมีอำนาจและบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูลูก โดยใช้อาชีพนักออกแบบ มาแสดงถึงการเป็นแม่ที่ทันสมัย การใช้อุปลักษณ์ดังกล่าวนี้ สะท้อน

มุมมองของผู้ใช้ภาษาว่าความเป็นแม่ เป็นหน้าที่ที่ต้องทำให้ลูกเป็นคนดี เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ อุปลักษณะแม่คือนักออกแบบ ไม่เพียงแสดงให้เห็นภาระหน้าที่ของแม่ที่ต้องเป็นผู้ดูแล จัดสรร และจัดการวางรากฐานชีวิตของลูก แต่แม่ที่เป็นออกแบบ จะต้องรับหน้าที่กำหนดชีวิตของลูก เพื่อให้เป็นไปในแบบที่ตนเองต้องการ รวมถึงการเติบโตขึ้นตามมาตรฐานของสังคมที่ตีกรอบหน้าที่แม่ และอนาคตของลูก ทั้งในเรื่องของทัศนคติ การศึกษา และการประกอบอาชีพ อุปลักษณะแม่คือนักออกแบบ จึงไม่เพียงแสดงบทบาทหน้าที่ของแม่ที่เพิ่มมากขึ้น แต่ยังชี้ให้เห็นว่า บทบาทของแม่ยังไม่ได้หลุดออกจากมาตรฐานและกรอบของสังคม

มิติความเป็นแม่ของผู้หญิงในสังคมไทย

มิติความเป็นแม่ของผู้หญิงที่สื่อผ่านภาษาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่และเด็ก อาจกล่าวได้ว่าภายใต้ความเป็นหญิงที่สมบูรณ์แบบนั้นมีความเป็นแม่ที่อยู่ในตัวตนนั้นด้วย กาลเวลาเปลี่ยนแปลงบทบาทความเป็นหญิงที่เป็นแม่ในสังคมไทยย่อมเปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongsuphachainimit (2016) ศึกษาหญิงสมัยใหม่ทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน ประณินบัณฑิตูแลสามีไม่ขาดตกบกพร่อง และเป็นภรรยาที่มีการศึกษา รู้จักจัดการการเงินของครอบครัว การวางแผนครอบครัว นอกจากนี้ก็รู้การตอบสนองของสามีอย่างเต็มใจด้วย แสดงให้เห็นว่าภรรยาสมัยใหม่เก่งขึ้น มีความรู้ความสามารถรู้จักการนำความรู้มาใช้ในครอบครัว แม้ภรรยาสมัยใหม่จะเก่งมีความรู้ดีเพียงใด ก็ยังอยู่ในกรอบของภรรยาที่ดีของสังคมไทย ไม่ว่าจะอย่างไรภรรยาที่เป็นผู้ประณินบัณฑิตูแลสามี และครอบครัว นอกจากนี้ Wongsuphachainimit (2016) ยังได้สรุปสถานภาพและบทบาทแม่ไว้ 7 กลุ่ม ดังนี้

1) แม่ผู้เดินตามตำรา ผู้ใหญ่สมัยใหม่เลี้ยงดูลูกตามแบบตะวันตกมากขึ้น ตั้งแต่การอ่านหนังสือ ตำราเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ การเตรียมตัวเป็นพ่อแม่มือใหม่ การปรึกษาแพทย์ เพื่อดูแลแก้ไขพฤติกรรม และพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก มีการอ่านนิทานภาษาอังกฤษให้ลูกฟังก่อนนอน

2) แม่ผู้สั่งสอน ให้คำแนะนำตักเตือน แม่ลูกจะโตเป็นผู้ใหญ่ แม่ก็ยังคงให้คำปรึกษา แนะนำ สั่งสอนลูกในเรื่องต่าง ๆ บางเรื่องที่แม่เห็นว่าลูกทำไม่ถูกต้อง ก็ให้คำตักเตือนสอนสติลูก เพื่อไม่ให้ลูกทำผิด และเกิดความทุกข์

3) แม่ผู้สนับสนุน ให้การสนับสนุนลูกในทุก ๆ เรื่องที่ลูกตัดสินใจ แม้บางเรื่องแม่จะไม่เห็นด้วยแต่เพื่อความสุขของลูก แม่ก็พร้อมที่จะสนับสนุนให้กำลังใจ และอยู่เคียงข้างลูก แม้จะทำใจยอมรับได้ยาก แม่ก็ยินยอมและยอมรับในสิ่งที่ลูกต้องการ

4) แม่เลี้ยงเดี่ยว เป็นแม่ที่ดูแลลูกลำพังเพียงลำพังด้วยตนเอง ผู้หญิงสมัยใหม่มีความเด็ดเดี่ยว ตั้งครรภ์โดยไม่มีพ่อของเด็ก อดทนต่อสายตาคำครหาจากสังคม เข้มแข็งที่เลี้ยงดูลูกเพียงลำพัง ในสังคมปัจจุบันก็ยอมรับสถานภาพแม่เลี้ยงเดี่ยวมากยิ่งขึ้น

5) แม่ผู้ใส่ใจดูแล เป็นแม่ที่ใส่ใจลูกในทุก ๆ เรื่อง ทั้งลูกการกินการอยู่ของลูก แม่ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม แม่รับรู้ถึงทุกข์ของลูกทุกอย่าง แม้บางเรื่องลูกจะไม่เคยบอก แต่แม่ก็รับรู้ได้

6) แม่ผู้รู้ผิดชอบ เป็นแม่ที่เรียนรู้ชีวิต แม่ก็เป็นปุถุชน ที่ยังต้องเรียนรู้ชีวิต และอาจทำผิดพลาดได้ เมื่อรู้ก็ต้องแก้ไข ปรับปรุง และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ได้บทเรียนเป็นประสบการณ์ชีวิต

7) แม่ผู้วิปลาส แม่บางคนมีความผิดปกติทางจิต เป็นสาเหตุให้ไม่สามารถทำหน้าที่แม่ที่ดีได้ เพราะมีความวิปลาสจิตผิดปกติในตัวเอง

อุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์แม่ ในบทบาทต่าง ๆ ไม่ได้นำเสนอภาพลักษณ์ของแม่ในแง่มุมที่อ่อนโยน และเลี้ยงลูกด้วยความรักเพียงด้านเดียวต่อไป แต่ยังเป็นแม่ที่มีความเป็นเผด็จการ พยายามควบคุมจัดการลูกให้เป็นไปในแนวทางที่ตนเองต้องการ และเพื่อให้เป็นยอมรับตามค่านิยมของสังคม ความเป็นแม่ยุคใหม่ จึงจำเป็นก้าวทันกระแสโลกและตามค่านิยมของสังคมตลอดเวลา แต่ถึงแม้ว่า ภาพลักษณ์ของแม่ยุคใหม่จะเด็ดขาดและมีความรู้ แต่ในมโนทัศน์แม่ที่ปรากฏ ยังสะท้อนภาพของแม่ที่ยึดโยงอยู่กับ การเป็นแม่ศรีเรือน ความเป็นผู้หญิงที่ถูกคาดหวังว่าจะต้องดูแลจัดการทุกอย่างภายในบ้าน และต้องทำหน้าที่ดูแลทั้งสามีและลูก อย่างไรก็ตามให้ขาดตกบกพร่อง อุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์ความเป็นแม่ จึงเป็นมโนทัศน์ทางภาษาที่สะท้อนบทบาทและอำนาจของผู้หญิงที่กำลังอยู่ระหว่างบทบาทของผู้หญิงยุคใหม่และบทบาทของผู้หญิงยุคเก่า ที่พยายามสวมบทบาทและรับหน้าที่แม่ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคม

จากรูปภาษาที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะต่าง ๆ เป็นมุมมองของผู้ใช้ภาษาในนิตยสารเกี่ยวกับแม่ และเด็ก ผู้ส่งสารคือ คุณหมอ พยาบาล ผู้เชี่ยวชาญด้านแม่และเด็ก ตลอดจนคุณแม่ที่มาเข้ารับบริการ พยายามนำเสนอชุดความคิดด้านบวก พยายามสร้างภาพพจน์ให้ผู้หญิงอยู่ในสถานะเท่าเทียมกับผู้ชาย มีโอกาสทางเศรษฐกิจ มุมมองของผู้หญิงที่ทำงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน เป็นผู้หญิงที่กล้าแกร่ง ไม่เพียงแต่เป็นใหญ่แค่ในบ้านเท่านั้น ผู้หญิงสามารถเป็นใหญ่นอกบ้านได้ด้วย ซึ่งชุดความคิดนี้สอดคล้องกับกลุ่มสตรีนิยมที่ได้อธิบายถึงการสถาปนาสังคมประชาธิปไตยที่ยกย่องให้ผู้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งผู้หญิงจะมีกิจกรรมหลัก ๆ คือ หุงหาอาหารและทำความสะอาด รวมทั้งเรื่องเพศที่เกี่ยวข้องกับทางชีววิทยา คือการมีลูก การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม เช่น การอบรมเลี้ยงดูที่ควบคู่ไปกับการกำหนดหน้าที่กันในสังคมในกระบวนการนั้นซึ่งถือเป็นพื้นที่สวนตัวของผู้หญิง ในขณะที่พื้นที่สาธารณะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ที่เป็นกิจกรรมของผู้ชายและเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะเท่านั้นที่ถือว่าการเมือง ซึ่งการแยกพื้นที่ดังกล่าวถูกต่อต้านจากกลุ่มสตรีนิยมที่พยายามผนวกพื้นที่ทั้งสองเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้หญิงมีกิจกรรมทางการเมืองได้ด้วย (Ramitanont, 2012)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสถานะของผู้หญิงไม่ได้เกิดจากระบบความเชื่อ วัฒนธรรมและโครงสร้างทางสังคมการเมืองเท่านั้น แต่ผู้หญิงถูกกระบวนการกล่อมเกล่าและผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดการยอมรับ สถานภาพและบทบาทของตนเอง เพื่อตอบสนองกลไกควบคุมทางสังคมและการเมืองของหญิง เห็นว่าการที่ผู้หญิงจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้นั้น ผู้หญิงเองต้องพยายามแสดงความสามารถ สร้างพลังให้ตนเองเพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงคุณค่าของผู้หญิงที่อยู่เหนืออคติทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับพื้นที่ของผู้หญิงกับการเรียกร้องอำนาจและบทบาทของผู้หญิงเพื่อให้เกิดการยอมรับจึงเป็นการสั่นคลอนระบบความเชื่อทางวัฒนธรรมและการสร้างอำนาจทางเพศในสังคมไทย (Tveesin, 2007) นอกจากนี้ Phujeenaphant (2018) ได้ศึกษาว่าในปัจจุบันผู้หญิงได้รับการส่งเสริมกระตุ้นให้มีบทบาทการพัฒนาสังคมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในชุมชน การมีบทบาทเป็นอาสาสมัครในส่วนของ

ภาครัฐและประชาชน การมีบทบาททางการเมือง ความคิดเรื่องสิทธิและความเสมอภาคในการทำหน้าที่ของผู้หญิง บทบาทของผู้หญิงจึงปรากฏได้หลายรูปแบบหลายระดับ

องค์ความรู้ใหม่

แบบเปรียบเทียบ (source domain)		สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)
[อาชีพ]		[บทบาทของแม่]
นักบริหาร	→	ลงทุน บริหารดูแล ประเมินผลจากลูก
ครู	→	อบรมสั่งสอน เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก
นักต่อสู้	→	รับมือกับปัญหา ดูแล ปกป้องลูก
นักออกแบบ	→	ออกแบบอนาคตตามที่สังคมคาดหวัง

จะเห็นได้ว่า การแบบเปรียบเทียบและบทบาทของแม่ที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นบทบาทของผู้หญิงในสังคมสมัยใหม่ ที่ยึดโยงอยู่กับสังคมที่ผู้หญิงมีโอกาสและความสามารถในการทำงานซับซ้อนสังคม แต่ในขณะเดียวกัน บทบาทในส่วนนี้ก็ได้กลายเป็นกรอบให้กับผู้หญิงที่แม่จะมีบทบาทในการทำงาน แต่ในขณะเดียวกันก็ถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่แม่ให้สมบูรณ์ ตามที่ Boonnak (2014) ได้กล่าวไว้ว่า สังคมมีความคาดหวังในตัวผู้หญิง ที่จะต้องมีสัญชาตญาณความเป็นแม่โดยธรรมชาติ และสร้างกรอบของความเป็นแม่ มโนอุปลักษณ์ทางภาษาที่ปรากฏ จึงแสดงให้เห็นว่า สังคมคาดหวังในความเป็นแม่ในตัวตนของผู้หญิงค่อนข้างสูง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า มโนทัศน์บทบาทความเป็นแม่ที่สะท้อนจากมุมมองของผู้ใช้ภาษาในงานวิจัยนี้ ได้แก่ ได้แก่ แม่คือนักบริหาร แม่คือครูคนแรก แม่คือนักต่อสู้ และแม่คือนักออกแบบ แสดงให้เห็นความสำคัญของแม่ ว่าเป็นภาระหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ มีบทบาทที่สำคัญต่อลูก โดยเลือกใช้ถ้อยคำเพื่อนำเสนอบทบาทของการเป็นแม่ยุคใหม่ ที่ต้องกระฉับกระเฉง มีความรู้ มีความแข็งแกร่ง หลุดกรอบจากผู้หญิงในสมัยก่อน แต่ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการตีกรอบให้กับแม่ในยุคสมัยใหม่ ที่ถูกคาดหวังว่าต้องมีคุณสมบัติ เป็นไปตามสิ่งที่สังคมยุคใหม่คาดหวัง แม่ต้องเป็นฝ่ายที่ปรับตัว เพื่อมารับผิดชอบหน้าที่ของแม่ ความเป็นแม่ในยุคปัจจุบัน ก็ยังไม่หลุดไม่ออกจากกรอบของสังคม ที่ผู้หญิงต้องรับผิดชอบงานทั้งในบ้าน นอกบ้าน ทั้งยังถูกตีกรอบของสังคม ผ่านบทบาทของแม่ โดยมีตัวชี้วัดเป็นผลลัพธ์เป็นความสำเร็จ และการเป็นคนดีของลูก ที่แม่จะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ประสบความสำเร็จในฐานะแม่ ตามค่านิยมของสังคมยุคใหม่

สรุป

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์ของแม่ในนิยายสารเกี่ยวกับแม่และเด็กจึงสะท้อนให้เห็นมิติใหม่ของการเป็นแม่ของผู้หญิงในสังคมปัจจุบันที่สังคมคาดหวังว่า ผู้หญิงที่เป็นแม่ต้องมีความสามารถ แม่ใน

ปัจจุบันต้องมีความรู้ แสวงหาความรู้รอบด้าน ไม่เพียงแต่เรื่องของการเลี้ยงดูลูกเท่านั้น แต่คือทุกอย่างในครอบครัว แม่ที่พึงปรารถนาจะต้องเก่ง มีความรู้ ความสามารถ สามารถแก้ไขปัญหาจัดการในทุก ๆ เรื่อง จะเห็นได้ว่าความเป็นแม่ไม่เป็นเพียงสัญชาตญาณเท่านั้น แต่ความเป็นแม่ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ และความเป็นผู้นำอยู่ในตนเอง

ในยุคที่ผู้หญิงก้าวเข้าสู่โลกของการทำงานและการมีบทบาททางสังคม ความเป็นแม่ยังคงถูกนำมาเชื่อมโยงกับคุณสมบัติของผู้หญิงที่จำเป็นต้องนำมาปรับใช้กับการดูแลครอบครัว บทบาทของแม่ การทำหน้าที่ของแม่ การเลี้ยงดูเปรียบเสมือนการบริหารงานในภาคธุรกิจที่มีคุณสมบัติเป็นนักวางแผน จัดการ ความเป็นแม่จึงถือเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ไม่ว่าจะผ่านมากี่ยุคก็สมัย แต่ในสังคมปัจจุบัน ความเป็นแม่เริ่มถูกนำไปผูกติดกับโลกแห่งทุนนิยม ความรักความเอาใจใส่ของแม่ ถูกนำไปเปรียบเทียบกับการลงทุนลงแรง เพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ลูก การดูแลเลี้ยงดูลูกจึงเปรียบกับการสร้างต้นทุนทางธุรกิจ ชี้นำแนวทางเพื่อไปสู่ผลประโยชน์ และทำให้ลูกกลายเป็นผลผลิตหรือกำไรที่ผู้เป็นแม่จะได้รับ จะเห็นได้ว่า บริบททางเนื้อหาที่พูดถึงแม่ในบทบาทต่าง ๆ จะไม่กล่าวถึงความรัก ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูก แต่จะพูดถึงขั้นตอนการจัดการเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์อันเป็นผลประโยชน์แทน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สื่อประเภทนิตยสารมีการใช้เอกลักษณ์ทางภาษา สะท้อนบทบาทของแม่ในสังคมไทยยุคใหม่ที่มีความหลากหลายมากขึ้นกว่าสังคมสมัยก่อน โดยใช้บทบาทของอาชีพต่าง ๆ มาเป็นภาพแทน เพื่อสะท้อนบทบาทของแม่ในยุคใหม่ที่ยังคงดำเนินไปภายใต้กรอบของสังคมที่กำหนด บทบาทของความเป็นแม่ ดังนั้น จึงสามารถนำไปศึกษาในเชิงของความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับสังคม เพื่อศึกษาบทบาทของผู้หญิง และค่านิยมของสังคมที่มีต่อผู้หญิงในแต่ละยุคสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1. บทบาทของผู้หญิงสมัยใหม่ที่สะท้อนผ่านภาษาในรูปแบบอื่น ๆ เช่น นามนัย การใช้สัญลักษณ์ เป็นต้น
- 2.2. ภาษาที่สะท้อนบทบาทของเพศหญิงที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะสังคม
- 2.3. ผู้หญิงและบทบาทความเป็นแม่ที่ปรากฏในวรรณกรรมร่วมสมัย

References

- Barra, M. (2014). Super Mom. *Magazine Mother and child*. (February 2014) : 83.
- Boonnak, A. (2014). mother's identity. *Modernmom Journal*. (August 2014) : 38-39.
- _____. (2014). A new world and a baby's adapting. *MC mother and child*, 38(514), 32.
- _____. (2014). Dealing with skin problems during pregnancy. *Modernmom*, 19(229), 46.
- _____. (2014). How to cope a child's cough. *Modernmom*, 19(225), 76.
- _____. (2014). Solving the problem : teeth grinding in children. *MC mother and child*, 37(511), 66.
- _____. (2014). Stubborn child! can only be defeated by using techniques. *MC mother and child*, 37(509), 18.
- _____. (2014). To be mom. *Mother & Care*, 10(114), 27.
- Coughlin, L., Wingard, E., & Hollihan, K. (2011). *Enlightened Power: How Women are Transforming the Practice of Leadership*. Jossey-Bass.
- Halliday, m.a.k. (1994). *an introduction to functional grammar*. 2nd ed. London: Arnold
- Lakoff, G., & Mark, J. (1980). *Metaphor we live by*. USA: Chicago Press.
- Phujeenaphant, P. (2018). Women Role in Creating Politic Equity and Volunteering Work in Social Development. *PSDS Journal of Development Studies*, 14(1), 179.
- Ramitanont, C. (2012). *Women's Studies, Feminism: An Introduction*. Chiang Mai: Wanida printing.
- Toddler & Kid. (2014). DIY: Do it your hand self. *Modernmom*, 19(229), 148.
- Tveesin, S. (2007). Women, men and sexuality: gender studies in anthropology. *Journal of Social Sciences*, 19(1), 312-358.
- Wongsuphachaimit, S. (2016). *A study of the status and roles of women in Nara's novels*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.

ความพึงพอใจของลูกค้าเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสา
ของชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
SATISFACTION OF TARGET CUSTOMERS TOWARD ARTIFICIAL FLOWER
PRODUCTS MADE FROM MULBERRY PAPER OF BAN TOK HUA DONG
COMMUNITY, MAE THA DISTRICT, LAMPANG PROVINCE

จินตนา จันเรื่อน

Jintana Junruan

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี, วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College, Thailand

Corresponding Author's Email: jintanajun2520@gmail.com

Received: 2023-05-23

Revised: 2023-07-27

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสาของชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 105 คน ได้แก่ กลุ่มลูกค้าปลีกจำนวน 100 คน และลูกค้าส่งจำนวน 5 คน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41-50 ปี สถานภาพสมรส การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท ส่วนพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อดอกไม้ประดิษฐ์ มีเหตุผลในการซื้อเพื่อในงานพิธี เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ซื้อเพื่อทดแทนดอกไม้จริง เหตุผลด้านราคาเพราะราคาเหมาะสม เหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เพราะการหาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง และเหตุผลด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องมีโปรโมชั่นถูกใจ ส่วนความพึงพอใจพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 โดย ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 ด้านราคา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67

การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค พบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับ เหตุผลในการซื้อ เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ และเหตุผลด้านราคาที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; ดอกไม้ประดิษฐ์; กระดาษสา

Abstract

This study's goal was to determine how satisfied the target group was with the artificial flowers manufactured by the Ban Tok Hua Dong village in the Mae Tha District of Lampang Province. The artificial flowers were made of mulberry paper. With the use of descriptive statistics, percentages, means, standard deviations, multiple correlation analyses, and multiple regression analyses, 105 persons from a sample of 100 retail customers and 5 wholesale customers participated in this survey research study.

According to the study's findings, the majority of respondents were women, aged 41 to 50, married, with a high school diploma or other equivalent and a personal business generating between 10,001 and 20,000 baht per month. When it comes to the decision to purchase artificial flowers for a ceremony, there are several factors to consider, including the product itself, the price, which is a good reason to do so rather than real flowers, the distribution channels, which make it simple to locate and travel to, and the need for a good marketing campaign. In terms of satisfaction, it was discovered that the general level was moderate with an average of 2.92, the product side was moderate with an average of 2.58, the price was at a high level with an average of 3.95, the distribution channel was at a low level with an average of 2.49, and marketing promotion was in Moderate with a mean of 2.67. With statistical significance at the .05 level, comparison of purchasing choice behaviors that influence consumer satisfaction demonstrates that behaviors on purchase reasons, product reasons, and pricing reasons differ in effecting consumer satisfaction of flower products diverse inventions.

Keywords: Satisfaction; Artificial Flower; Mulberry Paper

บทนำ

เศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาแบบผสมผสานที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนให้อุตสาหกรรมการอยู่อาศัย มุ่งรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถเชื่อมโยงองค์กรชุมชนให้เป็นเครือข่ายโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นแนวทางอันหนึ่งโดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น มีจุดขาย และสอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น (Institute of Community Development Organizations, 2020)

ดอกไม้ประดิษฐ์เป็นสินค้าหัตถกรรมประเภทหนึ่งที่ประเทศไทยสามารถผลิตได้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ในชุมชนชนบทอย่างแพร่หลายนอกจากจะผลิตขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการภายในประเทศแล้ว ยังถูกผลิตขึ้นมาเพื่อการส่งออกอีกด้วย ดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นอีกหนึ่งภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่กับคนไทยมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน (Thai Youth Encyclopedia, 2017) แต่อาจมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยนิยม และอาจเปลี่ยนไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งในสังคมไทยตามภูมิภาคต่างๆ ในประเทศ มีองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่อย่างมากภายในหลากหลายศาสตร์และศิลป์ ซึ่งภูมิปัญญาต่างๆ เหล่านี้ ล้วนมีความสำคัญและสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนสังคม รวมถึงเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างดี โดยภูมิปัญญาเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นองค์ความรู้ทางปัญญา เป็นความเชื่อความสามารถในท้องถิ่น ที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลา ยาวนาน ที่มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม สมควรอย่างยิ่งที่การปรับตัวที่จะเรียนรู้และสืบทอดไป สู่คนรุ่นต่อไป ซึ่งหากภูมิปัญญาเหล่านี้ถูกกลืนไปในสังคมแห่งทุนนิยม พื้นฐานความเข้าใจของธรรมชาติสังคม โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพ สามารถสร้างรากฐานการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่น ที่แฝงไปด้วยขนบธรรมเนียม ประเพณีความเชื่อ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

การทำดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นอีกหนึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และคนรุ่นหลังสามารถยึดเป็นอาชีพได้ โดยดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่ทำจากวัสดุที่มีลักษณะคล้ายรูปดอกไม้ ที่ถูกผลิตขึ้นมาจากแรงงานฝีมือมนุษย์และ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์การผลิต โดยใช้วัตถุดิบการผลิตหรือวัตถุดิบที่เกิดจากการสังเคราะห์มาผลิตโดยผ่านขั้นตอนการดัดแปลง การอบ การย้อมและการเคลือบสารเคมี เพื่อก่อให้เกิดความสวยงาม โดยดอกไม้ที่ประดิษฐ์ขึ้นอาจจะมีเหมือนหรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้งาน โดยคุณสมบัติของดอกไม้ประดิษฐ์ที่สำคัญคือ มีความคงทน ง่ายต่อการเคลื่อนย้าย และการดูแลรักษาและสามารถนำไปใช้ในการประดับในสถานที่และเป็นของที่ระลึกในโอกาสต่างๆ สินค้าหัตถกรรมประเภทดอกไม้ประดิษฐ์จัดได้ว่าเป็นสินค้า 1 ใน 10 ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่จัดว่ามีอนาคตสดใส อย่างไรก็ตามแม้ว่าดอกไม้ประดิษฐ์จะมีเส้นทางในการทำรายได้ดี แต่ก็มีอุปสรรคสำคัญหลายประการที่อาจทำให้รายได้ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ปัญหาประการแรก ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับตลาดในการรองรับสินค้ามีความไม่แน่นอน เนื่องจากมักต้องการใช้ในงานหรือเทศกาลสำคัญ ๆ เช่น ปีใหม่ หรือคริสต์มาส เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางด้านการตลาด กล่าวคือ สินค้าที่ผลิตได้ขาดความทันสมัย เนื่องจากเป็นการออกแบบกันเองในกลุ่ม ให้ได้รูปแบบที่ไม่ตรงตามความต้องการของลูกค้า ในบางครั้งก็อาจประสบกับปัญหาการผลิตไม่ทันกับความต้องการ ซึ่งมีมากเป็นพิเศษในช่วงเทศกาลสำคัญ นอกจากนี้ยังประสบปัญหาทางด้านบริหารจัดการ อันเป็นผลเนื่องมาจากการผลิตเป็นการร่วมกันกับเครือญาติหรือคนรู้จักกัน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการบริหารและวางนโยบายปัญหาดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปเป็นประเด็นปัญหาหลักได้

2 กลุ่ม อันได้แก่ ปัญหาทางด้านการผลิต และปัญหาทางด้านการตลาด ดังนั้นหากทำการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการผลิต สถานะเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งศึกษาสถานการณ์ทางการตลาด โอกาสทางการตลาด ตลอดจนกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดจะทำให้ดอกไม้ประดิษฐ์เป็นสินค้าหัตถกรรมอีกประเภทหนึ่งที่มีความสามารถในการขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งจะเป็นการนำรายได้มาให้แก่ชุมชน ส่งเสริมการจ้างงานในชนบท และการพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

กลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เป็นกลุ่มชุมชนที่มีการยึดอาชีพการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสา โดยเป็นการสืบทอดองค์ความรู้ด้านการทำดอกไม้จากรุ่นสู่รุ่นและพัฒนารูปแบบมาจนถึงปัจจุบัน โดยดอกไม้ประดิษฐ์ของกลุ่ม ได้แก่ ดอกคานะชั้น ดอกกลิลี่ โดยส่วนมากเป็นดอกไม้เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนา เช่น งานพิธีกรรมทางศาสนา ดอกไม้เพื่อไว้อาลัยในงานศพ ผู้วิจัย สนใจศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์ ราคาของผลิตภัณฑ์ ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และการส่งเสริมต่างๆ ของกลุ่มในปัจจุบันเป็นอย่างไรในทัศนคติของผู้บริโภค ทั้งนี้เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นที่พึงพอใจและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลทำให้กลุ่มมีรายได้และยังสามารถยึดอาชีพนี้เลี้ยงดูครอบครัว พร้อมทั้ง เป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสาของชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ให้คงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสาของชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ กลุ่มลูกค้าทั่วไปและกลุ่มลูกค้าส่งที่เข้ามาซื้อและใช้บริการของกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษสาของชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดย

- กลุ่มลูกค้าทั่วไป จำนวน 100 ราย
- กลุ่มผู้ค้าส่ง จำนวน 5 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้คะแนนประเมินจากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดที่กำหนดขึ้น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประเภทลูกค้า

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อดอกไม้ประดิษฐ์ ประกอบด้วย เหตุผลในการซื้อ เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ เหตุผลด้านราคา เหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เหตุผลด้านการส่งเสริมการตลาด

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด โดยประยุกต์การวัดคะแนนตามแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert and Rensis, 1967)

ได้ทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของคอนบราท (Cronbach, 1990) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .934 (ซึ่งมีค่ามากกว่า .70) ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่และใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 105 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของประชากร ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ในการทดสอบพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.7 มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.9 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 53.3 การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 32.4 มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 43.8 รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.3

2. การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อดอกไม้ประดิษฐ์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีเหตุผลในการซื้อเพื่อในงานพิธีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.1 เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ซื้อเพื่อทดแทนดอกไม้จริง คิดเป็นร้อยละ 44.8 เหตุผลด้านราคาเพราะราคาเหมาะสม

คิดเป็นร้อยละ 32.4 เหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เพราะการหาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 83.8 และเหตุผลด้านการส่งเสริมการตลาด มีโปรโมชั่นถูกใจ คิดเป็นร้อยละ 74.3

3. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดวง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ซึ่งสามารถแยกเป็นด้าน ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ดังนี้ คือ พึงพอใจในควมมีมูลค่า มากที่สุด คือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93 รองลงมาคือ พึงพอใจในด้าน รายละเอียดของผลิตภัณฑ์ความดึงดูดใจ ความงดงาม ความสะอาดตา บรรจุกฎณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

ด้านราคา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ พึงพอใจในราคาเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาคือ ราคาหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และลำดับสุดท้ายคือ สามารถต่อรองราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พึงพอใจในความสะดวกที่จอดรถมีความสะดวกปลอดภัยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 รองลงมาคือ จัดบริเวณสถานที่จำหน่ายเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 ถัดมา คือ ชื่อกลุ่ม ติดตั้งมองเห็นชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 และลำดับสุดท้ายคือ ความสะดวกในการเดินทางมาซื้อสินค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.32

ด้านการส่งเสริมการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พึงพอใจการจัดทำโปรโมชั่นตามเทศกาลมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 รองลงมาคือ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63 ตามลำดับ ตามตารางที่ 1

ความพึงพอใจของผู้บริโภค	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	2.58	0.19	ปานกลาง
ความงดงาม	2.57	.49	ปานกลาง
ความคิดสร้างสรรค์	2.38	.48	น้อย
ความสะอาดตา	2.52	.50	ปานกลาง
ความดึงดูดใจ	2.58	.49	ปานกลาง
รายละเอียดของผลิตภัณฑ์	2.59	.49	ปานกลาง
ควมมีมูลค่า	2.93	.25	ปานกลาง
บรรจุกฎณ์	2.49	.50	น้อย
ด้านราคา	3.95	.44	มาก

ความพึงพอใจของผู้บริโภค	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ราคาเหมาะสม	4.11	.57	มาก
ราคาหลากหลาย	3.91	.73	มาก
สามารถต่อรองราคา	3.83	.52	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	2.49	.29	น้อย
จัดบริเวณสถานที่จำหน่ายเหมาะสม	2.36	.48	น้อย
ความสะดวกในการเดินทางมาซื้อสินค้า	2.32	.62	น้อย
ชื่อกลุ่ม ติดตั้งมองเห็นชัดเจน	2.35	.63	น้อย
สถานที่จอดรถมีความสะดวก ปลอดภัย	2.90	.49	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมการตลาด	2.67	.48	ปานกลาง
การโฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	2.63	.62	ปานกลาง
การจัดทำโปรโมชั่นตามเทศกาล	2.70	.64	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	2.92	.19	ปานกลาง

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสา
ของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

4. การทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

การเปรียบเทียบเหตุผลในการซื้อที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์แตกต่างกัน ในด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านผลิตภัณฑ์ที่เหตุผลในการซื้อที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ไม่แตกต่างกัน ตามตารางที่ 2

เหตุผลในการซื้อ		df	SS	MS	F	P
ด้านผลิตภัณฑ์	ระหว่างกลุ่ม	5	.329	.066	1.779	.124
	ภายในกลุ่ม	99	3.659	.037		
	รวม	104	3.988			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	5	6.774	1.355	9.902	.000*
	ภายในกลุ่ม	99	13.544	.137		
	รวม	104	20.317			

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ระหว่างกลุ่ม	5	1.119	.224	2.864	.019*
	ภายในกลุ่ม	99	7.735	.078		
	รวม	104	8.854			
ด้านการส่งเสริมการตลาด	ระหว่างกลุ่ม	5	4.229	.846	4.165	.002*
	ภายในกลุ่ม	99	20.104	.203		
	รวม	104	24.333			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5	1.155	.231	8.505	.000*
	ภายในกลุ่ม	99	2.690	.027		
	รวม	104	3.845			

* $p < .05$

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบเหตุผลในการซื้อที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค
ในการซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์

การเปรียบเทียบ เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์แตกต่างกัน ในด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านผลิตภัณฑ์ที่เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ไม่แตกต่างกัน ตามตารางที่ 3

เหตุผลด้านผลิตภัณฑ์	แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	P
ด้านผลิตภัณฑ์	ระหว่างกลุ่ม	3	.272	.091	2.464	.067
	ภายในกลุ่ม	101	3.716	.037		
	รวม	104	3.988			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	3	5.197	1.732	11.573	.000*
	ภายในกลุ่ม	101	15.120	.150		
	รวม	104	20.317			
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ระหว่างกลุ่ม	3	.948	.316	4.035	.009*
	ภายในกลุ่ม	101	7.906	.078		
	รวม	104	8.854			
ด้านการส่งเสริมการตลาด	ระหว่างกลุ่ม	3	2.147	.716	3.258	.025*
	ภายในกลุ่ม	101	22.186	.220		
	รวม	104	24.333			

รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.033	.344	12.371	.000*
	ภายในกลุ่ม	101	2.812	.028		
	รวม	104	3.845			

* p < .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบเหตุผลด้านผลิตภัณฑ์ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค
ในการซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์

การเปรียบเทียบเหตุผลด้านราคา ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้
ประดิษฐ์แตกต่างกัน ในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 4

เหตุผลด้านราคา	แหล่งข้อมูล	df	SS	MS	F	P
ด้านผลิตภัณฑ์	ระหว่างกลุ่ม	3	.540	.180	5.278	.002*
	ภายในกลุ่ม	101	3.447	.034		
	รวม	104	3.988			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	3	3.570	1.190	7.177	.000*
	ภายในกลุ่ม	101	16.747	.166		
	รวม	104	20.317			
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ระหว่างกลุ่ม	3	1.434	.478	6.507	.000*
	ภายในกลุ่ม	101	7.419	.073		
	รวม	104	8.854			
ด้านการส่งเสริมการตลาด	ระหว่างกลุ่ม	3	2.751	.917	4.292	.007*
	ภายในกลุ่ม	101	21.582	.214		
	รวม	104	24.333			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.254	.418	16.296	.000*
	ภายในกลุ่ม	101	2.591	.026		
	รวม	104	3.845			

* p < .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบเหตุผลด้านราคา ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค
ในการซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์

การเปรียบเทียบ เหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของผู้บริโภค ผลลัพธ์ดอกไม้ประดิษฐ์ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ยกเว้นด้านผลลัพธ์ที่เหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจของผู้บริโภคผลลัพธ์ดอกไม้ประดิษฐ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ตามตารางที่ 5

เหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่าย		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	p
ด้านผลิตภัณฑ์	หาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง	88	2.5990	.20759	9.331	.003*
	ช่องทางให้เลือกซื้อหลากหลาย	17	2.4958	.07350		
ด้านราคา	หาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง	88	4.0038	.44777	3.583	.061
	ช่องทางให้เลือกซื้อหลากหลาย	17	3.6863	.29978		
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	หาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง	88	2.4801	.30139	2.606	.110
	ช่องทางให้เลือกซื้อหลากหลาย	17	2.5147	.24159		
ด้านการส่งเสริมการตลาด	หาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง	88	2.6761	.50309	2.850	.094
	ช่องทางให้เลือกซื้อหลากหลาย	17	2.6176	.37622		
รวม	หาซื้อง่าย สะดวกเดินทาง	88	2.9398	.19338	.266	.607
	ช่องทางให้เลือกซื้อหลากหลาย	17	2.8286	.16126		

* $p < .05$

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบเหตุผลด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์

การเปรียบเทียบ เหตุผลด้านการส่งเสริมการตลาด ที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของผู้บริโภค ผลลัพธ์ดอกไม้ประดิษฐ์ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน ตามตารางที่ 6

เหตุผลด้านการส่งเสริมการตลาด		จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	p
ด้านผลิตภัณฑ์	โปรโมชันถูกใจ	78	2.5476	.19320	.182	.671
	มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	27	2.6825	.16965		

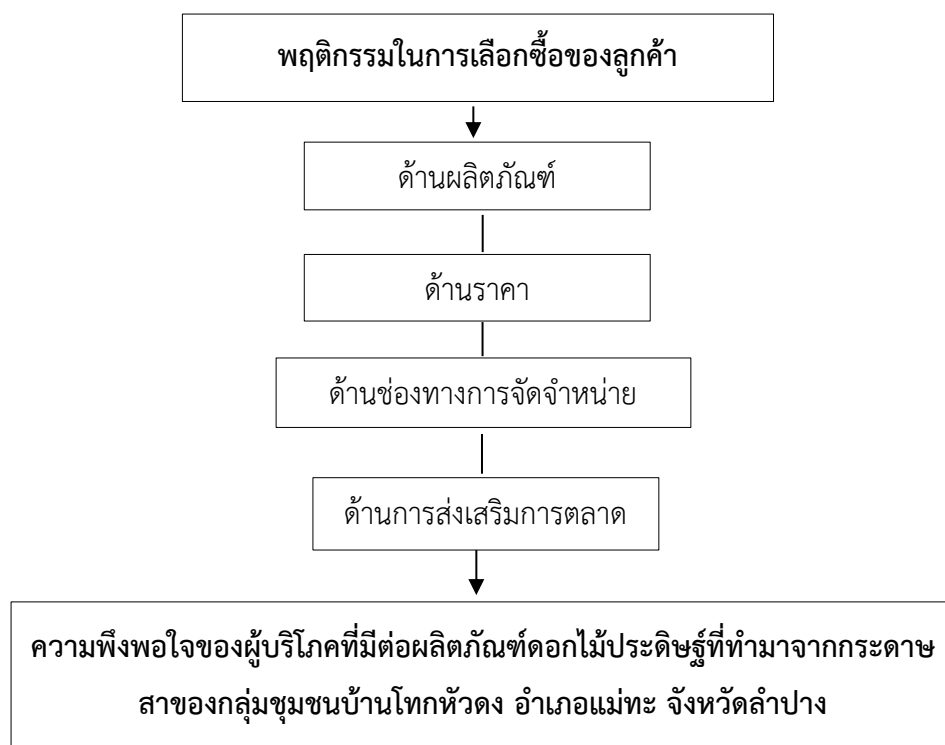
ด้านราคา	โปรโมชันถูกใจ	78	4.0342	.44815	5.126	.026
	มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	27	3.7160	.32951		
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	โปรโมชันถูกใจ	78	2.4872	.28745	.065	.799
	มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	27	2.4815	.30951		
ด้านการส่งเสริมการตลาด	โปรโมชันถูกใจ	78	2.6987	.48577	.146	.703
	มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	27	2.5741	.47442		
รวม	โปรโมชันถูกใจ	78	2.9419	.20351	6.608	.012
	มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	27	2.8635	.14321		

* $p < .05$

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบเหตุผลด้านการส่งเสริมการตลาดที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค
ในการซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคในการเลือกซื้อดอกไม้ประดิษฐ์ จะเห็นได้ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องความมีมูลค่า นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์ต้องมีความดึงดูดใจ มีความงดงาม มีความสะอาด และมีบรรจุภัณฑ์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนในด้านราคา มีพึงพอใจในราคาที่เหมาะสม มีราคาหลากหลาย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พึงพอใจในสถานที่จัดจรมีความสะดวก ปลอดภัย สถานที่จำหน่ายเหมาะสม และด้านการส่งเสริมการตลาด พึงพอใจการจัดทำโปรโมชันตามเทศกาล การโฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งทุกด้านส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องเน้นให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและด้านการส่งเสริมการตลาด เนื่องด้วยผู้บริโภคให้ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย ผู้ประกอบการเน้นและดำเนินการส่งเสริมในด้านดังกล่าว เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้นและเพื่อเพิ่มกลุ่มของผู้บริโภคในกลุ่มอื่น ๆ มากขึ้น

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดวง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่าพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมการซื้อของลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากลูกค้าที่ซื้อส่วนใหญ่นำไปใช้ในงานเฉพาะเจาะจงไม่สามารถนำไปใช้ในงานอื่นๆได้ และเหตุผลด้านผลิตภัณฑ์มีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ไม่หลากหลาย คุณภาพของการผลิตไม่สม่ำเสมอเนื่องจากเป็นงานฝีมือ และวัตถุดิบในการผลิตบางชนิด ต้องจัดซื้อจากแหล่งอื่น เช่น กระดาษสา ซึ่งกลุ่มไม่ได้ผลิตเอง และกลุ่มยังไม่มีเครื่องจักรที่สามารถผลิตชิ้นส่วนของผลิตภัณฑ์ เองได้ เช่น เครื่องพิมพ์ใบไม้ ไม่มีผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ออกสู่ตลาด และไม่สามารถกำหนดราคาขายสินค้าได้เอง ซึ่ง (Oin, and Kiarayo, 2023) ได้กล่าวไว้ว่า ด้านผลิตภัณฑ์ต้องมีให้เลือกที่หลากหลายขนาด มีรูปแบบการจัดดอกไม้ที่หลากหลายตามโอกาส มีการออกแบบที่สวยงามแตกต่าง และตามสมัยนิยม เช่นเดียวกับ (Santipimolthum, 2018) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ คือ รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย มีให้เลือกใช้ได้หลากหลายโอกาส

ด้านราคา พฤติกรรมการซื้อของลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากมีทั้งลูกค้าปลีกและลูกค้าส่ง ดังนั้นการกำหนดราคาจึงมีราคาหลากหลาย สามารถต่อรองราคา มีราคาที่เหมาะสม กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับ (Rachuso, 2012) กล่าวว่า ผู้บริโภคมีความเห็นว่าการที่ผลิตภัณฑ์มีการกำหนดราคาที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์แล้ว ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์ที่คุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ (Champamane, 2019) กล่าวว่าด้านราคาต้องมีความเหมาะสมของราคาในแต่ละผลิตภัณฑ์ และมีความหลากหลายในระดับราคาของสินค้า

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พฤติกรรมการซื้อของลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับน้อย เนื่องจากลูกค้าให้เหตุผลในเรื่องของความสะดวกในการเดินทางมาซื้อด้านระยะทางที่ไกล อีกทั้งไม่มีตัวแทนจัดจำหน่ายที่สะดวกในการซื้อในบริเวณที่ใกล้ๆกับลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ลูกค้าหาแหล่งผลิตค่อนข้างยาก เนื่องจากซื้อกลุ่ม ติดตั้งมองเห็นไม่ชัดเจน ดังนั้น (Prajam, 2020) ได้กล่าวว่า ต้องมีช่องทางในการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย การออกบูธทำกิจกรรม มีการประชาสัมพันธ์ การขายบนเฟซบุ๊ก การสร้างเพจของร้าน การขึ้นป้ายหน้าร้าน โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ร้านตามสื่อออนไลน์บนสื่อโซเชียล เพื่อเพิ่มลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

ด้านการส่งเสริมการตลาด พฤติกรรมการซื้อของลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เนื่องจากทางกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ ยังไม่ค่อยมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งในเรื่องการจัดทำโปรโมชั่นตามเทศกาลยังไม่ค่อยมี จึงทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าในด้านการส่งเสริมการตลาดนั้นต้องทำการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้า อีกทั้งการจัดทำโปรโมชั่นลด แลก แจก แถม เพื่อตอบสนองต่อลูกค้า จะช่วยส่งเสริมให้การขายเพิ่มขึ้นและได้กลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ (Santipimolthum, 2018) กล่าวว่า ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ได้แก่ มีบริการส่งสินค้าถึงที่สามารถชำระผ่านทางบัตรเครดิตทางออนไลน์ มีการลดราคาสินค้า และ มีการโฆษณาผ่านทางสื่อออนไลน์ มีสิทธิพิเศษสำหรับสมาชิก และ มีการโฆษณาผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น

สรุป

จากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของกลุ่มชุมชนบ้านโทกหัวดง อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของลูกค้าในการตัดสินใจซื้อส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ทั้งนี้ในด้านผลิตภัณฑ์ ลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เพราะส่วนใหญ่นำไปใช้ในงานเฉพาะเจาะจง และรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ไม่หลากหลาย ดังนั้นต้องให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ต้องมีให้เลือกที่หลากหลายขนาด มีรูปแบบการจัดดอกไม้ที่หลากหลายตามโอกาส มีการออกแบบที่สวยงามแตกต่างและตามสมัยนิยม ส่วนด้านราคา ลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับมากมีการกำหนดราคาที่หลากหลาย สามารถต่อรองราคา คุณภาพของผลิตภัณฑ์เหมาะสมกับราคา จะเห็นได้ว่าราคามีส่วนสำคัญในการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้าเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ลูกค้ามีความพึงพอใจในระดับน้อย ซึ่งอาจเกิดจากความไม่สะดวกในการเดินทาง เพราะมีระยะทางไกล และยังไม่มียุทธศาสตร์ตัวแทนจัดจำหน่าย ดังนั้นกลุ่มอาจต้องดำเนินการฝากร้านขายและมีตัวแทนในการรับสินค้าไปขายมาก

ขึ้น และในด้านการส่งเสริมการตลาด ลูกคามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง เกิดจากทางกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ ไม่มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ นอกจากนั้นการจัดทำโปรโมชั่นตามเทศกาลยังไม่ค่อยมี ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้ามากขึ้น การลด แลก แจก แถม ช่วยให้ขายเพิ่มได้มากขึ้น ดังนั้นพฤติกรรมซื้อผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ทำมาจากกระดาษสาของลูกค้า เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ทางกลุ่มควรมีการจัดทำ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการและส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้าได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. ควรมีการจัดฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะและรูปแบบใหม่ รวมทั้งควรมีการนำสมาชิกกลุ่มไปศึกษาดูงาน กลุ่มผู้ผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการเพิ่มวิสัยทัศน์

1.2. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ผลิตหันมาใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมากขึ้น หรืออาจจะพัฒนาและผลิตวัตถุดิบขึ้นมาใช้เอง

1.3. ควรส่งเสริมให้กลุ่ม ได้เรียนรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายขึ้นและเน้นการประดิษฐ์ดอกไม้ในรูปแบบเลียนแบบดอกไม้ธรรมชาติ หรือพัฒนาต่อยอดออกแบบเป็นงานศิลปะ เช่น การจัดแจกัน พานพุ่ม เข็มกลัดติดเสื้อ พวงหรีด

1.4. ควรส่งเสริมให้มีการใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ ๆ เช่น การขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต การขายสินค้าโดยการฝากขายตามร้านค้าต่างๆ เป็นต้น

1.5. ควรจัดหาเครื่องจักรเพื่อลดต้นทุนในระยะยาวของกลุ่ม และเพื่อให้ดอกไม้ประดิษฐ์ที่ได้จะมีคุณภาพสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะคล้ายคลึงกับการวิจัยในครั้งนี้ ในกรณีสินค้าประเภทอื่น เพื่อผลการวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและผลิตภัณฑ์ของชุมชน

2.2. ควรมีการศึกษาศักยภาพของกลุ่ม กระบวนการสร้างความเข้มแข็ง เพื่อการสร้างกลุ่มให้มีความเข้มแข็งและมั่นคง ก่อให้เกิดการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนแก่สมาชิกและเยาวชนรุ่นหลังต่อไปได้

References

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.

- Champamane, S. (2019). *Behavior of Consumers in Mueang Chiang Mai District towards Buying Flower and Floral Products Through Online Channels*. (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Institute of Community Development Organizations. (2020). *Overview of Economic Work and Community Capital*. Retrieved January 21, 2023, from https://web.codi.or.th/development_project/20201125-20029/.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.
- Oin, S., & Kiariyo, C. (2023). Factors Related to Purchasing Behavior of Fresh Flowers from Handicraft Business of Consumers in The Municipal Area Phuket. *Journal of Technical Education Development*. 31(108), 140-150.
- Prajam, W. (2020). Flower Business: Ceremonial Flower Arrangement Service A Case Study: ELIZABETH Florist, Tha Wang Sub – District Muang District Nakhon, Sithammarat Province Thailand. *Journal of Social Science and Cultural*. 4(1), 1-10.
- Rachuso, N. (2012). *Consumer Satisfaction Study: A case study of OTOP Product Group, Fermented Fish Tum*. (Master's Thesis). Udon Thani Rajabhat University. Udon Thani.
- Santipimolthum, P. (2018). *A study of Decision-Making Behavior in Buying Flower Bouquets and Marketing Mix Factors in Purchasing Flower Bouquet Products in Bangkok and its Vicinity*. (Master's Thesis). Mahidol University. Nakhon Pathom.
- Thai Youth Encyclopedia. (2017). *Marketing and Export of Arts and Crafts*. Retrieved July 25, 2023, from <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/58180-newedu-new->

การศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสู่มาตรฐานของโรงเรียนดอนชัยวิทยา
อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
CONDITIONS OF LIBRARY OPERATIONS TO THE STANDARDS OF DONCHAI
WITTAYA SCHOOL IN MAESARIANG DISTRICT, MAE HONG SON PROVINCE

¹กัณธิชา วงศ์ษา และ ²สำเนา หมื่นแจ่ม

¹Gunticha Wongsa and ²Samnao Muenjaem

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Faculty of Education Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Gunticha.tang@gmail.com

Received: 2023-05-31

Revised: 2023-07-13

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสู่มาตรฐานของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้ ในการศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 30-40 ปี ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ มีสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มาตรฐานด้านนักเรียน มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ และมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การดำเนินงานห้องสมุด; มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

Abstract

This study's objective was to examine the state of the library's operations in relation to the requirements of Don Chai Wittaya School in Mae Sariang District, Mae Hong Son Province, by interviewing 16 informants, including teachers, administrators, and other

educational staff. Questions about the aforementioned topics were included in the research tools. Mean and standard deviation were utilized as the statistics to analyze the data.

The study's findings can be summed up as follows. Most of the respondents to the study on the operating circumstances of the library at Donchai Wittaya School were women, between the ages of 30 and 40, employed as specialized instructors, and the overall operating circumstances of the library at Donchai Wittaya School were in the Moderate range.

When taking into account each side, including the standards of structures and materials, tools, students, school administrators, instructors, or staff acting as librarians, and information resources, respectively, they are arranged by average from descending.

Keywords: Library Operations; School Library Standards

บทนำ

การจัดการศึกษาได้มีหนังสือ Office of the National Education Commission (1987) ได้กำหนดการจัดการศึกษาไว้ว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 25 “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ” มาตรา 29” ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน (Office of the National Primary Education Commission, 2001)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญทางการจัดการศึกษาของชุมชน โดยเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ การถ่ายทอดความรู้การฝึกอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์โรงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างตลอดชีวิต ทั้งนี้เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้ คุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญอย่างยิ่งซึ่งมีหน้าที่หลักที่สำคัญคือ

รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ โรงเรียนจำเป็นต้องจัดให้มีห้องสมุดเพื่อประกอบการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียนและครู ซึ่งปัจจุบันควรเป็นแหล่งบริการความรู้ของผู้บริหารตลอดจนชุมชนอีกด้วย ห้องสมุดเป็นหัวใจของการเรียนที่สถานศึกษาทุกสถานศึกษาต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามความสนใจของนักเรียนแต่ละคน เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ของผู้บริหารครูและบุคคลในชุมชน นอกจากนี้ห้องสมุดยังมีบทบาท โดยตรงต่อการเรียนการสอนของสถานศึกษาช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วสามารถหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากตำราและแบบเรียนในชั้นเรียนและยังกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนที่มีความมุ่งมั่นที่จะสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ทั่วไปนั้น ประชากรของโรงเรียนและชุมชนควรร่วมกันสร้างโรงเรียนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาและตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2542

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานนั้นผู้ที่บทบาทสำคัญอย่างยิ่งก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่ Kongchana (2000) ได้กล่าวไว้ว่าห้องสมุดโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญที่อยู่ใกล้ชีวิตครูและนักเรียนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดให้ได้มาตรฐานเพื่อให้ห้องสมุดมีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับให้บริการแก่ครูและนักเรียน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ครูและนักเรียนได้ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน การแสวงหาความรู้และมีนิสัยรักการอ่าน ใฝ่หาความรู้และเกิดความรอบรู้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องใช้เทคนิค และวิธีการในการบริหาร จัดการ อีกทั้ง Phomthep (1999) ได้สรุปว่า ห้องสมุดโรงเรียนระดับต่างๆ ในปัจจุบันได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร นักการศึกษาและผู้สอนแล้วว่ามีสำคัญต่อการเรียนการสอนต่อนักเรียนและต่อตัวผู้สอนเอง บรรณารักษ์ห้องสมุดเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยรวบรวมความรู้จัดดำเนินการและประสานความรู้เหล่านั้นให้ถึงมือผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบรรณารักษ์จึงต้องหาวิธีการและดำเนินการทุกวิถีทางที่จะช่วยให้ห้องสมุดมีวิสัยทัศน์ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้ จัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ให้กว้างขวาง การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพนั้น บรรณารักษ์จำเป็นต้องประสานสัมพันธ์กับบุคคลในอาชีพเดียวกัน เพื่อความร่วมมือช่วยเหลือกันในงานวิชาชีพ รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สมาคมอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพเพื่อให้การดำเนินงานขยายวงกว้างอย่างมีประสิทธิภาพได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ ในเรื่องของวัสดุความรู้ บุคลากร งบประมาณ เพื่อให้ห้องสมุดของตนเป็นหน่วยงานที่สมบูรณ์ ทั้งรูปแบบและกิจกรรม บริการสำหรับผู้ใช้ให้ได้รับประโยชน์อย่างกว้างขวางไม่มีที่สิ้นสุด

โรงเรียนดอนชัยวิทยา เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ตำบลบ้านกาศ อำเภอมแม่สะเรียง จังหวัดเชียงใหม่ มีนักเรียนทั้งหมด 171 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 16 คน ห้องสมุดในโรงเรียนมีจำนวน 1 ห้อง เป็นห้องสมุดสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา มีครูผู้ทำหน้าที่

บรรณารักษ์ 1 คน ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาภาษาไทย ห้องสมุดแห่งนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการปรับปรุงห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้บริการแก่คณะครูนักเรียนและผู้สนใจได้ใช้เป็นที่พักศึกษาหาความรู้ ซึ่งจากผลการดำเนินงานห้องสมุดเพื่อตอบสนองต่อการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนได้ค้นคว้าหาความรู้ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นักเรียนยังไม่นิยมใช้บริการห้องสมุด จากสถิติการใช้บริการห้องสมุดเฉลี่ยวันละ 15 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 171 คน เนื่องจากพื้นที่ของห้องมีจำนวนจำกัด นักเรียนไม่นิยมการใช้บริการห้องสมุดเนื่องจากสภาพแวดล้อมของห้องสมุดไม่เอื้อต่อการใช้บริการ เช่น การจัดระบบหมวดหมู่ของหนังสือ วารสาร วัสดุสารนิเทศไม่เป็นระบบการค้นคว้าลำบาก ครูบรรณารักษ์มีภารกิจมาก คือ ต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอนไม่มีเวลาให้บริการในห้องสมุดหนังสือวารสารไม่เพียงพอ ไม่มีกฎระเบียบการใช้ห้องสมุดที่ชัดเจน ทำให้หนังสือวารสารวัสดุสารนิเทศชำรุด สูญหายและไม่เพียงพอแก่ความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุด ไม่สามารถค้นคว้าหนังสือ วารสารที่ต้องการขาดผู้ดูแลช่วยเหลือและให้คำแนะนำการใช้ห้องสมุด การบริการให้ยืม-คืนห้องสมุดขาดประสิทธิภาพจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะครู โรงเรียนดอนชัยวิทยา จึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ตามมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 ได้แก่ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ หมวดที่ 5 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ เพื่อเป็นการพัฒนาที่ได้มาตรฐานและการประเมินปรับปรุงการพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียนดอนชัยวิทยาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดสู่มาตรฐานของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวนทั้งสิ้น 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ทั้ง 5 มาตรฐาน มีวิธีการสร้างและหาข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษารูปแบบ หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการสร้าง และหลักวิธีการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ
2. จัดทำร่างแบบสอบถามและรายการคำถามแต่ละประเด็น ซึ่งกำหนดขอบข่ายงานให้มีความครอบคลุม
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องเชิงเนื้อหา
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง
6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถึงผู้บริหารโรงเรียนดอนชัยวิทยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลบุคลากรในสังกัด

3.2 นำแบบสอบถามไปมอบให้ผู้บริหารโรงเรียนดอนชัยวิทยาและคณะครู พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ตลอดจนวิธีการตอบแบบสอบถาม นัดหมายวัน เวลา ที่จะขอรับแบบสอบถามกลับคืน

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ ($\bar{x} = 3.51$) มาตรฐานด้านนักเรียน ($\bar{x} = 3.28$) มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.02$) มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ ($\bar{x} = 3.00$) และมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{x} = 2.49$) ตามตารางที่ 1 ดังนี้

การดำเนินงานห้องสมุด	สภาพการดำเนินงาน			
	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล	อันดับ
1. มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา	3.02	0.91	ปานกลาง	4
2. มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์	3.00	0.81	ปานกลาง	3
3. มาตรฐานด้านนักเรียน	3.28	0.88	ปานกลาง	2
4. มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	2.49	0.76	น้อย	5
5. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์	3.51	0.88	มาก	1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากตารางที่ 1 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการศึกษา ดังนี้

1. มาตรฐานด้านผู้บริหาร สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในมาตรฐานด้านผู้บริหาร โดยรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ($\bar{x}=3.52$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้บริหารส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด ($\bar{x}=2.06$)

2. มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในมาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ โดยรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 7 ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม ($\bar{x}=3.56$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 9 ครูผู้สอนใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ($\bar{x}=2.67$)

3. มาตรฐานด้านนักเรียน สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในมาตรฐานด้านนักเรียน โดยรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 12 นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน ($\bar{x}=3.73$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 11 นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ ($\bar{x}=3.05$)

4. มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมพบว่า มีการดำเนินงาน

อยู่ในระดับ น้อย รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือมาตรฐานที่ 13 ทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ ($\bar{x} = 3.02$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 15 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x} = 1.95$)

5. มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ โดยรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มาตรฐานที่ 16 อาคารสถานที่ ($\bar{x} = 4.04$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มาตรฐานที่ 17 วัสดุครุภัณฑ์ ($\bar{x} = 2.84$)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามกรอบมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 กำหนดไว้ 5 หมวด อันได้แก่ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร, หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์, หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน, หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ และหมวดที่ 5 มาตรฐานอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้ จึงได้สรุปองค์ความรู้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยาเป็นแผนผังความคิด ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ตามมาตรฐานหมวดต่างๆ นั้น ทำให้ทราบถึง จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา ในมาตรฐานด้านต่างๆ กล่าวคือ หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มีจุดเด่นในเรื่องของการที่ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีจุดที่ควรพัฒนา

คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาห้องสมุด หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ มีจุดเด่น คือ ครูหรือบุคลากรมีความสามารถในการจัดกิจกรรม และมีจุดที่ควรพัฒนา คือ ครูผู้สอนควรใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านนักเรียน มีจุดเด่นในเรื่องของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและการมีนิสัยรักการอ่านของนักเรียน และมีจุดที่ควรพัฒนาคือนักเรียนยังขาดความสามารถในการรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีจุดเด่นคือทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์ และจุดที่ควรพัฒนาคือการจัดการทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการ และหมวดที่ 5 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มีจุดเด่น คือ ด้านอาคารสถานที่ และจุดที่ควรพัฒนาคือ วัสดุครุภัณฑ์จากการทราบถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา แล้วนั้น จะทำให้นำไปสู่การพัฒนางานห้องสมุดของโรงเรียนได้อย่างตรงจุดและได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ตามกรอบมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 ได้กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยการศึกษาสภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 30 - 40 ปี ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ มีสภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนดอนชัยวิทยามีการดำเนินงานห้องสมุดอยู่แล้วแต่ยังไม่มีความชัดเจนหรือระบบในการพัฒนาแนวทางในการบริหารงานห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน จึงทำให้มีการดำเนินงานที่ต่อเนื่องแต่ยังไม่ได้มาตรฐานตามมาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 ได้กำหนดไว้ทั้ง 5 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มาตรฐานด้านนักเรียน มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ และมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีประเด็นที่จะอภิปราย ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษา สภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนดอนชัยวิทยา ในมาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยการที่ผู้บริหารมีนิสัยรักการอ่าน แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการจัดให้ครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดอีกทั้งยังใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนางาน แต่ยังมีปัญหาในเรื่องของการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนางานห้องสมุด กล่าวคือ ยังขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรอื่น ๆ อีกทั้งขาดการเปิดโอกาสให้กับชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้บริการและพัฒนางานห้องสมุดของ

โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Duangnet (2008) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุด โรงเรียนบ้านยางขึ้นก อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาระบบงานห้องสมุดโรงเรียนโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารและพัฒนาให้ห้องสมุดมีการพัฒนาระบบห้องสมุดให้เป็นปัจจุบัน ทันสมัย และสืบค้นง่าย ดังนั้นในการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดต้องใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพราะการมีส่วนร่วมจะส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จได้โดยง่าย

มาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ สภาพการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนดอนชัยวิทยา ในมาตรฐานด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์มีความสามารถในการจัดกิจกรรม มีความสามารถในการให้บริการยืม-คืนหนังสือ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของนักเรียน อีกทั้งยังมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและมีนิสัยรักการอ่าน มีการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย แต่การบริหารงานห้องสมุดในโรงเรียนด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ ครูผู้สอนยังขาดการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนการสอน เนื่องจาก การปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่มีภารกิจมากทั้งงานสอนและงานที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหารอื่นๆ ทำให้ การประสานงานเพื่อการใช้ห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนยังน้อยเกินไป อีกทั้งยังขาด บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่มีวุฒิบรรณาราศาสตร์หรือสารสนเทศศาสตร์หรือผ่านการอบรมด้าน งานห้องสมุดมาโดยเฉพาะ จึงทำให้การบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยาในมาตรฐานด้านครูหรือ บุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ยังไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tunprayoon (2011) ก็ได้ศึกษาการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า ด้านครู ครูบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ครูผู้สอนควรมีนิสัย รักการอ่าน ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง มีการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในสาระการเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบอย่างหลากหลาย

มาตรฐานด้านนักเรียน สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ในมาตรฐาน ด้านนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมาตรฐานที่มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือนักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีนิสัยรักการอ่าน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นส่วนหนึ่งของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการเข้าใช้ห้องสมุดและเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ แต่ในมาตรฐานของนักเรียนในเรื่องของความสามารถใน การรับรู้ เข้าถึง และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศ พบว่านักเรียนยังไม่สามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของ สารสนเทศที่ต้องการ และยังไม่สามารถสรุปเรียบเรียงแนวคิด จัดและเก็บเผยแพร่สารสนเทศที่ค้นพบ ได้เท่าที่ควร ซึ่ง การใช้ประโยชน์จากสารสนเทศแก่ผู้เรียนได้สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Kariya (2013) ได้ ศึกษาการประเมินการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า

ด้านนักเรียนควรมีการอบรมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสารสนเทศแก่นักเรียน ควรจัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจ

มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ในมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ห้องสมุดมีหนังสืออ้างอิง เช่น หนังสือพระราชนิพนธ์ สารานุกรม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีหนังสือสารคดี บันเทิงคดี จุลสาร ในปริมาณที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้เป็นไปตามเกณฑ์ แต่ยังคงขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ที่ไม่ตีพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการจัดการทรัพยากรสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ห้องสมุดยังไม่ได้นำโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้ในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด ยังขาดการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ บรรณารักษ์ต้องจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมและทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Limpatompipop (2010) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประเมินมาตรฐานงานห้องสมุดของโรงเรียน ทาขุมเงินวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 ที่มีปัญหาที่พบ คือห้องสมุดโรงเรียน ขาดทรัพยากรสารสนเทศประเภทวัสดุตีพิมพ์และวัสดุไม่ตีพิมพ์ ขาดแคลนหนังสือที่สอดคล้องกับหลักสูตรและตอบสนองความเพลิดเพลินของผู้ใช้บริการ

มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ สภาพการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา ในมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านอาคารสถานที่ ที่ห้องสมุดมีการจัดการด้านสภาพแวดล้อมตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม สะดวกต่อการเข้าใช้บริการ และมีการจัดพื้นที่และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการออกแบบตกแต่งและมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุดและผู้ให้บริการอย่างเหมาะสม แต่ครุภัณฑ์ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่รองรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของห้องสมุดยังมีในปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tunprayoon (2011) ได้ศึกษาการบริหารจัดการคุณภาพของห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โรงเรียนสองพิทยาคม อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่าควรเพิ่มงบประมาณในการจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอต่อการให้บริการและสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้า

สรุป

จากการศึกษา สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานห้องสมุดของโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2556 ได้มีการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยการนำมาปรับใช้มากที่สุด ในมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ มีภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการจัดการด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม สะดวกต่อการเข้าใช้บริการ มีการจัดบรรยากาศและพื้นที่

ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด แต่มาตรฐานที่นำมาปรับใช้น้อยที่สุด คือมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ที่มีภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะการนำโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติเข้ามาใช้ในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด ทำให้ห้องสมุดขาดการสืบค้นออนไลน์ทางเว็บไซต์ ซึ่งบรรณารักษ์ต้องจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศให้ได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ครอบคลุมและทันสมัย มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีไปพร้อมๆกัน อันจะทำให้การดำเนินงานห้องสมุดได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. ด้านผู้บริหาร ควรใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยการให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอก เช่น การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร การคัดเลือกหนังสือหรือสื่อสารสนเทศต่างๆ เป็นต้น ส่งครูบรรณารักษ์เข้ารับการอบรมและจัดทำแผนงานพัฒนาห้องสมุด สร้างทีมงานพัฒนาห้องสมุดและนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ กำหนดนโยบายในการพัฒนาห้องสมุดอย่างชัดเจน

1.2. ด้านครูหรือบุคลากรทำหน้าที่บรรณารักษ์ ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจของห้องสมุดเพื่อให้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินห้องสมุดให้ได้มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2556 ควรมอบหมายงานตามวุฒิทางการศึกษาให้ตรงกับงาน เพื่อการบริหารงานที่เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และมีการจัดกิจกรรมเชิงรุกในการส่งเสริมกิจกรรมรักการอ่านที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นปลูกฝังให้นักเรียนมีใจรักการอ่าน และเข้าใช้บริการห้องสมุดมากยิ่งขึ้น

1.3. ด้านนักเรียน นักเรียนควรได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการใช้สื่อสารสนเทศในห้องสมุดที่ถูกต้อง มีการกำหนดขอบเขตของสารสนเทศและสามารถเลือกใช้ เผยแพร่ สารสนเทศที่ต้องการได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.4. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ครูบรรณารักษ์ควรใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีส่วนช่วยในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศให้กับผู้ใช้บริการ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ โดยเฉพาะการใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติในการสืบค้น การยืม-คืนสารสนเทศ และการเก็บข้อมูลสารสนเทศ

1.5. ด้านอาคารสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ควรพัฒนาเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานที่มีความทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์เอกสาร เป็นต้น มีการจัดบรรยากาศภายในห้องสมุดให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีวัสดุครุภัณฑ์เพียงพอต่อผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1. ควบคู่ศึกษาแนวทางการพัฒนางานห้องสมุดสู่มาตรฐานจากโรงเรียนที่มีแนวการปฏิบัติที่ดี

2.2. ให้นำมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2556 ทั้ง 5 มาตรฐาน ไปพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนดอนชัยวิทยา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ได้ตามมาตรฐานสากล

References

- Duangnet, L. (2008). *Development of library operations of Ban Yang Kaen Nok School Kheng Nai District, Ubon Ratchathani Province*. (Master's Thesis). Mahasarakham University. Mahasarakham.
- Kariya, P. (2013). *Assessment of library operations of Yupparat Wittayalai School, Chiang Mai*. (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Kongchana, P. (2000). Library development is a source of learning. *Academic Journals*, 3(10),2.
- Limpatompipop. (2010). *Assessment of library standards of the Tha Koom Ngen School*. (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.
- Office of the National Education Commission. (1987). *Articles on Educational Research*. Bangkok : Office of the National Education Commission.
- Office of the National Primary Education Commission. (2001). *School Standards Assessment for Academic Year 2000*. Bangkok : Office of Supervision and Standards Development.
- Promthep, S. (1999). *School Library*. (2nd ed.). Chiang Mai : Department of Library Science, Chiang Mai Rajabhat Institute.
- Tunprayoon, A. (2011). *Quality Management of the Golden Jubilee Commemoration Library Song Pittayakom School Song District, Phrae Province*. (Master's Thesis). Chiang Mai University. Chiang Mai.

ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19

THE FACTORS OF USING ELECTRONIC MEDIA IN LEARNING AND TEACHING AT THE NATIONAL UNIVERSITY OF LAOS DURING THE EPIDEMIC OF COVID-19

¹มาลาวรรณ จันทวงสิน, ²เฉลิมชัย ปัญญาดี, ³วินิจ ผาเจริญ
และ ⁴อัคราชัย เสมมณี

¹Malavanh Chathavongsin, ²Chalermchai Panyadee, ³Winit Pharcharuen and ⁴Akharachai
Semmanee

¹วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

¹School of Administrative Studies, Maejo University, Thailand

Received: 2023-06-07

¹Corresponding Author's Email: m.chanthavongsin@nuol.edu.la

Revised: 2023-07-18

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาจากสองคณะวิชา คือ คณะวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว จำนวน 363 คน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการศึกษาพบว่า

ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียน-การสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในภาพรวมของทั้ง 2 คณะวิชาโดยรวมแล้วทุกปัจจัยอยู่ในระดับหลายทั้งสองคณะวิชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับหลาย ($\bar{X}=3.70, S D=0.95$) ในคณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับหลาย ($\bar{X}=3.54, S D=(0.97)$) ในคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยที่เรียงตามลำดับ ได้แก่ คือ ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และปัจจัยสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยทางเทคนิคของการรับและส่งข้อมูล เพาะปัจจัยเหล่านี้ จึงทำให้การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียน-การสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในบางวิชาและนักเรียนบางกลุ่มโดยเฉพาะนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและชนบท ไม่สามารถเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนได้ จึงทำให้ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีนักเรียนออกกลางคันจำนวนมากกว่าปีที่ผ่านมา

คำสำคัญ: COVID-19 สื่ออิเล็กทรอนิกส์; ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์; การเรียนการสอน

Abstract

This investigation's goal was to examine the influences of using electronic media for education at the National University of Laos during the COVID-19 pandemic. This quantitative study used questionnaires. 363 students from the Faculty of Social Sciences and the Faculty of Economics and Business Administration at National University of Laos made up the sample. It involves computer-aided data analysis.

The results showed that:

Overall, all of the aspects involving the use of electronic media in learning and teaching at National University during the COVID-19 outbreak were at a high level, and both faculties were helpful. In the Faculty of Social Sciences, the average was at a high level ($=3.70$, $S.D=0.95$), while in the Faculty of Economics and Business Administration, it was at a high level ($=3.54$, $S.D=(0.97)$). Each aspect should be taken into account in the following order: equipment, budget, accessibility using electronic media, and technical data receiving and sending factors.

These variables make the use of electronic media in teaching and learning at the National University of Laos during the COVID-19 epidemic inefficient and ineffective for some topics and particular student groups. Students were outside more than a year ago during the previous academic year because many students, particularly those who reside in remote and rural locations, are unable to access the usage of electronic media in teaching and learning.

Keywords: COVID-19 Electronic Media; Factors of using Electronic Media; Learning Teaching

บทนำ

จากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปลายปี 2562 ในเมืองอุฮั่น ซึ่งเป็นเมืองเอกของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน หลังจากเก็บตัวอย่างเชื้อไวรัสจากคนไปวิเคราะห์และค้นพบเชื้อไวรัสชนิดใหม่คือสาเหตุของการเกิดโรค ซึ่งต่อมา องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) กล่าวว่า ไวรัสชนิดนี้คือ “ไวรัสโคโรนา” ชนิดที่มีวิวัฒนาการแตกต่างไปจากเดิม และเรียกว่า “โรคไวรัสโคโรนา 2019” และมีชื่อเรียกโดยย่อว่า “โควิด-19” มีการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่อย่างรวดเร็วและแพร่กระจายไป

ทั่วทุกภูมิภาคของโลก องค์กรอนามัยโลก (World Health Organization) ได้ประกาศการแพร่ระบาดของโรคนี้ว่า “โรคระบาด” ซึ่งก็คือ ภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศทำให้ทั่วโลกต้องหามาตรการรับมือที่ดีที่สุด เพื่อหาทางออกให้กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค จึงเผยแพร่ โดยเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ที่มีผลกระทบต่อหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสถาบันการศึกษาของหลายประเทศ (World Health Organization, 2009)

เฉพาะสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ที่กระทบต่อเศรษฐกิจ การศึกษา การอยู่ร่วมกัน ในที่นี้รัฐบาลได้กำกับดูแลงานป้องกันการแพร่ระบาดอย่างใกล้ชิด เพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ รวมทั้งชาวต่างชาติและคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในประเทศลาว โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อติดตาม ประเมินผล วิจัยและออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อมุ่งเน้นการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ระบาด รวมทั้ง เตรียมความพร้อมหลายด้านเพื่อรับมือกับสถานการณ์กรณีตรวจพบการแพร่ระบาดในอนาคตอีกด้วย นายกรัฐมนตรีได้ออกคำสั่งเลขที่ 06/นย ลงวันที่ 29 มีนาคม 2563 ว่าด้วยการเพิ่มมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาด การควบคุม และการเตรียมความพร้อมอย่างครอบคลุมเพื่อต่อสู้กับโควิด-19 (Covid-19) และเนื้อหาบางส่วนได้พูดถึงการปิดของโรงเรียนทั้งในระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสถานศึกษาอื่น ๆ (ทั้งของรัฐและเอกชน) ทั่วประเทศเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้ร่วมมือกับโรงเรียนต่าง ๆ เร่งวิจัยและหาวิธีเพื่อพัฒนานโยบายหรือแนวปฏิบัติส่งเสริมการเรียนรู้ สื่อสังคมออนไลน์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และวิธีการอื่นๆ ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา จนเป็นเหตุให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ทั้งประเทศได้รับผลกระทบทางการเรียนและบางส่วนยังประสบปัญหาในการเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ จนทำให้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทในระบบการศึกษาอย่างรวดเร็ว ซึ่งให้เห็น หลายๆ ด้านของการศึกษาในช่วงที่โรคโควิด-19 แพร่ระบาด และทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับการศึกษา ระบบการศึกษากับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนของนักเรียนในอนาคตอีกด้วย (Jiawang, and Zhifeng Wang, 2020)

มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว (มช, National University of Laos) ได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ตามนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 50/นย ลงวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2538 เป็นสถาบันการศึกษาหลักที่สูงที่สุดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 13 คณะ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คณะวิทยาศาสตร์สังคม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ป่าไม้ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ คณะทรัพยากรน้ำ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา ซึ่งดำเนินการสอนการเรียนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า มหาวิทยาลัยแห่งชาติเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่มีมาตรฐานระดับภูมิภาคและระดับสากล เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้มหาวิทยาลัยแห่งชาติได้รับผลกระทบอย่างมากต่อการเรียนการสอนอยู่ใน

ทุกคณะวิชา ทำให้เกิดมีการปิดการเรียนการสอนในช่วงเวลาใดหนึ่ง จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้มหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนกลยุทธ์การสอนจากระบบปกติมาเป็นระบบการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในทุกคณะวิชาที่มีความอาจสามารถดำเนินการได้ (National University of Laos, 2021)

ทั้งนี้ คณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์หรือชื่อย่อว่า คศค (Faculty of social sciences, FSS) แลคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจหรือชื่อย่อว่า คศบ. (Faculty of economics and business management, FEB) มีบทบาทเป็นประมุขของมหาวิทยาลัยและสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้กับประเทศชาติภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ คู่คุณธรรม นำหน้าการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการพัฒนาสังคมและชุมชนก้าวสู่มาตรฐานระดับภูมิภาคและสากล การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างนักวิชาการ จัดทำงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ในขณะที่เดียวกันก่อนปกป้องและส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามและสร้างนักเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจที่ดีให้แก่สังคมและประเทศชาติ ในปีการศึกษา 2563 -2564 คณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์ มีอาจารย์และเจ้าหน้าที่ รวม 98 คน เป็นหญิง 49 คน รวมนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 2,700 คน เป็นหญิง 1,590 คน ส่วนคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ในปีการศึกษา 2563-2564 มีอาจารย์และเจ้าหน้าที่รวม 103 คน เป็นหญิง 55 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 3,220 คน เป็นหญิง 1,388 คน การแพร่ระบาดของโรคระบาดก็มีผลกระทบต่อทั้งสองคณะวิชา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานและการสอนไปสู่โหมดออนไลน์ ซึ่งทำให้พบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะแผนกอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการใช้ระบบมาดอินเทอร์เน็ทในการจัดการเรียนการสอน เพราะการเรียนการสอนต้องใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (National University of Laos, 2021)

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงที่มีการระบาดของเชื้อ Covid-19 เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการเรียนการสอนและการสื่อสารของนักศึกษาในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 3 คณะวิทยาศาสตร์สังคมและคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว จำนวน 3,875 คน ซึ่งมีรายละเอียด คือ คณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์ จำนวน 1,504 คน และคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ จำนวน 2,371 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่างสำหรับการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณของการศึกษานี้ใช้ อัลกอริทึม Krejcie & Morgan (Yamane, 1973) ซึ่งคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

e = ค่าประมาณจากการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

จำนวนกลุ่มตัวอย่างสามารถคำนวณได้ตามสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{3876}{1 + 3876(0.05)^2} = 362.822$$

$$n = 362.822 \approx 363$$

จากผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่าง 363 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม คือ

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ คณะ ภาควิชาและปีการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามเกณฑ์ของลิเคอร์ท (Likert)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยมี ขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือจากคณะวิทยาศาสตร์สังคม มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ไปหาหัวหน้าภาควิชาของคณะวิทยาศาสตร์สังคมและคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการลงเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ตัวจริงเพื่อดำเนินแจกแบบสอบถามที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 363 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ คณะ ภาควิชาและปีการศึกษา
วิเคราะห์ในรูปแบบการแจกแจงความถี่ ร้อยละและนำผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation : S.D.) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยายและการแปลผลเป็น 5
ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคอร์ท (Likert)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
แห่งชาติลาวในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 ผลการวิจัยพบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.8 คณะวิทยาศาสตร์สังคม คิดเป็นร้อย
ละ 31.3 ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 47.8

ส่วนที่ 2 ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว
ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 สามารถแยกตามปัจจัยดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณ	คณะวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์			คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ		
	(\bar{X})	(SD)	แปลผล	(\bar{X})	(SD)	แปลผล
1) งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล	3.65	1.28	มาก	3.70	1.14	มาก
2) งบประมาณจาก กระทรวงศึกษาธิการและการกีฬา	3.75	1.05	มาก	3.50	1.30	มาก
3) งบประมาณจากมหาวิทยาลัย	3.57	1.10	มาก	3.51	1.23	มาก
4) งบประมาณจากคณะวิชา	3.55	1.04	มาก	3.60	1.24	มาก
5) งบประมาณจากครอบครัว	3.58	1.12	มาก	4.00	0.90	มาก
6) งบประมาณจากตนเอง	4.20	1.13	มาก	3.51	1.21	มาก
รวม	3.71	1.12	มาก	3.60	1.16	มาก

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านงบประมาณ

ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ ทั้งสองคณะอยู่ในระดับมาก เช่น คณะวิทยาศาสตร์สังคม ($\bar{X} = 3.71$, S. D = 0.83) คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ($\bar{X} = 3.60$, S. D = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะเห็นว่าทุกด้านของทั้งสองคณะอยู่ในระดับหลาย แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคณะวิทยาศาสตร์สังคมเห็นว่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

2.2 ปัจจัยด้านเครื่องมือ-อุปกรณ์

ด้านเครื่องมือ-อุปกรณ์	คณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์			คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ		
	(\bar{X})	(SD)	แปลผล	(\bar{X})	(SD)	แปลผล
-มีการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย	3.80	1.00	มาก	3.60	1.21	มาก
-สื่อการเรียนการสอนมีความสอดคล้อง	3.54	1.10	มาก	3.55	1.25	มาก
-จัดหาและจัดทำสื่อการเรียนรู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียน	3.51	1.14	มาก	3.51	1.18	มาก
-ห้องเรียนมีอุปกรณ์เพียงพอ	3.57	1.15	มาก	3.56	1.22	มาก
-ความพร้อมของระบบอินเทอร์เน็ต	3.53	1.27	มาก	3.61	1.33	มาก
รวม	3.61	1.14	มาก	3.57	1.24	มาก

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านเครื่องมือ-อุปกรณ์

ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ทั้งสองคณะอยู่ในระดับเดียวกัน คือ คณะวิทยาศาสตร์สังคม ($\bar{X} = 3.61$, S. D 1.14) คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ($\bar{X} = 3.57$, S. D=1.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งสองคณะอยู่ในระดับมาก คือ มีการใช้ Power point และ LCD ในการเรียนการสอนที่ตรงกับสภาพจริง สื่อการสอนและการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน มีการค้นหาและการผลิตสื่อการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนห้องเรียนมีอุปกรณ์การสอนเพียงพอและระบบอินเทอร์เน็ตพร้อม โดยเห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคณะวิทยาศาสตร์สังคมสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ

2.3 ปัจจัยด้านเทคนิคการรับ-ส่งข้อมูล

ด้านเทคนิคการรับ-ส่งข้อมูล	คณะวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์			คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ		
	(\bar{X})	(SD)	แปลผล	(\bar{X})	(SD)	แปลผล
-รับ-ส่งข่าวสารผ่านทาง Facebook	3.88	0.98	มาก	3.47	0.79	ปานกลาง
-รับ-ส่งข่าวสารผ่านทาง YouTube	3.90	0.85	มาก	3.48	0.54	ปานกลาง
-รับ-ส่งข่าวสารผ่านทาง WeChat	3.70	0.85	มาก	2.98	0.62	ปานกลาง
-รับ-ส่งข่าวสารผ่านทาง Line	3.94	0.85	มาก	3.08	0.58	ปานกลาง
-รับ-ส่งข่าวสารผ่านทาง WhatsApp	3.89	0.89	มาก	3.02	0.62	ปานกลาง
-รับ-ส่งข่าวสารผ่านทางสื่อ เฉพาะ	3.98	0.91	มาก	3.20	0.58	ปานกลาง
รวม	3.86	0.66	มาก	3.24	0.70	ปานกลาง

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านเทคนิคการรับ-ส่งข้อมูล

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านเทคนิคการรับ-ส่งข้อมูล โดยภาพรวมคณะวิทยาศาสตร์สังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S. D = 0.66) ส่วนคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S. D = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยทุกด้านของคณะวิทยาศาสตร์สังคมอยู่ในระดับหลาย ส่วน ค่าเฉลี่ยทุกด้านของคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ด้านความสามารถในการเข้าถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์	คณะวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์			คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ		
	(\bar{X})	(SD)	แปลผล	(\bar{X})	(SD)	แปลผล
-มีการอบรมการใช้สื่อ	3.59	0.95	มาก	3.72	0.88	มาก
-เข้าใจการนำใช้สื่อ	3.71	0.81	มาก	3.62	0.90	มาก
-เข้าใจประเภทของสื่อ	3.78	0.90	มาก	3.73	0.84	มาก

ด้านความสามารถในการเข้าถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์	คณะวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์			คณะเศรษฐศาสตร์และ บริหารธุรกิจ		
	(\bar{X})	(SD)	แปลผล	(\bar{X})	(SD)	แปลผล
-มีการนำใช้สื่ออย่างคล่องแคล่ว	3.45	0.83	ปานกลาง	3.63	0.87	มาก
-สามารถประยุกต์ใช้สื่อ	3.69	0.85	มาก	3.78	0.90	มาก
-สื่อที่ใช้มีความทันสมัย	3.78	0.79	มาก	3.45	0.83	ปานกลาง
รวม	3.63	0.87	มาก	3.73	0.84	มาก

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยรวมของทั้งสองคณะอยู่ที่ อยู่ในระดับสูง ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์สังคม ($\bar{X} = 3.63$, S. D = 0.87) คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ($\bar{X} = 3.73$, S. D = 0.84) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน อยู่ในระดับต่างๆ เช่น คู่แข่งกับเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้และมีการฝึกอบรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ส่วนด้านอื่นๆ ของทั้งสองคณะอยู่ในระดับหลาย คือ มีการฝึกอบรมเรื่องการใช้อิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนรู้ - การสอน เข้าใจการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เข้าใจประเภทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เข้าใจและวิธีการนำใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ของนักศึกษาและมีการอบรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสอนการเรียน

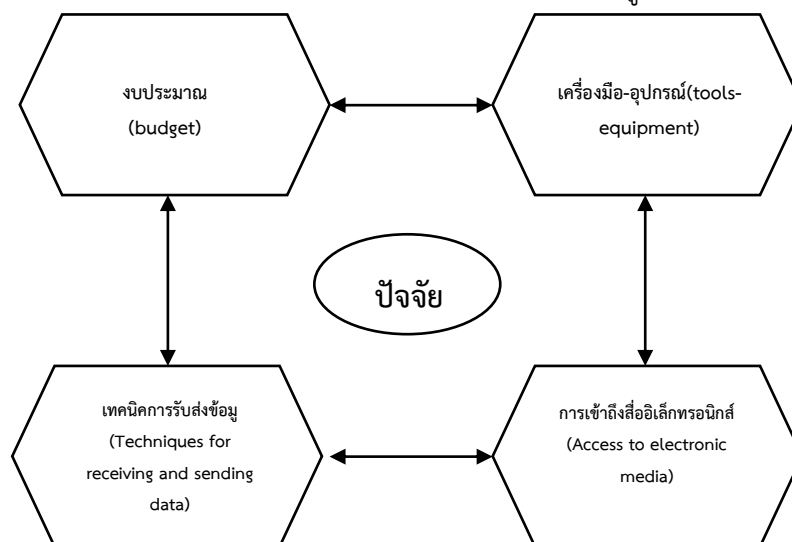
จากผลการศึกษา ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยภาพรวมทั้ง 2 คณะอยู่ในระดับสูงมาก เช่น คณะวิทยาศาสตร์สังคม ($\bar{X} = 3.70$, S. D = 0.95) คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ($\bar{X} = 3.54$, S. D = 0.97) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านจะเห็นว่าทุกด้านของทั้งสองคณะมี ให้เห็นในระดับต่างๆ เช่น ปัจจัยทางเทคนิคในการรับ-ส่งสัญญาณ ปัจจัยด้านข้อมูล อื่นๆ มีหลายระดับ เช่น ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเครื่องมือ-อุปกรณ์ ปัจจัยความสามารถในการเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผลการพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัย

จากสมมติฐานจะเห็นว่านักศึกษาต่างประเทศ คณะ ภาควิชา ที่ต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันต่อปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยทางสถิติ ระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.05 แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐาน แต่นักศึกษาที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้อิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกันทางสถิติโดยมีระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐาน

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้จากผู้วิจัยที่ได้มีการสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ (ดังแผนภาพที่ 1) พร้อมทั้งการอธิบายเชิงปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และปัจจัยสุดท้ายคือปัจจัยทางเทคนิคของการรับและส่งข้อมูล เพราะปัจจัยเหล่านี้ จึงทำให้การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอนของนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและชนบท ไม่สามารถเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนได้ จึงทำให้ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีนักเรียนออกกลางคันจำนวนมากกว่าปีที่ผ่านมา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และปัจจัยทางเทคนิคของการรับและส่งข้อมูล จึงผลการศึกษาปัจจัยแต่ละด้านอยู่ในค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khetjoi et al. (2023) ศึกษาเรื่องขวัญและกำลังใจในการศึกษาของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 พบว่า ปัจจัยเป็นสิ่งขวัญและกำลังใจในการศึกษาของนักศึกษาคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านครอบครัว ($\bar{x}=3.94$) ด้านการดำเนินชีวิตในการเรียน ($\bar{x}= 3.70$) และด้านการศึกษา ($\bar{x}=3.61$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saengsuwan et al. (2022) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้นำชุมชนต่อการรับมือวิกฤติโรคระบาด COVID-19 กรณีศึกษาตำบลทุ่งคำโก่ง อำเภอมือเมือง จังหวัดพังงา พบว่ามีปัจจัยในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเตรียมพร้อมและการรับมือของผู้นำชุมชนกับวิกฤติโรคระบาด COVID-19 ทั้งปัจจัยด้านการปฏิบัติงานเฝ้าระวังโรค ปัจจัยด้านการควบคุมการระบาดของโรค ปัจจัยด้านการปฏิบัติการป้องกันโรค และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคระบาดของผู้นำชุมชน

เพราะปัจจัยเหล่านี้ จึงทำให้การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว เพื่อในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเรียนสอน สอดคล้องกับงานวิจัย Khetjoi et al. (2023) มีข้อเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยควรจะต้องจัดหาอุปกรณ์ที่มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการเรียนระบบออนไลน์สำหรับนักศึกษาที่มีอุปกรณ์ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ยังไม่พร้อม และมหาวิทยาลัยควรจะมีการประชาสัมพันธ์กระบวนการเรียนการสอนให้กับครอบครัวของนักศึกษาได้เข้าใจถึงกระบวนการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 เพื่อสร้างความเข้าใจในวิธีการเรียนการสอน นอกจากนี้ที่นักเรียนที่ต้องปรับตัวในการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ด้วย และยังมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและร้านอาหารยังมีการปรับตัวกับสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Puangkum, and Charoentrakulpeeti (2022) ในการปรับตัวให้บริการของร้านอาหารบุฟเฟ่ต์ปิ้งย่างจากผู้ประกอบการในสถานการณ์โควิด - 19 โดยมีการส่งของผ่าน Delivery เพื่อให้บริการแก่ผู้บริโภคอย่างรวดเร็ว เพื่อในการป้องกันไม่ผู้คนมารวมตัวกันหรืออาจแพร่ระบาดในวงกว้างได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Intharo et al. (2022) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการโรคระบาดโควิด-19 โดยมีการออกกฎและมาตรการในการดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดในวงกว้างของเชื้อไวรัสที่กำลังมีการแพร่ระบาดอยู่ ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวจะเป็นการส่งผลให้ประชาชนในชุมชนได้ใช้ชีวิตอย่างระมัดระวัง และรอบคอบมากขึ้น ทั้งยังมีความปลอดภัยจากการเจ็บป่วย ทั้งยังสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย และยังมีข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การขับเคลื่อนและเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในงานวิจัยของ Jaiphet, Rungsee, and Pharcharuen (2022) การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีการศึกษา 2563 มีข้อเสนอแนะ มหาวิทยาลัยกระตุ้นให้ผู้เรียน เรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้สถาบันเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ ได้แก่ สถาบันครอบครัว กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน ทำหน้าที่สำคัญในการอบรมกล่อมเกล่าให้เกิดจิตสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองในการเรียนรู้สร้างสรรค์

สรุป

การศึกษาเรื่องปัจจัยการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในภาพรวมของทั้ง 2 คณะวิชาโดยรวมแล้วทุกปัจจัยอยู่ในระดับหลายทั้งสองคณะวิชา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับหลาย ($\bar{X} = 3.70$, S. D=0.95) ในคณะวิทยาศาสตร์สังคมศาสตร์และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับหลาย ($\bar{X} = 3.54$, S. D=(0.97) ในคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยที่เรียงตามลำดับ ได้แก่ คือ ปัจจัยด้านความสามารถในการเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านเครื่องมือ อุปกรณ์และปัจจัยสุดท้ายได้แก่ ปัจจัยทางเทคนิคของการรับและส่งข้อมูล เพราะปัจจัยเหล่านี้ จึงทำให้การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในบางวิชาและนักเรียนบางกลุ่ม โดยเฉพาะนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและชนบท ไม่สามารถเข้าถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนได้ จึงทำให้ในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีนักเรียนออกกลางคันจำนวนมากกว่าปีที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรมีการฝึกอบรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้แก่อาจารย์สอนในคณะวิชาภายในมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียน-สอนที่ทันสมัย เนื่องจากว่าอาจารย์สอนแต่ละคนมีทักษะและความสามารถในการนำใช้และเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

1.2 ควรมีการจัดสรรและการให้คำแนะนำนักศึกษาในคณะของตนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้เข้ามาพักในหอพักที่ภายในมหาวิทยาลัยแห่งชาติหรือที่พักบริเวณอ้อมข้างมหาวิทยาลัย โดยมีการวางมาตรการป้องกันกับโรคโควิด-19 อย่างดี เพื่อให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้

1.3 ทั้งสองคณะควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการดูแลนักศึกษาในพื้นที่ ที่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ตเพื่อให้นักศึกษาเหล่านั้นสามารถเรียนรู้และเข้าถึงการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือใช้วิธีการส่งเอกสารประกอบการเรียนให้นักศึกษาอ่านหรือสร้างวิดีโอการสอนให้กับนักศึกษาในพื้นที่ ที่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต

1.4 บุคคลหรือองค์กรใดที่สนใจศึกษาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน ควรจะศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์ในหน่วยงานและมหาวิทยาลัยต่างๆ ในลาว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าในการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวมีการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือใช้วิธีการส่งเอกสารประกอบการเรียนให้นักศึกษาอ่านหรือสร้างวิดีโอการสอนให้กับนักศึกษาในพื้นที่ที่ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต

References

- Intharo, T. et al. (2022). The Role of Community Leaders in Managing the 2019 Coronavirus Pandemic: Case study, Ban Tha Sa-torn, Tung Mo Sub-district, Sadao District, Songkhla Province. *Journal of Peace Periscope*, 3 (1), 30-46.
- Jaiphet, C., Rungsee,P., & Pharcharuen, W. (2022). Political Participation in Democracy of Undergraduate Students,Maejo University, academic year 2020. *Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences*, 3(2), 29-42.
- Jiawang & Zhifeng Wang. (2020). *Department of Health Policy and Management, Peking University School of Public Health*. China : Beijing 100191.
- Khetjoi, S. et al. (2023). Social Science Students Moral Support and Motivation in Studying in Covid 19 Situation Pandemic, Mahamakut Buddhist University Isan Campus. *Nakhon Lampang Buddhist's Journal*, 12(1),52-67.
- National University of Laos (2021). *National University of Laos*. Retrieved January 8, 2022, from <http://tunjai.com/sumfile/index.php?uid=1&pid=6&menutype=rboard&qid=30&qid2=&swidth=>.
- National University of Laos. (2021). *Vision 2030, Education Development Strategy 2016-2025 and Development Plan (2016-2020) of the National University of Laos*. Vientiane Capital : National University of Laos.
- Puangkum, P., & Charoentrakulpeeti, W. (2022). Grill buffet at the situation of COVID-19 affecting the adjustment of consumers and buffet restaurant business in Mueang Chiang Mai District,Chiang Mai Province. *Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences*, 3(1), 22-31.

- Saengsuwan, P. et al. (2022). The Role of Community Leaders in Response to the COVID-19 Pandemic Case Study, Tungkangok Subdistrict, Mueang District, Phang Nga Province. *Journal of Social Sciences and Modern Integrated Sciences*, 3(2), 13-28.
- World Health Organization. (2009). Dengue: guidelines for diagnosis, treatment, prevention and control. New ed. Geneva : WHO.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง
MARKETING STRATEGY DEVELOPMENT OF COMMUNITY ENTERPRISES A CASE
STUDY BEEF CATTLE FARMING COMMUNITY ENTERPRISE GROUP WORKAEW
SUB DISTRICT, HANGCHAT DISTRICT, LAMPANG PROVINCE

¹ณัฐพงษ์ ศรีใจวงศ์, ²ภูติส เหล็งพั่ง และ ³พิมพร เทพปินตา

¹Nattapong Srijaiwong, ²Phudit Hlengphang and ³Phimphorn Theppinta

¹คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเทอร์เทคลำปาง

¹Faculty of Business Administration and Technology, Lampang Inter-Tech College, Thailand

¹Corresponding Author's Email: mibcm86@gmail.com

Received: 2023-07-03

Revised: 2023-07-14

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลที่ตัดสินใจเลือกซื้อโคเนื้อ จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยนำมาวิเคราะห์และใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรส มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ส่วนปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.34$) ด้านราคา ($\bar{X}=3.97$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}=2.81$) และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ($\bar{X}=2.53$) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการเลือกซื้อโคเนื้อมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ในด้านผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการเลือกซื้อ และอิทธิพลของพฤติกรรมในการเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ในด้านผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาด; ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด; โคเนื้อ

Abstract

This research article's goal is to investigate and provide a practical strategy that community enterprise groups may use to consistently apply their understanding of marketing tactics. 100 people who chose to buy beef cattle served as the study's subjects. A questionnaire was used as the study tool, and it was examined. Mean, standard deviation, and analysis of variance were the statistics employed.

According to the study, the majority of consumers were men, married, self-employed, and aged 51 years or older. Their average monthly income ranged from 20,001 to 30,000 baht. It was discovered that the marketing mix parameters influencing the beef cattle community enterprise group's procurement of animals were at a medium level and had equivalent value ($\bar{x}=3.4$). The averages are arranged from highest to lowest when each side is taken into account as follows: The product side of the equation is equivalent to ($\bar{x}=4.34$), the price side to ($\bar{x}=3.97$), the distribution channel side to ($\bar{x}=2.81$), and the marketing promotion side to ($\bar{x}=2.53$), respectively.

The marketing mix elements for purchasing beef cattle were linked to the purchasing behavior of beef cattle at a statistically significant level of 0.01 for the product. While there was no association between pricing, distribution method, or marketing promotion and purchasing behavior, the impact of beef cattle purchasing behavior on the marketing mix elements of beef cattle purchase in terms of items was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Marketing Strategy; Marketing mix Factor; Beef Cattle

บทนำ

ในอดีต การเลี้ยงโคเนื้อในประเทศเน้นหนักไปทางใช้แรงงาน โดยการเลี้ยงดูอาศัยทุ่งหญ้าธรรมชาติที่ว่างเปล่า และผลพลอยได้จากไร่นามาเป็นอาหาร เกษตรกรจะขายโคเข้าโรงฆ่าสัตว์ หรือชำแหละขายต่อเมื่อโคหมดสภาพการใช้งานแล้วปัจจุบันการเลี้ยงโคเนื้อเพื่อใช้แรงงานมีความสำคัญลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากการเข้าทดแทนด้วยเครื่องจักร ซึ่งได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และความต้องการบริโภคเนื้อโคคุณภาพดี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีประชากรเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว และกลุ่ม ผู้มีรายได้สูงขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้มีการเลี้ยงโคขุนเพื่อผลิตเนื้อคุณภาพดีสนองความต้องการตลาด

ผู้บริโภคภายในประเทศจึงมีความสำคัญมาก เพราะนอกจากจะสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาหาราคาผลผลิตตกต่ำ เช่น มันสำปะหลัง ปลายข้าว สับปะรด ต้นข้าวโพดฝักอ่อนเปลี่ยนมาทำเป็นอาหารเลี้ยงโคขุน นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้มีการผลิตเนื้อโคคุณภาพดี ทดแทนเนื้อโคที่นำเข้าจากต่างประเทศ ทำให้ลดการสูญเสียเงินตราออกไปต่างประเทศอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามการเลี้ยงโคขุนที่จะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงมีกำไรและมีรายได้สูงขึ้น จำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้ก่อนที่จะเลี้ยงโคขุน ดังนั้นจึงได้จัดทำ "คำแนะนำการเลี้ยงโคขุน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุน และผู้สนใจใช้เป็นคู่มือแนวทางในการปฏิบัติการเลี้ยงโคขุน โดยได้นำเอาวิชาการต่างๆ มาปรับเป็นคำแนะนำเพื่อให้เหมาะสมกับเกษตรกร การเลี้ยงโคขุนความต้องการบริโภคเนื้อได้เพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันจำนวนประชากรสัตว์ โดยเฉพาะโคขุน มีได้เพิ่มสูงขึ้นตามความต้องการของผู้บริโภคการเลี้ยงโคเนื้อ จึงได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น การเลี้ยงโคขุนเป็นการเลี้ยงโคเนื้ออีกรูปแบบหนึ่ง ที่มุ่งผลิตเนื้อโคคุณภาพดี เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดทดแทนการนำเข้าเนื้อจากต่างประเทศ การเลี้ยงโคขุนจะใช้เวลาน้อยกว่าการเลี้ยงโคเนื้อโดยทั่วไป การเลี้ยงโคขุนสามารถยึดเป็นอาชีพได้และเป็นอาชีพที่ให้รายได้ดี ทำให้ผู้เลี้ยงใช้เวลาว่าง และวัสดุเหลือใช้ เช่น เปลือกสับปะรด มันสำปะหลังให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาการตลาดของพืชไร่ดังกล่าวโดยนำผลผลิตเหล่านั้นมาเปลี่ยนเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงโคเพื่อผลิตเนื้อโคซึ่งได้ราคาสูงกว่า (Anguro, 2003)

การเลี้ยงโคเนื้อของประเทศไทยในปัจจุบันได้ขยายตัวไปมาก แต่อย่างไรก็ตามปริมาณเนื้อโคก็ยังมีไม่เพียงพอับความต้องการ การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร ตลอดจนการขยายตัวและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ต่างมีส่วนผลักดันให้ความต้องการอาหารเพื่อการบริโภคภายในประเทศมีสูงขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ ด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นแรงจูงใจและผลักดันให้มีการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อให้มีมาตรฐานสูงขึ้น จากระบบการเลี้ยงที่เป็นอาชีพเสริม หรือแบบรายย่อยซึ่งมีการลงทุนต่ำ มาสู่ระบบการเลี้ยงที่อาศัยวิชาการและมีการลงทุนมากขึ้น แต่จากจำนวนโคเนื้อทั้งหมดภายในประเทศพบว่ากว่าร้อยละ 90 ยังคงอยู่ในมือของเกษตรกรรายย่อย การพัฒนาวิธีการเลี้ยงไปสู่ระบบฟาร์มขนาดใหญ่ ทำได้ยากเพราะต้องลงทุนสูงมาก โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องที่ดินมีราคาแพง การเพิ่มผลผลิตของเนื้อโคให้เพียงพอสำหรับการบริโภคในอนาคต จะต้องพึ่งเลี้ยงหรือเน้นหนักไปที่เกษตรกรรายย่อยเป็นหลัก ปัญหาและอุปสรรคในอุตสาหกรรมโคเนื้อในประเทศไทยจากการศึกษาและสัมภาษณ์บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมโคเนื้อในประเทศไทยพบว่าปัญหาด้านการตลาดที่เกิดขึ้น คือ 1) ตลาดซื้อขายโค กระบือ ไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีการซื้อขายในระบบชั่งตวง วัด ตลาดโดยทั่วไปมักจะเป็นตลาดนัดต่างๆ พ่อค้าคนกลางเข้าไปหาซื้อกับเกษตรกรรายย่อย และนำไปส่งขายต่อทำให้การซื้อขายเป็นไปตามสายตาแต่ละคน ไม่ยุติธรรมต่อเกษตรกร และถ้าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคที่มีความจำเป็นหรือมีข้อจำกัดเช่น ถึงเวลาต้องใช้เงิน หรือมีปัญหาเรื่องเงินจึงจำเป็นต้องรีบขายโค ทำให้ถูกกดราคา ได้ราคาต่ำ และยิ่งไปกว่านั้นหน่วยงานของรัฐบาลไม่สนใจจัดตั้งตลาดเพื่อการซื้อขายแลกเปลี่ยนปศุสัตว์ให้เข้าระบบมาตรฐาน มีแหล่งซื้อขายที่แน่นอน มีการจัดการดูแลครบวงจร ไม่ควรปล่อยให้เป็นเรื่อง

ส่วนตัวของเอกชนในการตั้งตลาดของใครของมัน ปล่อยให้เกิดพ่อค้าคนกลางที่ไม่มีอาชีพเป็นเกษตรกรคอย
 กดราคาซื้อโคจากเกษตรกรแล้วนำไปขายให้พ่อค้าโคในราคาสูงได้กำไรสองต่อ ทั้งจากการซื้อกดราคาและขาย
 ในราคาสูงเป็นเหตุให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคขายโคได้ในราคาที่ต่ำไม่ได้กำไรเท่าที่ควร 2) เกษตรกรรายย่อยขาด
 การรวมกลุ่มกัน ทำให้มีอำนาจต่อรองต่ำ และไม่สามารถควบคุมการผลิตในปริมาณที่ต้องการได้ ทำให้ไม่
 สามารถรวบรวมโคในปริมาณมากและส่งเข้าตลาดโคเนื้ออย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะโคขุนคุณภาพดี การขายโค
 จึงเป็นในลักษณะต่างคนต่างขาย ปัญหาการไม่มีกลุ่มองค์กรหรือหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินงาน เข้ามา
 รับผิดชอบอย่างจริงจัง ทำให้ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ขาดการประชาสัมพันธ์การบริโภคเนื้อที่
 เหมาะสมตามคุณภาพให้กับผู้บริโภคเพื่อให้ได้รับความมั่นใจ ขาดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างเป็น
 ระบบให้กับเกษตรกร ขาดการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ทำให้การวางแผนทั้งการผลิตและการตลาดทำได้ยาก
 เป็นต้น 3) ปัญหาด้านคุณภาพของโคเนื้อที่ผลิตได้ไม่เป็นที่ยอมรับของต่างชาติ เนื่องจากระบบการเลี้ยงและ
 การควบคุมโรคไม่ได้มาตรฐานสากล ทำให้ขายได้เฉพาะในประเทศ และประเทศเพื่อนบ้านเพียงเล็กน้อย
 ตลาดโคเนื้อของไทยจึงมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่จำกัด ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน
 ปัญหาโรคระบาด ระบบการผลิตและการแปรรูปยังไม่ได้ตามมาตรฐานสากลที่กำหนด 4) ปัญหาที่สำคัญอีก
 อย่างสำหรับโคเนื้อชำแหละก็คือราคาตกต่ำ ขายไม่ได้ราคา ซึ่งเนื่องมาจากความต้องการบริโภคโคเนื้อใน
 ประเทศเมื่อเทียบกับประเทศต่างๆ แล้วถือว่าต่ำมาก สินค้า อื่นๆ ที่สามารถทดแทนกันได้ เช่น เนื้อสุกร
 เนื้อไก่ มีราคาต่อกิโลกรัมต่ำกว่ามาก เมื่อราคาโคเนื้อปรับตัวสูงขึ้นผู้บริโภคก็หันไปบริโภคเนื้อสุกรหรือเนื้อไก่
 แทน นอกจากนี้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อราคาเนื้อที่สำคัญก็คือ ปัญหาการลักลอบนำเข้าโคมีชีวิตตามแนว
 ชายแดน และการลักลอบนำเข้าเนื้อกล่องแช่แข็งหรือเนื้อโคเถื่อนจากประเทศเวียดนาม อินเดีย เป็นต้น ซึ่งมี
 ผลกระทบต่อราคาโคเนื้อในประเทศอย่างมาก (Taspong, 2013)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ดำเนินการจดทะเบียน
 เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด เพื่อให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565 การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน
 เพื่อรวมตัวกันแก้ปัญหาร่วมกันของกลุ่ม เพื่อจัดหาเงินทุนในการซื้อโคเนื้อมาเป็นอาชีพ และเกิดจาก
 การส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยเหลือชุมชนในการประกอบอาชีพ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น
 ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา
 กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า
 กลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านการตลาด โดยผู้วิจัยจะได้ ทำการศึกษาาระบบตลาดระดับความ
 ต้องการ พฤติกรรมการและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อโคเนื้อ และนำ
 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดโคเนื้อเป็นแนวทางดำเนินกิจกรรมทางการตลาดของ
 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพทางการ
 แข่งขันและนำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถนำองค์ความรู้ด้านกลยุทธ์ทางการตลาดไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และแนวทางการพัฒนาธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อและบุคคลที่ตัดสินใจเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง โดย

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ 30 คน
- บุคคลที่ตัดสินใจเลือกซื้อโคเนื้อ จำนวน 100 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การใช้แบบสอบถาม เพื่อให้ได้คะแนนประเมินจากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดที่กำหนดขึ้น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจ แบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด โดยประยุกต์การวัดคะแนนตามแบบมาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

การทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของคอนบราท (Cronbach's alpha Coefficient) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .938 (ซึ่งมีค่ามากกว่า .70) ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น และเชื่อถือได้ผู้วิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่และใช้แบบสอบถามในการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของประชากร ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม

การเลือกซื้อโคเนื้อและความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ในการทดสอบการเปรียบเทียบพฤติกรรมเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลกระทบต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 88.0 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 68.0 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 62.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.0

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่มีคุณภาพ ($\bar{X}=4.80$) ซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อ ที่เลี้ยงโดยคนในชุมชน ($\bar{X}=4.71$) ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่มีแหล่งผลิตที่ชัดเจนและเชื่อถือได้ ($\bar{X}=4.60$) ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่ได้รับอิทธิพลจากผู้คนรอบข้าง ($\bar{X}=4.05$) ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่มีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X}=3.29$) และ ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่มีชื่อเสียง ($\bar{X}=3.22$) ตามลำดับ ตามตารางที่ 1

พฤติกรรมเลือกซื้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อ ที่เลี้ยงโดยคนในชุมชน	4.71	0.45	มากที่สุด
2. ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพราะเป็นโคเนื้อที่มีชื่อเสียง	3.22	0.41	ปานกลาง
3. ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่มีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ	3.29	0.45	ปานกลาง
4. ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่มีคุณภาพ	4.80	0.40	มากที่สุด
5. ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่มีแหล่งผลิตที่ชัดเจนและเชื่อถือได้	4.60	0.49	มากที่สุด

พฤติกรรมทางเลือกซื้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
6. ซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะเป็นโคเนื้อที่ได้รับ อิทธิพลจากผู้คนรอบข้าง	4.05	0.47	มาก
รวม	4.11	0.19	มาก

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์พฤติกรรมทางเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ
ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.41$) ซึ่งสามารถแยกเป็นด้าน ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมาก โคเนื้อมีเพศและสีที่ต้องการ ($\bar{X}=4.52$) โคเนื้อมีรุ่นอายุให้เลือกหลากหลาย ($\bar{X}=4.40$) โคเนื้อมีรูปลักษณ์ที่สวยงาม ($\bar{X}=4.39$) โคเนื้อมีความสะอาด สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ($\bar{X}=4.28$) โคเนื้อมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์ ($\bar{X}=4.25$) และ โคเนื้อมีชื่อเสียง ($\bar{X}=4.19$) ตามลำดับ

ด้านราคา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมาก ดังนี้ ราคาโคเนื้อสามารถต่อรองได้ ($\bar{X}=4.01$) ราคาโคเนื้อถูกกว่าแหล่งอื่น ($\bar{X}=3.97$) และราคาโคเนื้อมีความเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X}=3.92$) ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.81$) โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมาก ดังนี้ มีโคเนื้อพร้อมขายอยู่เสมอ ($\bar{X}=3.18$) มีช่องทางการเลือกซื้อที่หลากหลาย ($\bar{X}=2.98$) ทำเล ที่ตั้งของกลุ่มสะดวกต่อการเดินทาง ($\bar{X}=2.95$) ลูกค้ายสามารถสั่งซื้อได้สะดวก ($\bar{X}=2.69$) พื้นที่กว้างขวางสะดวกในการเลือกซื้อ ($\bar{X}=2.55$) และการจัดส่งสินค้าตรงตามเวลาที่ระบุไว้ ($\bar{X}=2.51$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมทางการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.53$) โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมาก ดังนี้ มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จัก ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ($\bar{X}=2.59$) มีกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอ เช่น การลด แลก แจก แถม ($\bar{X}=2.56$) สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ มีเพียงพอและเข้าถึงลูกค้า ($\bar{X}=2.54$) และมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=2.44$) ตามลำดับ ตามตารางที่ 2

ปัจจัยส่วนประสมการตลาด	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	4.34	0.22	มาก
1 โคเนื้อีมีคุณภาพดี สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์	4.28	0.45	มาก
2 โคเนื้อีมีรูปลักษณ์ที่สวยงาม	4.39	0.49	มาก
3 โคเนื้อีมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์	4.25	0.43	มาก
4 โคเนื้อีมีรุ่นอายุให้เลือกหลากหลาย	4.40	0.49	มาก
5 โคเนื้อีมีเพศและสีที่ต้องการ	4.52	0.50	มากที่สุด
6 โคเนื้อีมีชื่อเสียง	4.19	0.39	มาก
ด้านราคา	3.97	0.51	มาก
7 ราคาโคเนื้อีมีความเหมาะสมกับคุณภาพ	3.92	0.63	มาก
8 ราคาโคเนื้อีสามารถต่อรองได้	4.01	0.70	มาก
9 ราคาโคเนื้อีถูกกว่าแหล่งอื่น	3.97	0.79	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	2.81	0.32	ปานกลาง
10 ลูกค้าสามารถสั่งซื้อได้สะดวก	2.69	0.64	ปานกลาง
11 ท่าเล ที่ตั้งของกลุ่มสะดวกต่อการเดินทาง	2.95	0.79	ปานกลาง
12 พื้นที่กว้างขวางสะดวกในการเลือกซื้อ	2.55	0.50	ปานกลาง
13 มีช่องทางการเลือกซื้อที่หลากหลาย	2.98	0.79	ปานกลาง
14 มีโคเนื้อีพร้อมขายอยู่เสมอ	3.18	0.74	ปานกลาง
15 การจัดส่งสินค้าตรงตามเวลาที่ระบุไว้	2.51	0.68	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมการตลาด	2.53	0.27	ปานกลาง
16 มีกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอ เช่น การลด แลก แจก แถม	2.56	0.75	ปานกลาง
17 มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างต่อเนื่อง	2.44	0.64	ปานกลาง
18 มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักผ่านช่องทางที่หลากหลาย	2.59	0.57	ปานกลาง
19 สื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ มีเพียงพอและเข้าถึงลูกค้า	2.54	0.50	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	3.41	0.19	ปานกลาง

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อี ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

4. การทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .019 - .389 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรมีค่าไม่เกิน 0.80 ซึ่งแสดงว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่มีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์สูงเกินไป และพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ในด้านผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านราคาช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกซื้อ ตามตารางที่ 3

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ด้านผลิตภัณฑ์	ด้านราคา	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ด้านการส่งเสริมการตลาด	พฤติกรรมเลือกซื้อ
ด้านผลิตภัณฑ์	1.000				
ด้านราคา	.194	1.000			
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.166	.389**	1.000		
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	.347**	.111	.118	1.000	
พฤติกรรมการเลือกซื้อ	.358 **	.042	.019	.140	1.000

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ พฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

อิทธิพลของพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ผลการวิเคราะห์ พบว่า พฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ในด้านผลิตภัณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์เท่ากับ .388 ยกเว้น ด้านราคา ด้านช่องทางการจัด

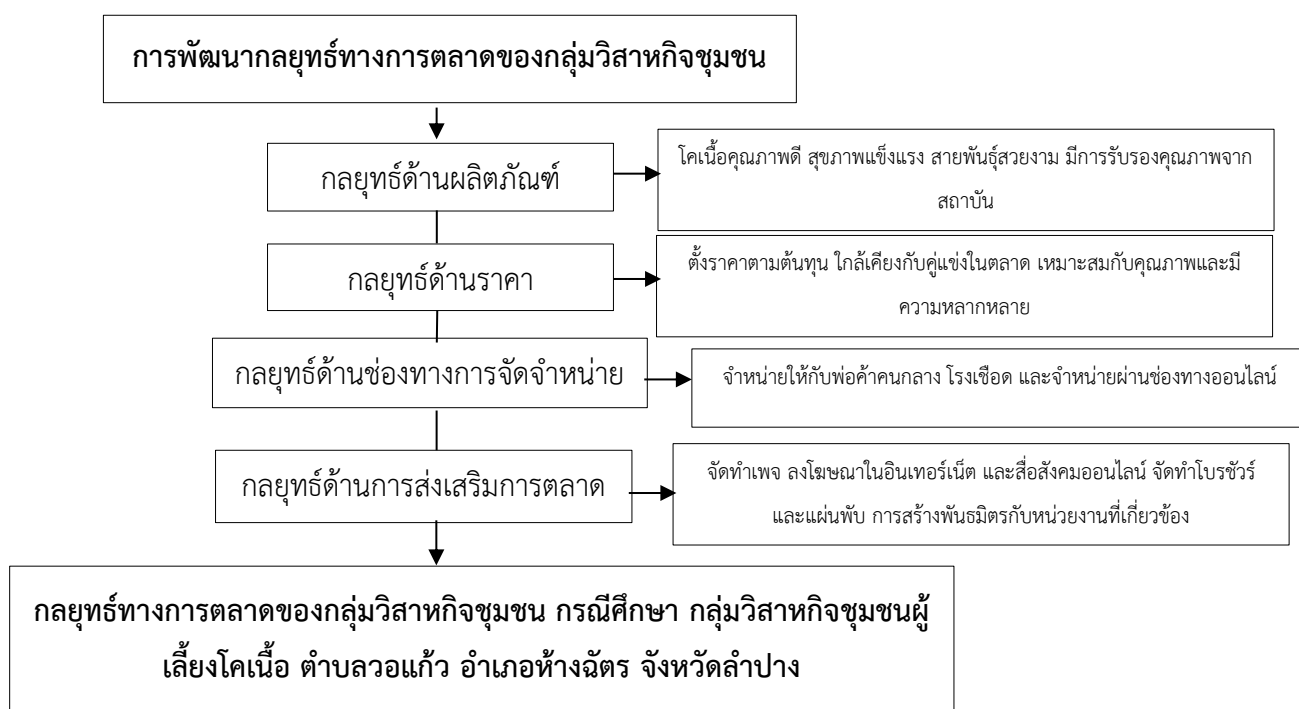
จำหน่าย และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ที่ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อ ร้อยละ 13.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.19 ตามตารางที่ 4

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	β	t	p-value
ค่าคงที่ (α)	.439	5.708	.000*
ด้านผลิตภัณท์	.388	3.575	.001*
ด้านราคา	.076	.693	.490
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.114	1.065	.290
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด	.011	.103	.918
$R^2 = .139$, Adjusted $R^2 = .103$, SE = .19, F= 3.837, N = 79, Sig.= .006 ^b			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการเลือกซื้อโคเนื้อ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

องค์ความรู้ใหม่

รูปภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมากที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยด้านอื่น โดยพบว่าประเด็นที่มีผลสูงสุด คือ โคเนื้อที่มีเพศและสีที่ต้องการ โคเนื้อที่มีรุ่นอายุให้เลือกหลากหลาย มีคุณภาพดี สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ เนื่องจากในกลุ่มมีสมาชิกเลี้ยงโคเนื้อจำนวนมากจึงทำให้มีโคเนื้อที่ลูกค้าสามารถเข้ามาเลือกได้ตามต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ungsawat (2016) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายมีการสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ มีขนาดบรรจุที่หลากหลาย มีความหลากหลายของอาหารปลานิล มีวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน จะช่วยให้เกษตรกรมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ผลิต มีความเชื่อมั่นในตราสินค้า ก็จะส่งผลต่อยอดขายของบริษัท และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chimliang, and Luangwaree (2016) ที่กล่าวว่า เกษตรกรคัดเลือกโคเนื้อโดยอาศัยดูจากขนาดและอายุ โดยอาศัยดูอายุจากฟันชุดแรกและดูจากขนาดโครงร่างของร่างกายว่าใหญ่หรือมีโอกาที่จะโตเร็วหรือไม่

ด้านราคา ไม่ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาจเนื่องด้วยเหตุผลของราคาโคเนื้อสามารถต่อรองได้ ราคาโคเนื้อถูกกว่าแหล่งอื่น และราคาโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีความเหมาะสมกับคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rodprasert, and Tongtammasatit (2022) ที่กล่าวว่า รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ที่ดีและมีขนาดเหมาะสมกับราคาเมื่อเทียบกับคุณภาพและคุณค่าทางโภชนาการจึงทำให้ลูกค้ากล้าตัดสินใจซื้อ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ไม่ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากเกิดจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีช่องทางการขายที่หลากหลาย เนื่องจากกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อนั้นเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านการตลาดที่ทันสมัย ยังไม่เชี่ยวชาญในการขายสินค้าที่หลากหลายช่องทาง โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ ที่ผ่านมานั้นจะขายผ่านเฉพาะพ่อค้าคนกลางเท่านั้น ในกลุ่มควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อหากกลุ่มลูกค้าใหม่ตลอดจนการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายและทันสมัยเพื่อที่ ลูกค้าสามารถสั่งซื้อโคเนื้อได้สะดวกได้ทางออนไลน์ โดยที่กลุ่มควรเพิ่มช่องทางการตลาดให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buadee, and Funkhiaw (2019) ที่กล่าวว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านสังคมออนไลน์จะทำให้สะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคเนื่องจากรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคต้องการความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น

ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ไม่ส่งผลต่อการเลือกซื้อโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อาจเกิดจากยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้ลูกค้าโคเนื้อ ทางกลุ่มยังขาดการโฆษณา ประชาสัมพันธ์สินค้าให้เป็นที่รู้จักผ่านช่องทางที่หลากหลาย ขาดกิจกรรมส่งเสริมการขายโคเนื้อและสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ของกลุ่มยังมีไม่เพียงพอซึ่งยากที่ลูกค้าจะเข้าใจง่าย ดังนั้นกลุ่มควรมีการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางที่หลากหลาย มีกิจกรรมส่งเสริมการขายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Taboonjai (2019) ที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนความสำคัญ

ของกลยุทธ์ส่งเสริม การตลาดออนไลน์ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ให้ความสำคัญในเรื่องของร้านค้ามีการ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ที่น่าสนใจทางออนไลน์เกี่ยวกับสินค้าและบริการ มีการลดราคาสินค้า พนักงานมีความสุภาพของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และให้ความรู้และความเข้าใจในตัวสินค้าที่ขาย เนื่องจากหากผู้ให้บริการมีกลยุทธ์ที่ดีที่เข้าถึงลูกค้า ลูกค้าย่อมมีโอกาสที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่ายกลุ่มตัวอย่างให้ คะแนนความสำคัญของกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดออนไลน์ในภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ให้ความสำคัญในเรื่องของร้านค้ามีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ที่น่าสนใจทางออนไลน์เกี่ยวกับสินค้าและบริการ มีการลดราคาสินค้า พนักงานมีความสุภาพของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และให้ความรู้และความเข้าใจในตัวสินค้าที่ขาย เนื่องจากหากผู้ให้บริการมีกลยุทธ์ที่ดีที่เข้าถึงลูกค้า ลูกค้าย่อมมีโอกาสที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่าย

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ประกอบการและบุคคลที่ตัดสินใจเลือกซื้อโคเนื้อ จึงมี แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ได้กลยุทธ์ดังนี้

กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นผลิตโคเนื้อที่มีคุณภาพดี สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ รูปลักษณ์ตรงตามสายพันธุ์ที่สวยงาม และให้มีการรับรองคุณภาพจากสถาบันหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ และสร้างชื่อเสียงของกลุ่มเป็นที่รู้จักและยอมรับของตลาดโคเนื้อ

กลยุทธ์การตั้งราคา ใช้กลยุทธ์การตั้งราคาตามต้นทุน ใกล้เคียงกับคู่แข่งในตลาดแต่ เน้นการตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพโคเนื้อและมีความหลากหลายระดับราคาให้เลือก เนื่องจากมีฟาร์มโคเนื้อ จำนวนมาก มีคู่แข่งชั้นมากจึงต้องใช้กลยุทธ์ในการตั้งราคาที่มาจกตลาดกลาง เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ด้านราคา

กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลุ่มเป้าหมาย คือ การบริการขายโคเนื้อ การจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางและโรงเชือด ทำการติดต่อกับโรงเชือดแต่ละแห่งเพื่อส่งโคเนื้อเข้าโรงเชือดในแต่ละสัปดาห์ และจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์

กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด จัดทำเพจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโคเนื้อ เพื่อบอกข่าวสารและแสดงรายการข้อมูลสินค้าให้กับกลุ่มลูกค้าที่สนใจ ลงโฆษณาในอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) จัดทำโบรชัวร์และแผ่นพับ จัดจุดวางตามสถานที่ต่างๆ ป้ายไว้นิลิตไว้ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโคเนื้อ เพื่อให้มีคนรู้จัก และจดจำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโคเนื้อมากขึ้น การสร้างพันธมิตรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอ

สรุป

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ตำบลวอแก้ว อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมการตลาด ในด้านผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากโคเนื้อที่มีเพศและสีที่ต้องการ มีรุ่นอายุให้เลือกหลากหลาย มีรูปลักษณ์ที่สวยงาม มีคุณภาพดี สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ลักษณะ

ตรงตามสายพันธุ์ และมีชื่อเสียง ส่วนด้านราคา ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อ อาจเกิดจากรีงการต่อรองราคา ราคาพอกับแหล่งอื่น และการตั้งราคาให้มีความเหมาะสมกับคุณภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อ เนื่องจากไม่มีช่องทางการเลือกซื้อที่หลากหลาย อาจด้วยเหตุผลกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อนั้นเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านการตลาดที่ทันสมัย ที่ผ่านมานั้นจะขายผ่านเฉพาะพ่อค้าคนกลางเท่านั้น ไม่มีช่องทางออนไลน์ ควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อหากกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ และด้านการส่งเสริมทางการตลาด ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อโคเนื้อ อาจเนื่องจากยังไม่เป็นที่รู้จักของลูกค้าโคเนื้อ ขาดการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ อีกทั้งยังขาดกิจกรรมส่งเสริมการขายและสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ส่วนแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงโคเนื้อ ควรส่งเสริมกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ เช่น ผลิตโคเนื้อที่มีคุณภาพดี สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ รูปลักษณ์ตรงตามสายพันธุ์ที่สวยงาม และให้มีการรับรองคุณภาพจากสถาบันหรือหน่วยงานที่น่าเชื่อถือ กลยุทธ์การตั้งราคา เช่น เน้นการตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพโคเนื้อและมีความหลากหลายระดับราคาให้เลือก กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เช่น การบริการขายโคเนื้อ การจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางและโรงเชือด และจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด เช่น จัดทำเพจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโคเนื้อ จัดทำโบรชัวร์และแผ่นพับ ป้ายไว้นิล และการสร้างพันธมิตรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรมีการสรรหาสายพันธุ์โคเนื้อที่มีคุณภาพดี สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ รูปลักษณ์ตรงตามสายพันธุ์ที่สวยงาม ตรงตามตลาดโคเนื้อต้องการในปัจจุบัน

1.2 ด้านราคา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรเน้นการตั้งราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพโคเนื้อและมีความหลากหลายระดับราคาให้เลือก

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโคเนื้อ ควรมีการจำหน่ายตลอดเวลาและมีช่องทางจำหน่ายที่หลากหลาย

1.4 ด้านการส่งเสริมทางการตลาด เนื่องจากมีผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวนมากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ควรมีการเน้นเรื่องการโฆษณาเพื่อแนะนำโคเนื้อให้กับกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ทำกิจกรรมส่งเสริมการตลาดทางออนไลน์ มากกว่าช่องทางอื่นๆ หรือเพื่อให้ตรงกับกลุ่มผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

1.5 กลุ่มควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ โดยที่สมาชิกในกลุ่ม ต้องได้รับการอบรมเพิ่มความรู้ เช่น ทักษะทางการเลี้ยงโคเนื้อ ทักษะด้านการตลาดและทักษะการติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาการเลี้ยงโคเนื้อ ในด้านต่างๆให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะสายพันธุ์โคเนื้อที่เหมาะสมกับแหล่งการเลี้ยง วิธีการผสมพันธุ์โคเนื้อและอาหารสำหรับเลี้ยงโคเนื้อ
- 2.2 ควรศึกษาความต้องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสายพันธุ์โคเนื้อ การผสมพันธุ์โคเนื้อ การให้อาหารโคเนื้อ การควบคุมและการป้องกันโรคที่เกี่ยวกับโคเนื้อ และด้านโรงเรือนสำหรับการเลี้ยงโคเนื้อ
- 2.3 ควรศึกษาการเลี้ยงโคเนื้อที่เหมาะสม เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

References

- Angkuro, S. (2003). *Fattening cattle breeding, Department of Livestock Development, Ministry of Agriculture and Cooperatives*. Retrieved January 11, 2023, from <https://pvlo-cmi.dld.go.th /Doc/Publication /02cattle.pdf>.
- Buadee, N. & Funkhiaw, A. (2019). Guidelines for Developing The Operational Potential of Community Enterprise Groups Processed Banana Products in Mae Ramad District Tak Province. *Journal of Sri Wanalai Research*, 9(1), 15-24.
- Chimlieng, T. & Luangwaree, P. (2016). A Study of Farmers Raising Conditions of Beef Cattle in Chanthaburi Province. *Rambhai Barni Research Journal*, 10(3), 73-80.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.
- Rodprasert, W. & Tongtamasatit, K. (2022). Marketing Strategies Development of Muang Chon Buri Rice Community Enterprise. *Journal of Buddhist Social Sciences and Anthropology*, 7(6), 317-333.
- Taboonjai, R. (2019). *Relational Online Marketing Promotion Strategies on consumer behavior: a case study of selling women's fashion clothing via Facebook*. (Master of Business Administration). Chiang Mai Rajabhat University.
- Taspong, P. (2013). *Ruminant Production*. Department of Agricultural Sciences, Faculty of Natural Resource Agriculture Sciences and environment Naresuan University.
- Ungsawat, C. (2016). *Marketing Mix Factors Influencing Farmers' Decision Process in Nile Tilapia Feed Purchase in Ubon Ratchathani Province: Integrated Approach*. (Master of Business Administration). Ubon Ratchathani University.

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์

THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF FACTORS AFFECTING THE WORK
EFFICIENCY OF EMPLOYEES IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY

¹นิจพันธ์นีย์ ชาวบ้านเกาะ, ²สุภัททา ปินทะแพทย์ และ ³ชัยวิชิต เชียรชนะ
¹Nijpannee Chaobankor, ²Supatta Pinthapataya and ³Chaiwichit Chainchana

¹ภาควิชาการพัฒนารัฐกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์ คณะพัฒนารัฐกิจและอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

¹Faculty of Business and Industrial Development

King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand

Received: 2023-07-06

Revised: 2023-07-19

Accepted: 2023-08 -29

¹Corresponding Author's Email: nijnicha459@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ 3) จัดทำคู่มือการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากผลการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกให้ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประกอบด้วย (1) ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างในการสนทนากลุ่ม 7 คน (2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย 5 คน (3) ผู้ตอบแบบสอบถาม 460 คน (4) ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินร่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและร่างคู่มือแนวการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการสนทนากลุ่ม 13 คน และ (5) ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคู่มือแนวการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสรุปเนื้อหาในการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ AMOS

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้แก่ ทักษะมนุษย์ ทักษะโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต ทั้ง 3 องค์ประกอบร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้ร้อยละ 50.80 นอกจากนี้ ทักษะมนุษย์ และ ทักษะโครงสร้าง ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานผ่านความ

สมดุลงานทำงานและชีวิต ทั้ง 2 องค์ประกอบร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบความสมดุลงานทำงานและชีวิต ได้ร้อยละ 27.80 แบบจำลองสมการโครงสร้างจากการพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีปัจจัยขององค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังนี้
 ทุนมนุษย์ ได้แก่ เจตคติในการปฏิบัติงาน อัตรากำลังในการปฏิบัติงาน ทักษะการบริหาร และ ทักษะในการปฏิบัติงาน
 ทุนโครงสร้าง ได้แก่ การจัดการองค์ความรู้ การปรับตัวเชิงพลวัต การบริหารทรัพยากรมนุษย์
 เชิงกลยุทธ์ ความสัมพันธ์ลูกค้า และ ความสัมพันธ์ชุมชน ความสมดุลงานทำงานและชีวิต ได้แก่ ครอบครัพลักษณะงาน และ เวลา ส่วนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ คุณภาพงาน ปริมาณงาน ระยะเวลาการส่งมอบงาน และ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

3. คู่มือพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ แนะนำแนวทาง โดยแบ่งเป็น 3 มิติ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลงานทำงานและชีวิต โดยได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีเนื้อหาและความเป็นไปได้ในระดับดีมากในการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน; แบบจำลองสมการโครงสร้าง; รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ; ปัจจัยที่ส่งผล; ทุนทางปัญญา; อุตสาหกรรมยานยนต์

Abstract

The goals of this study were to: 1) confirm the causal relationship between the factors affecting the work efficiency of employees in the automotive industry; 2) confirm the success factors that affect this efficiency; and 3) develop, based on the study's findings, a manual guideline for the improvement of employee work efficiency in the automotive industry. Both qualitative and quantitative research are used in this study. The sample population used a specific selection as a sample selection to suit the research's objectives, including: (1) 7 experts for a focus group discussion to examine structural equation models from hypotheses, (2) 5 qualified individuals to assess the quality of the questionnaire, (3) 460 respondents for responding to the research questionnaires, and (4) 13 experts for a focus group discussion to evaluate the causal relationship model of factors affecting the work efficiency, and (5) 7 specialists in the assessment of the prescription for enhancing operational effectiveness. Questionnaires were the primary study techniques. The statistics employed included quantitative data analysis utilizing percentage, arithmetic means, and standard deviation as well as confirmatory component analysis by the AMOS statistical software. Qualitative data analysis involved summarizing the content of group conversations.

The findings revealed that.

1. Work-life balance, structural capital, and human capital are all factors that positively influence employee performance in the automobile business. Together, the three variables predicted the change in the performance variables by 50.80%. Additionally, the two components of work-life balance jointly predicted a change in the work-life balance component of 27.80%, demonstrating a favorable direct influence of human capital and structural capital on operational efficiency. The developed structural equation model was in agreement with the empirical data and demonstrated statistical significance at the 0.001 level.

2. The following factors exhibited statistically significant components in the causal link model at the 0.001 level: Work attitude, work self-concept, management abilities, and work skills are all parts of human capital. Knowledge management, dynamic adaptability, strategic human resource management, customer relations, and community interactions are all examples of structural capital. Family, the nature of the job, and time all factor into work-life balance. Quality, quantity, time, delivery, and acceptable organizational member behavior all contributed to operational efficiency.

3. Guidelines on three dimensions—human capital, structural capital, and work-life balance—are introduced in The Handbook for Improving the Performance of Employees in the Automotive Industry. It reached a very good level that may be used as a benchmark for increasing the effectiveness of employees' work performance.

Keywords: Operational Efficiency; Structural Equation Model; Causal Relationship Model; Factors Affecting; Intellectual Capital; Automotive Industry

บทนำ

ในปัจจุบันผู้ประกอบการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ของไทยถูกท้าทายจากความเร็วของการเข้าสู่เทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าและแนวคิด CASE (Connected, Autonomous, Shared, Electric) โดยเฉพาะประเทศแถบยุโรป หลายประเทศและสหภาพยุโรปที่ประกาศยกเลิกการใช้ยานยนต์สันดาปภายใน ICE (BAN) และเข้าสู่ยานยนต์สมัยใหม่ที่ปล่อยมลพิษเป็นศูนย์ (Zero Emission Vehicle: ZEV) European Automobile Manufacturers Association ผลกระทบจากการเข้ามาของเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าที่จะพลิกผัน (disruption) อุตสาหกรรมยานยนต์ใช้น้ำมันที่ไทยมีความชำนาญให้ถูกกลบเทาหลง จะทำให้อุตสาหกรรมรถยนต์ไทยได้รับผลกระทบโดยตรงทั้งตลาดรถยนต์และตลาดชิ้นส่วนและส่วนประกอบชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ (Original Equipment Manufacturer) และชิ้นส่วนทดแทน/ชิ้นส่วนซ่อมแซม

(Replacement Equipment Manufacturing: REM) เนื่องจากรถยนต์ไฟฟ้าใช้ชิ้นส่วนและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีความซับซ้อนและใช้เทคโนโลยีขั้นสูงกว่าชิ้นส่วนเครื่องยนต์สันดาปภายใน (Internal Combustion Engine: ICE) แต่ใช้จำนวนชิ้นส่วนประกอบน้อยกว่าและมีอายุการใช้งานนานกว่าอีกด้วย ซึ่งจะส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมยานยนต์สันดาปเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยานยนต์กลุ่มผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ลำดับที่ 2 และ 3 ผู้ผลิตชิ้นส่วนฯ ที่ไม่สามารถปรับตัวได้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะข้อจำกัด ด้านเงินทุนและขาดแคลนองค์ความรู้จากเทคโนโลยีเฉพาะด้านอาจจำเป็นต้องปรับไปสู่อุตสาหกรรมใหม่ (The office of Industrial Economics, 2022)

ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมยานยนต์สถานประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านบุคลากรทั้งด้านทักษะที่จำเป็นตามตำแหน่งงานรวมทั้งเจตคติ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการยกระดับองค์กรสู่สากล ตลอดจนเพื่อต่อยอดการวิจัยและพัฒนาในระดับที่ก้าวหน้าพอจะผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่ซับซ้อนเองได้และลดการพึ่งพาการนำเข้าชิ้นส่วนรถยนต์ จึงนับเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ศักยภาพในการแข่งขันต่ำลง ส่วนระยะหลังจากสถานการณ์โควิด-19 เริ่มผ่อนคลาย ภาวะเศรษฐกิจถดถอยทำให้กำลังซื้อยังไม่ปกติ ทำให้ผลการสำรวจโดยธนาคารแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2564 พบว่า ร้อยละ 64 ได้รับผลกระทบจากข้อจำกัดด้านแรงงาน ไม่จ้างงานเพิ่มและปรับรูปแบบการจ้างงานให้สอดคล้องกับรายได้ธุรกิจ อาทิ ไล่ไม่รับค่าจ้าง ลดชั่วโมงการทำงาน และสลับวันมาทำงาน พื้นฐานของปัญหาประสิทธิภาพแรงงานในอุตสาหกรรมยานยนต์จึงยังคงเป็นปัญหาระยะยาว (Bank of Thailand, 2023)

จากปัญหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง และ กำลังจะส่งผลกระทบต่อแรงงานในปัจจุบัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD) รูปแบบใหม่ที่ออกแบบให้เชื่อมโยงกับผลการดำเนินงานขององค์กรที่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบนพื้นฐานการพัฒนาทุนทางปัญญาเชิงกลยุทธ์ (SICD) และ ความสมดุลการทำงานและชีวิตของพนักงานเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ค่อนข้างใหม่โดยการรวมสองกระแสของการวิจัย คือ การพัฒนาของทฤษฎีทุนมนุษย์ซึ่งขยายขอบเขตเป็นทุนทางปัญญา และ การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ซึ่งเน้นการบริหารทรัพยากรบุคคลโดยวางแผนให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์เพื่อความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนทางธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์
3. เพื่อจัดทำคู่มือการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย ประกอบด้วย

1. **รูปแบบการวิจัย** ใช้รูปแบบผสม (Mixed Methods Research) วิธีการเชิงปริมาณผสมกับเชิงคุณภาพ จนสิ้นสุดการวิจัย โดยเริ่มจากการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อขยายผลวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Method to Extend Qualitative Results) โดยวิเคราะห์และตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โดยวิธีการแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model)

2. **พื้นที่การวิจัย** ได้แก่ ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดในพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี อุทัย และ สมุทรปราการ

3. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และ การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ประชากร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการให้ความเห็นเกี่ยวกับงานวิจัย ได้แก่ ผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ต่างๆที่กำหนด และ กลุ่มที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ พนักงานระดับหัวหน้างานขึ้นไป ในบริษัทผู้ผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนที่มีพนักงานมากกว่า 300 คน โดยเป็นพนักงานที่มีอายุงานไม่น้อยกว่า 1 ปี

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 5 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความสอดคล้องของคำถามและวัตถุประสงค์ 5 ท่าน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดแบบจำลองสมการโครงสร้าง 7 ท่าน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง 13 ท่าน และ กลุ่มที่ 5 ผู้ตอบแบบสอบถาม 460 ตัวอย่าง

การกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างของ Hair et al. (2010) โดยใช้เกณฑ์สูงสุด คือ ตัวแปรที่ต้องการประมาณค่า 1 ตัวแปร ให้มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเป็น 20 เท่า แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้างจากสมมติฐานประกอบด้วย 22 ตัวแปร จึงมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามขั้นต่ำเท่ากับ 440 ชุด ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนแบบสอบถามร้อยละ 10 จึงได้จัดทำแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจำนวน 484 ชุด และ ได้รับแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ 460 ชุด

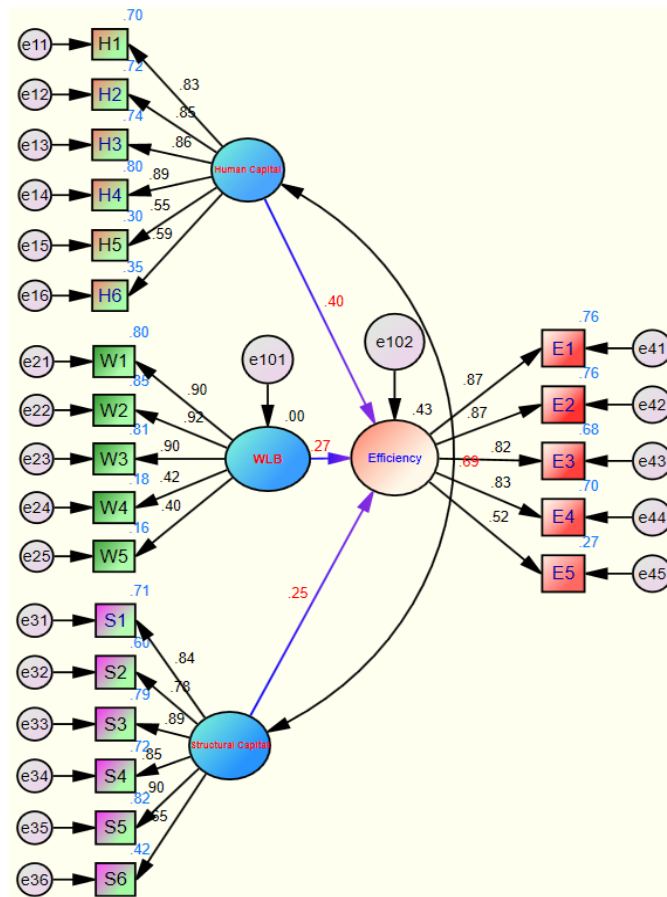
4 **เครื่องมือการวิจัย** ได้แก่ แบบสอบถาม พัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และ จัดสนทนากลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมยานยนต์ 7 ท่าน เพื่อตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบและปัจจัยต่างๆ ในแบบจำลองสมการโครงสร้างภายใต้ขอบเขตของทุนทางปัญญา และ นำมากำหนดเนื้อหาและคำนิยามเชิงปฏิบัติของปัจจัยต่างๆ จากนั้นจึงตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ด้วยเทคนิค Item Objective Congruence (IOC) เลือกข้อคำถามที่ได้ค่าความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.500 และ นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) เก็บข้อมูลจากพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด จาก และ นำผลมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาชของแอลฟา (Cronbach's Alpha) เลือกข้อคำถามที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาชของแอลฟาไม่น้อยกว่า 0.700

5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด และนำส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้ประสานงานของแต่ละบริษัทเป็นตัวแทนในการเก็บรวบรวมข้อมูล 460 ชุด นำแบบสอบถามที่ได้มาบรรณาธิกรณข้อมูล และบันทึกรหัสข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างต่อไป

6 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างแบบ 5 ขั้นตอน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ AMOS (Siljalu, 2012) และเลือกใช้วิธีการ Maximum likelihood วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 460 ชุด จากนั้นตรวจสอบและปรับแบบจำลองสมการโครงสร้างทางเลือกที่ดีที่สุดโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับไม่เกิน 0.050 และตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในเชิงคุณภาพโดยความเห็นจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 13 คน เพื่อนำมาสรุปเป็นรูปแบบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ จากนั้นจึงนำไปจัดทำเป็นร่างคู่มือการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ เมื่อผ่านการตรวจสอบและประเมินระดับความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน จึงพัฒนาเป็นคู่มือการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์จากสมมติฐาน ผลการวิจัยพบความสัมพันธ์ของ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร คือ องค์ประกอบทุนมนุษย์มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะในการปฏิบัติงาน (H1) ทักษะการบริหาร (H2) อัตมโนทัศน์ในการปฏิบัติงาน (H3) เจตคติในการปฏิบัติงาน (H4) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (H5) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (H6) และ องค์ประกอบทุนโครงสร้างมี 6 ปัจจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ลูกค้า (S1) ความสัมพันธ์ชุมชน (S2) การปรับตัวเชิงพลวัต (S3) การจัดการองค์ความรู้ (S4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (S5) และ เทคโนโลยีดิจิทัล (S6) ส่วนตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่ องค์ประกอบความสมดุลการทำงานและชีวิตมี 5 ปัจจัย ได้แก่ ลักษณะงาน (W1) ครอบครั้ว (W2) เวลา (W3) เศรษฐกิจ (W4) และ สติปัญญา (W5) และ องค์ประกอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมี 5 ปัจจัย ได้แก่ คุณภาพงาน (E1) ปริมาณงาน (E2) ระยะเวลาการส่งมอบงาน (E3) พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (E4) และ การใช้ทรัพยากร/ต้นทุน (E5) รายละเอียดตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างจากสมมติฐานข้อมูลจำนวน 460 ชุด พบว่า ทุมนมนุษย์ ทุมนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ทุมนมนุษย์และทุมนโครงสร้างยังส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยผ่านความสมดุลการทำงานและชีวิต อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินแบบจำลองสมการโครงสร้างในภาพรวมยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงต้องการมีปรับแบบจำลองสมการโครงสร้างและข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ทางสถิติและนันทามติจากผู้เชี่ยวชาญ 13 ท่าน โดย 1) การปรับภายใน 4 องค์ประกอบตัดปัจจัยออก 6 ปัจจัย 2) ผ่อนปรนเงื่อนไขการวิเคราะห์ให้ค่าความคลาดเคลื่อนของปัจจัยมีความสัมพันธ์กันได้ และ 3) ปรับลดข้อมูลโดยการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างจากการพัฒนาด้วยข้อมูล 445 ชุด ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างจากการพัฒนาผลการประเมินแบบจำลองสมการโครงสร้างจากการพัฒนาพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดย ค่า p value เท่ากับ .065 ผ่านเกณฑ์การยอมรับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า CMIN/df เท่ากับ 1.229 ผ่านเกณฑ์การยอมรับที่ค่าน้อยกว่า 2.000 ค่า GFI เท่ากับ 0.968 ผ่านเกณฑ์การยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.900 และ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.023 ผ่านเกณฑ์การยอมรับที่ค่าน้อยกว่า 0.050

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ จากผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างจาก

การพัฒนาพรูปแบบของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผ่านความสัมพันธ์ของปัจจัย 16 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (***) แสดงในตารางที่ 1 โดยแบ่งพิจารณาผลการวิเคราะห์ปัจจัยของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก	S.E.	C.R.	Sig	ค่า น้ำหนัก มาตรฐาน	R ²	ลำดับ
H1 <--- Human Capital	1.180	0.045	26.096	***	0.871	0.759	4
H2 <--- Human Capital	1.250	0.047	26.394	***	0.876	0.767	3
H3 <--- Human Capital	1.153	0.044	26.488	***	0.877	0.769	2
H4<--- Human Capital	1.000	-	-	-	0.886	0.784	1
S1 <--- Structural Capital	0.935	0.037	25.207	***	0.859	0.738	4
S2 <--- Structural Capital	1.031	0.046	22.348	***	0.802	0.643	5
S3 <--- Structural Capital	1.194	0.042	28.433	***	0.904	0.818	2
S4 <--- Structural Capital	1.184	0.042	28.097	***	0.905	0.820	1
S5 <--- Structural Capital	1.000	-	-	-	0.881	0.777	3
W1 <--- WLB	0.992	0.034	28.752	***	0.900	0.810	2
W2 <--- WLB	1.022	0.033	30.940	***	0.934	0.873	1
W3 <--- WLB	1.000	-	-	-	0.899	0.808	3
E1 <--- Efficiency	1.000	-	-	-	0.895	0.801	1
E2 <--- Efficiency	0.975	0.036	27.164	***	0.886	0.786	2
E3 <--- Efficiency	0.957	0.037	25.845	***	0.865	0.749	3
E4 <--- Efficiency	0.853	0.034	24.773	***	0.848	0.719	4
Efficiency <--- Human Capital	0.381	0.056	6.815	***	0.377		
Efficiency <--- WLB	0.184	0.041	4.509	***	0.204	0.508	-
Efficiency <--- Structural Capital	0.242	0.051	4.778	***	0.261		
WLB <--- Human Capital	0.297	0.069	4.282	***	0.265		
WLB <--- Structural Capital	0.322	0.064	5.076	***	0.313	0.278	-

Chi-square = 115.537, df = 94, Chi-square/df = 1.229, p = .065, GFI = .968, RMSEA = .023

หมายเหตุ: p = *** หมายถึง ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับต่ำกว่า .001

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากการพัฒนา

การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยพิจารณาค่าอิทธิพลของตัวแปรแฝงซึ่งเป็นตัวแปรเหตุต่างๆต่อตัวแปรผลในแบบจำลองสมการโครงสร้าง ได้แก่องค์ประกอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากค่าอิทธิพลมาตรฐาน (Standard Effect) แสดงดังตารางที่ 2

ตัวแปรผล	อิทธิพล	ตัวแปรสาเหตุ		
		ทุนมนุษย์	ทุนโครงสร้าง	ความสมดุลการทำงานและชีวิต
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ทางตรง	.377	.261	.204
	ทางอ้อม	.054	.064	.000
	รวม	.431	.325	.204
ความสมดุลการทำงานและชีวิต	ทางตรง	.265	.313	.000
	ทางอ้อม	.000	.000	.000
	รวม	.265	.313	.000

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของตัวแปรสาเหตุต่อตัวแปรผลในแบบจำลองสมการโครงสร้าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากงานวิจัย

จากตารางค่าอิทธิพลของตัวแปร พบว่า ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต มีอิทธิพลทางตรง (Standard Direct Effect) เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($p = 0.000$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล หรือ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) เท่ากับ 0.377 0.261 และ 0.204 ตามลำดับ นอกจากนี้ ทุนมนุษย์ และ ทุนโครงสร้าง มีอิทธิพลทางอ้อม (Standard Indirect Effect) เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.054 และ 0.064 ตามลำดับ ดังนั้น เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต มีอิทธิพลรวม (Standard Total Effect) เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.431 0.325 และ 0.204 ตามลำดับ

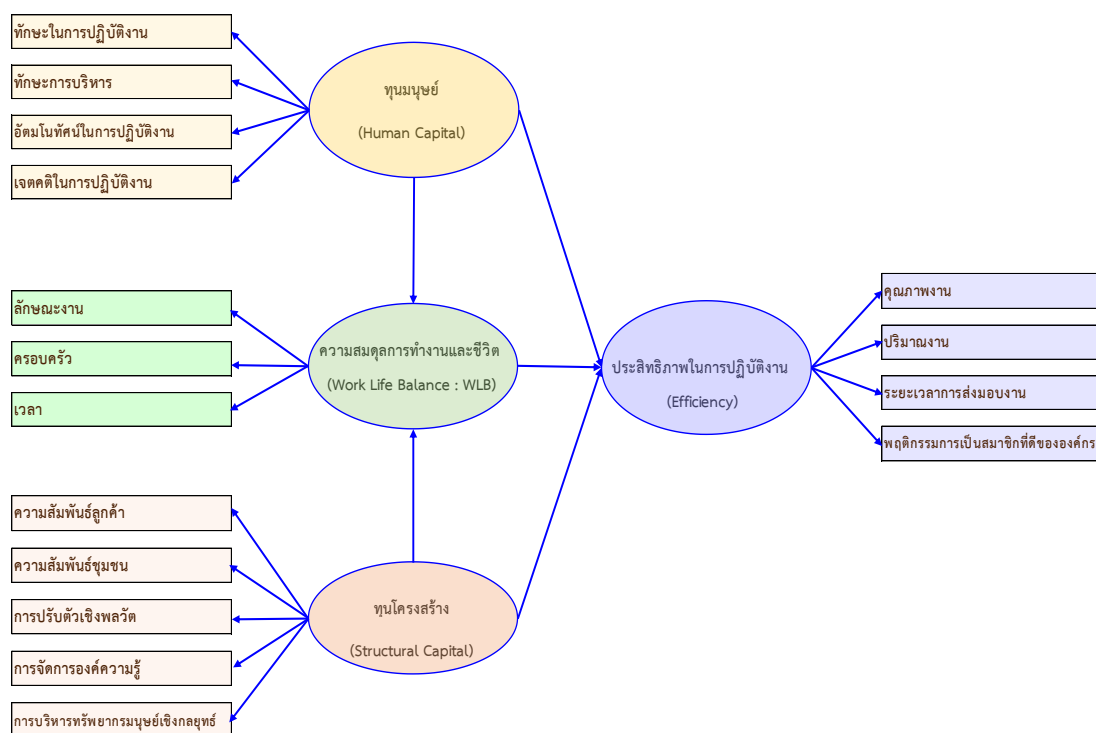
วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อจัดทำคู่มือพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ คู่มือดังกล่าวแบ่งการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์เป็น 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต โดยในแต่ละส่วนแนะนำการพัฒนาคุณลักษณะที่เป็นองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลัก ผลการวิจัยพบว่า คู่มือพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้รับผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งเป็น 1) ด้านเนื้อหาคู่มือมีความเหมาะสมด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.93 อยู่ในระดับดีมาก และ

2) ประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน มีความเหมาะสมด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.75 อยู่ในระดับดีมาก โดยภาพรวมผลการประเมินคู่มือฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความเป็นไปได้ในการที่จะนำคู่มือจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในระดับดีมาก

องค์ความรู้ใหม่

1) องค์ประกอบของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสามารถขยายขอบเขตในความหมายกว้าง โดยพิจารณาได้จากพฤติกรรมที่องค์กรคาดหวังจากพนักงาน ทั้งนี้ จากปัจจัยด้านพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (E4) ขององค์ประกอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีสมมติฐานจากการศึกษาความเห็นและข้อสรุปของผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมกรรมยานยนต์จากการสนทนากลุ่ม และนำมาวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างร่วมกับปัจจัยอื่นๆ และ พบว่า พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (E4) เป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 เป็นลำดับที่ 4 คือ โดยมีค่าน้ำหนักมาตรฐานค่อนข้างสูง คือ เท่ากับ 0.848

2) ความสมดุลการทำงานและชีวิตของพนักงานที่จะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ไม่ได้เป็นผลมาจากความสามารถในการบริหารจัดการของพนักงานเท่านั้น แต่เป็นผลมาจากทุนโครงสร้างขององค์กรที่ส่งเสริมความสมดุลการทำงานและชีวิตให้กับพนักงานด้วย ทั้งนี้ อธิบายได้จากทุนมนุษย์ และ ทุนโครงสร้าง มีความสัมพันธ์แบบแปรผันตรงต่อความสมดุลการทำงานและชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ ทุนมนุษย์ และ ทุนโครงสร้าง มีอิทธิพลทางอ้อม (Standard Indirect Effect) เชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานผ่านความสมดุลการทำงานและชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นอกจากนี้ ทุนมนุษย์และทุนโครงสร้างมีความแปรปรวนร่วมกัน (Covariances) เชิงบวกแบบไม่ทราบตัวแปรใดเป็นสาเหตุต่อกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ (Correlation) เท่ากับ 0.665 สามารถแสดงความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบทั้ง 3 ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปัจจัยเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์

ดังนั้น หากต้องการส่งเสริมให้พนักงานปฏิบัติงานได้โดยมีประสิทธิภาพสูงขึ้นแบบทวีคูณ ควรมีการยกระดับปัจจัยในทุกองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไปพร้อมกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต ทั้งนี้ ตามแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอในคู่มือการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ ซึ่งแบ่งเนื้อหาการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานจากการพัฒนา 3 มิติหลัก

1) มิติที่ 1 : ทุนพื้นฐาน หรือ ทุนมนุษย์ มีแนวทางการพัฒนาจาก 4 ปัจจัยเรียงลำดับ ดังนี้ เจตคติในการปฏิบัติงาน (H4) อึดมโนทัศน์ในการปฏิบัติงาน (H3) ทักษะการบริหาร (H2) และ ทักษะในการปฏิบัติงาน (H1)

2) มิติที่ 2 : ทุนโครงสร้าง มีแนวทางการพัฒนาจาก 5 ปัจจัยเรียงลำดับ ดังนี้ การจัดการองค์ความรู้ (S4) การปรับตัวเชิงพลวัต (S3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ (S5) ความสัมพันธ์ลูกค้า (S1) และ ความสัมพันธ์ชุมชน (S2)

3) มิติที่ 3 : ความสมดุลการทำงานและชีวิต มีแนวทางการพัฒนาจาก 3 ปัจจัยเรียงลำดับ ดังนี้ ครอบครัว (W2) ลักษณะงาน (W1) และ เวลา (W3)

ตัวชี้วัดหลังการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจากการพัฒนาปัจจัยต่างๆ มีแนวทางประเมินจาก 4 ปัจจัยเรียงลำดับ ดังนี้ คุณภาพงาน (E1) ปริมาณงาน (E2) ระยะเวลาการส่งมอบงาน (E3) และ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร (E4)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่ 1) ทุมนมนุษย์ ทั้งนี้เป็นเพราะการเพิ่มขึ้นของปัจจัย คือ เจตคติในการปฏิบัติงาน อัตมโนทัศน์ในการปฏิบัติงาน ทักษะการบริหาร และ ทักษะในการปฏิบัติงาน ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ สอดคล้องกับ งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยศิลปากร (Kamna, 2018) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศึกษากรณีบุคลากรส่วนกลาง (Dusitratanakul, 2014) 2) ทุมนโครงสร้าง ทั้งนี้เป็นเพราะการเพิ่มขึ้นของปัจจัย คือ การจัดการองค์ความรู้ การปรับตัวเชิงพลวัต การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ความสัมพันธ์ลูกค้า และ ความสัมพันธ์ชุมชน ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน (Assavarojkulchai, 2010) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของโรงงานผลิตชิ้นส่วนในจังหวัดชลบุรี (Charoensuk, 2019) และ 3) ความสมดุลการทำงานและชีวิต ทั้งนี้เป็นเพราะการเพิ่มขึ้นในความสมดุลของปัจจัย คือ ครอบครัว ลักษณะงาน และ เวลา ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทธรรมลักษณ์ ออโตพาร์ท จำกัด (Nokesiri, 2016) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน (Sakkayaphong, 2013)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ทุมนมนุษย์ ทุมนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต ที่ส่งผลต่อองค์ประกอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ทั้งนี้เป็นเพราะองค์ประกอบทั้ง 3 เป็นทุนทางปัญญาที่สำคัญที่ทำให้ทั้งพนักงานมีประสิทธิภาพและองค์กรมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Becker, and Huselid (2006) กล่าวว่า ได้กล่าวไว้ว่าสิ่งที่มีความท้าทายทั้งทางทฤษฎีและเชิงประจักษ์ของวรรณกรรมการจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ คือผลลัพธ์ด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น ทักษะคนและพฤติกรรมของพนักงาน ส่งผลต่อผลลัพธ์ที่ไกลออกไป กล่าวคือได้แก่ ทุมนมนุษย์ (Human Capital) ทุมนโครงสร้าง (Structural Capital) ความสมดุลการทำงานและชีวิต (Work Life Balance) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Efficiency) สามารถอธิบายได้ด้วย

ปัจจัย ซึ่งเป็นเปิด “กล่องดำ” ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ ปัจจัยที่สะท้อนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ สอดคล้องงานวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีน (Assavarojkulchai, 2010) ตลอดจน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ (Boonnithipop, 2018) นอกจากนี้ ผลการศึกษาจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ว่า ทุนมนุษย์ และ ทุนโครงสร้าง ส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานผ่านความสมดุลการทำงานและชีวิต อีกทั้ง ทุนมนุษย์ และ ทุนโครงสร้าง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า คู่มือแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ซึ่งพัฒนาขึ้นจากรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากผลการวิจัย ซึ่งมีการพัฒนาทั้งมิติทุนมนุษย์ มิติทุนโครงสร้าง และ มิติความสมดุลการทำงานและชีวิต จะส่งเสริมให้ทั้งพนักงานมีประสิทธิภาพและองค์กรมีความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีเนื้อหาและประโยชน์ในการนำไปพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ในระดับดีมาก

สรุป

ผลการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ พบว่า 3 องค์ประกอบในขอบเขตของทุนทางปัญญาส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต ทั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 460 ชุด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 53.9) มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 38.7) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 50.2) มีตำแหน่งงานในระดับหัวหน้างาน (ร้อยละ 36.7) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 56.1) มีอายุงาน 4-6 ปี (ร้อยละ 27.6) ไม่มีเด็กในอุปการะ (ร้อยละ 53.0) ไม่มีผู้สูงอายุในอุปการะ (ร้อยละ 51.1) ชั่วโมงทำงานเฉลี่ยน้อยกว่า 48 ชั่วโมง/สัปดาห์ (ร้อยละ 33.7) เวลาเดินทางมาทำงานเฉลี่ย 16-30 นาที (ร้อยละ 40.2) ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ยืนยันลำดับจากมากไปหาน้อยขององค์ประกอบ และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ ลำดับที่ 1 องค์ประกอบทุนมนุษย์ เรียงตามลำดับปัจจัย ได้แก่ 1) เจตคติในการปฏิบัติงาน 2) อัตมโนทัศน์ในการปฏิบัติงาน 3) ทักษะการบริหาร และ 4) ทักษะในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ลำดับที่ 2 องค์ประกอบทุนโครงสร้าง เรียงตามลำดับปัจจัย ได้แก่ 1) การจัดการองค์ความรู้ 2) การปรับตัวเชิงพลวัต 3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ 4) ความสัมพันธ์ลูกค้า และ 5) ความสัมพันธ์ชุมชน และ ลำดับที่ 3 องค์ประกอบความสมดุลการทำงานและชีวิต เรียงตามลำดับปัจจัย ได้แก่ 1) ครอบครัว 2) ลักษณะงาน และ 3) เวลา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า 3 องค์ประกอบในขอบเขตของทุนทางปัญญาส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนโครงสร้าง และ ความสมดุลการทำงานและชีวิต ดังนั้น จึงเสนอแนะให้มีการยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสามารถเกิดขึ้นได้อย่างทวีคูณควรมีแนวทางการพัฒนาพนักงานที่สามารถบูรณาองค์ประกอบต่างๆ และวางแผนร่วมกัน ได้แก่ พนักงานขององค์กรเป็นหลักในด้านการยกระดับประสิทธิภาพจากทุนมนุษย์ งานบุคคลขององค์กรเป็นหลักในด้านการยกระดับประสิทธิภาพจากความสมดุลการทำงานและชีวิต และ ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารเป็นหลักในด้านการยกระดับประสิทธิภาพจากทุนโครงสร้าง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาและรักษาความสามารถในการแข่งขันขององค์กรได้อย่างยั่งยืน อาทิ การฝึกอบรมตามคู่มือแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานใน 3 องค์ประกอบ เมื่อนำเสนออย่างเป็นระบบโดยจัดเป็นกลุ่มเป็น 3 มิติ เพื่อให้สามารถยกระดับการพัฒนาและรักษาความสามารถในการแข่งขันขององค์กร ซึ่งจากผลการวิจัย ทิศทางการพัฒนาควรมีพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ในแต่ละมิติไปตามลำดับความสำคัญของปัจจัยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) มิติทุนมนุษย์ ได้แก่ 1) เจตคติในการปฏิบัติงาน 2) อัตมโนทัศน์ในการปฏิบัติงาน
- 3) ทักษะการบริหาร และ 4) ทักษะในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ
- 2) มิติทุนโครงสร้าง ได้แก่ 1) การจัดการองค์ความรู้ 2) การปรับตัวเชิงพลวัต 3) การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ 4) ความสัมพันธ์ลูกค้า และ 5) ความสัมพันธ์ชุมชน ตามลำดับ
- 3) มิติความสมดุลการทำงานและชีวิต ได้แก่ 1) ครอบครัว 2) ลักษณะงาน และ 3) เวลาตามลำดับ

ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า คู่มือแนวการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ คู่มือแนะนำการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์จาก 3 องค์ประกอบที่ได้จากผลการวิจัย โดยพัฒนาจากแต่ละองค์ประกอบย่อย และแนะนำการวัดผลเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการพัฒนาฯ ได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความเป็นไปได้สูงในการนำไปใช้เป็นแนวทางการการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนขององค์กร ดังนั้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ควรนำผลการวิจัยทั้ง 3 ด้าน ไปฝึกอบรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กร ควรเน้นการวัดผล

การพัฒนาประสิทธิภาพจาก 4 ปัจจัยขององค์ประกอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เรียงตามลำดับ ได้แก่ คุณภาพงาน ปริมาณงาน ระยะเวลาการส่งมอบงาน และ พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรนำเสนอประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับ

2.1. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์สายงานการผลิต

2.2 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทุนโครงสร้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์

References

- Assavarojkulchai, A. (2010). *The Causal Effect Between Factors and Teacher Performance Efficiency in The Chinese Private School in Thailand, Nakornpathom*. (Doctoral Dissertation). Department of Educational Administration: Nakornpathom.
- Bank of Thailand (2023). *Annual Report 2022*. Bangkok: Retrieved December 30, 2022, from <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/reports/annual-report/AnnualReport2022.html>.
- Becker, B. & Gerhart, B. (1996). The Impact of Human Resource Management on Organizational Performance: Progress and Prospects. *Journal of Academy Management*, 39(4), 779-801.
- Boonnithipop, S. (2018). *Factors that affect the performance of personnel. Sub-district Administrative Organization in Khao Phanom District, Krabi Province*. (Master's Thesis). Ramkhamhaeng University: Bangkok.
- Charoensuk, S. (2019). *The Determinant Factors of Performance Efficiency of the Operating Workers of an Automotive Parts Factory in Chonburi Province*. (Master's Thesis). Thammasat University: Bangkok.
- Dusitratanakul, O. (2014). *Factors Affecting to Working Effectiveness of the Office of the Permanent Secretary Under Ministry of Agriculture and Cooperatives: A Case Study of the Personnel in the Central Administration*. (Master's Thesis). National Institute of Development: Bangkok.
- Kamma, P. (2018). *The Factors Fostering the Performance Efficiency of Silpakorn University Supporting Staff*. (Master's Thesis). Silpakorn University: Nakornpathom.

- Nokesiri, M. (2016). *Factors Affective the Efficiency Performance of thr Employee Thamaruk Auto Parts Co,Ltd.* (Master's Thesis).Rajabhat Rajanagarindra University.Chachoengsao.
- Siljalu, P. (2012). *SPSS and AMOS.* (18th ed.). Bangkok: S.R.Printing Mass Product.
- Sakkayaphong, K. (2013). *Human Resource Management Affecting Work Efficiency of the Automotive and Auto Part Industry.* (Master's Thesis). Rajamangala Thanyaburi University: Phatumtani.
- The office of Industrial Economic (2022). *Economic Industrial.* Bangkok: Retrieved December 30, 2022, from <https://www.oie.go.th/view/1/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%81/TH-TH>.

การจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน
ในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา

THE BUDDHISM-CONFORMING STYLES OF SAFETY MANAGEMENT FOR LIFE AND
PROPERTY OF TEMPLES AND COMMUNITIES IN PHRABAT SUBDISTRICT

¹จිරศักดิ์ ปันลำ และ ²กัตถัญญ เรือนตุ่น

¹Jirasak Panlam and ²Katamyou Rueantun

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Lampang Buddhist College, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Jeerasak2505pl@gmail.com

Received: 2023-06-21

Revised: 2023-07-19

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท 2) เพื่อศึกษาการสร้างธรรมาสนุชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบล และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นการศึกษาแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้นำครอบครัวในตำบลพระบาท จำนวน 262 คน กลุ่มเสวนา ได้แก่ พระภิกษุ และคฤหัสถ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลพระบาท จำนวน 14 รูป/คน และกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ พระสังฆาธิการ และประธานชุมชน ในตำบลพระบาท อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 12 รูป/คน

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน ได้แก่ การทะเลาะวิวาทและการประทุษร้ายกันในหมู่ญาติ การหลอกลวงขายสินค้าโดยผู้ขายแสดงข้อความเท็จ การเล่นเกมพนันด้วยวิธีการโกงเพื่อชนะและรับเงิน, ปัญหายาเสพติดทำลายความสุขในบ้าน และคนเมาสุรา กระทำผิดศีลธรรมและกฎหมายในวัดและชุมชน ด้านการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้แก่ วัดและชุมชนควรร่วมกันโดยรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรป้องกันภัยในระดับชุมชน เพื่อสอดส่องป้องกันภัยให้แก่สมาชิกชุมชนอย่างต่อเนื่อง ครอบครัวควรสร้างบรรยากาศภายในบ้าน ให้ทุกคนในบ้านรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ด้านการสร้างธรรมาสนุชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนควรใช้ความเสียสละเป็นฐานจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และให้คนในชุมชนรู้จักปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ประชาชนควรพิจารณาอย่างรอบคอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในบ้านและนอกบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกในการป้องกันการก่ออาชญากรรม ดังนั้น รูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา คือ ประชาชนควรใช้โยนิโสมนสิการเป็นฐานในการพิจารณาการรู้จักยั้งคิด ยับยั้งตนไม่ให้เกิดเภทภัย เรียนรู้อุปกรณ์เครื่องป้องกันการโจรกรรม และเรียนรู้การเอาชนะใจตนเองที่จะไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขทุกประเภท ด้านผู้นำชุมชนควรอุทิศตนสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน

คำสำคัญ: การจัดการ; ความปลอดภัย; ชีวิต; ทรัพย์สิน

Abstract

The three objectives of this study are to: 1) Examine the problems relating to the security of persons and things in temples and communities in the Phrabat Sub-district, 2) examine into the creation of community statutes to enhance the security of people and things in temples and communities in the sub-district, and 3) analyze and present a model for managing the security of people and things in temples and communities in the Phrabat Sub-district in accordance with Buddhism.

This study uses a mixed approach and has quantitative and qualitative elements. 262 family leaders from the Phrabat Subdistrict made up the sample of respondents. The discussion group consisted of 14 monks and capable laypeople from the Phrabat Sub-district, while a team from the Mueang Lampang District questioned 12 monks and community leaders. According to the findings, disputes, teen assaults, fraudulent vendor sales, deceptive remarks, and money-making gambling were the issues with the safety of people and property in the temple and the community. Drug abuse destroyed families, and drunk people committed crimes and engaged in immoral behavior in temples and communities. The management of safety in people and property, including temples and communities, should establish a community-level disaster prevention organization in order to continuously monitor and neutralize risks to community members. Families should create a warm environment in their homes so that everyone feels safe home. For instance, while developing community statutes to enhance the safety of life and property of the temple and the community, community leaders should use sacrifice as a learning base regarding safety and teach members of the community how to adapt to their surroundings. Residents should carefully consider how to organize their indoor and outdoor environments in order to assist in crime prevention.

Therefore, the Yonisomanasikarn principle (analytical thinking) should be used as a basis for consideration, knowing restraint and discouraging oneself from disasters, being able

to learn protective equipment in burglary, and learning how to overcome one's heart that will not involve all kinds of vices are all part of the Buddhist model for life and property safety management of temples and communities in Phrabat Sub-district. The community's leaders should concentrate on disseminating correct information and raising people's awareness of the various threats the population faces.

Keywords: Management; Safety; Life; Property

บทนำ

สภาพของปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมที่เป็นเมืองใหญ่ เป็นสังคมศูนย์รวมของความเจริญก้าวหน้าด้านวัตถุอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชาชนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด มีการแย่งกันทำมาหากินและการขัดผลประโยชน์ต่างๆ จึงทำให้สังคมเมืองมีปัญหาอาชญากรรมมากกว่าสังคมชนบท เป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยที่มีความเชื่อมโยงกัน เกิดขึ้นและพบเห็นบ่อยหลายพื้นที่ มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นปัจจุบันนี้ ในทางกฎหมายจะถือว่าเป็นการกระทำผิดในคดีอาญาที่มีผลกระทบต่อสังคม โดยรวมและส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไป ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคลผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับบทลงโทษ สังคมทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นสังคมที่พัฒนาแล้ว ที่กำลังพัฒนา ต่างก็ประสบปัญหาอาชญากรรมและการทำความผิดในรูปแบบต่างๆ อาจจะมีมากหรือน้อยแตกต่างกันของสังคมนั้นๆ ดังนั้น การรักษาความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรับประกันถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ถ้าการรักษาความปลอดภัยไม่มีประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชน ก่อให้เกิดความเสียหาย ขาดความมั่นใจในความปลอดภัยในการดำรงชีวิต เกิดความไม่ปกติสุข ส่งผลต่อความรู้สึกหวาดกลัว สร้างความหวาดระแวงในชีวิต และทรัพย์สินแก่ประชาชน ปัญหาอาชญากรรมจึงเป็นปัญหาสำคัญซึ่งมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันนำมาซึ่งความเสียหายต่อความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพในการพัฒนาประเทศ ความสงบสุข และความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องหาแนวทางและมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการก่ออาชญากรรมขึ้น โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และทำการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ขอร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม สร้างความคุ้มครองสวัสดิภาพ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

สำหรับพื้นที่ของตำบลพระบาท ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มี 8 หมู่บ้าน จำนวน 2,616 หลังคาเรือน มีประชากรจำนวน 8,485 คน (Kelang Nakhon Municipality, 2019) และมีวัดทั้งหมด 17 วัด มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองคาบเกี่ยวกับชานเมือง ประชากรส่วนใหญ่ อาชีพรับราชการ การเกษตร ธุรกิจ ค้าขาย และรับจ้าง ชุมชนกับวัดมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ส่วนสิ่งที่เห็นว่ามี

ปลอดภัยทั้งในวัดและชุมชน ก็คือ การได้พบเห็นและรับทราบเกี่ยวกับการกระทำความผิดของคนในชุมชน อาทิ เสพยาเสพติดให้โทษ คนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ไม่ยอมทำงานสุจริต ขายยา เสพยา โจรกรรมลักขโมยทรัพย์สิน เพื่อให้ได้เงินมาซื้อยาเสพติด เหตุผลที่คนเหล่านี้ ไม่ไปทำงาน เช่น งานรับจ้าง หรือค้าขายที่เป็นอาชีพสุจริต เพราะเห็นว่า “เหนื่อย ได้เงินน้อย” ส่วนกลุ่มที่ไปรับยามาขายในชุมชน แต่ไม่เสพ คนเหล่านี้ จะมีเงินที่ได้จากการขายยา แต่ไม่เก็บเงินไว้ที่ตัวเอง ได้นำเงินไปซ่อนบ้าง ผากไว้กับคนที่ไม่ใช่เครือญาติแต่ไว้วางใจกัน เพื่อป้องกันเจ้าหน้าที่ตรวจค้น คนกลุ่มนี้ นับได้ว่า เป็นภัยต่อชุมชนและสังคม เพราะทำให้เยาวชนและคนหนุ่มสาว หลงผิดไปติดยาเสพติด และเป็นต้นเหตุสำคัญให้เกิดการโจรกรรมทรัพย์สินในวัดและชุมชน

ส่วนคนอีกกลุ่มหนึ่ง ชอบดื่มสุราเป็นประจำทั้งก่อนไปทำงานและหลังจากการทำงาน ทำให้เสียเงินในการซื้อหาสุรา บางคนไม่มีเงินพอที่จะซื้อข้าวทานและเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวได้ แต่ยังหาเงินไปซื้อสุรา มาดื่ม ถ้าขาดสุราแล้วจะลงแดง หนไม่ไหว บางคนดื่มสุราจนเมาขาดสติแล้วเที่ยวทะเลาะกับชาวบ้าน ทำให้คนในชุมชนและครอบครัวเดือนร้อน ส่วนนักการพนันประเภทไพ่และไฮโลมีให้เห็นทั่วไปในงานศพที่จัดขึ้นในบ้าน และในวัด การเล่นหวยใต้ดินและหวยออนไลน์ เป็นที่นิยมของคนที่ชอบเสี่ยงโชค มักเสียเงินมากกว่าได้เงิน และทำให้เกิดการพนัน ส่วนคนที่เล่นแชร์แล้วโกง การกู้เงินนอกระบบแล้วไม่ใช้หนี้แก่เจ้าหนี้ ก็มีให้เห็น คนพวกนี้เป็นเป้าให้เกิดมาตรการ เพราะแค้นที่ถูกโกง และกลุ่มเจ้าหนี้นอกระบบ ทำให้คนใกล้ชิดและเครือญาติ ต้องเดือดร้อนไปด้วย นอกจากนี้ความไม่ปลอดภัยอีกอย่างคือ การขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร เช่น ขับรถแข่งรถคันอื่นโดยไม่ให้เสียงสัญญาณ และขับรถไม่ให้สัญญาณก่อนจะเลี้ยว จนเกิดอุบัติเหตุ มีคดีความกัน และอีกกลุ่มหนึ่งชอบเที่ยววงกลางคืน กลับเข้าบ้านในยามดึกดื่น ทำให้เป็นที่ไม่ไว้วางใจของสังคม ตกเป็นมิจฉาชีพไปเป็นต้น สถานการณ์เหล่านี้ ย่อมทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยจากพฤติกรรมเหล่านี้ จึงจำเป็นที่สุจริตชนในชุมชน และคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่ตำบลพระบาท ต้องร่วมกันหามาตรการป้องกันภัยที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตทรัพย์สินในวัดและชุมชน จากสิ่งเหล่านี้

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงตัดสินใจศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา” ทั้งนี้ เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางเพื่อวิเคราะห์การสร้างสรรค์ธรรมนูญชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน แล้วนำผลมาวิเคราะห์สังเคราะห์และนำเสนอเป็นรูปแบบ โดยหวังว่า ผลการวิจัยนี้ จะเป็นรูปแบบธรรมนูญชุมชนเป็นกรอบแนวคิดของชุมชนใกล้เคียง ในการสร้างรูปแบบธรรมนูญชุมชน ให้มีมาตรฐานในการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท
2. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ธรรมนูญชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ แบบผสมผสานกัน ดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ศึกษาปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท โดยการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่าง

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.2.1 การเสวนากลุ่ม ใช้วิเคราะห์การสร้างธรรมนูญชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลตามแนวพระพุทธศาสนา โดยวิธีระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิในเขตพื้นที่วิจัย

1.2.2 การสัมภาษณ์ ใช้ศึกษาแนวทางการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่วิจัย

2. ที่มาของข้อมูลการวิจัย

2.1 กลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลพระบาท อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง จำนวน 2,616 ครอบครัว กำหนดครอบครัวละ 1 คน จากนั้น สุ่มแบบเจาะจง ด้วยวิธีการคำนวณให้ได้ร้อยละ 10 ของครอบครัวละ 1 คน จากครอบครัวทั้งหมดนั้น ตามแบบการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่าร้อยละ ได้กลุ่มตัวอย่าง 262 คน (Worakitkasemsakul, 2011)

2.2 กลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมเสวนากลุ่มย่อย ได้แก่ คณะสงฆ์ และคฤหัสถ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในเขตตำบลพระบาท อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 14 รูป/คน

3. เครื่องมือการวิจัย

3.1 ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะปลายปิด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลและปัญหาความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท

3.2 ใช้หัวข้อการเสวนากลุ่มย่อย เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมผลการวิเคราะห์สร้างธรรมนูญชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท

3.3 ใช้หัวข้อการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท ที่ได้จากแบบสอบถาม ได้ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างธรรมนูญชุมชนในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท ที่ได้จากการจัดเสวนากลุ่มย่อย ได้มีการวิเคราะห์ สรุป นำเสนอ ในรูปการบรรยาย

4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท ที่ได้จาก คำให้สัมภาษณ์ได้มีการวิเคราะห์ สรุป และนำเสนอ ในรูปการบรรยาย

4.4 รูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชน ได้นำผลสรุปแบบสอบถาม ผลสรุปการเสวนา และผลสรุปการให้สัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ถึงการใช้หลักธรรมเป็นฐานของการจัดการ มาวิเคราะห์ นำเสนอในรูปแบบโมเดล (Model) ในการบรรยาย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการป้องกันการประทุษร้ายชีวิตและทรัพย์สิน: วัดและชุมชน ควรร่วมกันโดยร่วมตัวกัน จัดตั้งเป็นองค์กรป้องกันภัยในระดับชุมชน ให้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่องครอบครัวควรสร้างบรรยากาศให้ทุกคนในบ้านรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย และมีใจเมตตากรุณาต่อกันควรรู้จักใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์ เพราะจะช่วยให้ไม่ไปรวมกลุ่มสร้างปัญหาความรุนแรงต่างๆ ในสังคม

2. ด้านการจัดการป้องกันการโจรกรรม: คนในชุมชนควรเพิ่มแสงสว่างรอบบ้าน เพราะในที่มืด หัวขโมยจะฉวยโอกาส อาศัยจังหวะนั้นงัดแงะบ้านของตนและผู้อื่นได้ ส่วนเจ้าของกิจการควรติดสัญญาณแจ้งภัยไว้หลายๆ แห่งเพื่อให้เพื่อนบ้านใกล้เคียงได้ยินสัญญาณเมื่อมีผู้บุกรุกเข้ามา แล้วให้ความช่วยเหลือระงับเหตุร้าย แล้วแจ้งเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

3. ด้านการจัดการป้องกันภัยกัญชาจร: ผู้ใช้รถควรตรวจสอบรถให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพขณะเดินทาง ผู้ขับขี่ควรปฏิบัติตามป้ายเตือนและป้ายจราจรอย่างเคร่งครัด คนเดินถนนควรเดินในด้านที่มองเห็นรถวิ่งสวนมาทุกครั้งส่วนผู้นำชุมชนควรดำเนินการให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อวิทยุ โทรทัศน์ โซเชียลมีเดียและปิดประกาศในชุมชน เกี่ยวกับกัญชาจรที่ควรปฏิบัติ และการใช้รถใช้ถนนที่ปลอดภัยแก่ชุมชน

4. ด้านการจัดการป้องกันการพนัน: ผู้นำชุมชนควรให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน ทำการตรวจตราให้มีการลักลอบเล่นการพนันที่ผิดกฎหมายในพื้นที่ หากพบว่ามีการเล่นให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีตามกฎหมาย หัวหน้าครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่ลูกหลานอย่างใกล้ชิด และอธิบายให้เห็นโทษของการเล่นพนัน จะทำให้ความหายนะมาสู่ครอบครัว ส่วนผู้ที่ติดการพนัน ควรฝึกหักห้ามใจของตนเองให้ได้ ในการลด ละ เลิกอบายมุข

5. ด้านการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด:ผู้ตั้งใจเลิกยาเสพติดไม่ควรทดลองเสพสิ่งใหม่ๆ ที่มีภัยอีก จะทำให้ติดได้ง่ายเลิกคบเพื่อนที่ตี พยายามหลีกเลี่ยงเพื่อนที่ชักชวนให้เสพสิ่งเสพติด ควรรู้จักการปฏิเสธอย่างนุ่มนวลหัวหน้าครอบครัวควรสร้างความรัก ความอบอุ่นอันดีต่อสมาชิกในครอบครัว ควรดูแลไม่ให้ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ให้กำลังใจและหาทางแก้ไข หากมีสมาชิกในครอบครัวติดยาเสพติด

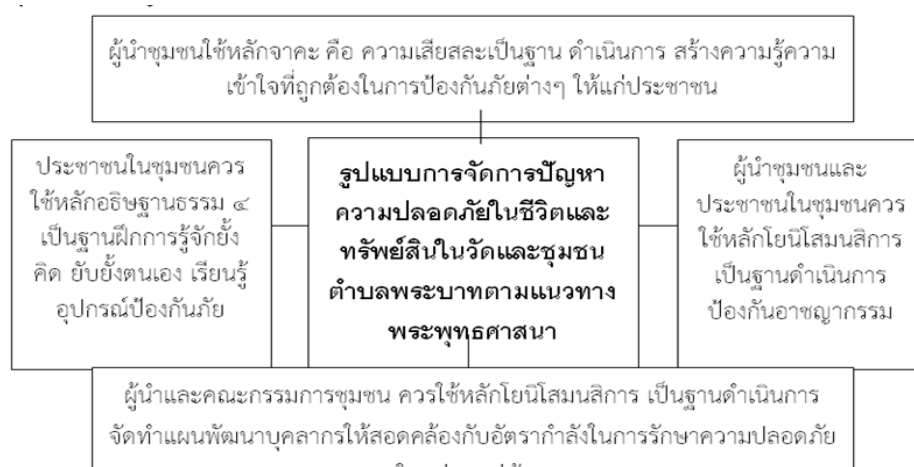
6. ด้านการจัดการความปลอดภัยจากนิสยิตติ์เกี่ยวกับกลางคืน: ผู้ติดเกี่ยวกับกลางคืนควรมีสติรู้ตัวอยู่เสมอว่า การเกี่ยวกับกลางคืนอาจมีผลร้ายกับตนเองและครอบครัว อาจทำให้คนในชุมชนเข้าใจว่าตนเป็นคนร้าย แล้วพาตัวเองออกมาจากสิ่งแวดล้อมที่ยั่วยวนให้เกี่ยวกับกลางคืนตรงนั้นอีก

7. ด้านระวังภัยในการดื่มสุรา: ผู้ต้องการเลิกดื่มสุราควรมีความเพียรและความตั้งใจจริง หมั่นฝึกฝนที่จะลด ละ เลิก หรือหักห้ามใจให้สำเร็จครอบครัวหมั่นพูดคุยให้ความสำคัญแก่ผู้ติดสุร่าว่าเป็นที่รักของทุกคนในครอบครัว การดื่มสุราเป็นผลร้ายต่อสุขภาพ อาจเกิดโรคได้ ผู้นำชุมชนควรดำเนินการตามกระบวนการแก่ผู้ที่ดื่มสุรา ที่ทำความเดือดร้อนแก่ชุมชนด้วยการนำตัวไปบำบัด และจัดระบบเฝ้าระวังผู้ที่ติดสุร่าที่อาจก่ออันตรายให้แก่วัดและชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการสร้างธรรมนุญชุมชนเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลผลการวิจัยพบว่าหลักการธรรมนุญตำบล มี 3 หลักการ คือหลักความมุ่งมั่นที่จะก่อให้เกิดการสร้างสำนึกรักชุมชนร่วมคิด ร่วมทำการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาคีชุมชนควรลุกขึ้นจัดการตนเองและหลักความเข้าใจที่นำไปสู่ความมั่นใจของชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอรูปแบบการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาทตามแนวพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่าจากการวิเคราะห์สร้างธรรมนุญตำบล สรุปรูปแบบการจัดการปัญหาได้ ดังนี้ 1. การป้องกันการคุกคามต่อความปลอดภัย ผู้นำชุมชนควรใช้หลักจากะ คือ ความเสียสละเป็นฐานดำเนินการ 2. การสร้างความปลอดภัย ผู้นำควรใช้โยนิโสมนสิการอย่างรอบคอบเป็นฐาน 3. การจัดทำแผนและพัฒนาบุคคลด้านความปลอดภัยผู้นำและกรรมการชุมชน ควรใช้โยนิโสมนสิการ เป็นฐานดำเนินการ 4. สร้างมาตรการดำเนินชีวิตให้ปลอดภัยประชาชนในชุมชนควรใช้อิฐฐานธรรม 4 เป็นฐานปฏิบัติ

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในวัดและชุมชน 1. ผู้นำชุมชนใช้หลักจากะ คือ ความเสียสละเป็นฐานดำเนินการ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันภัยต่างๆ ในชุมชน 2. ผู้นำชุมชนและประชาชนควรใช้หลักโยนิโสมนสิการมาป้องกันอาชญากรรม 3. ประชาชนควรใช้หลักอริชฐานธรรม 4 เป็นฐานฝึกการรู้จักยั้งคิด เรียนรู้อุปกรณ์ป้องกันภัย 4. ผู้นำและกรรมการชุมชน ควรใช้หลักโยนิโสมนสิการ ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับอัตรากำลังในการรักษาความปลอดภัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในวัดและชุมชนในตำบลพระบาท ศึกษาการสร้างธรรมนุญตำบลเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในวัดและชุมชน ศึกษาวิเคราะห์การจัดการความปลอดภัยฯ พบประเด็นสำคัญๆ ที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในวัดและชุมชนในตำบลพระบาท

ประเด็นที่ 1 ด้านการทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันของวัยรุ่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ วัยรุ่นมีค่านิยมที่ไม่ถูกต้องตามบรรทัดฐานของสังคมไทย ที่เน้นความปรองดองของคนในชาติ แม้มีเชื้อสายเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม ย่อมเป็นคนไทยเหมือนกัน แต่ปัจจุบัน วัยรุ่นกับเถื่อนสถาบัน ต่างถิ่นต่างสถาบัน ก็มองว่าไม่ใช่พวกตน เมื่อเจอกันทะเลาะวิวาทและทำร้ายกัน บางคนถึงขั้นใช้อาวุธทำร้ายกัน บางคนใช้วิธีด่ากันทางโทรศัพท์ และทางสื่อออนไลน์ จึงเป็นปัญหาตามมา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chumsuwan (2016) ที่พบว่าการยั่วยุ ด่าทอกัน ไม่ใช่แค่เพียงเจอหน้ากันเท่านั้น สบประมาทหรือด่าทอผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ก กลุ่มไลน์ อันนำไปสู่การทะเลาะวิวาทที่รุนแรงซึ่งในปัจจุบันนั้นไม่ใช่เพียงแค่ความสะใจหรือเพื่อให้อีกฝ่ายรู้สึกกลัว แต่เป็นการหมายเอาชีวิตซึ่งกันและกันก็มี

ประเด็นที่ 2 ด้านยาเสพติดทำลายความสุขในบ้าน ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหตุให้เกิดปัญหาต่างๆ ทั้งนี้เพราะ ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และทำลายสุขภาพต่อผู้เสพเสมอ คนติดยาเสพติดเป็นที่รังเกียจของคนในสังคม ส่วนใหญ่ต้องโทษในเรือนจำในความผิดฐานเสพยา เมื่อพ้นโทษออกมา หางานทำยาก เช่น งานสวน งานเกษตร คนติดยาพวกนี้ มักจะไม่ทำเพราะเหนื่อย จึงไม่มีเงินใช้ ต้องลักขโมยทรัพย์สินของชาวบ้าน หรือไปค้ายา ทำให้เพิ่มปัญหาขึ้นอีก มีผลกระทบต่อคนในครอบครัว ซึ่งผู้ติดยาเลิกไม่ได้ เพราะใจไม่เข้มแข็งพอที่จะอดยา และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phurahong (2019) ที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผู้เสพ เลิกเสพยาเสพติดไม่ได้ คือปัจจัยภายใน ได้แก่ ยังมีอาการอยากยาเสพติด ไม่อยากเลิก ใจยังไม่เข้มแข็งพอ เหนงาไม่มีงานทำ ไม่มีเงินใช้ ปัจจัยภายนอกจากเพื่อนและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มีความขัดแย้งกับคนในครอบครัว อยู่ในแหล่งที่มีกลุ่มผู้ติดยาเสพติด จำหน่ายยา ชักชวนจากเพื่อน และสังคมไม่ยอมรับ

2. การจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในวัดและชุมชนในตำบลพระบาท

ประเด็นที่ 1 ควรรู้จักยั้งคิด ยับยั้งตนเอง ไม่ก่อการทำให้เกิดความรุนแรง ทั้งนี้ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า ความมีสติสัมปชัญญะ ตระหนักรู้ว่า การก่อความรุนแรงต่อผู้อื่น จะต้องโทษคดีประทุษร้ายต่อผู้อื่น

ผู้ถูกกระทำอาจต้องบาดเจ็บล้มตาย เช่นนี้ รู้จักยังคิด ยับยั้งตนเอง เมื่อถูกผู้อื่นล่วงเกิน ดูหมิ่น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ketprayoon (2013) ที่พบว่า วิธีป้องกันความรุนแรงในทางพุทธศาสนา ใช้วิธีการเจริญสติเพื่อให้รู้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เมื่ออารมณ์ใดเกิดขึ้นก็รู้ทัน จึงสามารถป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นทั้งทางกาย วาจา และใจได้

ประเด็นที่ 2 ควรผูกมิตรกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง ในการช่วยเหลือแก่กันและกัน ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า การดำรงชีวิตในสังคม เพื่อนบ้านใกล้เคียงสำคัญมาก เป็นได้ทั้งมิตรและศัตรู ถ้าทำให้คนในบ้านใกล้เคียงเป็นมิตรได้ ก็จะช่วยป้องกันภัยให้แก่เรา หากเพื่อนบ้านเป็นศัตรูกัน ก็เหมือนเปิดประตูให้โจรเข้าบ้านได้ ดังนั้นคนในชุมชนจึงควรผูกมิตรกัน ด้วยการมีไมตรี และปรารถนาดีต่อกันไว้ ตรงกับงานวิจัยของ PhraSophon Sopano (Tongsom), PhrakruKosit wattananukuland, and PhrakruWichit silajarn, (2020) ที่พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 คือ แก้ปัญหาการขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยใช้หลักทาน คือ การให้ การเสียสละ การแก้ปัญหาความอ่อนน้อม ถ่อมตน โดยใช้หลักปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน แก้ปัญหาการขาดความเสียสละ โดยใช้หลักอภัยเวทียา คือ การสงเคราะห์แก่ผู้อื่น และแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้หลักสมานัตตตา คือ การวางตนเสมอต้นเสมอปลายพอดี

3. การสร้างธรรมาปฏิบัติเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในวัดและชุมชนในตำบลพระบาท

ประเด็นที่ 1 สมาชิกในชุมชนต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งนี้ ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าการเข้าใจวิถีชีวิต และธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น แล้วปรับตัวให้เหมาะสม ทำให้ชีวิตมีความปลอดภัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukka et al. (2019) ที่พบว่า นักศึกษามุสลิมทางชายแดนภาคใต้เผชิญกับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เมื่อมาศึกษาต่อในจังหวัดสงขลา มีการปรับตัวการใช้ชีวิตที่ง่ายขึ้น ไม่ขัดกับหลักทางศาสนาและสามารถปรับตัวได้ดีเมื่อมาอยู่ต่างถิ่น การใช้เครือข่ายทางสังคม และการเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยได้ในการเรียนรู้ปรับตัว

ประเด็นที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านและนอกบ้านให้เอื้อประโยชน์ต่อการป้องกันอาชญากรรม ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นว่า การจัดสิ่งแวดลอมภายในบ้านและนอกบ้านแต่ละบ้าน เพื่อป้องกันภัยอาชญากรรมที่ดี และได้ผลดี คนในบ้านย่อมเห็นจุดเด่น จุดด้อยเป็นอย่างดี ดังนั้น การเสริมจุดเด่น ปรับปรุงจุดด้อยด้วยวัสดุอุปกรณ์ป้องกันภัยที่ดี เท่าที่จะหามาได้ จะทำให้มีความปลอดภัยได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suradanai (2018) ที่พบว่า ข้อเด่นของการจัดสิ่งแวดลอมในสถานศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ มีกล้องวงจรปิด มีเบอร์โทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉินทั่วทุกพื้นที่ทำให้ดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึงเพื่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากร

สรุป

1. ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนในตำบลพระบาท

1.1 ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการติดสุรา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$) รองลงมา คือด้านการทำร้ายร่างกาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =3.68$) ถัดลงมา ด้านยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$) ด้านการโจรกรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) ด้านการพนัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) ตามลำดับ

1.2 ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ การทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันของวัยรุ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$) รองลงมา คือ การใช้อำนาจข่มขู่ผู้อื่นให้ทำตามในสิ่งที่ตนต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =3.83$) รองลงมา คือ การพยายามฆ่าหรือการฆาตกรรมคนที่ตนคิดว่าเป็นศัตรูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

1.3 ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ การลวงขาย โดยผู้ขายได้หลอกลวงขายสินค้าด้วยการแสดงข้อความอันเท็จ ที่มา สภาพ คุณภาพ หรือปริมาณแห่งสินค้า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$) รองลงมา ได้แก่ โจรลักทรัพย์ คือ ผู้เอาทรัพย์ของผู้อื่นไปโดยเจ้าของมิได้ให้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =3.61$) รองลงมา คือ มีการหลอกลวง ขายผลิตภัณฑ์เลียนแบบ หรือจงใจปลอมแปลงให้มีความใกล้เคียงกับสินค้าของแท้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) ตามลำดับ

1.4 ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ทุกคนคิดว่าจะทำอย่างไร ให้ได้เงินมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$) รองลงมา คือ ผลของการพนัน ทำให้ผู้ชนะก่อเวร ผู้แพ้เสียชีวิตทรัพย์ เป็นสาเหตุให้เกิดฆาตกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =3.58$) รองลงมา คือ นักพนันทุกคนเมื่อเล่นการพนัน หากเสียเงินยอมมเสียตายทรัพย์ที่เสียไป แล้วเล่นต่อ เพื่อหวังเอาเงินคืน เป็นเหตุให้คิดร้ายต่อกันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ

1.5 ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ ยาเสพติดทำลายความสุขในบ้าน ส่งผลต่อสภาพจิตใจของคนในครอบครัว เกิดปัญหาต่างๆมีความรุนแรงในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) รองลงมา คือ ยาเสพติดทำลายประสาท จิตใจซึมเศร้า กังวล เลื่อนลอย และเป็นโรคจิตต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก($\bar{X} =3.72$) รองลงมา คือ ยาเสพติดทำให้เสียบุคลิก ขาดสติสัมปชัญญะ อ่อนเพลีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}= 3.67$)

1.6 ข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ คนที่เมาสุรา อาจกระทำความผิดศีลธรรม และกฎหมายทั้งในวัดและชุมชน ได้ทุกเวลาขาดความยั้งคิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) รองลงมา คือ ติดสุราเรื้อรัง ไม่อาจรักษาทรัพย์ของตนไว้ได้เพราะการซื้อสุรามาดื่ม และเลี้ยงเพื่อนๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =3.90$) รองลงมา คือ ทำให้เกิดโรคตับแข็งอาเจียนเป็นเลือด ทำให้เป็นมะเร็งตับได้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =3.83$) ตามลำดับ

2. การสร้างธรรมนูญตำบลเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของวัดและชุมชนตำบลพระบาทตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ใช้หลักธรรมอริยบท 4 เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของชุมชนเพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน โดยมีหลักคิดหลักการดำเนินการคือมีความพอใจในชีวิตและทรัพย์สินให้เกิดคุณค่าในการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างมีความสุข ซึ่งในการใช้หลักธรรมดังกล่าวเพื่อนำมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น การทะเลาะวิวาทของคนในชุมชน ซึ่งเราสามารถนำหลักธรรมมาแก้ไขปัญหาด้านการทะเลาะและทำร้ายซึ่งกันและกันได้

3. ผลการศึกษาวิเคราะห์การจัดการปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในวัดและชุมชน

1. ด้านการป้องกันการประทุษร้ายชีวิตและทรัพย์สิน: วัดและชุมชน ควรรวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรป้องกันภัยในระดับชุมชน เพื่อป้องกันภัยให้แก่สมาชิกชุมชนครอบครัวควรสร้างบรรยากาศภายในบ้าน ทำให้รู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย และมีใจเมตตาต่อกันชุมชนควรใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญจะทำให้ไม่ไปรวมกลุ่มสร้างปัญหาความรุนแรงต่างๆ ในสังคม

2. ด้านการจัดการป้องกันโจรกรรม: คนในชุมชนควรเพิ่มแสงสว่างรอบบ้าน เพราะในที่มืดหัวขโมยจะฉวยโอกาสงัดแงะบ้านของตนได้ ส่วนเจ้าของกิจการควรติดสัญญาณแจ้งภัยไว้หลายๆ แห่ง เพื่อให้เพื่อนบ้านใกล้เคียงได้ยินสัญญาณเมื่อมีผู้บุกรุกเข้าในยามวิกาล แล้วให้ความช่วยเหลือระงับเหตุร้าย แล้วแจ้งเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ

3. ด้านการจัดการป้องกันการพนัน: ผู้นำชุมชนควรมีเจ้าหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน มีการตรวจตรามิให้มีการลักลอบเล่นการพนันถ้ามีการฝ่าฝืนให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินคดีตามกฎหมาย ครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่ลูกหลานอย่างใกล้ชิด และอธิบายให้เห็นโทษของการเล่นพนัน จะทำให้เกิดหายนะมาสู่ครอบครัว ส่วนผู้ที่ติดการพนัน ควรฝึกหักห้ามใจของตนเองให้ได้ ในการลด ละ เลิกอบายมุข

4. ด้านการจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด: ผู้ตั้งใจเลิกเสพยา ไม่ควรลองเสพยาอีก จะทำให้ติดได้ง่ายคบเพื่อนที่ดี ให้หลีกเลี่ยงผู้ที่ชักชวนให้เสพยาเสพติด ควรรู้จักการปฏิเสธอย่างนุ่มนวลหัวหน้าครอบครัวควรสร้างความรัก ความอบอุ่นต่อคนในครอบครัว ควรดูแลสมาชิกในครอบครัว ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกหาทางแก้ไขหากพบว่าคนในครอบครัวติดยาเสพติด

5. ด้านการระวังภัยจากการดื่มสุรา: ผู้ต้องการเลิกดื่มสุรา: ควรมีความตั้งใจจริง หมั่นฝึกฝน หักห้ามใจเพื่อให้เกิดการดื่ม ครอบครัวหมั่นพูดคุยกับผู้ติดสุร่าว่าเป็นที่รักของทุกคน การดื่มสุราทำให้โรคต่างๆชุมชนควรจัดการให้มีระบบในการจัดการแก่ผู้ที่ดื่มสุราที่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชนโดยนำตัวไปบำบัด และเฝ้าระวังที่จะก่ออันตรายแก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. คนในชุมชนควรร่วมกันสำรวจ และปรับปรุงพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม เช่น ทางเปลี่ยว ไม่มีไฟสว่าง และพื้นที่หวาดระแวงหรือไม่ปลอดภัย

1.2. ชุมชนควรร่วมมือกันตรวจตราพื้นที่ที่เป็นแหล่งอบายมุข สถานบริการ สถานบันเทิง ให้ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย เพื่อมิให้เป็นแหล่งมั่วสุมที่ก่ออาชญากรรม

1.3. ชุมชนควรมีพลอาสาหมู่บ้าน เพื่อตรวจตราความสงบในชุมชน หรือมีสัญญาณเตือนภัยต่างๆ ถ้ามีเหตุการณ์ สามารถขอความช่วยเหลือได้จากพลอาสาหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 แนวทางการส่งเสริมสวัสดิภาพในชุมชนของเทศบาลนครเขลางค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

2.2 รูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพโดยชุมชนมีส่วนร่วม ของชุมชนตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

2.3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมในวัดที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพพระสงฆ์ของชุมชน ตำบลพระบาท อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

References

- Chumsuwan, K. (2016). *Study of Directions for Addressing Student Quarrel Problems in a Private Vocational College*. (Master's Thesis). Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.
- Ketprayoon, C. (2013). *Methods for suppressing violence according to the concepts of Theravada Buddhism*. (Research Report), Bangkok: Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
- Kelang Nakhon Municipality (2019). *Area of Phra Bat Subdistrict*. Retrieved May 3, 2022, from <https://www.kelangnakorn.go.th/kelang/?p=196>.
- Phurahong, K. (2019). Factors Affecting Reuse of Drug Addicts in PathumThani Province. *Journal of Public Health Nursing*, 32(2), 23-40.
- PhraSophon Sopano (Tongsom), PhrakruKosit wattananukuland & PhrakruWichit silajarn, (2020). An Application Of Four Bases Of Social Solidarity Into Strengthening Community Of Wat MaithungkhaRattabhum District Songkhla Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(3), 15-25.
- Sukka, W. et al. (2019). *Cultural adaptation of Muslim students from the three southern border provinces in Songkhla Province: A Case Study of University Muslim Club Students Technology Rajamangala Srivijaya*. (Research Report). Songkhla: Rajamangala University of Technology Srivijaya.

- Suradanai, T. (2018). Controlling Crime from the School Environment To reduce the chances of being a victim of crime and awareness of personal safety: a case study of Chulalongkorn University, 2nd UTCC Academic National Conference and Academic Presentation (pp.1613- 1627). Bangkok :University of the Thai Chamber of Commerce.
- Worakitkasemsakul, S. (2011). Methods of research in behavioral and sciences. UdonThani: UdonThaniRajabhat University.

เส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับ
ยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลางจังหวัดนครปฐม

ROUTES OF DRUG-RELATED OFFENCES AND DRUG-RELATED CRIMINAL
OFFENSES OF INMATES AT NAKHON PATHOM CENTRAL PRISON

¹อลินพิชา นพทวีวัฒน์ และ ²โสรัตน์ กลับลีลา

¹Alinpicha Noptawiwat and ²Sorat Glubwila

¹คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

¹Faculty of Social Science, Royal Police Cadet Academy, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: d.alinpicha@gmail.com

Received: 2023-07-06

Revised: 2023-07-19

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจการเข้าสู่เส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเพื่อเป็นแนวทางในการป้องกัน โดยการศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้ต้องขังเรือนจำกลาง จังหวัดนครปฐม และครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง รวมทั้งสิ้น 16 คน ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่ารูปแบบเส้นทางการใช้ชีวิตของกรณีศึกษามีรูปแบบที่คล้ายกันเริ่มต้นจากสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่มีการหย่าร้างหรือพ่อแม่มีพฤติกรรมเสพยาและขายยาเสพติด อยู่อาศัยในชุมชนที่เต็มไปด้วยยาเสพติด การโดนจับครั้งแรกและถูกลงโทษไม่สามารถทำให้กรณีศึกษาเข็ดหลาบจากการลงโทษได้ มีการกลับมามีพฤติกรรมซ้ำอีก มีปัญหาเรื่องเงิน ขาดโอกาสทางการศึกษา สาเหตุที่ตัดสินใจกระทำความผิดคือผู้ต้องขังที่เสพยาเสพติดเป็นกลุ่มที่มีปัญหายุ่งเหยิงในชีวิต ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดส่วนใหญ่คือการถูกชักชวน ปัญหานี้มักจะเกิดกับเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวขาดความอบอุ่นใจแต่เอาเพื่อนเป็นที่พึ่ง ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังมีการรับรู้เกี่ยวกับโทษมาก่อนรับรู้และเข้าใจว่าผิดกฎหมายแต่ยังตั้งใจทำเพื่อผลประโยชน์ในหลายด้าน ปัจจุบันการกฎหมายอ่อน ไม่ปราบปรามจริงจัง และผลการศึกษาแนวทางการป้องกันคือต้องมีจิตใจเข้มแข็ง ต้องสร้างคุณค่าให้ตัวเอง รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์หรือทำงานที่สุจริต ควรมีมาตรการร่วมกับฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดและผู้สนับสนุนควรร่วมกันในการวางแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ กวาดล้างปราบปรามแหล่งมั่วสุมอย่างจริงจัง สถาบันครอบครัวต้องมีความเข้าใจกัน ควรบัญญัติบทลงโทษผู้กระทำความผิดตามลักษณะดังกล่าวให้หนักกว่าฐานความผิดเดิมใน พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ

คำสำคัญ: เส้นทางการกระทำความผิด; ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด; ความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด; ผู้ต้องขัง; ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิด

Abstract

The objectives of this study were to 1) analyze the pathways by which people engage in drug-related offences and drug-related criminal offences, and 2) produce recommendations for preventing drug-related offences. In-depth interviews and purposeful sampling were used in this qualitative study. The sixteen key informants were prisoners at Nakhon Pathom Central Prison, as well as their relatives or close friends. The major findings revealed a common life pattern among the subjects, one that was characterized by upbringing in dysfunctional households, the presence of divorced or drug-using parents, and residence in areas where drug abuse is a problem.

A case study cannot escape punishment only because they were caught and punished the first time. There are those who commit crimes repeatedly who could struggle with finances or lack access to education. Inmates who take drugs are a group of persons who are having difficulty in their personal lives, which is why they choose to commit crimes. Persuasion is the most important risk factor for delinquency, and youngsters who lack the security of having friends as a support system in their families are particularly susceptible to this issue. Even though they are aware that doing so is against the law, the majority of prisoners still plan to do it because they believe it will be advantageous in many aspects.

Currently, the law is not particularly oppressive and is quite weak. A strong mind, the ability to add value to oneself, knowing how to utilize leisure time productively, and the ability to perform honest job are the outcomes of studying preventive measures. Multiple parties with ties to the offenders should take joint action, and those who support them should band together to create a methodical action plan with which to actively take out the combined sources. Institutions inside the family must be able to communicate with one another, and they should impose harsher punishments for repeat offenders under these circumstances than under the Narcotics Act.

Keywords: Route of drug-related offenses; Drug-related offenses; Drug-related criminal offenses; Inmates; Factors affecting the offense

บทนำ

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาในขณะนี้ เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน แม้ว่ารัฐบาลแต่ละยุคสมัยจะพยายามแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะขจัดปัญหายาเสพติดให้หมดสิ้นจากแผ่นดินไทยได้อย่างถาวร ปัจจุบันปัญหายาเสพติดถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของโลกเนื่องจาก

มีความเกี่ยวพันทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค หรือแม้กระทั่งระดับประเทศ อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลกระทบในแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคง การแพทย์ และการสาธารณสุข ปัญหายาเสพติดเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน และรัฐบาลยังต้องใช้งบประมาณมากมายในการแก้ไข ป้องกัน ปราบปราม และบำบัด เพราะผู้ติดยาเสพติดจะกลายเป็นบุคคลที่ด้อยคุณภาพ ทำให้รัฐบาลสิ้นเปลืองงบประมาณในการบำบัดอย่างมาก (Maneenark, 2019) อีกอาชญากรรมหนึ่ง que เพิ่มสูงขึ้นและปรับตัวไปพร้อมๆ กับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยี และรูปแบบการกระทำผิดที่แตกต่างกันออกไป ก็คือการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อาจกล่าวได้ว่าการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเป็นเรื่องที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกส่วนของสังคม เมื่อมีการกระทำผิดหรือมีอาชญากรรมเกิดขึ้นย่อมก่อให้เกิดผลเสียและผลกระทบต่อสังคม จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาทั้งในสังคมระดับย่อยและสังคมระดับประเทศ อีกทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาของประเทศอีกด้วย (Thienthuma, 2015)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจ และต้องการศึกษาเส้นทางการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยจึงใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ผู้ต้องขังคดียาเสพติดหรือคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือผู้ต้องขังที่กระทำผิดทั้งสองคดี และครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดของผู้ต้องขัง เพื่อยืนยันเส้นทางการกระทำผิด เพื่อเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเส้นทางการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของผู้ต้องขัง
2. เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แนวทางการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แนวคิด ทฤษฎีทางอาชญาวิทยา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ประกอบด้วยกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ที่มีรายละเอียดชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ต้องขังเรือนจำกลาง จังหวัดนครปฐม และครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง รวมทั้งสิ้น 16 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ต้องขังเรือนจำกลาง จังหวัดนครปฐม ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน 8 คน แบ่งเป็นผู้เสพจำนวน 4 รายและผู้ค้าจำนวน 4 ราย

กลุ่มที่ 2 ครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง จำนวน 8 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดที่มีค่าสำคัญที่ต้องการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป็นการสัมภาษณ์แบบรายบุคคลและจัดสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งอยู่ภายใต้หัวข้อที่ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กำหนด

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

5.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บข้อมูลจากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่างๆ ทั้งที่เป็นหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียน ทางวิชาการ บทความทางวิชาการ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ วารสารนิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ

5.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi Formal Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังและครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังจำนวน 16 คน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

5.2.1 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ก่อนลงสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการนัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึก และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

5.2.2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่บันทึกเสียงไว้โดยผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย (Presentation of the Research Results)

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์แล้ว ก็จะนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงโดยนำแนวคิด ทฤษฎีทางสังคมวิทยาและอาชญาวิทยามาใช้ในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อทำความเข้าใจเส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม คือ ผู้ต้องขัง และครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง ผลการวิจัยพบว่า

1.1 รูปแบบเส้นทางชีวิต ภูมิหลังครอบครัว ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าเริ่มต้นมาจากสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่หย่าร้างหรือมีการเสพและขายยาเสพติด ที่อยู่อาศัยในชุมชนเต็มไปด้วยยาเสพติด กลุ่มเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันมีการใช้ยาเสพติด อีกทั้งยังขาดโอกาสทางการศึกษา การมีอคติกับคนในครอบครัว เพราะได้รับความรุนแรงมาตั้งแต่สมัยยังเป็นเด็ก ทำให้หันมาพึ่งยาเสพติด ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่ามาจากพ่อแม่แยกทางกัน ครอบครัวแตกแยก จึงให้ลูกเพื่อนชักจูงได้ง่าย เส้นทางการใช้ยาเสพติดเริ่มมาจากการเสพยาเสพติดและนำไปจำหน่ายเพื่อให้ได้เงินมาใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อเห็นว่าได้เงินจำนวนมากในระยะเวลาที่รวดเร็วและง่ายตายก็จะกระทำความผิดกรรมนี้อีก

1.2 ที่อยู่อาศัยในชุมชน ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่ามาจากชุมชนแออัดหรือสลัม มีสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยคนเสพยา ค้ายา และมองว่าเป็นเรื่องปกติเพราะทำให้มีรายได้ ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า ผู้ใหญ่ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ต่างคนต่างอยู่ หรือบิดามารดามัวสุมยาเสพติด ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นและหันไปพึ่งยาเสพติด จนกระทั่งขยายผลจากผู้เสพเป็นผู้ค้า

1.3 สาเหตุที่ตัดสินใจกระทำความผิด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าสาเหตุที่ตัดสินใจกระทำความผิดคือ มีปัญหาหารูปร่างในชีวิต จัดการตนเองไม่ได้จึงใช้ยาเพื่อบรรเทาความทุกข์ชั่วคราว จนส่งผลให้เสพติดการใช้สารเสพติดระยะยาว ความอยากรู้อยากลอง อยากรู้อยากเห็น ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า การที่ครอบครัวต้องออกไปทำงานทุกวัน จนไม่มีเวลา ในการเอาใจใส่พฤติกรรมของคนในครอบครัว รวมถึงความอยากรู้อยากลอง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เสพก็เป็นกลุ่มเด็กจำนวนไม่น้อย เพราะเป็นวัยที่ยังขาดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองจึงถูกชักจูงได้ง่าย

1.4 แรงจูงใจหรือเหตุผลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่า แรงจูงใจที่สำคัญคือเพื่อน การเลือกคบหาหรือเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติด การอยากทำตามเพื่อน พฤติกรรม การลอกเลียนแบบและปรึกษาเพื่อนเมื่อมีปัญหา มองว่าการใช้ยาเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า ครอบครัวมีฐานะยากจนและต้องการหารายได้เพิ่มเพื่อช่วยเหลือครอบครัว เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแต่มีรายได้ลดลง มีหนี้สินล้นพ้นตัว จึงหันไปใช้สิ่งเสพติดเพื่อช่วยผ่อนคลายความรู้สึกทุกข์ บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นจึงทำงานให้หนักและมากขึ้นทั้ง ๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมาก จนต้องใช้จ่ายกระดุนประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้

1.5 การกระทำผิดซ้ำ/ระยะห่างการกระทำผิดซ้ำ ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าการกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นในช่วงวัยเด็ก และมีระยะห่างในการกระทำผิดซ้ำหลังจากครั้งแรกน้อยกว่า 1 ปี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยยาเสพติด กลุ่มเพื่อนในละแวกที่อยู่อาศัยเดียวกันก็มีพฤติกรรมที่คล้ายกัน ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังจะทำผิดซ้ำบ่อย หากโทษไม่หนักมากและออกมาก็จะก่อเหตุลักษณะเดิมอีก เป็นเพราะความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ออกมาได้ไม่ถึง 1 ปีก็กลับเข้าไปอีกเหมือนเป็นเหตุการณ์ปกติ

1.6 รูปแบบการกระทำผิด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่ามีการกระทำผิดจากการเสพยา เมื่อไม่มีเงินซื้อยาจึงไปลักขโมย รวมถึงมีการทะเลาะ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น หลังจากที่ใช้ยาเสพยาเสพติดแล้ว ผู้เสพยาจะมีอาการเมายา ทำให้มีพฤติกรรมไม่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า ความผิดเกี่ยวกับคดีอาญา เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันมาจากการติดยา เมื่อไม่มีเงินก็ไปลักขโมย หนักสุดถึงขั้นทำร้ายร่างกายมุ่งร้ายให้ถึงแก่ชีวิต บางรายวางเพลิงเผาบ้าน หรือมีเรื่องทะเลาะวิวาท อยู่เป็นประจำทั้งกับคนในครอบครัวและชาวบ้านละแวกใกล้เคียง

1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าการถูกชักชวนจากเพื่อนสนิทที่กำลังติดยาอยู่และอยากจะให้เพื่อนลองบ้าง ปัญหานี้มักจะเกิดกับเด็กที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น มีการทะเลาะเบาะแว้งกัน ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่าการถูกชักจูง ความคึกคะนอง การอยากมีรายได้เลี้ยงชีพ รวมถึงขาดการยอมรับจากคนในครอบครัว จึงหันไปคบเพื่อนเพื่อชดเชยในสิ่งที่ขาดไป อีกสาเหตุหนึ่งคือความเจ็บป่วยทางกายหรือความจำเป็นในการทำงาน เช่น เสพยาเพื่อให้ขับรถเป็นเวลาติดต่อกันนาน ๆ ได้ จะได้มีรายได้เยอะ ๆ จนกระทั่งติดยาเสพติดนั้นในที่สุด

1.8 การรับรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับโทษที่จะต้องได้รับ/ความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ในส่วนของผู้ต้องขังพบว่าส่วนใหญ่ผู้ต้องขังมีการรับรู้เกี่ยวกับโทษและเข้าใจว่าผิดกฎหมาย มีความกลัวบทลงโทษ แต่ก็ได้ทำไปแล้ว หรือบางรายก็ตั้งใจทำเพื่อผลประโยชน์ในหลายๆ ด้าน เพื่อให้มีความสุขตัวเองในตอนนั้น รวมถึงต้องการมีเงินใช้อย่างไม่ขาดมือ ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า มีการรับรู้เกี่ยวกับโทษอยู่แล้ว แต่คิดว่าโทษเบา ไม่เป็นไร จึงไม่ค่อยเกรงกลัวต่อกฎหมาย

1.9 ความตั้งใจในพฤติกรรมที่ได้กระทำลงไป ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าพฤติกรรมที่กระทำลงไปเกิดจากความตั้งใจ อยากหาเงินได้ด้วยตัวเอง อยากทำในทางที่ตัวเองทำได้ และรู้สึกว่าการกฎหมายอ่อนเกินไป ไม่ปราบปรามจริงจัง จึงไม่เข็ดหลาบและมีความตั้งใจจะทำอีก ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่าพฤติกรรมที่กระทำลงไปเกิดจากความตั้งใจอยู่แล้ว เพราะมีเป้าหมายคือเพื่อเสพความสุข หายเครียด ช่วยผ่อนคลายเป็นได้ เงิน ได้ยามาเสพยาฟรีๆ แต่ก็มีบางคนกล่าวว่ากระทำการด้วยความไม่ตั้งใจ แต่ต้องทำเพราะความจำเป็น เช่น ทำเพื่อคิดว่าจะได้ทำงานได้นานได้เงินค่าจ้างเยอะขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม คือ ผู้ต้องขัง และครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง ผลการวิจัยมีพบว่า

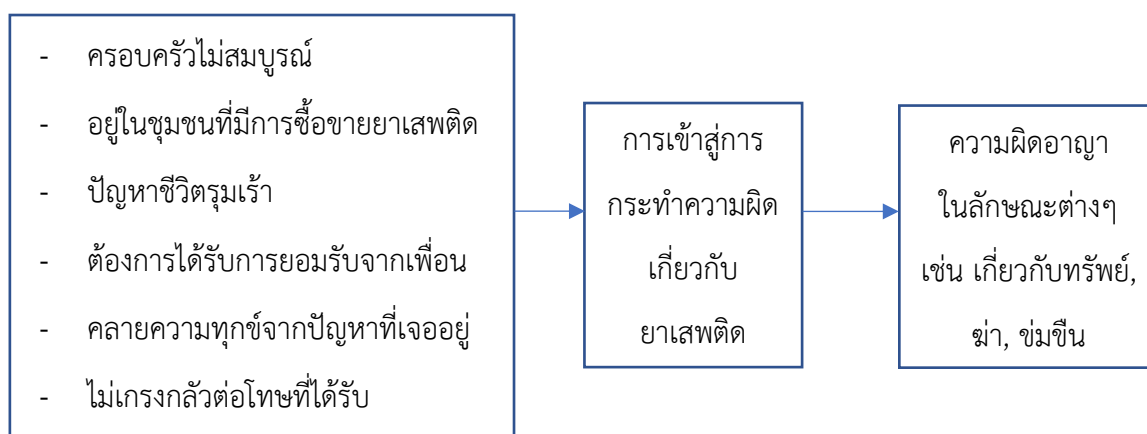
2.1 แนวทางในการดำเนินการในด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล ในส่วนของผู้ต้องขังพบว่า ควรหมั่นสร้างคุณค่าให้ตัวเอง รู้จักสร้างการยอมรับและยอมรับความจริง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำงานที่สุจริต เน้นการพัฒนาจิตใจให้ตระหนักรู้ผิดชอบชั่วดี ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง พบว่า ควรมีมาตรการในการติดตาม ประเมินผล เน้นกระบวนการติดตามรายบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งเสริมให้ เห็นคุณค่าในตนเอง มีวินัยและส่งเสริมให้ค้นหาเป้าหมายของตนเองตามสภาพที่แท้จริง

2.2 แนวทางในการดำเนินการในด้านครอบครัว พบว่าสถาบันครอบครัวต้องมีความเข้าใจกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาซึ่งกันและกัน ดูแลเอาใจใส่ ให้เวลา ให้ความรัก ในการสั่งสอนและใช้เวลา ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เริ่มจากการพูดคุย รับฟังปัญหาและให้กำลังใจเมื่อทำผิดพลาด พ่อแม่ควรดูแลเอาใจใส่ บุตรหลานของตนอย่างใกล้ชิดหมั่นสอบถามข่าวคราวและความเป็นไปต่างๆ และเป็นທີ່ปรึกษาที่ดีให้กับเด็ก ศึกษาแนวทางการเลี้ยงลูกในวัยรุ่นที่ถูกต้อง ไม่เข้มงวดและไม่ปล่อยปละละเลยมากเกินไป

2.3 แนวทางในการดำเนินการในด้านนโยบาย จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า รัฐบาล ควรดำเนินการและมีมาตรการขั้นเด็ดขาดกับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ โดยการเพิ่มหรือกำหนดโทษให้สูงกว่าลักษณะ ความผิดอื่น ดำเนินการยึดทรัพย์สิน ควรจะมีการนำมาตรการทางกฎหมาย เช่น การยึดทรัพย์สิน การเพิ่มโทษ และ โทษจำคุกมาใช้อย่างจริงจัง รวมทั้งทำลายแหล่งของยาเสพติดแบบถอนรากถอนโคน และควรมีมาตรการ ควบคุมในเรือนจำโดยการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

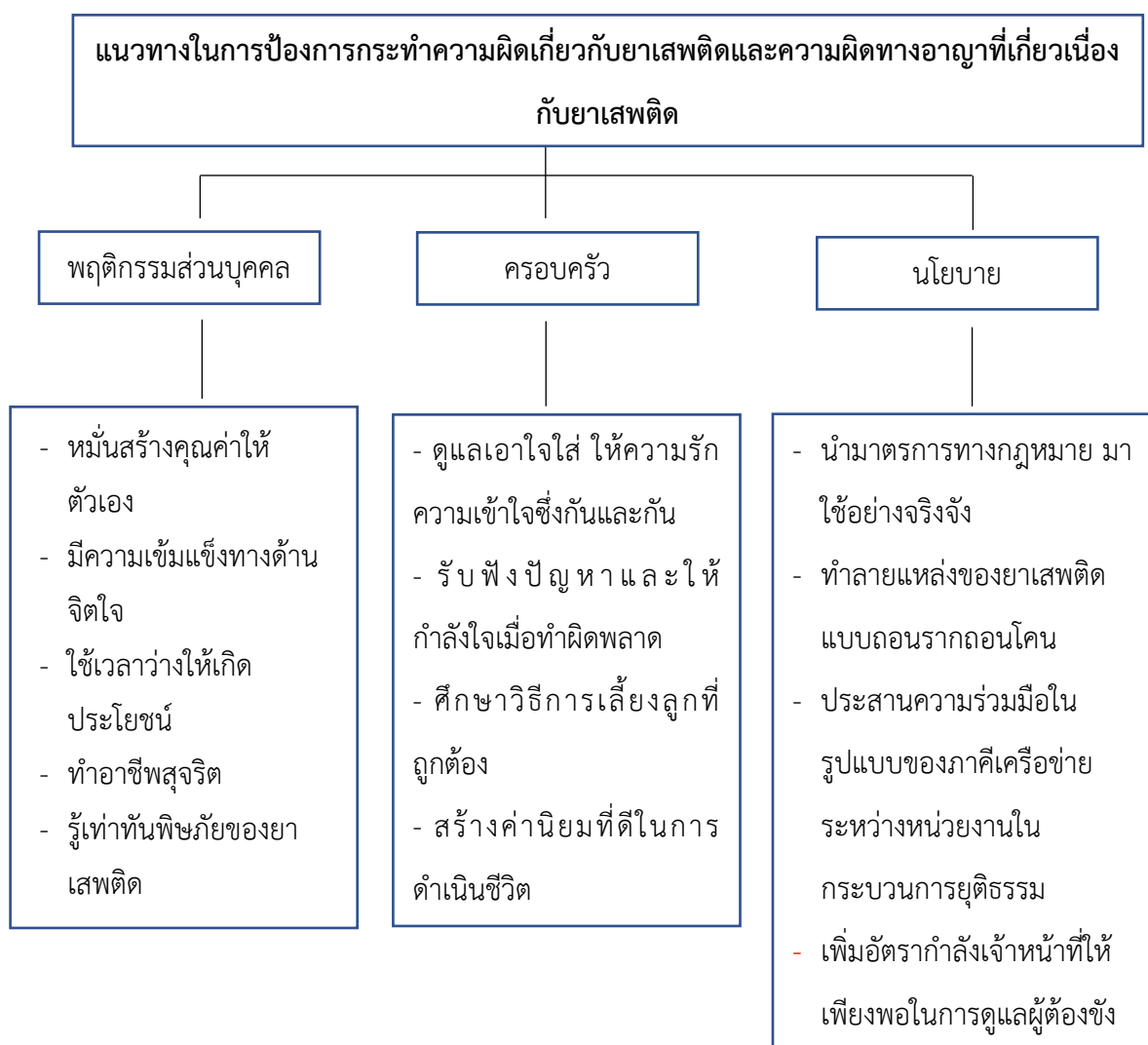
องค์ความรู้ใหม่

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเป็นแผนภาพ เส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เชื่อมโยงไปถึงแนวทาง ในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยมีแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 สรุปเส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และ ความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จากภาพประกอบที่ 1 แสดงให้เห็นว่า เส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของผู้ต้องขังเรือนจำกลาง จังหวัดนครปฐม มีเส้นทางที่คล้ายกันคือมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่หย่าร้างหรือมีการเสพและขายยาเสพติด อาศัยในชุมชนเต็มไปด้วยยาเสพติด กลุ่มเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันมีการใช้ยาเสพติด ปัญหาชีวิตรุ่มเร้า จึงต้องใช้ยาเพื่อบรรเทาความทุกข์ชั่วคราว จนส่งผลให้เสพติดการใช้สารเสพติดระยะยาว การถูกชักชวนจากเพื่อนที่กำลังติดยาอยู่ และอยากจะให้เพื่อนลองบ้าง ปัญหานี้มักจะมีกับเด็กที่ครอบครัวขาดความอบอุ่นจึงมีเพื่อนเป็นที่พึ่ง การชักจูงดังกล่าวมักจะเกิดขึ้นในขณะที่กำลังมีเมมาสุราและได้มีการทำทนายให้เสพยาเสพติด รวมถึงต้องการมีเงินใช้อย่างไม่ขาดมือ ซึ่งเมื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วก็จะนำไปสู่การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือความผิดทางอาญาอื่น ๆ ตามมา

ภาพประกอบที่ 2 สรุปแนวทางในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จากภาพประกอบที่ 2 จะเห็นได้ว่า การแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ในส่วนของพฤติกรรมส่วนบุคคล จะต้องมีความตั้งใจที่เข้มแข็ง รู้จักรักและเห็นคุณค่าในตัวเอง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และประกอบอาชีพสุจริต ผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่บุตรธิดาให้การอบรมเลี้ยงดูตามสมควรแก่ฐานะานุรูป ในส่วนของนโยบายภาครัฐ รัฐบาลควรนำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจัง ทำลายแหล่งยาเสพติดแบบถอนรากถอนโคน ให้ความรู้กับประชาชนให้ตระหนักถึงพิษภัย ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาเสพติด เพิ่มอัตราค่าล้างของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำให้เพียงพอต่อผู้ต้องขัง จัดโปรแกรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยโดยเน้นความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ครอบครัวและคนในสังคมควรให้กำลังใจและให้โอกาสผู้เคยต้องขังได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจ และประกอบอาชีพสุจริตต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า เส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคือ มีประเด็นสำคัญทั้งสิ้น 9 ประเด็น โดยจะอภิปรายดังนี้

1. รูปแบบเส้นทางชีวิต ภูมิหลังครอบครัว ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่ามีรูปแบบที่คล้ายกัน เริ่มต้นจากสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ พ่อแม่หย่าร้างหรือมีการเสพและขายยาเสพติด และมองเห็นว่าการขายยาเสพติดได้เงินมาง่ายกว่าการทำงานสุจริต อีกทั้งยังขาดโอกาสทางการศึกษา การมีอคติกับคนในครอบครัว ทำให้หันมาพึ่งยาเสพติดมากกว่าที่จะปรึกษาเรื่องราวต่างๆ กับคนในครอบครัว ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า การที่พ่อแม่แยกทางกัน ครอบครัวแตกแยก ทำให้เด็กมีปมในใจ ในบางครอบครัวผู้ปกครองมีการใช้ยาเสพติดเอง แม้ในบางครอบครัวจะอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตาเป็นปกติ แต่หากเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม และคบเพื่อนที่ไม่ดี สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดย Konpang (2017) ได้อธิบายว่าอาชญากรรมนั้นเกิดจากการที่อาชญากรเข้าไปคบหาสมาคมกับคนหรือกลุ่มคนที่เป็นอาชญากรแล้วเรียนรู้วิธีการกระทำความผิดจากการคบหากับคนเหล่านั้น การที่บุคคลอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแต่ยาเสพติดและซึมซับความรุนแรงในวัยเด็กย่อมส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการเล่นแบบขี้ฉ้อ

2. ที่อยู่อาศัยในชุมชนในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่ามาจากชุมชนแออัดหรือสลัม มีสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยคนเสพยา ค้ายา อยู่อาศัยในชุมชนเต็มไปด้วยยาเสพติด กลุ่มเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันมีการใช้ยาเสพติด เมื่ออยู่ในสังคมที่ยาเสพติดหาซื้อได้ง่าย โอกาสที่คนในชุมชนจะหันไปใช้ยาเสพติดก็มีมากขึ้น ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า ผู้ใหญ่ประพฤตินั้นเป็นตัวอย่างไม่ดี ครอบครัวแตกแยก หรือบิดามารดาใช้ยาเสพติด สอดคล้องกับทฤษฎีวัฒนธรรมรอง โดย Khantee (2015) ได้กล่าวว่า โครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างกัน การถูกกีดกันทางด้านโอกาสแต่เป้าหมายคือความร่ำรวยเหมือนกัน จึงทำให้ผู้กระทำความผิดบางรายเลือกประกอบอาชีพอาชญากรรม

3. สาเหตุที่ตัดสินใจกระทำความผิด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าสาเหตุที่ตัดสินใจกระทำความผิดคือมีปัญหายุ่งเหยิงในชีวิต จัดการตนเองไม่ได้จึงหาทางออกด้วยการใช้ยาเพื่อบรรเทาความทุกข์ชั่วคราว

จนส่งผลให้เสพติดการใช้สารเสพติดระยะยาว ความต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ในส่วนของครอบครัว หรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า การที่ครอบครัวต้องออกไปทำงานทุกวัน จนไม่มีเวลาในการเอาใจใส่ พฤติกรรมของคนในครอบครัว รวมถึงความอยากรู้ อยากลอง แนวคิดนี้อธิบายได้ด้วยทฤษฎีการเลือกอย่างมี เหตุผลโดย Khantee (2015) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนต้องการรรถประโยชน์สูงสุดและเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ตามความพอใจของตนเอง โดยเลือกสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของตัวเอง การที่บุคคลเลือกใช้ยา เสพติดเป็นเพราะความอยากรู้ อยากลอง หรือต้องการนำเงินที่ได้จากการขายมาใช้จ่ายส่วนตัวและมองเห็นว่า การขายยาเสพติด เป็นช่องทางการหาเงินที่ ง่ายที่สุด จึงเลือกใช้วิธีนี้ในการหารายได้เป็นของตัวเอง

4. แรงจูงใจหรือเหตุผลที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่า แรงจูงใจ ที่สำคัญคือเพื่อน การเลือกคบหาหรือเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติด และมองว่าการใช้ยาเสพติด เป็นเรื่องธรรมดา ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า การพักอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีการค้าขายยาเสพติด มีสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติดครอบครัวมีฐานะยากจน และต้องการ หารายได้เพิ่มเพื่อช่วยเหลือครอบครัว เมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติดเพื่อช่วยผ่อนคลาย ความรู้สึกทุกข์ หวังจะหลุดพ้นจากสภาพที่เป็นอยู่ บางคนต้องการรายได้เพิ่มขึ้นจึงทำงานให้หนักและมากขึ้น จึงมีการใช้ยากระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongdham (2019) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินว่าเยาวชนเกิดความอยากรู้ อยากลองยาเสพติด เพื่อให้ตนเองได้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนฝูงและกลุ่มคนที่ติดยาเสพติดด้วยกัน เนื่องจากขาดการยอมรับจากคนในครอบครัวจึงต้องหันมาหาที่พึ่งทางใจภายนอกบ้านนั่นก็คือเพื่อนฝูงนั่นเอง

5. การกระทำผิดซ้ำ/ระยะห่างการกระทำผิดซ้ำ ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าการกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้น ในช่วงวัยเด็ก และมีระยะห่างในการกระทำผิดซ้ำหลังจากครั้งแรกน้อยกว่า 1 ปี การโดนจับครั้งแรกและได้รับ อัตราโทษที่ไม่รุนแรง ทำให้ผู้ต้องขังไม่เข็ดหลาบจากการถูกลงโทษ และกลับมากระทำผิดซ้ำอีกในระยะเวลา ที่ไม่ห่างจากการกระทำผิดครั้งแรกมากนัก ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่า หากโทษ ไม่หนักมากและเมื่อออกมาแล้วก็จะก่อเหตุในลักษณะเดิมอีก เป็นเพราะความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ตรงกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดย Khruakham (2015) กล่าวว่า การเรียนรู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้น จากพฤติกรรมว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นรางวัล (Rewards) หรือเป็นการลงโทษ (Punishments) หากมีการเรียนรู้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นจะเป็นรางวัลก็จะดำเนินพฤติกรรมนั้นต่อไป แต่เมื่อใดที่มีการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมนั้นนำมาซึ่ง สิ่งที่เป็นการลงโทษพฤติกรรมนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นอีก ผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำเรียนรู้ว่าบทลงโทษไม่หนัก เป็นสิ่งที่รับได้และผลตอบแทนคุ้มค่า จึงเลือกที่จะหวนกลับมากระทำผิดในลักษณะเดิมอีก

6. รูปแบบการกระทำผิด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่า มีการกระทำผิดจากการเสพยา เมื่อไม่มีเงิน ซื้อมาจึงไปลักขโมย รวมถึงมีการทะเลาะ ทำร้ายร่างกายผู้อื่น หลังจากที่ใช้ยาเสพติดแล้วผู้เสพจะมีอาการ เมายา ทำให้มีพฤติกรรมไม่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว หนักสุดถึงขั้นทำร้ายร่างกายมุ่งร้ายให้ถึงแก่ชีวิต บางราย วางเพลิงเผาบ้านหรือมีเรื่องทะเลาะวิวาทอยู่เป็นประจำทั้งกับคนในครอบครัวและชาวบ้านละแวกใกล้เคียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongdham (2019) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำ ผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน พบว่า ผู้ต้องขังที่กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน มีลักษณะครอบครัวที่แตกแยก มีฐานะทาง

ครอบครัวระดับปานกลางถึงต่ำ มีการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมผิดกฎหมาย อีกทั้งมีการยอมรับในพฤติกรรมกระทำผิด นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ต้องขังโดยส่วนใหญ่มีการเลียนแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากกลุ่มเพื่อนมากที่สุด

7. ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิด ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่า การถูกชักชวนจากเพื่อนสนิทที่กำลังติดยาอยู่และอยากจะทำให้เพื่อนลองบ้าง ปัญหานี้มักจะเกิดกับเด็กที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น จึงมีเพื่อนเป็นที่พึ่ง มีการทำหายให้เสพยาเสพติด ด้วยความคึกคะนองจึงทำตามเพื่อน เมื่อทดลองเสพเข้าไปแล้วแม้เพียงครั้งหรือสองครั้งก็จะติดได้ง่าย ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่าการถูกชักจูงด้วยความ คึกคะนอง การอยากมีรายได้เลี้ยงชีพ รวมถึงขาดการยอมรับจากคนในครอบครัว จึงหันไปคบเพื่อนเพื่อชดเชยในสิ่งที่ขาดไป สอดคล้องกับทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง ซึ่ง Connolly (2017) กล่าวว่า อาชญากรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนที่กระทำความผิดนั้นมีเหตุผลที่ทำให้เกิดความเชื่อว่าการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายเป็นสิ่งที่ถูกต้องมากกว่าการมองว่าเป็นสิ่งที่ผิด ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีการเรียนรู้มาจากคนที่คุณคนนั้นคบหาสมาคมด้วย

8. การรับรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับโทษที่จะต้องได้รับ/ความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังมีการรับรู้เกี่ยวกับโทษและเข้าใจว่าผิดกฎหมาย มีความกลัวบทลงโทษ แต่ทำไปแล้วหรือบางรายก็ตั้งใจทำเพื่อผลประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้มีความสุขตัวเองในตอนนั้น ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขังพบว่ามี การรับรู้เกี่ยวกับโทษอยู่แล้ว แต่คิดว่าโทษเบาจึงไม่เกรงกลัวกฎหมาย หรือเข้าใจว่าผิดกฎหมาย รู้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีแต่ก็ยังทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Maneenark (2019) ที่กล่าวว่า ยาเสพติดเป็นสิ่งที่ หาซื้อได้ง่ายในชุมชน อีกทั้งยังรู้จักและมีความสนิทสนมใกล้ชิดกับบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายยาเสพติด มีการปลุกฝังค่านิยมที่ผิด ๆ เกี่ยวกับเรื่องของการใช้สารเสพติด และในบางช่วงเวลาที่เกิดความเครียด มีปัญหาทางด้านจิตใจก็หันมาใช้สารเสพติด

9. ความตั้งใจในพฤติกรรมที่ได้กระทำลงไป ในส่วนของผู้ต้องขัง พบว่าพฤติกรรมที่กระทำลงไป เกิดจากความตั้งใจ อยากหาเงินได้ด้วยตัวเอง อยากทำในทางที่ตัวเองทำได้ และรู้สึกว่าการทำผิดนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ปร่าปรามจริงจึง จึงไม่เข็ดหลาบ และมีความตั้งใจจะทำอีก พฤติกรรมที่กระทำลงไปเกิดจากความตั้งใจอยู่แล้ว เพราะมีเป้าหมายคือเพื่อเสพความสุข หายเครียด ช่วยผ่อนคลาย สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ที่กล่าวว่า คนเราต้องการที่จะตอบสนองความต้องการในแต่ละขั้นตอนของตัวเอง แต่เมื่อไม่สามารถบรรลุต่อความต้องการของตนเองในวิถีทางที่สังคมยอมรับได้ เขาจึงต้องตอบสนองความต้องการของตนเองโดยไม่ยึดหลักวิถีทางที่สังคมยอมรับนั่นก็คือ การละเมิดกฎหมาย (Mankong, 2019)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าแนวทางในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. แนวทางในการดำเนินการในด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล ในส่วนของผู้ต้องขังพบว่า ผู้ต้องขังบางรายไม่ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด การป้องกันกระทำผิดของผู้ต้องขังกลุ่มนี้ ควรเน้นการพัฒนาจิตใจให้ตระหนักรู้ผิดชอบชั่วดี ให้ความรู้ความเข้าใจถึงพิษภัยของยาเสพติด ผลกระทบที่มีต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ส่งเสริมด้านการศึกษาหรือด้านอาชีพตามความต้องการ ส่งเสริมให้ประกอบอาชีพสุจริต และสามารถพึ่งตนเองได้เพื่อที่จะไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง

พบว่า ควรมีมาตรการในการติดตาม ประเมินผล เน้นกระบวนการติดตามรายบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าในตนเอง มีวินัยและส่งเสริมให้ค้นหาเป้าหมายของตนเองตามสภาพที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mankong (2019) ที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและจิตวิทยาของผู้ถูกคุมประพฤติ : กรณีศึกษา สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลจังหวัดพระโขนง ที่กล่าวถึงแนวทางในการดำเนินการในด้านพฤติกรรมส่วนบุคคลในการป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดว่าควรสร้างจิตสำนึกและแรงจูงใจในการประกอบอาชีพสุจริต โดยการจัดฝึกอบรมด้านวิชาชีพหรือสาขาที่ตลาดแรงงานต้องการ การฝึกวิชาชีพควรดำเนินการอย่างจริงจังและมีระยะเวลาการฝึกที่เหมาะสมควรจัดสรรส่วนแบ่งผลกำไรจากการฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังที่อย่างเหมาะสมเป็นธรรม

2. แนวทางในการดำเนินการในด้านครอบครัว ในส่วนของผู้ต้องขังพบว่าสถาบันครอบครัวต้องมีความเข้าใจกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาซึ่งกันและกัน การป้องกันการกระทำผิดที่ดีที่สุดคือ การดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก ในการสั่งสอนและใช้เวลาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ รับฟังปัญหาและให้กำลังใจ เมื่อทำผิดพลาด ในส่วนของครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดกับผู้ต้องขัง พบว่าพ่อแม่ควรดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนอย่างใกล้ชิด หมั่นสอบถามสารทุกข์สุกดิบและความเป็นไปต่างๆ เพื่อประเมินดูว่า บุตรหลานของตนคบเพื่อนที่จะพากันไปทำอะไรไม่ดีหรือไม่ หากพบเจอความผิดปกติ ต้องหันกลับมาดูแลกันและกันเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับเด็ก ศึกษาแนวทางการเลี้ยงลูกในวัยรุ่นที่ถูกต้อง ไม่เข้มงวดและไม่ปล่อยปละละเลยมากเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongdham (2019) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน กล่าวว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ควรดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พูดคุย ทำความเข้าใจ ช่วยแก้ปัญหา และลดสิ่งกระตุ้นที่จะทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด ตลอดจนให้โอกาสเด็กและเยาวชนในการกระทำความผิดต่าง ๆ ที่เกิดประโยชน์รวมถึงค่านิยมในการดำรงชีวิตในทางที่ดี

3. แนวทางในการดำเนินการในด้านนโยบาย พบว่า รัฐบาลควรดำเนินการและมีการมาตรการขั้นเด็ดขาดกับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ เช่น เพิ่มหรือกำหนดโทษให้สูงกว่าลักษณะความผิดอื่น ดำเนินการยึดทรัพย์สิน เพิ่มโทษจำคุกมาใช้อย่างจริงจัง รวมทั้งทำลายแหล่งของยาเสพติดแบบถอนรากถอนโคน และควรมีมาตรการควบคุมในเรือนจำโดยการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดตลอดจนมีการคัดกรองจำแนกประเภทผู้ต้องขังเพื่อควบคุมพฤติกรรม สอดคล้องกับงานวิจัย Supakham (2016) ที่ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดของผู้ค้าที่เป็นนักโทษเด็ดขาดในเรือนจำพื้นที่เขต 5 ในประเทศไทยกล่าวว่า ควรบัญญัติบทลงโทษผู้กระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดให้หนักกว่าฐานความผิดเดิมในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ให้เป็นการเพิ่มจำนวนปีของการจำคุก และไม่มีการลดหย่อนโทษสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำไม่ว่าจะเป็นฐานความผิดเดิมหรือฐานความผิดใหม่ เพื่อจะได้ลดโอกาสในการออกมากระทำความผิดอีก ควรมีการประสานความร่วมมือในรูปแบบของภาคีเครือข่ายระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ครอบครัว และคนในสังคม

สรุป

จากการศึกษาเส้นทางการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่าสิ่งที่ผู้กระทำผิดมาจากครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ซึมซับความรุนแรงมาตั้งแต่วัยเด็ก พ่อแม่มีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด สาเหตุที่ตัดสิ้นใจกระทำความผิดมีทั้งอยากรู้ อยากรองด้วยความศรัทธาของลูกเพื่อนชักชวน มีปัญหาส่วนตัวจึงต้องใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาความทุกข์ แรงจูงใจที่ทำให้ใช้ยาเสพติดมาจากการคบหาเพื่อนหรือเข้ากลุ่มกับเพื่อนที่เป็นผู้ใช้ยาเสพติด เพื่อให้ตนเองได้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนฝูง รูปแบบในการกระทำความผิดหลังจากที่ใช้ยาเสพติด จะเป็นการลักขโมย ทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เพราะเมื่อเสพแล้วจะมีอาการมึนเมา ขาดสติ ไม่สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว แม้ว่าจะได้รับโทษและต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ก็ได้รู้จักและมีความสนิทสนมใกล้ชิดกับบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายยาเสพติดหรือบุคคลที่เสพยาเสพติด มีการปลุกฝังค่านิยมที่ผิดๆ เกี่ยวกับเรื่องของการใช้สารเสพติด คิดว่าอีกไม่นานก็จะได้พ้นโทษออกมา เป็นเพราะความอ่อนแอของระบบกฎหมายและผู้บังคับใช้กฎหมาย ที่มีส่วนทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวบทลงโทษและกระทำผิดซ้ำในลักษณะเดิมอีก

แนวทางในการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีแนวทางป้องกันทั้ง 3 ด้าน เริ่มจากด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล ควรจะมีจิตใจเข้มแข็ง หมั่นสร้างคุณค่าให้ตัวเอง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และทำงานที่สุจริต เน้นการพัฒนาจิตใจให้ตระหนักรู้ผิดชอบชั่วดี ในด้านครอบครัว ควรมีความเข้าใจกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาซึ่งกันและกัน หมั่นถามข่าวคราวและความเป็นไปต่างๆ เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับเด็ก ศึกษาแนวทางการเลี้ยงลูกในวัยรุ่นที่ถูกต้อง ไม่เข้มงวดและไม่ปล่อยปละละเลยมากเกินไป ด้านนโยบาย รัฐบาลควรดำเนินการและมีมาตรการขั้นเด็ดขาดกับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ เช่น เพิ่มหรือกำหนดโทษให้สูงกว่าลักษณะความผิดเดิม ดำเนินการยึดทรัพย์สิน รวมทั้งทำลายแหล่งของยาเสพติดแบบถอนรากถอนโคนและควรมีมาตรการควบคุมในเรือนจำโดยการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ตลอดจนมีการคัดกรองจำแนกประเภทผู้ต้องขังเพื่อควบคุมพฤติกรรมจัดโปรแกรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยโดยเน้นความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมส่วนรวมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรบูรณาการการปฏิบัติกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสืบสวนจับกุมและสอบสวนเพื่อให้ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว อาทิประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือกำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น
- 2) รัฐบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวให้มากขึ้น รัฐควรมีนโยบายเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว ถ้าครอบครัวเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง ยาเสพติด

ก็ไม่สามารถเข้ามาสู่คนในครอบครัวได้ ดังนั้นทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัวเป็นอย่างยิ่งเพื่อจะได้ร่วมกันป้องกันและลดปัญหายาเสพติด

3) รัฐบาลควรตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันยาเสพติดของประชาชนให้มากขึ้น โดยกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการป้องกันยาเสพติด กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ให้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดได้มีแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยประสานขอความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

4) การร่วมมือกันของทุกภาคส่วนทั้งรัฐบาล เอกชน และชุมชนเอง ช่วยกันสอดส่องดูแล เฝ้าระวังพฤติกรรมของคนในชุมชน พร้อมทั้งให้ความรู้ถึงโทษของยาเสพติด มีการฝึกงานอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาด มีการพบปะเยี่ยมเยียนสมาชิกในชุมชนจากผู้นำของชุมชนเป็นประจำ หากสมาชิกคนใดมีปัญหา ชุมชนและรัฐบาลจะสามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาในแต่กรณีได้

1.2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) สาเหตุที่ทำให้ผู้ต้องขังติดยาเสพติดมากที่สุดได้แก่สาเหตุจากครอบครัว ดังนั้นครอบครัวควรเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เน้นการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ให้ความรักมากกว่าใช้อารมณ์ มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานเสมอ

2) สภาพสังคมที่เป็นอยู่ของผู้ต้องขังส่วนมากเป็นแหล่งแออัด มั่วสุม ดังนั้นจึงควรมีมาตรการป้องกันและปรามปรามจุดมั่วสุมหรือล่อแหลม ที่เป็นต้นเหตุของการใช้ยาเสพติด

3) การใช้อินเทอร์เน็ตและเครื่องมือสื่อสารที่ส่อไปในทางเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ควรมีการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังเกี่ยวกับการใช้งานอินเทอร์เน็ต เพื่อตัดช่องทางติดต่อสื่อสารหรือการซื้อขายยาเสพติดผ่านช่องทางออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรนำเสนอประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหากระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับเรือนจำอื่นๆ เพื่อที่จะได้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำอื่น ๆ

2.3 ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำผิดของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำ เช่น มิติสถาบันการเมืองการปกครอง มิติด้านจารีตประเพณี มิติด้านการศึกษา มิติด้านสื่อสังคมออนไลน์ในยุคปัจจุบัน

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสม เพื่อให้ทราบถึงระดับปัจจัยและระดับความคิดเห็นของผู้ต้องขังเป็นเชิงปริมาณ

References

- Connoly, E. (2017). A Behavioral Genetic Analysis of the Co-occurrence Between Psychopathic Personality Traits and Criminal Behavior. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 35(1), 52–68.
- Khantee, P. (2015). *Criminological Theory: Principle, Research and Policy Implication*. (5th ed.). Bangkok: S.Charoen Publisher.
- Khruakham, S. (2015). *Crime, Criminology and Criminal Justice Work*. (3rd ed.). Bangkok: Phetkasem Printing.
- Konpang, P. (2017). Factors related to social engagement and self-regulation that affect repeat offenders on drug offenses of female inmates at the Central Women's Correctional Institution. *Journal Integrated Social Science*, 4(1), 25-44.
- Maneenark, S. (2019). *The relationship between drug crime and crime related wealth*. (Master's Thesis). National Institute of Development Administration. Bangkok.
- Mankong, W. (2019). *Social and psychological characteristics of probationers: a case study Probation in Phra Khanong Provincial Court*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.
- Pongdham, C. (2019). *Factors that correlate with property offense behavior*. (Master's Thesis). National Institute of Development Administration. Bangkok.
- Supakham, J. (2016). Factors affecting the offense related to methamphetamine drug offenses of dealers who He is a prisoner in District 5 in Thailand, *Academic Journals Bangkok Thonburi University*, 5(1), 1-10.
- Thienthuma,S. (2015). *Issues resulting in child property offenses in judicial institutions: Child and Youth Case Studies The first center accepts children and young men for mercy*. (Master's Thesis). Rangsit University. Pathumtani.

แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร
สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม

GUIDELINES TO INCREASE THE EFFICIENCY OF THE PERFORMANCE OF TRAFFIC
POLICE OFFICERS AT THA KHAM METROPOLITAN POLICE STATION

¹ชานนท์ สารพอล และ ²เสกสัณ เครือคำ
¹Chanon Sarapol and ²Seksan Khruakham

¹คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

¹Faculty of Social Science, Royal Police Cadet Academy, Thailand

¹Corresponding Author's Email: Csarapol@gmail.com

Received: 2023-07-06

Revised: 2023-07-19

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

งานจราจรเป็นสายงานของตำรวจที่มักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมเป็นประจำ เนื่องจากเป็นงานที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน ดังนั้นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร โดยเป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชน จำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 14 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 2) ประชาชนที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามแตกต่างกัน 3) แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร นครบาลท่าข้าม ประกอบด้วย 3.1) ด้านฝึกอบรม ควรอบรมเชิงวิชาการให้แก่เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย 3.2) ด้านการบริการ ควรมีส่วนร่วมกับประชาชนในการแก้ปัญหาจราจร การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ และการทำงานด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ 3.3) ด้านสวัสดิการ ในด้านสวัสดิการไม่ควรมุ่งเน้นในเรื่องของส่วนแบ่งเงินรางวัล จากเงินค่าปรับ ข้อเสนอแนะควรให้สวัสดิการผู้ปฏิบัติงานจราจรมีเงินประจำตำแหน่งที่แน่นอน 3.4) ด้านการบริหาร ควรมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน; การเพิ่มประสิทธิภาพ; เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร

Abstract

Since it affects individuals' daily lives, traffic work is a police specialty that frequently receives criticism from the public. As a result, the purpose of this study is to investigate public perceptions of the performance of traffic police officers at Tha Kham Metropolitan Police Station, compare how these perceptions differ from personal factors, and offer recommendations for improving the effectiveness of their work. Quantitative and qualitative research were both used in this study. A sample of 400 participants were employed in the quantitative research, and questionnaires were used as a means to collect data. In-depth interviews with 14 important informants were conducted for the qualitative research.

The study's findings revealed that: 1) public perceptions of Tha Kham Police Station's traffic officers' performance in all areas were at the highest level, scoring an average of 4.4. 2) the performance of traffic police officers at Tha Kham Police Station is viewed differently by people with different incomes. 3) Recommendations for making traffic police officers' work more effective the Tha Kham Metropolitan City includes, 3.1) Training ought to provide officers performing law enforcement activities academic training, 3.2) In terms of services, people should help alleviate traffic issues by improving the effectiveness of public relations efforts and response efforts in the event of a crisis, 3.3) The welfare aspect ought to offer the welfare of traffic employees a set position instead of focusing on the proportion of rewards from penalties, and 3.4) The administrative element should use technology to assist with work.

Keywords: Public Opinion; Optimization; Traffic Police

บทนำ

ปัจจุบันประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรทั้งทางบกและทางลพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรได้แก่ ความเจริญเติบโตทางวิทยาการต่างๆ รวมถึงความก้าวหน้าทางด้านการคมนาคมนำมาซึ่งความสะดวกสบาย ปัญหาหนึ่งตามมาคือปัญหาการจราจร เหตุที่ทำให้ปัญหาการจราจรทวีความรุนแรงมากขึ้นคือ รัฐไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายจราจรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ แม้ว่ารัฐมีหลักเกณฑ์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดชัดเจนอยู่แล้ว แต่สุดท้ายก็อยู่ที่การใช้อำนาจดุลพินิจของตำรวจจราจรแต่ละคน ตำรวจมีการทุจริตจากการออกไปสั่งและการรับสินบนอยู่ เป็นจำนวนมาก ผู้ที่ใช้รถยนต์ รถจักรยานยนต์ยังขาดความตระหนักในเรื่องวินัยจราจรส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการจราจรมาโดยตลอด เช่น การจอดรถไม่เป็นระเบียบ จอดรถในที่ห้ามจอดไม่สวมหมวกนิรภัย ในขณะที่ขับซึ่งรถจักรยานยนต์ ใช้โทรศัพท์ขณะขับซึ่งรถ ไม่มีใบอนุญาตขับซึ่ง ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร ขับซึ่งเร็ว

เกินกำหนด ไม่เปิดสัญญาไฟเขียว ไม่เคารพกฎจราจรส่งผลให้ถูกจับและเสียค่าปรับ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดอุบัติเหตุ สูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะควบคุมพฤติกรรมของประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไม่ได้ปฏิบัติอย่างครบถ้วนตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ส่งผลเสียถึงภาพลักษณ์ของประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง (Ratchathorn, 2018)

ปัจจุบันจำนวนรถยนต์และรถจักรยานยนต์ตามท้องถนนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ปัญหาในการใช้รถใช้ถนนเพิ่มขึ้นเช่นกัน ทางภาครัฐจึงมีการเพิ่มกฎระเบียบต่าง ๆ ที่คอยควบคุม ดูแลและอำนวยความสะดวกด้านการจราจร เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนมากขึ้น คุณภาพการให้บริการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรมีไว้บริการเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกของประชาชนโดยตรง บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรนั้นมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบกล่าวคือ การปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การสัญจรไปมาของประชาชนให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้นถือได้ว่าเป็นบทบาทเชิงบวกซึ่งประชาชนส่วนใหญ่จะพอใจด้านนี้ แต่ในบทบาทเชิงลบคือการทำงานที่ต้องจับกุมและบังคับใช้กฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนกฎจราจร ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจไว้และถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การสัญจรไปมาของประชาชนให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเช่นเดียวกัน ซึ่งบทบาทด้านนี้ประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนที่ถูกจับ ปรับ จะรู้สึกไม่พอใจอย่างเห็นได้ชัด (Kasemmongkol, 2017)

สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การควบคุมจัดการและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับจราจร ได้แก่ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของตำรวจจราจร นำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมสั่งการและจัดการจราจร การป้องกันปราบปรามการแข่งขันรถในทางสาธารณะ ให้ภาคเอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจราจร ลดอุบัติเหตุเพิ่มความปลอดภัยในผู้ใช้รถใช้ถนน จัดเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรอำนวยความสะดวกจราจรหน้าสถานศึกษาและฝีกอบรมอาสาจราจร (Metropolitan Police Division, 2021)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม เพราะพบว่าประชาชนยังขาดความตระหนักในเรื่องวินัยจราจรในการใช้รถใช้ถนนยังมีมากซึ่งส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุทางการจราจร อีกทั้งความไม่เพียงพอของกำลังเจ้าหน้าที่กับภารกิจที่มากขึ้น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจในสายงานจราจร ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งผู้วิจัยเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม มีความเข้าใจลักษณะของพื้นที่ และพฤติกรรมการใช้รถใช้ถนนของประชาชนในพื้นที่ จึงสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกได้เป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ จะทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้ตระหนักถึงความสำคัญและกำหนดแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามอย่างจริงจัง เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดขวัญและกำลังใจ มีความใส่ใจในงานที่ได้รับมอบหมาย มีความรักในหน้าที่และส่งผลให้การบริการประชาชนเป็นไปในทางที่ดีขึ้นในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม
3. เพื่อเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการจราจรของไทยและต่างประเทศการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ พฤติกรรมการการใช้รถใช้ถนนของประชาชน ขอบข่ายอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร และแนวคิดทฤษฎีทางอาชญาวิทยา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับประชาชน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การศึกษาเอกสาร วิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม และผู้ที่เคยใช้บริการงานด้านจราจรในพื้นที่ของสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามจำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) มีจำนวน 14 คน แบ่งเป็นกลุ่มประชาชน จำนวน 9 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานจราจรที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม 5 คน โดยมีตำรวจชั้นสัญญาบัตร 3 คน และตำรวจชั้นประทวน 2 คนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านงานจราจรมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้สอบถามกับกลุ่มประชากร โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended Question) และความคิดเห็นของประชาชนต่อ

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามด้านการควบคุมและจัดการจราจร ด้านการควบคุมอุบัติเหตุจราจร และด้านการดำเนินคดีจราจร

แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นเรื่องการทำแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ได้แก่ ด้านการฝึกอบรมและสัมมนา ทางวิชาการ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน และด้านค่าตอบแทน และสวัสดิการ

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม มีวิธีการดังนี้

- 1) ทำการขออนุญาตผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามผ่านทางคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อเข้าทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม
- 2) หลังจากได้รับอนุญาตจากทางสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ผู้วิจัยจะแจกแบบสอบถามตามสถานที่ที่ประชาชนมาใช้บริการ โดยทำการแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างประชาชน ชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลจากประชาชนแต่ละคน
- 3) ชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบว่าข้อมูลที่รวบรวมได้จากประชาชนแต่ละคนจะถูกเก็บเป็นความลับ และผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการสรุปภาพรวมเท่านั้น
- 4) ทำการสอบถามประชาชนตามประเด็นที่ต้องการรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามจนครบทุกข้อ

5.2 การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์ มีวิธีการดังนี้

- 1) ทำการขออนุญาตผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามผ่านทางคณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อเข้าทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 2) ดำเนินการจัดทำบันทึกเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านการการรับรองของหัวหน้าภาควิชาที่ดูแลหลักสูตร เพื่อมอบแก่ผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
- 3) ทำการสัมภาษณ์โดยมีรูปแบบเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คือ การพูดคุย สัมภาษณ์ ชักถามเพื่อให้ได้คำตอบ
- 4) ผู้สัมภาษณ์ทำการจดประเด็นคำตอบที่สำคัญ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์สรุปและอภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์แล้วนำไปประมวลผลทางสถิติ โดยประมวลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ใช้สถิติขั้นพื้นฐาน (Descriptive Statistics Analysis) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด มาลงรหัส (Coding) เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติ

6.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ ขั้นตอนสุดท้ายคือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย (Presentation of the Research Results)

การสร้างบทสรุปและการพิสูจน์บทสรุป เป็นการนำแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยต่างๆ ทางวิชาการ มาสร้างเป็นบทสรุปร่วมกับข้อมูลที่เชื่อถือได้อีกครั้งหนึ่ง โดยเน้นความเชื่อมโยง เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ที่เป็นรูปธรรมและตรงต่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ผู้วิจัยจะให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัยนี้แล้ว ก็จะทำเป็นรายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป พบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 26-30 ปีมากที่สุด และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาที่พบมากที่สุดคือปริญญาตรี ที่พบน้อยที่สุดคือระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ทำอาชีพพนักงานบริษัท มีรายได้ระหว่าง 20,001-25,000 บาท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ด้านการควบคุม พบว่า ต้องการให้เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและโปร่งใส ไม่มีการเรียกรับผลประโยชน์ใด ๆ รองลงมาคือมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการจราจรให้เป็นไปตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพ มีการจับกุมผู้กระทำความผิดโดยเคร่งครัดโดยเฉพาะความผิดที่เป็นอุปสรรคต่อความคล่องตัวของการจราจร มีการใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายในการจับกุมหรือว่ากล่าวตักเตือนและมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอน ระยะเวลาการบริการประชาชนในแต่ละเรื่อง เจ้าหน้าที่มีการปฏิบัติด้วยกริยาวาจาที่สุภาพ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ด้านความร่วมมือ พบว่า ต้องการให้มีการจัดอบรมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและปลูกฝังวินัยจราจรให้แก่ผู้ใช้รถใช้ถนน นักเรียน และประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สื่อทุกรูปแบบ รองลงมาคือ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการแก้ไขปัญหาจราจรผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ร่วมมือกับภาคประชาชนในการบริหารจัดการพื้นที่จราจรเพื่อลดปัญหาการจราจรติดขัด มีจัดการฝึกอบรมอาสาจราจรตามหลักสูตรของ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติตามสมควร ให้บริการข้อมูลข่าวสารจราจรแก่ประชาชนทั่วไปตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจัดการจราจรบริเวณที่มีการจราจรติดขัด เช่น หน้าโรงเรียน สถานศึกษา ตลาด หน้าห้างสรรพสินค้า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารด้านการจราจร เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสภาพการจราจร เส้นทาง การเดินทาง การใช้ความระมัดระวัง และการปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดเทศกาลและวันหยุดต่าง ๆ มีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรเพียงพอกับความต้องการของประชาชนและเหมาะสมกับพื้นที่ มีสายตรวจจราจรไว้คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาจราจรเฉพาะหน้าตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ด้านการให้บริการ พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยกิริยาท่าทางสุภาพ ยิ้มแย้ม มีจิตบริการ (Service Mind) รองลงมาคือ การให้บริการโดยเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ให้บริการด้วยความรวดเร็ว ทันเวลา ให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจราจรโดยสื่อทุกช่องทางของสถานีตำรวจตอบคำถาม ให้คำแนะนำ ชี้แจงข้อกฎหมายจราจรได้ชัดเจน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ผลการวิจัยพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและอาชีพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามไม่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตัวแปรอิสระ	ระดับค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
เพศ	0.510		✓
อายุ	0.661		✓
สถานภาพ	0.869		✓
ระดับการศึกษา	0.732		✓
อาชีพ	0.102		✓
รายได้	0.014*	✓	

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ ต้องมีการพัฒนากำลังพลอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพในการทำงาน คุณภาพชีวิต สวัสดิการของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร เพื่อที่จะทำให้ตำรวจจราจรปฏิบัติหน้าที่ ทำงานในด้านการบริการประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านนโยบายและการบริหารยังไม่เหมาะสม กำลังพลน้อย ปริมาณงานเพิ่มมากขึ้น ปัญหาข้อกฎหมายไม่ชัดเจน คำสั่งของผู้บังคับบัญชามีการเปลี่ยนแปลงบ่อย อีกทั้งยังขาดบุคลากร เครื่องมือและเทคโนโลยีที่ใช้ในการอำนวยความสะดวกจราจร และการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรต้องทำงานอื่นที่นอกเหนือจากงานจราจร ควรมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน เช่น ให้มีกล้อง CCTV ที่ใช้ในการควบคุมการจราจร ดูสภาพการจราจร ควบคุมได้แบบเรียลไทม์ ผู้บังคับบัญชาใส่ใจและรับฟังความคิดเห็นจากผูปฏิบัติให้มากขึ้น

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน ความสัมพันธ์ในองค์กรหรือในหน่วยงานทุกสายงาน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับที่ดีอยู่แล้ว ให้ความร่วมมือประสานงานกันในทุกด้านเป็นอย่างดี ก่อนออกปฏิบัติหน้าที่ทุกเช้าจะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน อยู่กันเหมือนครอบครัว

4. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ค่าตอบแทนและสวัสดิการยังไม่เหมาะสมทำให้ผูปฏิบัติงานที่มีภาระในการดูแลครอบครัวขาดขวัญกำลังใจที่และยังเป็นการเพิ่มโอกาสที่จะทำให้ผูปฏิบัติใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตน อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ได้รับแจกจากทางรัฐน้อยมาก เช่น หมวกกันน็อค รองเท้า ส่วนเครื่องแบบ ก็ได้รับเฉพาะชั้นประทวนและได้รับปีละครั้งเท่านั้น ในด้านสวัสดิการไม่ควรมุ่งเน้นในเรื่องของส่วนแบ่งเงินรางวัลจากเงินค่าปรับ ข้อเสนอแนะควรให้สวัสดิการผูปฏิบัติงานจราจรมีเงินประจำตำแหน่งที่แน่นอนดังเช่นพนักงานสอบสวนโดยอาจจะกำหนดตามอายุงานและตำแหน่งที่ปฏิบัติ ควรมีการเพิ่มรายได้จากการทำงานล่วงเวลา เพราะตำรวจจราจรส่วนใหญ่ทำงานเกินเวลา

5. ด้านการมีส่วนร่วมกับประชาชน ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามควรมีส่วนร่วมกับประชาชนในการแก้ปัญหาจราจรอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีจิตสำนึกรับผิดชอบในการบริการประชาชน รวมถึงมีการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ต้อนรับ อำนวยความสะดวก และบริการประชาชนบนสถานีตำรวจอย่างเพียงพอ มีการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานทางธุรการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการลงรายงานประจำวันการเปรียบเทียบปรับให้สั้นกะทัดรัด และง่ายต่อการทำความเข้าใจ

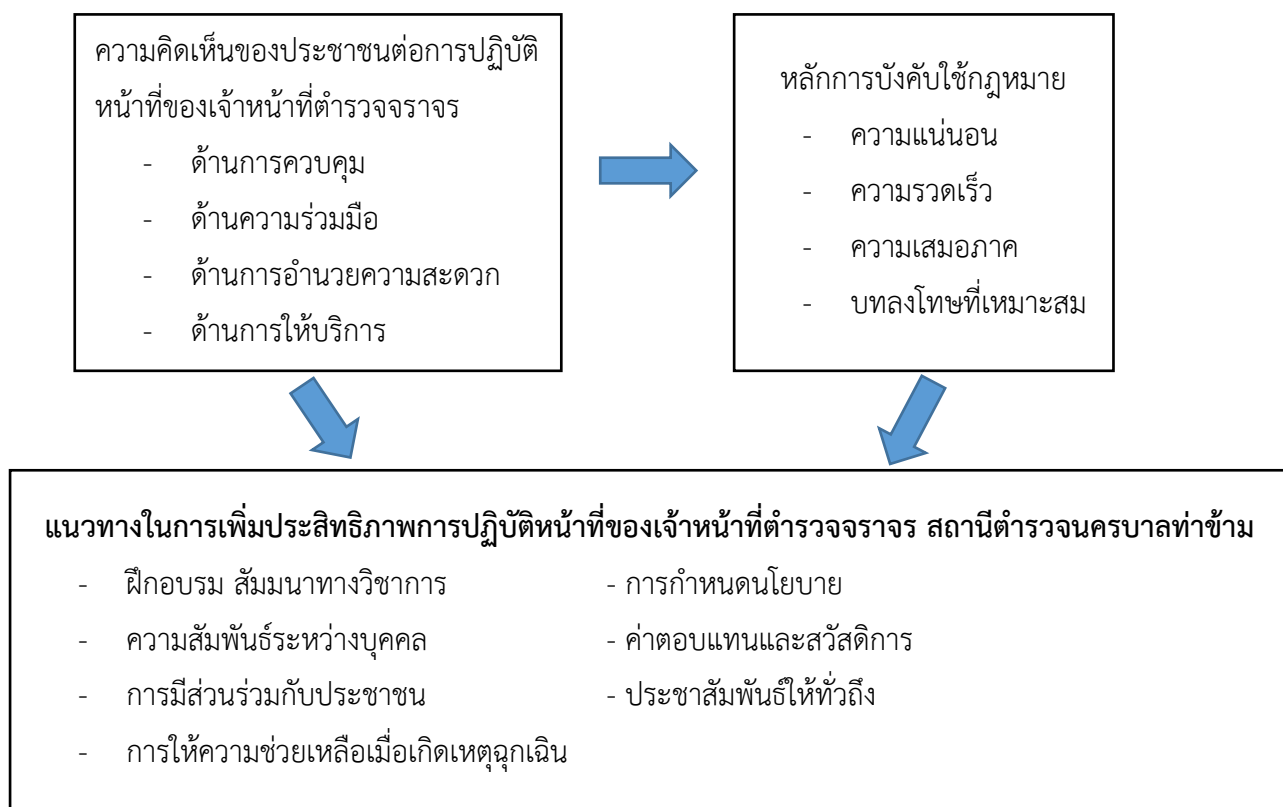
6. ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น มีการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการจราจร เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสภาพการจราจร เส้นทางการเดินทาง การใช้ความระมัดระวัง และการปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัดให้มากขึ้น รมณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอน ระยะเวลาการบริการประชาชน

ในแต่ละเรื่องอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานโดยใช้สื่อเป็นเครื่องมือหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำข่าวสาร เรื่องราว จากองค์กรหรือหน่วยงานไปสู่ประชาชน

7. ด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครท่าข้าม ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ เช่น เมื่อเกิดอุบัติเหตุเจ้าหน้าที่มาถึงที่เกิดเหตุและแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว มีการปฐมพยาบาลผู้ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุก่อน มีสายตรวจจราจรไว้คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาจราจรเฉพาะหน้าและควบคุมการจราจรให้เป็นไปตามกฎหมาย มีการจัดเวรพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมเพียงพอกับปริมาณงานและจำนวนประชาชนที่มาใช้บริการอย่างเหมาะสม พร้อมให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง

องค์ความรู้ใหม่

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร เชื่อมโยงไปถึงแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม โดยมีแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 สรุปแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม

จากภาพประกอบที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร มีผลต่อการกำหนดเป็นกฎจราจร โดยอาจจะมียปัจจัยที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะและวัฒนธรรมเฉพาะของพื้นที่นั้น ซึ่งหลักการบังคับใช้กฎหมาย มีด้วยกัน 4 หลักการคือ ความแน่นอน ความรวดเร็ว ความเสมอภาค และบทลงโทษที่เหมาะสมเป็นธรรม ซึ่งหลักการทั้ง 4 ประการนี้ หากเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติได้ ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมากยิ่งขึ้นมีผลทำให้พื้นที่บริเวณนั้นมีความปลอดภัยในการใช้รถ ใช้ถนน เหมาะแก่การคมนาคมและการขนส่ง อีกทั้งยังมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.57 รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ด้านความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และด้านการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัย Sirimool (2015) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานจราจรของตำรวจจราจรสถานีตำรวจภูธรเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กล่าวถึงความคิดเห็นว่าเป็นประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct Personal Experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือได้พบเห็นต่อสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ ซึ่งถ้าบุคคลผู้นั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎจราจร และวินัยจราจรเป็นอย่างดี ก็จะหลีกเลี่ยงการทำผิดกฎจราจรได้มากที่สุด แต่หากไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ก็จะปฏิบัติตัวตามใจชอบ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและอาชีพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามแตกต่างกันไม่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความร่วมมือ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามเพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และเรื่องที่ติดต่องานจราจร พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัย Amy (2017)

ได้ทำการศึกษาเรื่อง ตัวกำหนดความพึงพอใจต่อตำรวจในประเทศกำลังพัฒนา: การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม จากผลการศึกษาพบว่า มิติของกระบวนการยุติธรรม ความถูกต้องตามกฎหมาย และประสิทธิผลของตำรวจ ล้วนเพิ่มความพึงพอใจของประชาชน แต่ในบางสถานการณ์ ความไม่ชอบด้วยกฎหมายและความไร้ประสิทธิภาพเป็นบ่อนทำลายอิทธิพลเชิงบวกของการรักษาความยุติธรรม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามพบว่า มีหลายแนวทางด้วยกัน พบว่า

1. ด้านการฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ ควรจะมีแนวทางในการพัฒนากำลังพลอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพในการทำงาน คุณภาพชีวิต สวัสดิการของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร เพื่อจะทำให้ตำรวจจราจรบริการประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรจะมีการจัดอบรมการใช้เครื่องออกใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ (E-Ticket) ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratchathorn (2018) ที่ได้ศึกษาโครงสร้างการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจจราจรเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาอุบัติเหตุจราจรที่กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานจราจรควรมีความรู้ความสามารถในเรื่องของกฎหมาย และต้องได้รับการฝึกอบรมและให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ปัญหาสำคัญคือการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญ ยังไม่มีการถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การพัฒนางานเกิดความล่าช้าตามลำดับ

2. ด้านนโยบายและการบริหาร ยังมีความไม่เหมาะสม เนื่องจากกำลังพลน้อย แต่ปริมาณงานกลับเพิ่มมากขึ้น ปัญหาข้อกฎหมายไม่ชัดเจน คำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรยังต้องทำงานอื่นที่นอกเหนือจากงานจราจร การใช้งานผู้ปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกับสายงาน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง (Rakdham, 2017) ควรจะมีแนวทางในการปรับเปลี่ยนและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน เช่น ให้มีกล้อง CCTV ที่ใช้ในการควบคุมการจราจร ดูสภาพการจราจร ควบคุมได้แบบเรียลไทม์ ผู้บังคับบัญชาต้องใส่ใจและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติให้มากขึ้น หากมีสวัสดิการที่ดีก็จะทำให้ไม่เกิดการทุจริต สอดคล้องกับงานวิจัย Khumsap (2020) ที่ศึกษาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจราจรในเขตกรุงเทพมหานคร กล่าวว่าพบปัญหาการขาดการประสานงานที่ีระหว่างหน่วยงานภายในระหว่างศูนย์ควบคุมและสั่งการจราจร (บก.02) และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่บนท้องถนน เนื่องจากอยู่คนละสาย การบังคับบัญชาและมีผู้บังคับบัญชาหลายคน ส่งผลให้การสั่งงานไม่เป็นเอกภาพ นอกจากนั้นยังมีปัญหาในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการจราจร เมื่อขาดการประสานงานที่ดีแล้ว ย่อมก่อให้เกิดโครงสร้างการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน ความสัมพันธ์ในองค์กรหรือในหน่วยงานทุกสายงาน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับที่ดี บุคลากรให้ความร่วมมือประสานงานกันในทุกด้านเป็นอย่างดี แต่ควรจะมีการจัดงานพบปะให้กำลังใจแก่ลูกน้อง จัดให้มีการสนทนาการต่าง ๆ การไปท่องเที่ยวพักผ่อน ให้รางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจที่ดีแก่ลูกน้อง สอดคล้องกับ Wonganuttaroj (2020) ที่ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคล กล่าวว่า ในการที่จะปฏิบัติงานได้ดีหรือไม่ได้ดีนั้นผู้ปฏิบัติจะต้องตอบสนองความต้องการทั้งภายในและภายนอก หากได้รับการตอบสนองแล้วย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ การที่ผู้บังคับบัญชาเน้นผลประโยชน์มากกว่าการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง อาจมีการวิงวอนให้ได้ ตำแหน่งหน้าที่การทำงานที่ดี มีผลประโยชน์สูง ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจขาดความรับผิดชอบในการทำงาน อีกทั้งระบบอุปถัมภ์ยังเป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างขวัญกำลังใจของข้าราชการตำรวจ

4. ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ พบว่ายังไม่เหมาะสม เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานมีภาระในการดูแลครอบครัว แต่รายได้ที่ไม่สัมพันธ์กับปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการเพิ่มโอกาสที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตน สวัสดิการไม่ควรมุ่งเน้นในเรื่องของ ส่วนแบ่งเงินรางวัลจากเงินค่าปรับ แต่ควรให้สวัสดิการผู้ปฏิบัติงานจรรยา มีเงินประจำตำแหน่งที่แน่นอน ดังเช่นพนักงานสอบสวน ตรงกับงานวิจัย Serirat (2018) ที่กล่าวถึงการบริหารเชิงกลยุทธ์ว่า ผู้บังคับบัญชาควรมีหลักการบริหารจัดการหน่วยงานเพื่อให้องค์กรเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และควรสนใจในระบบการเลื่อนขั้นเงินเดือนที่เป็นทางการให้มีเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความพึงพอใจ และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจรรยา

5. ด้านการบริการ ควรมีส่วนร่วมกับประชาชน พบว่า ในการแก้ปัญหาจรรยาอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา รวมถึงมีการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจไว้ต้อนรับ อำนวยความสะดวกและบริการประชาชนบนสถานีตำรวจอย่างเพียงพอ มีการปรับปรุงแก้ไข การปฏิบัติงานทางธุรการ รมรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับขั้นตอน ระยะเวลาการบริการประชาชนในแต่ละเรื่องอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย Sirimool (2015) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการรับบริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประจำหน่วยบริการประชาชนหาดชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อระบบการให้บริการด้านประชาสัมพันธ์ ด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสถานที่ตั้ง และด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครท่าข้าม ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ มีสายตรวจจรรยาไว้คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาจรรยาเฉพาะหน้าและควบคุมการจรรยาให้เป็นไปตามกฎหมาย มีการจัดเวรพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมเพียงพอกับปริมาณงานและจำนวนประชาชนที่มาใช้บริการอย่างเหมาะสม

6. ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครท่าข้าม ควรเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ เช่น มีการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการจรรยา เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงสภาพการจรรยา เส้นทางเดินทาง การใช้ความระมัดระวัง และการปฏิบัติตามกฎจรรยาอย่างเคร่งครัดให้มากขึ้น ตรงกับงานวิจัย Leausukhan (2019) ที่กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์ว่า ควรพิจารณาจัดทำสื่อ รมรงค์และประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เช่น แผ่นพับป้ายประชาสัมพันธ์ วิทยุชุมชน จัดกิจกรรมรมรงค์ เพื่อให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดเทศกาลที่จะมีผู้ใช้รถใช้ถนนเป็นจำนวนมาก ถ้ามีการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรภายในและภายนอกหน่วยงานตลอดจนประชาชนทั่วไป จะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานได้

7. ด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครท่าข้าม ควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ มีสายตรวจจราจรไว้คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ปัญหาจราจรเฉพาะหน้าและควบคุมการจราจรให้เป็นไปตามกฎหมาย มีการจัดเวรพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมเพียงพอกับปริมาณงาน และจำนวนประชาชนที่มาใช้บริการอย่างเหมาะสม พร้อมให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เจ้าหน้าที่ที่มีการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เกี่ยวกับการรับคำร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ การสอบสวนปากคำให้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลดีต่อประชาชน ส่งผลให้ประชาชนเชื่อมั่นในกระบวนการชั้นสอบสวน ซึ่งตรงกับทฤษฎีการยับยั้งป้องกันของ Khruakham (2015) ที่กล่าวถึงหลักการบังคับใช้กฎหมายว่า ต้องมีความแน่นอน ความรวดเร็ว ความเสมอภาค และมีบทลงโทษที่เหมาะสม จึงจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป

จากการศึกษาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามพบว่า พบว่าประชาชนที่มีระดับการรับรู้ในเรื่องของกฎหมายจราจร และวินัยจราจรเป็นอย่างดีจะหลีกเลี่ยงการทำผิดกฎจราจร แต่ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ก็จะปฏิบัติตัวตามใจชอบ นั่นเป็นเพราะการบังคับใช้กฎจราจรยังมีจุดอ่อนในเรื่องกำลังพลของเจ้าหน้าที่อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน และบทลงโทษสถานเบาที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิด ทำให้ประชาชนไม่ได้เกรงกลัวบทลงโทษเท่าไรนัก ถือเป็นช่องว่างให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้โอกาสนี้ในการรับสินบนจากการกระทำผิดอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควรเริ่มจากการกำหนดนโยบาย ค่าตอบแทนและสวัสดิการควรเป็นไปอย่างสอดคล้องกัน ผูกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญในกฎและข้อบังคับของกฎหมายจราจรเพื่อการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังตามหลักการบังคับใช้กฎหมาย คือ มีความแน่นอน ความรวดเร็ว ความเสมอภาค และมีบทลงโทษที่เหมาะสม และส่วนสำคัญคือ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้วย เพราะประชาชนเป็น คนในพื้นที่จะมีความเข้าใจในเรื่องผังเมือง และทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาการจราจร จะช่วยให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงงานจราจรให้ดีขึ้น ซึ่งถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีแล้ว ก็จะลดข้อโต้แย้งระหว่างประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจเองก็จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ปัญหาที่มีต่อภาพลักษณ์การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ที่เป็นด้านลบ เช่น ตำรวจขูดรีดไถเงินประชาชน ตำรวจค้ายาบ้า ที่ในปัจจุบันมีข่าวนำเสนอทางสื่อ

โซเซียลต่างๆมากมาย ดังนั้นจึงควรมีการสร้างนโยบายเพื่อสร้างภาพลักษณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการควบคุมและจัดการจราจรมากขึ้น

2) ต้องการให้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไปและด้านการจราจร แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในกฎหมายเบื้องต้น ควรให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ถูกจุด ให้ตำรวจทราบความต้องการของประชาชน และให้ประชาชนทราบถึงหน้าที่ของตำรวจ โดยอาจจะจัดทำในรูปแบบของหลักสูตรการอบรม หรือความให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้ามควรปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด แต่ก็ควรให้ความเป็นกันเองกับประชาชนในพื้นที่ เช่น ทักทายเมื่อพบเจอ หากมีปัญหาสามารถช่วยเหลือได้ทันที ควรจะสร้างความเป็นกันเองให้แก่ประชาชน ไม่แสดงกิริยาที่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการจราจรไม่ใช่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์ของตำรวจก็ต้องเข้าใจและเข้าถึงประชาชนด้วย

2) ในการควบคุมและจัดการจราจร คือ ต้องการให้มีการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรสถานีตำรวจนครบาลท่าข้าม ที่เกี่ยวกับการจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจอำนวยความสะดวกด้านการจราจร เช่น การให้บริการแก่นักเรียน ให้ความรู้เรื่องกฎจราจรกับนักเรียนในพื้นที่ตามโครงการ 5 นาทีหน้าเสาธง กวดขันวินัยจราจรบนท้องถนนเพื่อป้องกันอุบัติเหตุโดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม อำนวยความสะดวกด้านการเปรียบเทียบปรับคดีจราจร เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจราจร

3) ควรมีการปรับปรุงระบบการวางแผนการจัดการจราจรให้สอดคล้องประสานสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ของสถานีตำรวจ เช่น การอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมในชุมชน สอดคล้องกับกิจกรรมในพื้นที่ ในด้านบริการ เพื่อป้องกันเหตุการณ์บนท้องถนนได้ รวมถึงมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง หมั่นสอดส่องดูแลประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามาดำเนินการเกี่ยวกับสาธารณูปโภคและการก่อสร้างต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรนำเสนอประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ในมิติอื่น ๆ เพื่อให้งานวิจัยมีความหลากหลายและผลออกมาครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษาถึงภาพลักษณ์ ในองค์กรของสถานีตำรวจท่าข้ามเท่านั้น เพื่อให้ได้ประเด็นที่เป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาและสำรวจอย่างเจาะลึกเฉพาะปัจจัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลที่ละเอียดมากขึ้น

References

- Amy E. Nivette. (2017). *Determinants of satisfaction with police in a developing country: a randomised vignette study*. (Online) Review from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10439463.2017.1380643>.
- Kasemmongkol, P. (2017). *Public satisfaction with the services of the traffic police*. (Master's Thesis). Krirk University. Bangkok.
- Khruakham, S. (2015). *Crime, Criminology and Criminal Justice Work*. (3rd ed.). Bangkok: Phetkasem Printing.
- Khumsap, S. (2020). *Traffic Law Enforcement in Bangkok*. (10th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Leaunsukhan, W. (2019). *Morale in the performance of the Border Patrol Police and Police Border Patrol Police Division 13*. (Master's Thesis). Kasetsart University. Bangkok.
- Metropolitan Police Division. (2021). *Statistics of people in each area of responsibility*. Bangkok: Metropolitan Police Division 9.
- Rakdham, A. (2017). *Organizational Management Behavior*. (1st ed.). Bangkok: Thammasat University.
- Ratchathorn, P. (2018). *Study the law enforcement structure of Traffic police to prevent and solve problems Traffic accidents*. (5th ed.). Bangkok: Thai Health Promotion Foundation National Health Foundation (NHSO).
- Serirat, S. (2018). *Strategic Management*. (7th ed.). Bangkok: Development Studies.
- Sirimool, W. (2015). *People's satisfaction with the service provided by the police officers at Cha-am Beach Public Service Unit Cha-am District Phetchaburi Province*. (1st ed.). Bangkok: Theerapom Literature.
- Wonganuttaroj, P. (2020). *Psychology of Personnel Management*. (1st ed.). Bangkok: Bangkok Auxiliary Media Center.

แรงจูงใจการศึกษาหลักสูตรโปรแกรมภาษาอังกฤษ: พัฒนาการศึกษาของ
โรงเรียนวัฒนานุศาสน์

ACADEMIC MOTIVATION IN THE INTENSIVE ENGLISH PROGRAM (IEP): THE
EDUCATIONAL DEVELOPMENT IN WATANANUSAS SCHOOL

¹โสภณ ลือดั่ง, และ ²ชยาภรณ์ จตุรพรประสิทธิ์

¹Sopon Luedang, and ²Chayaporn Chaturapornpracit

¹โรงเรียนวัฒนานุศาสน์

²คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Wattananusas School, Thailand

²Faculty of Political Science and Law Burapha University, Thailand

²Corresponding Author's Email: chayapon@go.buu.ac.th

Received: 2023-08-09

Revised: 2023-08-14

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการศึกษาหลักสูตรภาษาอังกฤษ: พัฒนาการศึกษาของโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ และเพื่อหาข้อเสนอแนะในการในการเลือกเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ เป็นวิจัยผสมผสาน โดยวิธีเชิงปริมาณศึกษากลุ่มนักเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ จังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t – Test F – Test (ANOVA) และเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์นักเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษแบบเข้มข้น จำนวน 5 คน ครูโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ จำนวน 3 คน และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน ผลการวิจัย พบว่า ประเด็นที่หนึ่ง แรงจูงใจด้านสถานศึกษา พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D.= .99) ประเด็นที่สอง แรงจูงใจด้านสังคม พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D.= .86) ประเด็นที่สาม แรงจูงใจด้านครอบครัว พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D.= .79) ประเด็นสุดท้าย แรงจูงใจด้านปัจจัยภายในของนักเรียน พบว่า แรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร IEP โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D.= 1.0) ทั้งนี้ งานวิจัยให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การนำไปปฏิบัติ และการวิจัยในอนาคต

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; หลักสูตรโปรแกรมภาษาอังกฤษ; โรงเรียนวัฒนานุศาสน์

Abstract

The purpose of this study was to investigate; 1) the motivations of selecting of Intensive English Program – IEP and 2) To compare students backgrounds of selecting Intensive English Program – IEP. The research design was mixed methods. The quantitative research approach conducted by self-administrated questionnaire, involving 400 participants from the Wattananusas School who study English Program – IEP. Data analysis included descriptive statistics, t-Test, F-Test (One-way ANOVA). The content analysis was employed to analyze qualitative data according to the research objectives. The research findings indicated that, firstly, the overall of school motivation was at a high level $\bar{x} = 4.01$, S.D.= .99. Secondly, the overall of social motivation was at a high level $\bar{x} = 4.25$, S.D.= .86. Thirdly, the overall of family motivation was at a high level $\bar{x} = 4.39$, S.D.= .79. Lastly, the overall of self-motivation was at a high level $\bar{x} = 3.91$, S.D.= 1.0. The research provided recommendations for policy, practice and further research.

Keywords: Motivation; Intensive English Program – IEP; Watananusas School

บทนำ

คนทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักในการสื่อสารถึงจำนวน 2,000 ล้านคน หรือ 1 ใน 3 ของประชากรของโลก ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมให้ประชากรไทยได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่จะสื่อสารได้ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ ซึ่งช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษที่สำคัญ ได้แก่ 1) การประกาศนโยบายให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ 1 โดยกำหนดให้มีการสอนตั้งแต่ประถมศึกษาเป็นต้นไป โดยมีการอบรมครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การส่งเสริมการผลิตสื่อเสริม การคัดกรองหนังสือเรียน แต่ไม่มีการพัฒนาที่ต่อเนื่อง 2) การส่งเสริมให้มีการเปิดโรงเรียนนานาชาติมากขึ้น และอนุญาตให้นักเรียนไทยเข้าเรียนได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียน ต่อมาได้ส่งเสริมโรงเรียน English Program (โรงเรียน EP) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน (Akkachot, 2019)

โรงเรียนวัฒนาอนุศาสตร์ ตั้งอยู่ที่ อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 โดยจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก เพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในมิติต่างๆ อย่างสมดุล เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ให้ความสำคัญด้านภาษา พัฒนาทักษะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต จัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ความต้องการของสังคม

ในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งในขณะนี้อยู่ในระหว่างการก่อสร้างอาคารเรียนระดับปฐมวัยใหม่ เพื่อรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ให้มีความสวยงามและเกิดประโยชน์สูงสุดภายในโรงเรียน (Wattananusas School, 2020)

ในปี พ.ศ. 2556 โรงเรียนวัฒนานุศาสน์ได้เริ่มมีการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียน Mini English Program 1 ห้อง เพิ่มห้องภาษาอังกฤษ มีการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ พลศึกษา เป็นภาษาอังกฤษ ปรับปรุงห้องสารสนเทศ และปรับปรุงห้องวิทยาศาสตร์ และในปัจจุบันได้มีการพัฒนาหลักสูตรเป็น 1) หลักสูตร Science Mathematic Program – SMP 2) หลักสูตร Intensive English Program – IEP และ 3) หลักสูตร Science Technology Program – STP เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้เลือกเรียนในส่วนที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความต้องการของนักเรียนโดยตรง โดยทางโรงเรียนได้เน้นความสำคัญของความแตกต่างของการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน โดยหลักสูตรแต่ละหลักสูตรมีความแตกต่างกัน การจัดการศึกษาในโรงเรียนวัฒนานุศาสน์มีหลักสูตรที่หลากหลายดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่หลักสูตรที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการสมัครเรียนจากผู้ปกครองและนักเรียนในทุกปี ได้แก่ หลักสูตร Intensive English Program – IEP ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ผู้ปกครองต้องจ่ายค่าใช้จ่ายต่อเทอมเพิ่มขึ้น 2,000 บาท ทางผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาถึงแรงจูงใจในการเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP

โดยมีคำถามวิจัย คือ มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ นักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีแรงจูงใจต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์
2. เพื่อเปรียบเทียบภูมิลำเนาในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (mixed method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ด้วยวิธีการเชิงปริมาณก่อน จากนั้นจึงนำข้อค้นพบเชิงปริมาณไปเสนอและสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีแรงจูง ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม ศึกษาในพื้นที่ โรงเรียนวัฒนานุศาสน์ อ.พนัสนิคม จ.ชลบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเชิงคุณภาพ

การวิจัยในเชิงคุณภาพ ได้แก่ นักเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP จำนวน 5 คน ครูโรงเรียนวัฒนาวิทย์ จำนวน 3 คน และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน รวม 9 คน

การวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรเชิงปริมาณศึกษาจากนักเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ขนาดตัวอย่างใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามวิธีของ Yamane โดยกำหนดการยอมรับค่าความคลาดเคลื่อน 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในเชิงคุณภาพ ได้แก่ แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นคำถามหลัก และคำถามรอง ให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เน้นสรุปประเด็นที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักเรียนในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร เป็นแนวคิดหลัก โดยมีค่า IOC 0.67 – 1.00 จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนโรงเรียนดาราสุมทรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้วยสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาร์ท (α – Cronbach) ความเชื่อมั่นของมาตรวัด อยู่ในเกณฑ์ดีมาก คือมีค่า 0.967

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูลทำการแจกแบบสอบถามผ่านครูประจำชั้น โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสอบถามออนไลน์ ผ่านระบบ google form โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะนักเรียนในหลักสูตร Intensive English Program – IEP

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. ความถี่และค่าร้อยละ ใช้บรรยายลักษณะข้อมูลทั่วไป
2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้บรรยายทัศนคติ การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์การพิจารณาผลการวัดค่าเฉลี่ยจากมาตรประมาณค่า (Rating scale) โดยเลือกใช้การแปลความหมายแบบ Mid-point Average
3. การเปรียบเทียบแรงจูงใจ โดยการทดสอบค่าที (t-independent) และ การวิเคราะห์การแปรปรวน (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนาวิทย์ ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.0 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.0

1.2 จำแนกตามวิชาที่ชอบ พบว่า วิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา คือวิชาศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 18.1 และวิชาอื่นๆ น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.9

1.3 จำแนกตามพื้นฐาน/ความชอบภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเข้าเรียนพบว่า มีพื้นฐาน ปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.0 รองลงมาคือมีพื้นฐานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.3 และน้อยที่สุดคือ มีพื้นฐานน้อย คิดเป็นร้อยละ 9.8

1.4 จำแนกตามความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่าความสัมพันธ์กับเพื่อนดีมากมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 68.4 รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.8 และน้อยที่สุดคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนน้อย คิดเป็นร้อยละ 1.9

1.5 จำแนกตามความสัมพันธ์กับครูพบว่าความสัมพันธ์กับครูดีมากมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.1 รองลงมาคือความสัมพันธ์กับครูปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.1 และน้อยที่สุดคือความสัมพันธ์กับครูน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.8

1.6 จำแนกตามการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรพบว่า การจัดการเรียนการสอนของ หลักสูตรปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาคือการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรดีมาก คิด เป็นร้อยละ 44.2 และน้อยที่สุดคือการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.7

2) แรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียน โรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ รายด้านและรวมด้าน

2.1 ด้านสถานศึกษา พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D.= .89) และเมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย พบว่านักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์มีแรงจูงใจความ เป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= .94) รองลงมาคืออาจารย์ ผู้สอน (น่าเชื่อถือ, บุคลิกภาพ) ($\bar{x} = 4.09$, S.D.= .90) และวิธีการสอนของอาจารย์ผู้สอนกับตำราที่ใช้ ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.00$, S.D.= .86 กับ .90) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.2 ด้านสังคม พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D.= .99) และเมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย พบว่านักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์มีแรงจูงใจภาษาอังกฤษกำลัง เป็นกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.25$, S.D.= .86) รองลงมาคือภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x} = 4.06$, S.D.= 1.01) และการมีเพื่อนชาวต่างชาติ ($\bar{x} = 3.81$, S.D.= 1.13) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.3 ด้านครอบครัว พบว่านักเรียนมีแรงจูงใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, S.D.= .79) และเมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย พบว่านักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์มีแรงจูงใจการสนับสนุน จากครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D.= .72) และความคาดหวังจากครอบครัว ($\bar{x} = 4.19$, S.D.= .86) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด

2.4 รวมด้าน พบว่า นักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ มีแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร IEP โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D.= 1.0) และเมื่อพิจารณารายข้อจากมากไปหาน้อย พบว่านักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์มีแรงจูงใจเพื่อจะได้มีอาชีพที่ดีในอนาคต มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.37$, S.D.= .81) รองลงมาคือเป็นการพัฒนาตนเอง ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= .90) และมีความสนใจในดารานักกร้องต่างประเทศ ($\bar{x} = 3.46$, S.D.= 1.14) มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบภูมิหลังในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ รายด้านและรวมด้าน

1) นักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ ที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจด้านสถานศึกษา ด้านสังคม ด้านครอบครัวและด้านปัจจัยภายนอกไม่แตกต่างกัน

2) นักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ ที่มีวิชาที่ชอบต่างกัน รายด้านและรวมด้านไม่แตกต่างกัน จึงได้เปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการแบบ LSD พบว่ามีความแตกต่างกัน จำนวน 5 คู่

- แรงจูงใจของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ด้านรายวิชาที่ชอบมีความแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ คือ ภาษาอังกฤษกับศิลปะ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ชอบรายวิชาภาษาอังกฤษมีแรงจูงใจในการเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP มากกว่านักเรียนที่ชอบวิชาศิลปะ

- แรงจูงใจด้านสังคมของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ ด้านรายวิชาที่ชอบมีความแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ คือ วิชาภาษาอังกฤษกับวิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษกับวิชาศิลปะและวิชาภาษาอังกฤษกับวิชาพลศึกษา โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ชอบรายวิชาภาษาอังกฤษมีแรงจูงใจในการเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP มากกว่านักเรียนที่ชอบวิชาศิลปะ พลศึกษาและภาษาไทย

- แรงจูงใจด้านปัจจัยภายนอกของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ด้านรายวิชาที่ชอบมีความแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ คือ วิชาภาษาอังกฤษกับศิลปะ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย นักเรียนที่ชอบรายวิชาภาษาอังกฤษมีแรงจูงใจในการเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP มากกว่านักเรียนที่ชอบวิชาศิลปะ

3) นักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ ที่มีพื้นฐาน/ความชอบภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนเข้าเรียนต่างกัน มีแรงจูงใจด้านสถานศึกษา ด้านสังคม และรวมด้านไม่แตกต่างกัน แต่แรงจูงใจด้านปัจจัยภายนอกแตกต่างกัน ตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีการแบบ LSD พบว่ามีความแตกต่างกันจำนวน 3 คู่

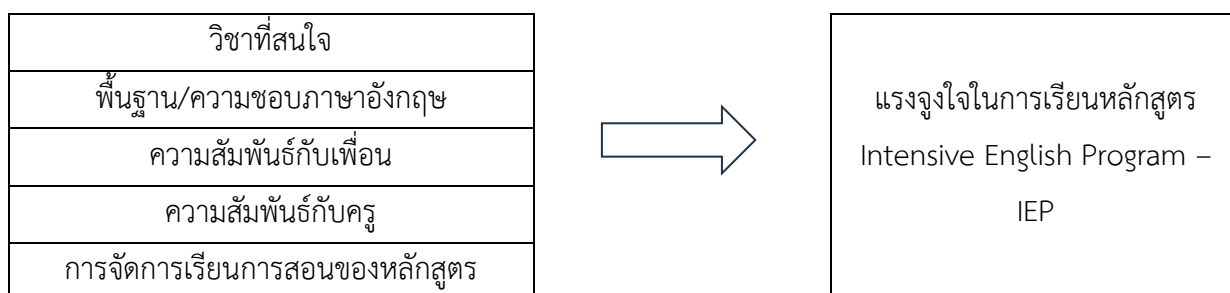
- แรงจูงใจของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสตร์ด้านพื้นฐาน/ความชอบภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ คือ มากที่สุดและปานกลาง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย นักเรียนที่มีพื้นฐาน/ความชอบภาษาอังกฤษมากที่สุดมีแรงจูงใจในการเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP มากกว่านักเรียนที่มีพื้นฐาน/ความชอบภาษาอังกฤษปานกลาง

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้ในงานวิจัยฉบับนี้ สามารถแบ่งเป็น 2 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ผลการศึกษานำมาสู่การกำหนดแนวทางในการปรับปรุงความก้าวหน้าของการศึกษาหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของโรงเรียนวัฒนาวุฒานุศาสตร์ และสถานศึกษาที่มีหลักสูตร Intensive English Program – IEP อื่นๆ กล่าวคือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในหลักสูตร Intensive English Program – IEP มากขึ้น จะต้องเสริมสร้างแรงจูงใจในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมความชอบภาษาอังกฤษของนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และความเป็นกันเองระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน นอกเหนือจากความรู้ในหลักสูตร การสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยการให้อาจารย์ชาวต่างชาติเจ้าของภาษาเข้ามาในระดับชั้นเตรียมอนุบาลให้สอดคล้องกับกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้เข้าใจถึงข้อดีของการเรียนภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพที่ดีในอนาคต

ประการที่สอง แรงจูงใจที่สะท้อนผ่านภูมิหลังในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนาวุฒานุศาสตร์ ดังนี้

ภาพที่ 1 ภูมิหลังในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP
ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนาวุฒานุศาสตร์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนาวุฒานุศาสตร์ มีประเด็นที่จะอภิปรายผลดังนี้

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า แรงจูงใจด้านสถานศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวัฒนาวุฒานุศาสตร์ในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program – IEP ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Yodmongkol (2009) ที่ได้วิเคราะห์เชิงตรรกศาสตร์วิทยาต่อแรงจูงใจ พบว่าผู้สอนที่มีประสบการณ์มักเป็นผู้สอนที่ทรงคุณวุฒิตรงสาขาวิชาสอน และตำแหน่งวิชาการก็สอดคล้องกับเรื่องประสบการณ์คุณวุฒิทางการศึกษาและอายุ และสอดคล้องกับ Akkachot (2019) เรื่อง รูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP) พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษา เช่น แผนกลยุทธ์ กระบวนการบริหาร จัดการ สมรรถนะผู้บริหาร คุณภาพด้านบุคลากร

การบริหารงบประมาณ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คุณภาพนักเรียน และ การติดตาม ประเมินผล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนของ Moos (1934) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และ การสนับสนุน ส่งเสริมทางอารมณ์ เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ส่วน Moos, and Bemice (1978) แรงจูงใจเกิดในการเรียนเกิดจากการสร้างบรรยากาศทางกายภาพ หรือสิ่งแวดล้อมที่ดีของห้องเรียน มีผลต่อการเรียนการสอนและเจตคติของนักเรียน ลักษณะของห้องเรียนที่มีบรรยากาศทางกายภาพ ที่เหมาะสมได้

แรงจูงใจในการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวัฒนาอนุศาสตร์ ในด้านปัจจัยภายนอกมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร IEP โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Badklang et al. (2010) พบว่าเกิดจากแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ 189 คน มีความสนใจในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง จากความคิดเห็นของนักศึกษาเชื่อว่า แรงจูงใจภายนอกก็มีบทบาทสำคัญที่มีส่วนให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น กล่าวคือ “อาจารย์ผู้สอน” เป็นแรงจูงใจสำคัญที่สุดที่จะกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของ Wicharaphot (2006) ความสัมพันธ์ทางอารมณ์ เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความผูกพันระหว่างครอบครัว ครูกับลูกศิษย์ หรือเพื่อนกับเพื่อน ซึ่งความสัมพันธ์นั้นส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Thephasadin Na Ayutthaya (1987) ที่นำเสนอแนวคิดเรื่องอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อนักศึกษาในการเรียนการสอน เพราะกลุ่มเพื่อนอาจมีการยุยงให้มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กำลังใจในการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษา

นักเรียนโรงเรียนวัฒนาอนุศาสตร์ ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างกัน ด้านสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านปัจจัยภายนอก และรวมด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับ Phromlai (2009) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับแรงจูงใจในการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดประเภทของแรงจูงใจของ Kreesaeng (1983) แรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ในภายหลังคือแรงจูงใจทางด้านสังคม ที่ทำให้เกิดแรงขับในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้นการเลือกเรียนจึงมีผลจากแรงจูงใจด้านสังคมเช่นกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Dolland, and Miller (1950) นักจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ถึงแรงขับภายนอกได้แก่แรงจูงใจทางจิตวิทยาที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น คำชม รางวัลที่ได้รับจากครอบครัว คนรอบข้าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phupongpattana (2004) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต ในกรุงเทพมหานครในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต คือ สัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครอบครัว สังคมรอบข้าง และปัจจัยภายนอก เช่นความสัมพันธ์กับเพื่อนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเลือกศึกษาของนักเรียน

นักเรียนโรงเรียนวัฒนาอนุศาสตร์ ที่มีการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ต่างกันมีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Akkachot (2019) เรื่อง รูปแบบการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP) พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษา เช่น แผนกลยุทธ์ กระบวนการบริหาร จัดการ สมรรถนะผู้บริหาร คุณภาพด้านบุคลากร การบริหารงบประมาณ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คุณภาพนักเรียน และ การติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Ansongkram (2002) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลปรากฏว่า

นักเรียนมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน คือ ความต้องการพัฒนาตนเอง เนื้อหาและหลักสูตรการเรียนการสอน บรรยากาศในการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอนและการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของ Kaplen (1959) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนว่าบรรยากาศในห้องเรียนของเด็กมัธยมเพราะฉะนั้นบรรยากาศที่ได้กลุ่มนี้ต้องการคือ ต้องการให้ครูสนใจปฏิภานของเด็กพูดคุยเป็นกันเองกับนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน หรือให้ครูยกย่องเมื่อเด็กทำงานดีและผู้สอนควรให้อิสระแก่เด็กในการที่จะเสนอแนะบางอย่าง หรือเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกบ้าง และสอดคล้องกับ Bernard (1970) ได้กล่าวว่า งานด้านการเรียนการสอนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในโรงเรียน ดังนั้นต้องคำนึงถึงบรรยากาศของชั้นเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็กมาก เช่น นักเรียนระดับใดก็ต้องจัดบรรยากาศของกิจกรรมให้เหมาะสมกับชั้นนั้น ๆ เพราะงานแต่ละอย่างย่อมมีความแตกต่างกัน และมีความหมายแตกต่างกันสำหรับนักเรียนแต่ละคน

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนโรงเรียนวัฒนาอนุศาสน์ที่มีเพศแตกต่างกันมีแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Promchan (1997) ที่อธิบายว่า เหตุจูงใจในการศึกษาของบุคคลในแต่ละระดับจะแตกต่างกันออกไปตามวัย ฐานะและโอกาส ในวัยเด็กส่วนใหญ่จะเรียนเพราะพ่อแม่ให้เรียนหรือเรียนตามเพื่อน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศไม่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเลือกศึกษาวิชาต่าง ๆ ของเด็กวัยรุ่นขึ้นอยู่กับค่านิยมของพ่อแม่ พี่น้องและเพื่อน เป็นสำคัญ แต่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Kreesaeng (1983) ที่กล่าวถึงแรงจูงใจที่เกิดจากแรงขับทางด้านร่างกาย เพศ และความต้องการทางเพศ และไม่สอดคล้องกับ Deeklang, Ployluamsang, and Kreethong (2007) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการมาเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนธนากรสงเคราะห์ จังหวัดหนองคาย ทางบวก คือ เพศ ระดับชั้น ความศรัทธาต่อโรงเรียนลักษณะทางกายภาพทางการเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและเพื่อน

ในส่วนของความชอบในรายวิชาที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจไม่ต่างกันนั้น หากเปรียบเทียบรายคู่จะแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่มีความชอบในรายวิชาภาษาอังกฤษจะมีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program-IEP มากกว่านักเรียนที่ชอบเรียนในรายวิชาศิลปะ และภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Moos (1934) ด้านการพัฒนาการส่วนบุคคล คือการที่นักเรียนมีอิสระในการคิดและการกระทำตามใจตนเองโดยไม่มีผู้อื่นมาบังคับ เช่น การได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองชอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Badklang et al. (2010) ที่พบว่าเกิดจากแรงจูงใจภายในมากกว่าแรงจูงใจภายนอก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ Khaocharoen (2005) ที่พบว่า ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการเรียนด้านความคาดหวังใน

ความสามารถของตนเองความเชื่อในความสามารถของตนเองในการเรียน เป็นผลที่จะสร้างแรงจูงใจในของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

นักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านสถานศึกษา ด้านสังคม ด้านครอบครัว ด้านปัจจัยภายนอก และความสัมพันธ์กับครู ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Thirasilawet (2005) ได้ศึกษาจิตลักษณะและปัจจัยทางสังคมที่สัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรับผิดชอบต่อการเรียน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความคาดหวังของผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง ความสัมพันธ์ทางสังคม ของ Wicharaphot (2006) ในการศึกษาจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ทางสังคม โดยมีความสัมพันธ์กับเพื่อน อาจารย์ และครอบครัว ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักศึกษาในสังคมของสถานศึกษา และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Phanmanee (1999) ที่กล่าวถึง แรงจูงใจภายนอก และ แรงจูงใจทางด้านสังคม คือ ความต้องการด้านจิตใจ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจเป็นการเสริมแรงจูงใจทางด้านร่างกายให้สมบูรณ์ขึ้น เช่น ความต้องการเพื่อน ความต้องการยอมรับจากเพื่อนหรือบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

ความคิดของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ที่มีต่อการจัดการหลักสูตรต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการเลือกเรียนที่ต่างกัน สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการชั้นเรียนของ Woolfok (1993) ที่กล่าวถึง การสร้างความเชื่อมั่น และการคาดหวังเชิงบวกในการเรียนแก่เด็ก เช่น กำหนดจุดมุ่งหมายของบทเรียนให้แจ่มชัด การให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน การช่วยให้เด็กเกิดความมุ่งมั่นและใส่ใจสิ่งที่เรียน และ ทฤษฎีของ Good (1973) ที่กล่าวถึงบรรยากาศของการชั้นเรียน ที่ให้ความสำคัญใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาการส่วนบุคคล และด้านการดำเนินงาน และสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน โดยการเสริมสร้างการเรียนการสอนกับบรรยากาศทางด้านกายภาพ และบรรยากาศทางด้านจิตใจกับบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา และสอดคล้องกับ Chaiyawoharn (2006) ที่พบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา(ใช้หลักสูตร) ด้านการสรุปผลดำเนินการใช้หลักสูตร สถานศึกษา ด้านการนิเทศกำกับ ติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและด้านการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สรุป

ผลการวิจัยสรุปเป็น 3 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program-IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ และ การเปรียบเทียบความแรงจูงใจในการเลือกเรียนหลักสูตร Intensive English Program-IEP ของนักเรียนโรงเรียนวัฒนานุศาสน์ รายด้านและรวมด้าน ซึ่งผลทั้ง 3 ด้านของงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้เกิดข้อค้นพบว่า การสร้างแรงจูงใจและการบริหารหลักสูตรการศึกษานั้นจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับ ภูมิหลังของนักเรียน ความชอบความสนใจส่วนตัวของนักเรียนซึ่งเป็นปัจจัยแรงจูงใจภายใน และ ความสัมพันธ์ของ

ครอบครัว ความต้องการหรือความกดดันของสังคมปัจจุบัน กลุ่มเพื่อน ครู การจัดการหลักสูตร ล้วนส่งผลต่อแรงจูงใจของการเลือกเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผลของการวิจัยชิ้นนี้จึงนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนต้นแบบใหม่ของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 และ 2 พบว่า แรงจูงใจในการเรียนเกิดจาก สถานศึกษา สังคม และครอบครัว ดังนั้นโรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรดำเนินการ ดังนี้

ด้านสถานศึกษา – จัดสถานศึกษาให้เป็นรูปแบบสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ ส่งเสริมให้มีการนำนักเรียนให้เรียนรู้จากนอกห้องเรียนโดยการใช้ภาษาอังกฤษ และส่งเสริมให้มีการอบรมบุคลากรด้านการศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ หรือมีการจ้างอาจารย์ต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษามากขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่ักเรียนมากขึ้น และ โรงเรียนควรส่งเสริมค่านิยมการสนทนาภาษาอังกฤษ และชี้ชวนให้เห็นถึงประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมของการเรียนภาษาอังกฤษ เช่น การหางานในอนาคตของนักเรียน

ด้านสังคม – สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู ครอบครัว และเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โดยครูต้องได้รับการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถและเทคนิคในการสอนใหม่ๆอยู่เสมอ ครอบครัวให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษ สนับสนุนให้สื่อสารกับเพื่อนในโรงเรียนใช้เป็นภาษาอังกฤษ

ด้านครอบครัว – โรงเรียนอาจจะเปิดการอบรมหรือหลักสูตรระยะสั้นให้แก่ผู้ปกครองในการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนอื่นในเครือคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีเปรียบเทียบกับสังฆมณฑลอื่นๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในอนาคต

2.2 การสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาที่สามให้ประสบความสำเร็จภายใต้อัตลักษณ์ของโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑล

References

Akkachot, N. 2019. Project management model for teaching and learning according to the curriculum of the Ministry of Education in English (English Program: EP) of secondary schools under the Office of the Basic Education Commission. *Mahachula Academic Journal*, 6(2), 12-30.

- Ansongkram, T. (2002). *Factors related to learning motivation of Mathayomsuksa 3 Students The school expands educational opportunities Kalasin Province* (Master's Thesis). Mahasarakham . Mahasarakham University.
- Badklang, S. et al. (2010). *Exploring internal and external motivations in learning English of Students in Yala Rajabhat University* (Research Report). Yala Rajabhat University.
- Bernard (1970). *Mental Health in the Classroom*. New York : McGraw – Hill.
- Chaiyawoharn, O. (2006). *Management conditions according to the educational institute curriculum of basic education institutes*. Retrieved November 30, 2022, from https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/LPRU.the.2006.6
- Deeklang, P., Phannarat, P., & Kreethong, V. (2007). Factors Affecting Motivation to Come to Study of Students in the First Level of Thanakornsongkro School Nong Khai Province. *Journal Faculty of Education Srinakharinwirot University*, 8(3), 471.
- Dollard, J., & Miller, N. E. (1950). *Personality and psychotherapy; an analysis in terms of learning, thinking, and culture*. McGraw-Hill.
- Good, C. (1973). *Dictionary of Education*. Edited by Carter V. Good. New York: McGraw – Hill book Company, Inc.
- Kaplan, E.L. & Meier, P. (1959). *Nonparametric Estimation from Incomplete Observations*. *Journal of the American Statistical Association*. Retrieved November 30, 2022, from <https://doi.org/10.1080/01621459.1958.10501452>
- Khaocharoen, S. (2005). *A Study of Learning Motivation of Green Students in Grade 4*. (Master's Thesis). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Kreesaeng, A. (1983). *Educational Psychology*. (3rd ed). Phitsanulok : Srinakharinwirot University Textbook Project.
- Moos, Rudolf H. & Bemice, S. Moors. (1978). Classroom Social Climate and Student Essences and Grades. *Journal of Educational Psychology*, 70(4), 863–869.
- Moos, Rudolf H. (1934). *The human context: environmental determinants of behavior*. (2nd ed.). China: internetarchivebooks.
- Phanmanee, A. (1999). *Instructional Psychology*. Bangkok: Ton Aor.
- Phupongpattana, S. (2004). *The motivation for learning of junior high school students in a demonstration school*. (Master's Thesis). Bangkok. Chulalongkorn University.
- Promchan, S. (1997). *Variables related to learning motivation of lower secondary school students In the school expanding educational opportunities in Nakhon Si Thammarat Province*. (Master's Thesis). Bangkok. Srinakharinwirot University.

- Phromlai, T. (2009). *Factors Affecting Motivation in Studying Science of Secondary School Students 3rd year under Sisaket Educational Service Area Office 4*. (Master's Thesis). Ubon Ratchathani. Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- Thephasadin Na Ayutthaya, W. (1987). *Student personnel work*. Bangkok: Faculty of Education Chulalongkorn University.
- Thirasilawet, A. (2005). *Mental characteristics and social factors related to learning responsibilities of Mathayomsuksa 3 students under Mahasarakham Educational Service Area Office 1*. (Master's Thesis). Mahasarakham. Mahasarakham University.
- Wattananus School. (2020). *History of Wattananus School*. Retrieved November 3, 2022, from <https://www.wns.ac.th/>.
- Wicharaphot, S. (2006). *A classification analysis of factors influencing students' academic performance. Mahasarakham University with high and low grades*. (Master's Thesis). Mahasarakham. Mahasarakham University.
- Woolfolk, A.E. (1993). *Educational psychology*. Boston: Allyn and Bacon. Cited: Kurt, S. "Constructivist Learning Theory," in *Educational Technology*. Retrieved November 21, 2022, from <https://educationaltechnology.net/constructivist-learning-theory/>.
- Yodmongkol, K. (2009). *English skills development model for English language teachers at basic education level Case study: Bannamphu School, Mueang Loei District, Loei Province*. (Master's Thesis). Loei Rajabhat University: Loei.

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

OPINIONS OF THE PEOPLE TOWARDS COASTAL RESOURCES MANAGEMENT
IN BANDON BAY, SURAT THANI PROVINCE

¹ยุภาพรรณ หิตอักษร, ²สุปราณี ธรรมพิทักษ์, และ ³อนูรัตน์ อนันตนาร

¹Yupapan Heat-aksorn, ²Supraneet Thammapithak, and ³Anurat Anantanatorn

¹คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Thailand

Received: 2023-08-11

¹Corresponding Author E-mail: supraneet@buu.ac.th

Revised: 2023-08-22

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 348 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว กรณีพบความแตกต่างใช้วิธีทดสอบรายคู่เวียวิธีของเชฟเฟ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.94$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความรู้ และด้านการใช้กฎหมาย ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาเป็นด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู ($\bar{X} = 3.94$) และสุดท้ายคือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร ($\bar{X} = 3.93$) ผลการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัด สุราษฎร์ธานีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากร ชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรชายฝั่ง; อ่าวบ้านดอน; ความคิดเห็น

Abstract

The goals of this study were to: 1) investigate public perceptions of Bandon Bay's coastal resource management; and 2) compare public perceptions of Bandon Bay's coastal resource management as categorized by gender, age, education level, occupation, and monthly income. 348 residents of the Tha Chang District, Surat Thani Province, and its three sub-districts served as the research's sample population. A survey that the researcher devised asking people in Ban Don Bay, Surat Thani Province, their opinions on managing coastal resources served as the instrument for gathering data. A confidence value of 0.92 was assigned to the survey. In order to analyze the data, the following statistics were used: frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. Chaffe's technique applied the individual pair test when differences were discovered, with a statistical significance level of 0.01.

According to the study's findings, the public's perceptions of Ban Don Bay's coastal resource management in Surat Thani Province were generally favorable ($\bar{X} = 3.94$), graded in descending order of knowledge and knowledge of law enforcement. The general consensus is positive ($\bar{X} = 3.95$). The promotion and support of resource conservation initiatives comes last ($\bar{X} = 3.93$), then monitoring and restoration ($\bar{X} = 3.94$). According to comparisons of public opinion on the management of coastal resources in Ban Don Bay, Surat Thani Province based on individual characteristics, people's opinions on the management of coastal resources in Ban Don Bay, Surat Thani Province did not differ based on sex, age, level of education, occupation, or monthly income.

Keywords: Coastal Resources Management; Bandon Bay; Opinions

บทนำ

ประเทศไทยมีอาณาเขตทางทะเล (Maritime zone) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เท่ากับ 323,488.32 ตารางกิโลเมตร ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 60 ของอาณาเขตทางบกที่มีเนื้อที่อยู่ประมาณ 513,115 ตารางกิโลเมตร โดยมีความยาวชายฝั่งทะเลทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน รวมถึงช่องแคบมะละกาตอนเหนือ รวมความยาวชายฝั่งทะเลในประเทศไทยทั้งสิ้น 3,148.23 กิโลเมตร ครอบคลุม 23 จังหวัด คนไทยสามารถใช้ประโยชน์จากทะเลไม่เฉพาะแต่ในเขตทางทะเลของประเทศเราเองเท่านั้น หากยังสามารถใช้ทะเลไปถึงนอกเขตทางทะเลของประเทศด้วย (Khongyang, Tongkachok and Pronying, 2023)

อ่าวบ้านดอน พื้นที่ชายฝั่งทะเลทางอ่าวไทย มีลักษณะเป็นเว้าอ่าวโค้งรูปพระจันทร์หงาย ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่แหลมชุย อำเภอไชยา ลงมาเขตอำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จนถึงแหลมกุลาในอำเภอดอนสัก ความยาวของแนวชายฝั่ง ประมาณ 120 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 434,575 ไร่ รองรับน้ำจากลำคลองน้อยใหญ่จำนวนมาก เกิดความอุดมสมบูรณ์จากการสะสมของตะกอนปากแม่น้ำ กลายเป็นแหล่งอาหารสำคัญของสัตว์น้ำ สร้างความหลากหลายของระบบนิเวศ เป็นพื้นที่ที่ชาวประมงใช้ดำรงชีพมายาวนาน ทะเลจึงเชื่อมโยงคนกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นฐานเศรษฐกิจชุมชน พื้นที่วัฒนธรรม ภูมิปัญญา มักเรียกกันว่า “ทะเลพ่อเฒ่า” ทะเลจึงเป็นพื้นที่มรดกแห่งการดำรงชีพตามธรรมชาติของชุมชนที่ส่งต่อลูกหลานสืบสานกันมา ชาวประมงจึงมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีน้ำใจ ผูกพันอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติ ผืนน้ำ และท้องฟ้า มีภูมิปัญญาในการทำประมง ดำรงชีวิตอยู่กับทะเล จับสัตว์น้ำเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัวสืบสานต่อกันมา (Suanthong and Thinbangtieo, 2019)

Srimahawaro (2021) ได้จำแนกชาวประมงพื้นบ้านตามปัจจัยการผลิตได้ 3 กลุ่ม คือ ประมงพื้นบ้านที่มีทั้งเรือและเครื่องมือประมง ประมงพื้นบ้านที่ไม่มีเรือแต่มีเครื่องมือประมง และประมงพื้นบ้านที่ไม่มีทั้งเรือและเครื่องมือประมง จากเงื่อนไขความแตกต่าง จึงมีการเกื้อกูลกันในการทำประมง คนมีเรือจะช่วยให้คนที่ไม่มีเรืออาศัยออกทะเลไปทำประมงด้วย โดยอาจช่วยเหลือค่าน้ำมัน หรือช่วยแรงงานแทนค่าใช้จ่ายที่เรียกกันว่า “การต่อหู” โดยช่วยลงเครื่องมือและเก็บกู้เครื่องมือให้เจ้าของเรือ ขณะเดียวกันก็ได้ลงเครื่องมือของตัวเองด้วยโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่เป็นการเอื้อเฟื้อกัน ความเดือดร้อนของชาวประมงเกิดขึ้นเมื่อชาวประมงถูกกีดกันออกจากพื้นที่การทำประมง ไม่สามารถทำประมงได้ จากการบุกรุกยึดครอบครองพื้นที่ทะเลทำฟาร์มเพาะเลี้ยงหอยของปัจเจกบุคคล ทะเลสาธารณะกลายเป็นพื้นที่มีเจ้าของ (Ownership) ปิดกั้นสิทธิการทำประมงพื้นบ้าน การครอบครองทะเล จึงมี 2 ลักษณะ คือ การได้รับการอนุญาตของรัฐสำหรับเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง (ประเภทหอย) และการบุกรุกยึดครอบครองพื้นที่ทะเลสาธารณะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง โดยไม่ได้รับอนุญาต (Tonglamed ea al. 2013)

เนื่องจากในอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อาชีพของคนในอำเภอประกอบอาชีพการประมงเป็นส่วนมาก แต่ประสบกับปัญหามากมายทั้งในเรื่องพื้นที่อนุญาตให้ทำการประมงไม่เพียงพอ การแย่งชิงลูกหอย การบุกรุกเขตห้ามทำการเลี้ยงหอย จึงมีการสนธิกำลังเรือถอนคอกเลี้ยงหอยแครง และเครื่องมือทำประมงผิดกฎหมายในทะเลอำเภอท่าฉาง ห่างชายฝั่ง 1,000 เมตร ยาว 6 กิโลเมตร กว่า 4,000 ไร่ เป็นพื้นที่นำร่อง ก่อนเข้าดำเนินการในพื้นที่บุกรุกอื่นอีกต่อไป โดยกำลังทหารจากมณฑลทหารบกที่ 45 ฝ่ายปกครองประมงจังหวัด เจ้าหน้าที่หน่วยจัดการป่าชายเลน และผู้นำชุมชนกว่า 50 นาย เข้าวัดถอนคอกเลี้ยงหอยแครง และเครื่องมือทำการประมงผิดกฎหมาย อวนซ้อนปลึก ที่ใช้อวนตาถี่ที่วางดักกลางร่องน้ำบางปอ บางปิก หลังจากกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงหอยแครง และกลุ่มชาวประมงอวนซ้อนปลึกในพื้นที่อำเภอท่าฉาง ได้บุกรุกเข้าครอบครองพื้นที่ทางทะเล นำไม้ไผ่มาปักกันเป็นแนวจับจองพื้นที่เลี้ยงหอยแครง และใช้ทางใบจากมาปักเป็นรูปปึกนก แต่ใช้อวนหรือตาข่ายบังแดด หรือชะแล่มมาวางซ้อนบังคัปปลา กุ้ง และกุ้งเคย ให้เข้ามาติดตาข่ายขนาดเล็กมาที่บริเวณปลายของอวนซ้อนปลึก ซึ่งเป็นการทำลายสัตว์น้ำวัยอ่อนอย่างร้ายแรง

นอกจากการบุกรุกเข้าครอบครองพื้นที่ชายฝั่งของอำเภอท่าฉาง เป็นระยะทางยาวประมาณ 6 กิโลเมตร หรือกว่า 4,000 ไร่แล้ว ยังได้กีดขวางร่องน้ำการเดินเรือในร่องน้ำท่าเคย ร่องน้ำเขาถ่าน และร่องน้ำบางปอ บางปึก จนสร้างความเดือดร้อน การรื้อถอนเป็นไปค่อนข้างยากลำบากเนื่องจากน้ำทะเลลงเรือเกยตื้น และการรื้อไม้ไผ่ที่ปักในทะเลต้องใช้เรือเป็นตัวลากถอนไม่สามารถใช้แรงคนได้ เนื่องจากไม้ไผ่มีตัวเพียงจับเป็นจำนวนมาก และการปักค่อนข้างลึก ซึ่งการรื้อถอนไม่มีผู้บุกรุกออกมาต่อต้านแต่อย่างใดทางเจ้าหน้าที่จะเข้ารื้อถอนสิ่งกีดขวางร่องน้ำเขาถ่านให้ได้ความกว้าง 100 เมตร ให้เป็นไปตามแผนการจัดระเบียบพื้นที่ชายทะเล (ฟาร์มเลี้ยงหอย) ในพื้นที่ของอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตามคำสั่งหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 24/2558 โดยการจัดระเบียบพื้นที่ชายฝั่งทะเล (ฟาร์มหอย) ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้น กำหนดปฏิบัติการในทะเลเขต อำเภอพุนพิน ท่าฉาง ไชยา กาญจนดิษฐ์ ดอนสัก ท่าชนะ และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ซึ่งทางจังหวัดได้กำหนดให้อเภอท่าฉาง เป็นพื้นที่นำร่องหรือท่าฉางโมเดลในการจัดระเบียบทางทะเล ซึ่งผู้ที่ฝ่าฝืนทำประมงผิดกฎหมายทางเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ ข้อกฎหมายต่อไป

จากการดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นอย่างไรที่ประชาชนในพื้นที่ควรจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตั้งแต่กระบวนการดำเนินงาน ขั้นตอนการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง สิ่งอำนวยความสะดวก และผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประชาชนผู้ใช้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับทรัพยากรธรรมชาติ จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการกับทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง โดยทุกคนมีอิสระในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย แต่การควบคุมดูแลจากหน่วยงานภาครัฐมีข้อจำกัดในด้านอัตรากำลังและงบประมาณ จึงทำให้การดูแลควบคุมและจัดการไม่เกิดความสัมฤทธิ์ผลที่ดี จากเดิมที่นโยบายการแก้ปัญหาและการพัฒนาประเทศจึงต้องเกิดจากส่วนกลางเป็นผู้กำหนดแล้วให้ประชาชนเป็นผู้ปฏิบัติตาม บางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่น

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการพัฒนา ส่งเสริมการจัดการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภотаฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3 ตำบล ซึ่งมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 2,700 คน จากตำบลท่าฉาง จำนวน 527 คน ตำบลท่าเคย จำนวน 630 คน ตำบลเขาถ่าน จำนวน 1,543 คน (Civil Registration, Tha Chang District, Surat Thani Province, 2022)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภотаฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 348 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการเปิดตารางของ Taro Yamane ที่ขนาดประชากร 2,700 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน (Yamane, 1973)

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ตามตารางที่ 1

ตำบล	รวม	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบลท่าฉาง	527	68
ม.2 ท่าเคย	174	34
ม.4 ท่าพิกุล	353	34
ตำบลท่าเคย	630	81
ม.2 ท่าเคย	308	27
ม.6 คลองลำโน	154	27
ม.9 บางปอ	168	27
ตำบลเขาถ่าน	1,543	199
ม.1 ธารน้ำร้อน	746	66
ม.2 บางน้ำจืด	136	66
ม.3 ไไร่ปรุง	661	67
รวม	2,700	348

ตารางที่ 1 จำนวนประชาชนและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภотаฉาง

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน เป็นลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close-ended response question)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ความรู้ ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร ด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู และด้านการใช้กฎหมาย

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

- (1) รศ.ดร.พงษ์เสฐียร เหลืองอลกต อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
- (2) ดร.พรเทพ นามกร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
- (3) นายเสน่ห์ รัตนสำเนียง ตำแหน่ง ประมงไชยา

ทำการประเมินข้อคำถามในแบบสอบถามว่าสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ แล้วนำผลมาพิจารณาคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อหาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.50-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.92

4) การรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ผ่านการรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2565 รหัสโครงการวิจัย

G-HU125/2565(E1) โครงการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล
อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) นำเรียนหนังสือเพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยสอบถามข้อมูลต่างๆตามประเด็นที่กำหนดไว้
2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว ทำการแจกให้กับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไป
จำนวน 348 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และมีความสมบูรณ์ จำนวน 348 ชุด คิดเป็น
100 เปอร์เซ็นต์

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอท่าฉาง
จังหวัด สุราษฎร์ธานี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่
ร้อยละ

2) การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าว
บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าว
บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ดังต่อไปนี้

(1) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าว
บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณี 2 กลุ่ม ทดสอบด้วยการทดสอบค่าที (t-test) กำหนดระดับนัยสำคัญ
ที่ระดับ 0.05

(2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าว
บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรณีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way
analysis of variance: ANOVA) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the
Research Results) ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแนวคิดทฤษฎีและ
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาทบทวน มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าว
บ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากร
ชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อจำแนกเป็นราย

ด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการให้ความรู้ และด้านการใช้กฎหมาย ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาเป็นด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู ($\bar{X} = 3.94$) และสุดท้ายคือด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร ($\bar{X} = 3.93$) รายละเอียดตามตารางที่ 2

การจัดการ	\bar{X}	S.D.	แปลความ	อันดับ
1. ด้านการให้ความรู้	3.95	.60	ดี	1
2. ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร	3.93	.68	ดี	3
3. ด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู	3.94	.71	ดี	2
4. ด้านการใช้กฎหมาย	3.95	.68	ดี	1
รวม	3.94	.60	ดี	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วัตถุประสงค์ที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดตามตารางที่ 3

เพศ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	178	3.98	.62	1.27	.82
หญิง	170	3.90	.57		

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามเพศ

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	1.57	4	.39	1.10	.36
	ภายในกลุ่ม	121.90	343	.36		
	รวม	123.46	347			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.74	4	.43	1.22	.29
	ภายในกลุ่ม	121.72	343	.35		
	รวม	123.46	347			
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	1.41	5	.28	.79	.56
	ภายในกลุ่ม	122.05	342	.36		
	รวม	123.46	347			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	2.24	4	.56	1.59	.18
	ภายในกลุ่ม	121.22	343	.35		
	รวม	123.46	347			

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้ความรู้ โดยหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้เรื่องการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน ให้ครบวงจร ตั้งแต่การจัดการดูแลป่าชายเลน การอนุรักษ์สัตว์น้ำ การสร้างปะการังเทียมให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย การใช้เครื่องมือในการดักจับสัตว์น้ำ 2) ด้านการใช้กฎหมาย โดยหน่วยงานภาครัฐมีการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนบุกรุกสร้างขนาเลียงหอยในพื้นที่สาธารณะอย่างเข้มงวดและจริงจัง ต้องมีการออกมาตรการหรือกฎหมายขอคืนพื้นที่ทะเลชายฝั่งจากการถูกบุกรุกให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและกระจายผลประโยชน์ในทรัพยากรให้เป็นธรรม 3) ด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู โดยการมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน เช่น จะต้องมีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการบุกรุกชายฝั่งทะเล การจัดตั้งเครือข่ายฟื้นฟูชายฝั่งทะเล การฟื้นฟูปะการังเทียม การทำลายต้นไม้อายุชายฝั่งทะเล การอนุรักษ์คุ้มครองพื้นที่ชายฝั่งทะเล และต้องมีการจัดตั้งคณะทำงานอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่

แผนภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

ด้านการให้ความรู้ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.95$) ทั้งนี้เป็นเพราะการให้ความรู้จะมุ่งเน้นในการให้หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้เรื่องการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้ครบวงจร ตั้งแต่การจัดการดูแลป่าชายเลน การอนุรักษ์สัตว์น้ำ การสร้างปะการังเทียมให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย การใช้เครื่องมือในการดักจับสัตว์น้ำ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาการเสื่อมล้ำพื้นที่ทำกินอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นแผนงานการจัดการที่ประชาชนมีความคิดเห็นมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำลังเผชิญกับปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย การรุกล้ำพื้นที่ทำกินเป็นเวลายาวนาน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีกจำเป็นต้องมีกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยการร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Srimahawaro (2021) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแบบมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล(อสทล.) บ้านท่าพิกุล อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่า (1) ชาวบ้านบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร และการจัดการชุมชนพึ่งตนเองบนฐานของทรัพยากร (2) ยังมีการบุกรุกป่าชายเลนเพื่อที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพ และ (3) เครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทะเล (อสทล.) มีข้อจำกัดในการดำเนินงานโดยเฉพาะระบบสวัสดิการ ส่วนการค้นหากลยุทธ์ทางเลือกของการบริหารจัดการพบว่า (1) กลยุทธ์เชิงรุก ได้แก่ การเสริมสร้างศักยภาพ

และสมรรถนะแก่กลุ่มเครือข่ายอาสาสมัครฯ การใช้เครื่องมือเชิงบูรณาการภูมิปัญญาชาวบ้านกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (2) กลยุทธ์แก้ไข ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกการพัฒนาเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการตนเอง (3) กลยุทธ์ป้องกัน ได้แก่ การปรับเลื่อนช่วงเวลาพัฒนาแบบประชาอาสาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงบริบทพื้นที่ และการเร่งขยาย ขอบเขตโครงการทวงคืนผืนป่าให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และ (4) กลยุทธ์แก้วิกฤต ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายให้ทั่วถึงเป็นธรรม และการเพิ่มมาตรการเฝ้าระวังป้องกันการอนุรักษ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ด้วยวิธีเชิงบูรณาการ

ด้านการใช้กฎหมาย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.95$) ทั้งนี้เป็นเพราะหน่วยงานภาครัฐมีการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งในด้านของการใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย เช่น อวนลาก อวนรุน รวมไปถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนบุกรุกสร้างขนาเลียงหอยในพื้นที่สาธารณะอย่างเข้มงวดและจริงจัง มีการออกมาตรการหรือกฎหมายขอคืนพื้นที่ทะเลชายฝั่งจากการถูกบุกรุกให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและกระจายผลประโยชน์ในทรัพยากรให้เป็นธรรม ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sri-in, and Wongjumpa (2020) ทำการวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจสังคมครัวเรือน และแนวทางการจัดการทรัพยากรชายฝั่งโดยชุมชนในพื้นที่หมู่เกาะระเกะพะทอง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชายฝั่งควรเป็นผู้ดำเนินการหลักในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นโดยมีหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและมีความยุติธรรม และควรให้ข้อเสนอแนะในการปรับตัวของชุมชนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และความต้องการของชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งในท้องถิ่นของตนเอง

ด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.94$) ทั้งนี้เป็นเพราะการเฝ้าระวังและฟื้นฟูจะมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น มีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการบุกรุกชายฝั่งทะเล การจัดตั้งเครือข่ายฟื้นฟูชายฝั่งทะเล การฟื้นฟูปะการังเทียม การทำลายต้นไม้ชายฝั่งทะเล การอนุรักษ์คุ้มครองพื้นที่ชายฝั่งทะเล ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kanitthanupong (2013) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนชายฝั่งทะเล ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลโดยชุมชน แบ่งออกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สำหรับปัจจัยภายในประกอบด้วย ต้นทุนทางสังคมที่คนในชุมชนมีความไว้วางใจกัน การมีส่วนร่วม ความตื่นตัวของชาวบ้านในการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากร การรวมกันสอดส่องดูแลทรัพยากรของคนในชุมชน และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน รวมถึงต้นทุนความเป็นเครือข่าย มีการร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน การมีผู้นำที่ดีและวิถีชีวิตความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในชุมชน แม้จะต่างศาสนาแต่ก็มีความเกื้อกูลและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่วนปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน มหาวิทยาลัย นักวิชาการ โรงเรียน รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชน ในเรื่ององค์ความรู้ในการดูแลทรัพยากรของชุมชน งบประมาณ และการเข้าร่วมกิจกรรมในการ

อนุรักษ์ทรัพยากร และพบว่ากระบวนการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลโดยชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ คือ (1) การวางแผน เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนและนโยบายในการดำเนินงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างชุมชนหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (2) การจัดกระบวนการ (3) การลงมือดำเนินการตามแผน (4) การประเมิน เพื่อติดตามการแก้ปัญหา

ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.93$) ทั้งนี้เป็นเพราะการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร จะมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งทะเล มีการเข้าร่วมในกิจกรรมปลูกป่าทดแทน เข้าร่วมพูดคุยและรณรงค์ให้เลิกตัดไม้ จัดกิจกรรมเก็บขยะริมชายฝั่งและสร้างที่อยู่อาศัยให้สัตว์น้ำ และหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน และพร้อมที่จะสนับสนุนประชาชนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jirachaisri, and Polpuk (2018) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงานในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นปัญหาการบริหารจัดการด้านความพอประมาณ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควรผลักดันให้มีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จที่สำคัญ คือ จังหวัด เจ้าของพื้นที่และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าชายเลนในทุกกิจกรรมและโครงการตามแผนงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน เป็นประเด็นวิกฤตที่ต้องดำเนินการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และมีข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาและเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนที่ถูกบุกรุกพื้นที่ทำกินและทรัพยากรชายฝั่งทะเล และให้ประชาชนทุกคนให้ความร่วมมือช่วยป้องกันการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายในส่วนของประมงพื้นบ้านได้อย่างเป็นรูปธรรม มีการกำหนดพื้นที่เป็นทะเลชุมชนได้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันการปักเขตพื้นที่ทะเลเพื่อทำคอกหอยของกลุ่มนายทุนได้อีกส่วนหนึ่ง และผลักดันให้ใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและเข้มงวดในทางปฏิบัติ การรวมตัวกันเป็นกลุ่มและเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรอ่าวบ้านดอนในการขับเคลื่อนขบวนการอนุรักษ์อย่างเต็มระบบ เพื่อที่จะช่วยให้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกิดความยั่งยืนในอนาคตสืบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pansavee (2021) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง:กรณีศึกษาชมรมประมงพื้นบ้านตำบลปะนาเระ อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนไม่ว่าประชาชนที่มีลักษณะพื้นฐานที่แตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ต่างให้ความสำคัญในกระเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพราะนอกจากจะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วม

กำหนดทิศทางการพัฒนาของชุมชนตามสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนแล้ว ยังเป็นการใช้ศักยภาพและความรู้ความสามารถให้เกิดการบูรณาการของการมีส่วนร่วมในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การพัฒนาอาชีพ การศึกษา แก้ปัญหาความยากจน ศาสนา การเมือง การปกครอง สร้างความเท่าเทียม และเสมอภาคในชุมชน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าภาครัฐควรส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ในเรื่องขององค์ความรู้ในและทักษะในการดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดรายได้ และควรสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตลอดจนประชาชนในชุมชนควรร่วมกันออกความคิดเห็นให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อเกิดเป็นชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นต้นแบบให้กับชุมชนชายฝั่งอื่นๆ ที่จะสามารถมาศึกษาเรียนรู้ได้

สรุป

โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.94$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการให้ความรู้ และด้านการใช้กฎหมาย ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมาเป็นด้านการเฝ้าระวังและฟื้นฟู ($\bar{X} = 3.94$) และสุดท้ายคือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากร ($\bar{X} = 3.93$) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัด สุราษฎร์ธานีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากร ชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบุกรุกพื้นที่ทะเลสาบธารณะไม่ได้จำกัดอยู่แค่จุดที่ทางราชการจัดให้มีการขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน ยังไม่รัดกุมเพียงพอและบทลงโทษยังไม่รุนแรงเท่าที่ควร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ควรดำเนินการขอคืนพื้นที่ทะเลสาบธารณะตลอดแนวชายฝั่ง และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลนอย่างเข้มงวดและจริงจัง โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดให้มีการจัดทำนโยบายชาติทางทะเล ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดจากแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวดและจริงจัง ตลอดจนควรมีการแก้ไข เพิ่มเติม หรือยกเลิกกฎหมายที่ก่อให้เกิดความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน หรือความล่าช้าต่อการปฏิบัติหน้าที่

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากร ชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่แตกต่างกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรจัดกิจกรรมให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการดูแลรักษาแนวชายฝั่งทะเล ป่าชายเลน การใช้เรือประมงอวนลากและอวนรุนในเขตชายฝั่ง อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ระดับลึก การสนทนากลุ่มย่อย การจัดประชุมระดมความคิดเห็น การสังเกต ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอนกับพื้นที่อื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมิติ

References

- Civil Registration, Tha Chang District, Surat Thani Province. (2022). *Information on the Number of People in the Area*. Surat Thani: Civil Registration Tha Chang District.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row Ltd.
- Jirachaisri, O., & Polpuk, S. (2018). Administration of Mangrove Areas of the Department of Marine and Coastal According to the Sufficiency Economy Philosophy. *Eau Heritage Journal Social Science and Humanities*. 8(1), 70-80.
- Kanitthanupong, W. (2013). *Coastal Resource Management by Community: a Case Study of Coastal Communities in Bohin Subdistrict, Sikao District, Trang Province*. (Master's Thesis). Silpakorn University. Phetchaburi.
- Khongyang, N., Tongkachok, K., & Pronying, J. (2023). Innovation in Sustainable Traditional Fishery Management. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 8(1), 90-107.
- Pansavee, P. (2021). *Success Factors in Marine and Coastal Resource Management : Case study, Panare Fisheries Association, Panare District, Pattani Province*. (Master's Thesis). National Institute of Development Administration. Bangkok.

- Sri-in, S., & Wongjumpa, N. (2020). The Household Socio-Economic and Communities Coastal ResourceManagement Guideline at Mu Koh Ra - Koh Phra Thong Area. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 12(2), 129-157.
- Srimahawaro, W. (2021). The Management of Coastal and Marine Resources for Sustainable Community Engagement on Coastal and Marine Resources : A Case Study of Marine Rangers Network of Thaphikul Village, Thachang Sub - District,Thachang District, SuratthaniProvice, Thailand. *School of Administrative Studies Academic Journal*. 4(3), 81-95.
- Suanthong, P., & Thinbangtieo, O. (2019). The Political Ecology of the Coastal Resources Management in Bandon Bay, Surat Thani Province. *Burapha Journal of Political Economy*. 7(2), 101-130.
- Tonglamed, N., ea al. (2013). *Coastal Resources Management Guidelines Project for Sustainable Ban Than Nam Ron, Khao Than Sub-district, Tha Chang District, Surat Thani Province*. (Master's Thesis). Bangkok. Thailand Science Research and Innovation.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper & Row Ltd.

การศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิต
วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

THE STUDY OF DHARMA SHARING GUIDELINES TO FOREIGNERS BY
STUDENT MONK AT CHIANG RAI BUDDHIST COLLEGE

¹พระสมุห์เกียรติกร กิตติเวที และ ²นายศุภกร ณ พิกุล

¹Phrasamuhkiatikorn Kittiwedhi and ²Supakorn Napikul

¹คณะมนุษยศาสตร์, สาขาวิชาภาษาอังกฤษ,

วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Faculty of Humanities, English Major, Chiang Rai Buddhist College

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Received: 2023-08-11

Revised: 2023-08-21

Accepted: 2023-08-29

¹Corresponding Author's Email: bonnsurface@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมและนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย การศึกษาวิจัยนี้เป็นงานวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงรายจำนวน 27 รูป และใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย พบว่า พระนิสิตมีความสำคัญต่อการเผยแพร่พระธรรมอย่างมาก เพราะเป็นกำลังของพระพุทธศาสนา พระนิสิตมีแนวทางการเผยแพร่ธรรมที่แตกต่างและหลากหลาย เช่น การจัดรูปแบบกิจกรรมการใช้ภาษาและการสื่อสาร ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสม และผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญในการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ คือ 1) บุคคล 2) หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา 3) ภาษาและการสื่อสาร 4) การจัดกิจกรรม และ 5) เทคนิคต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ที่ประกอบด้วย 1) สันติสนา 2) สมาปทา 3) สมุตเตชนา และ 4) สัมปหังสนา

คำสำคัญ: การเผยแพร่ธรรม; ชาวต่างชาติ; พระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

Abstract

The purpose of this research article is to examine various methods of Dharma dissemination and present the most effective ones for Dharma dissemination to foreigners among Chiang Rai Buddhist College students attending Mahachulalongkornrajavidyalaya University. In this qualitative study, the researcher employed structured interviews and questionnaires as research instruments, assigning key informants to 27 students from Chiang Rai Buddhist College.

The investigation on the Dharma propagation principles followed by students at Chiang Rai Sangha College was the outcome of Objective 1's research. It was discovered that students were crucial to the spread of the Dharma and were viewed as the foundation of Buddhism. They had a variety of ways to spread the Dharma, including the organization of language and communication activities as well as the use of suitable techniques and procedures.

The second objective's research findings were used to offer an appropriate strategy for introducing Dharma to non-Indians. In order to spread the Dharma to foreigners, it was discovered that there are five key components: 1) people, 2) Buddhist doctrines, 3) language and communication, 4) planning activities, and 5) approaches consistent with the Lord Buddha's method of teaching Buddhism, which includes 1) Sandassana, 2) Samapada, 3) Samuttechana, and 4) Sampahangsana.

Keywords: Dharma Sharing; Foreigners; Student Monk at Chiang Rai Buddhist College

บทนำ

ปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้รับการส่งต่อไปทั่วทั้งทวีปเอเชีย อันได้แก่ประเทศพม่า ไทย ลาว กัมพูชา และพบว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากประเทศในทิศตะวันออกเฉียงใต้มีหลายประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของตน จนกระทั่งมาถึงในยุคหลังเริ่มมีการแผ่ขยายไปยังกลุ่มชาวตะวันตก จึงทำให้งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งชาวตะวันตกมีความสนใจในหลักธรรมคำสอน เช่น ในประเทศอังกฤษ ได้มีการนำหลักการทำสมาธิในเชิงพุทธไปสอนในโรงเรียนประถม ในประเทศอังกฤษ รวมทั้งได้จัดตั้งชมรมการนั่งสมาธิ ลงในตารางเรียนประจำสัปดาห์ ในโรงเรียนส่วนใหญ่ ประเทศแคนาดามีกลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจบางเขตได้มีกิจกรรมนั่งสมาธิร่วมกันทุกเช้าก่อนออกไปทำหน้าที่ดูแลรักษาบ้านเมือง กระแสการนำหลักการปฏิบัติสมาธิไปประยุกต์ใช้ในงานสาขาอาชีพต่างๆ ในบางประเทศ เช่น ประเทศอิตาลีมีการประกาศพระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในศาสนาที่สำคัญของชาติ (Phra Tinnawat Suk song, 2015)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยไม่ทิ้งหลักการเดิมนั้นคือลักษณะของการเผยแผ่ซึ่งอาจจะมีรูปแบบแนวทางหรือวิธีการที่แตกต่างกัน และเมื่อก้าวถึงแนวทางการเผยแผ่พระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา นั้น ถือได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ของพระสงฆ์ที่เริ่มตั้งแต่สมัยพุทธกาล ดังข้อความที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎกว่า

“พวกเธอจงเที่ยวไปเพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เกื้อกูลประโยชน์ และความสุขแก่มนุษย์พร้อมทั้งเทวดาทั้งหลาย พวกเธออย่าได้ไปในหนทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมที่มีความงามในเบื้องต้น ในท่ามกลางและงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะให้ครบ บริบูรณ์บริสุทธิ สัตว์ทั้งหลาย พวกที่มีจูลี คือ พวกที่มีกิเลสในจักขุน้อยยังมีอยู่ เพราะไม่ได้ฟังธรรมย่อมมีความ เสื่อม และผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมี แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม”(Thai Tripitakas: 15/7/428)

ข้อความดังกล่าวทำให้เข้าใจได้ว่าหน้าที่ของการเผยแผ่หลักธรรมเป็นภาระของพระสงฆ์ผู้เข้าถึงธรรม นั้น เพื่อส่งต่อแก่ชนหมู่มากให้ได้เข้าใจถึงความจริงของชีวิตตามกำลังสติปัญญาของผู้รับธรรมดังที่ปรากฏใน คำว่า “จงแสดงธรรมที่มีความงามในเบื้องต้น ในท่ามกลางและงามในที่สุด” หากมองย้อนไปในอดีตหรือใน สมัยพุทธกาลอาจจะไม่มีปัญหาในเรื่องหลักการ รูปแบบ หรือแนวทางการเผยแผ่ การส่งต่อในช่วงอายุหนึ่ง อาจจะมีปัญหาน้อยในแง่ของความเข้าใจธรรมะ เพราะในสมัยนั้นผู้ส่งต่อหลักการโดยมากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจลึกซึ้งในหลักธรรม จนทำให้การสืบสานพระพุทธศาสนาจากประเทศต้นกำเนิดคือประเทศอินเดีย นั้น ได้รับการแผ่ขยายไปในหลายกลุ่มประเทศทั่วทวีปเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยที่ได้รับการนำเข้ามาของ พระพุทธศาสนาในรอบของการสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ 3 โดยมีพระเจ้าอโศกมหาราชเป็นผู้ส่งพระโสณะ และพระอุตระเข้ามาเผยแผ่ในดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นพระธรรมทูต 1 ในสายคณะพระธรรมทูต 9 สาย จึงทำให้ภาระงานด้านการเผยแผ่กว้างขวางออกไปในประเทศใกล้เคียง (The Dissemination of Buddhism in Asia, 2021)

นอกจากนี้ แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแบ่งปันความสงบสุขทางใจ และ ความร่มเย็นภายในแก่เพื่อนร่วมสังสารวัฏ ดังพุทธจริยาและจริยาของพระอรหันต์สาวกทั้งหลายที่มีวิริยะ อุตสาหะจาริกไปด้วยมีเป้าหมาย คือ การชี้แนะทางแห่งความสงบสุขแก่มวลมนุษย์ ในระยะเวลาไม่นานมานี้ พระพุทธศาสนาเริ่มมีการแผ่ขยายไปในกลุ่มของชาวตะวันตกอย่างเห็นได้ชัดเพราะมีวัดไทยเกิดขึ้นมากมายใน ประเทศเหล่านั้น ซึ่งเกิดจากการนำเข้ามาของชาวเอเชียที่ย้ายถิ่นฐานไปยังประเทศต่างๆ ในแถบยุโรป ชาวเอเชีย เหล่านั้นจึงมีจุดมุ่งหมายเดิมที่จะนำศาสนาของตนไปด้วย ทำให้คณะสงฆ์ไทยเห็นความสำคัญของการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาแก่พุทธศาสนิกชนจึงเกิดวัดไทยในประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นในเวลาต่อมา ปรากฏการณ์เหล่านี้ นับได้ว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในแง่ของการสืบสานพระพุทธศาสนาไปยังดินแดนดังกล่าว นอกจากจะเป็นที่พึ่ง ให้กับพุทธศาสนิกชนชาวไทยแล้ว ยังเป็นโอกาสทองในแง่ของการเผยแผ่เพื่อประกาศหลักความจริงในการ ดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้แก่ชาวต่างชาติหรือแม้แต่ต่างศาสนาก็ตาม (Phrakhru Sophon Thammawiphath lambuenglam, and Udomrat, 2017)

ด้วยเหตุนี้พระพุทธศาสนาจึงเป็นที่รู้จักกันในโลกตะวันตก ทำให้ชาวตะวันตกมีความสนใจในเนื้อหา หรือหลักการของพระพุทธศาสนา ทั้งในแง่ของการศึกษาเชิงปริยัติและในหลักของการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความ

เจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจ อาทิเช่น การทำสมาธิ การไหว้พระสวดมนต์ และการฝึกสติรู้ตัวเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้กลุ่มชาวต่างชาติประทับใจจากผลแห่งการปฏิบัติเหล่านั้นและมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เช่น ในด้านวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ของตะวันตก ปรากฏผลการทดลองจำนวนมากเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการปฏิบัติธรรม ด้วยวิธีเจริญสติตามแนวพุทธ (Mindfulness Meditation) พบว่าการฝึกเจริญสติส่งผลดี ต่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต เช่น สมาธิช่วยลดระยะเวลาเจ็บปวดของอาการไมเกรน สมาธิช่วยลดความเครียด และปัญหาความขัดแย้งในสังคม ช่วยเพิ่มศักยภาพ และทักษะในด้านคณิตศาสตร์ให้กับเด็กปฐมวัยอย่างเห็นได้ชัด เหตุผลดังกล่าวจึงมีลักษณะที่เป็นเชิงประจักษ์จับต้องได้และถูกตรวจสอบโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ชาวต่างชาติยอมรับในเนื้อหาของลัทธิธรรมทางพระพุทธศาสนามากขึ้น (Phramahatanat Autachari, and Phrapaladaumpon Sutheero, 2000)

เหตุผลดังกล่าวจึงมีลักษณะที่เป็นเชิงประจักษ์จับต้องได้และถูกตรวจสอบโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ชาวต่างชาติยอมรับในเนื้อหาของลัทธิธรรมทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้มนุษย์มีความสุข รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าในด้านการศึกษา อันเป็นที่ยอมรับในโลกก็ตาม แต่กระนั้น ความสุขจากกระแสของวัตถุนิยมได้ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเป็นอย่างมาก อย่างเช่นภาวะความเครียดที่เกิดจากการหักโหมทำงานเพื่อให้ได้วัตถุเหล่านั้นมา จากผลกระทบเหล่านี้จึงทำให้ชาวตะวันตกหันมาสนใจหลักการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิต นอกจากนี้ การมีเสรีภาพในแง่ของการนับถือศาสนาในกลุ่มประเทศดังกล่าว เช่น ประเทศในกลุ่มอดีตสหภาพโซเวียตที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีอิสระในการเลือกศาสนา จึงทำให้ประชาชนมีความสนใจในพระพุทธศาสนา หลังจากมีการผ่อนปรน เรื่องนโยบายการศาสนาของกลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์ (Guruge, 2005) ในยุคหลังที่เริ่มมีพระที่เป็นชาวตะวันตกเอง ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการนิมนต์พระภิกษุ ผู้ที่ได้รับการเคารพ จากเมืองไทยไปสอนพระพุทธศาสนา ในต่างประเทศ ยกตัวอย่าง เช่น พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท) วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี ได้ออกเดินทางสู่อเมริกาเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2522 โดยเดินทางไปเมืองซีแอตเติล ซึ่งเป็นบ้านเกิด ของท่านปภากโรภิกขุ (อดีตปัจฉิมสมณะของพระโพธิญาณเถร) และเดินทางต่อไปที่นครนิวยอร์ก ท่านได้นำหลักการปฏิบัติธรรมมีกิจกรรมการสนทนาธรรม และตอบปัญหาแก่ผู้ที่สนใจจนเป็นที่ซาบซึ้งแก่ชาวตะวันตก ผู้ที่ร่วมกิจกรรม ต่อมาได้จัดตั้งสำนักสงฆ์และวัดในมลรัฐต่างๆ เช่น วอชิงตัน แคลิฟอร์เนีย เท็กซัส จอร์เจีย แมรี่แลนด์ โอกลาโฮมา อิลลินอย นอร์ทแคโรไลนา ฟลอริดา อลาสก้า เป็นต้น (Phra Tinnawat Suksong, 2015)

อย่างไรก็ตาม หากมองจากในอดีตของการเผยแผ่ลัทธิธรรมในต่างแดนโดยเฉพาะทวีปยุโรป อาจจะไม่มีปัญหาหรืออาจมีน้อยในแง่ของการใช้ภาษาเพื่อเผยแผ่หลักคำสอน เพราะกลุ่มเป้าหมายล้วนเป็นพุทธศาสนิกชนชาวไทย รวมทั้งพระสงฆ์ผู้เป็นพระธรรมทูตที่มีความรู้ความเข้าใจในลัทธิธรรมเป็นอย่างดี การกล่าวเช่นนี้ก็มิได้หมายความว่าพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันไม่มีความรู้หรือความเข้าใจในลัทธิธรรม แต่เป็นเรื่องของการใช้ภาษาในการเผยแผ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราควรตระหนักและให้ความสำคัญในแง่ของการใช้ภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งถือได้ว่าเป็นภาษาสากลที่จะเป็นสื่อกลางในการเผยแผ่ได้ เพราะปัจจุบันการแผ่ขยายของลัทธิธรรมมิได้จำกัดอยู่แต่ในกลุ่มของชาวไทยเท่านั้น จึงเป็นประเด็นปัญหาที่ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทางการเผยแผ่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ (Khaenamkhaew, 2020)

จากที่ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยต้องการตอบประเด็นปัญหาว่าแนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของนิสิตชั้นปีที่ 4 ณ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นอย่างไร ยังมีข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้าง ในแง่ของความรู้หรือความชำนาญของภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่แก่ชาวต่างชาตินั้นยังมีอุปสรรคในเรื่องใด ผู้วิจัยจะได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด เพื่อนำเสนอแนวทางการเผยแพร่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับชาวต่างชาติในมิติที่กว้างขึ้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางที่เอื้อต่อการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดธรรมะที่ชัดเจนมากขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นรูปแบบหรือวิธีการถ่ายทอดธรรมะที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
2. เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติของนิสิตชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ผู้วิจัยใช้กระบวนการ และรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในภาคสนามโดยใช้พื้นที่ วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นนิสิตบรรพชิตคณะมนุษยศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 4 จำนวน 27 รูป โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยทั้งหมดเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษในการเรียน และเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากเอกสารและการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์

2) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3) เสนอและขอคำแนะนำเกี่ยวกับคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญ

4) สร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยข้อมูลทั้งหมดนี้ได้รับรวบรวมจากนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะพุทธศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ของนิสิตบรรพชิตคณะมนุษยศาสตร์ คณะพุทธศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ในวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ถึงความแตกต่างของแนวทางการเผยแผ่ธรรมะ
2. วิเคราะห์แนวคิดที่มีต่อแนวทางการเผยแผ่ธรรมะ
3. วิเคราะห์ข้อมูลผลความแตกต่างแนวทางการเผยแผ่ธรรมะ

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาวิจัยและสรุปผลในเชิงพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการเผยแผ่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย ผลการวิจัยพบว่า จากแบบสอบถาม โดยส่วนมากนิสิตในระดับชั้นปีที่ 4 เคยมีประสบการณ์ด้านการเผยแผ่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติเป็นอย่างดี เพราะมีความเกี่ยวข้องกับบางรายวิชาที่ได้ศึกษา เช่น ในรายวิชาธรรมะภาคภาษาอังกฤษ สนทนาธรรมและกรรมฐานภาคภาษาอังกฤษ และในรายวิชาการฟังและการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแผ่ โดยพระนิสิตได้ระบุในแบบสอบถามว่ามีการใช้หลักการเผยแผ่ธรรมแก่ชาวต่างชาติตามหลักของหัวข้อธรรม เช่น อริยมรรค 8 ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมาภังคะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ หลักของอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค หลักของไตรสิกขา 3 ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา หลักของโอวาทปาติโมกข์ 3 ได้แก่ การเว้นจากบาป การยังกุศลให้ถึงพร้อม การชำระจิตให้ขาวรอบ โดยมีการแจกรายละเอียดตามหัวข้อย่อยออกไป อีกทั้งยังมีเอกสารประกอบการสอน หรือการฝึกอบรม ในขณะเดียวกัน มีพระนิสิตบางรูปที่ได้ให้ความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป คือ หลักของการฝึกอบรมสมาธิ สวดมนต์ภาวนาซึ่งเป็นแนวทางการเผยแผ่ที่ได้รับการสนใจมาก ปัจจุบัน เพราะชาวต่างชาติมีความต้องการฝึกในส่วนของการทำสมาธิอยู่แล้ว นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า

พระนิสิตได้ระบุว่า การเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาตินอกจากการอธิบายธรรมตามหัวข้อในตำราแล้ว สิ่งที่สำคัญยิ่งขึ้นไปกว่านั้นคือการเปรียบเทียบให้ผู้ที่ได้รับการเผยแพร่นั้นให้เข้าใจง่ายเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมาก เพราะชาวต่างชาติโดยส่วนมากยึดหลักของเหตุผลมากกว่าความเชื่อ เมื่อผู้เผยแพร่ฉลาดอธิบายเปรียบเทียบให้เข้าใจเป็นเบื้องต้นแล้ว ย่อมชักนำผู้ที่ได้รับการเผยแพร่ (ชาวต่างชาติ) ให้เข้าสู่ในส่วนของภาคปฏิบัติได้

ผลการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์ พบว่า อุปสรรคในการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ คือความเชื่อทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพราะส่วนมากชาวต่างชาติมีความเชื่อในศาสนาของตนเองเป็นมูลเดิมการที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมของศาสนาพุทธนั้นแก่ชาวต่างชาติจึงเป็นเรื่องยาก นอกจากนี้ยังพบว่าอุปสรรคในการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ คือ การใช้ภาษาสื่อสาร ถึงแม้ชาวต่างชาติจะให้ความสนใจเป็นอย่างมากในหลักของธรรม เพราะชาติต่างชาตินิยมนิสัยใฝ่เรียนรู้ ชอบค้นหาหลักความจริงของชีวิต กล่าวคือหลักธรรมะนั้นเอง แต่ผู้เผยแพร่ขาดความรู้ความสามารถในการสื่อสารให้ชาวต่างชาติเข้าใจ ทั้งนี้การเผยแพร่งจึงเป็นอุปสรรคในด้าน คำศัพท์ และภาษา

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติ
ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่พระธรรมแก่ชาวต่างชาติ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1) วิธีการเผยแพร่ธรรมที่สอดคล้องกับชาวต่างชาติ ควรเปิดโอกาสให้ผู้รับการเผยแผ่ได้ศึกษาเรียนรู้ ตอบข้อสงสัยในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างถูกต้องชัดเจน ผู้เผยแผ่จึงควรเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนอย่างถ่องแท้ มีทักษะการฝึกฝนปฏิบัติตนเคร่งครัดตามพระธรรมวินัย มีจริยวัตรเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถใช้อาสาสื่อสารที่สามารถอธิบายให้ผู้รับการเผยแผ่ได้อย่างลึกซึ้ง

2) เนื้อหาของหลักธรรม ควรเหมาะสมสอดคล้องกับผู้รับการเผยแผ่ ตามสถานการณ์สภาพแวดล้อม และระดับความรู้ความเข้าใจของผู้รับการเผยแผ่ ควรใช้หลักอุปมาอุปไมยยกตัวอย่างเปรียบเทียบ ใช้การทดลองพิสูจน์ตามหลักวิทยาศาสตร์ หลีกเลี่ยงการใช้หลักความเชื่อ และพิธีกรรม เน้นการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ผู้รับการเผยแผ่เกิดความเข้าใจเชื่อมโยงหลักธรรมอันเป็นนามธรรมสู่การปฏิบัติ และบรรลุผลตามเป้าหมายได้

3) ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของเนื้อหาให้มีความชัดเจน เพื่อให้ชาวต่างชาติผู้รับการเผยแผ่รับทราบจุดประสงค์ของความสำเร็จได้ เนื่องวิธีการศึกษาของชาวต่างชาติ โดยส่วนมากมีการมองเป้าหมายของความสำเร็จเป็นหลัก ซึ่งต่างจากชาวพุทธในประเทศไทยส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เพราะมีระบบวัฒนธรรมประเพณีเป็นพื้นฐานดั้งเดิมอยู่แล้ว

4) ผู้เผยแผ่ควรศึกษาวิเคราะห์สภาพสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มเป้าหมายชาวต่างชาติผู้รับการเผยแผ่ให้ชัดเจน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความเชื่อ วิธีคิด วิธีชีวิต ของสังคมต่างกับสังคมไทย และปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดของสังคมนั้น เพื่อประกอบการกำหนดแนวทางการเผยแผ่ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาวต่างชาติ

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาแบบสอบถามในข้อนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอแนะนำเสนาดังนี้

1) ผู้เผยแพร่ธรรมะควรเปิดโอกาสให้ผู้รับการเผยแพร่ได้ศึกษาเรียนรู้ และตอบข้อสงสัยในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างมีหลักที่ถูกต้อง และเป้าหมายที่ชัดเจน ควรหลีกเลี่ยงในหลักความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ใช่แก่นแท้ของคำสอน

2) ฉลาดเลือกหัวข้อธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้รับการเผยแพร่ ตามสภาพการณ์สภาพแวดล้อม และระดับความรู้ความเข้าใจ สามารถอุปมาอุปไมยชวนให้ผู้รับการเผยแพร่ใคร่ต่อการศึกษา และนำไปสู่การปฏิบัติ ต้องเป็นนักสังเกต นักวิเคราะห์ กลุ่มหรือบุคคลที่รับการเผยแพร่มีวัฒนธรรม สภาพสังคม ความเชื่อ วิธีคิด และวิถีชีวิต มีความแตกต่าง และเหมือนกันอย่างไร รวมไปถึงภาษาการสื่อสารเพราะผู้รับการเผยแพร่ที่กล่าวถึง เป็นกลุ่มหรือบุคคลที่ต่างชาติ ต่างภาษา

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องนี้ มีข้อค้นพบ (Fact findings) จากการวิจัยที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และมีคุณค่าทางวิชาการ พร้อมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ และเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. **ด้านบุคคล** พระนิสิตมีความสำคัญต่อการเผยแพร่พระธรรมะอย่างมาก เพราะเป็นกำลังของพระพุทธศาสนาที่ผ่านการเล่าเรียนทั้งในด้านปริยัติ และทั้งในด้านปฏิบัติที่ได้สืบสานแนวทางการเผยแพร่เพื่อประโยชน์สุขแก่ มวลชนดังพุทธดำรัสที่พระพุทธองค์ทรงส่งหมู่ภิกษุออกไปเผยแพร่พระศาสนา โดยมีนัยว่า “พวกเธอจงเที่ยวจาริกเพื่อประโยชน์ และความสุข แก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปในทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ และทั้งพยัญชนะครบบริบูรณ์บริสุทธิ์ สัตว์ทั้งหลาย จำพวกที่มีรูปลี คือ กิเลสในจักขุน้อยมีอยู่ เพราะไม่ได้ฟังธรรมย่อมน้อม ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมี ดูกรภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม”

2. **ด้านหลักธรรมคำสอน** พระนิสิตมีแนวทางการเผยแพร่ธรรมะที่แตกต่างและหลากหลาย โดยนิสิตส่วนใหญ่ใช้แนวทางการเผยแพร่ตามหลักหัวข้อธรรมคำสอน เช่น หลักอริยมรรค 8, หลักอริยสัจ 4, หลักไตรสิกขา 3, หลักศีล 5, หลักสุจจริต 3, หลักพรหมวิหาร 4 และหลักของอิทธิบาท 4 เป็นต้น

3. **ด้านภาษา** คือการเปรียบเทียบให้ผู้ที่ได้รับการเผยแพร่ (ชาวต่างชาติ) เข้าใจได้โดยง่ายเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมาก เพราะชาวต่างชาติโดยส่วนมากยึดหลักของเหตุผลมากกว่าความเชื่อ เมื่อผู้เผยแพร่มีความรู้ (พระนิสิต) มีเทคนิคในการอธิบายเปรียบเทียบให้เข้าใจเป็นเบื้องต้นแล้ว ย่อมชักนำผู้ที่ได้รับการเผยแพร่ (ชาวต่างชาติ) ให้เข้าสู่ในส่วนของภาคปฏิบัติได้ดี ส่วนการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติผ่านการแปลโดยล่ามเป็นเรื่องง่ายสบาย เพราะผู้เผยแพร่ไม่ต้องกังวลถึงการใช้คำศัพท์ และประโยคที่ทำให้ผิดพลาดตามหลักภาษายกให้เป็นหน้าที่ของล่ามผู้ช่วยแปลที่มีความเชี่ยวชาญในการแปล นอกจากนี้ การเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติผ่านการถ่ายทอดด้วยตัวเองเป็นเรื่องที่ดีกว่า เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ตรงตามเป้าหมาย

ของผู้เผยแผ่ได้ตีจากผู้เผยแผ่ ไปยังผู้ที่ได้รับการเผยแผ่ เพราะการเผยแผ่นั้นนอกจากการใช้ภาษาพูดแล้ว การใช้ภาษากายก็เป็นเรื่องทำได้เช่นกัน

4. ด้านการจัดกิจกรรม พระนิสิตมีมีการเผยแผ่ในรูปแบบของกิจกรรม เช่น หลักของการฝึกอบรมสมาธิสวดมนต์ ภาวนา ซึ่งเป็นแนวทางการเผยแผ่ที่ได้รับการสนใจมากปัจจุบันทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

5. ด้านเทคนิคต่างๆ พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า เป็นรูปแบบ เป็นแนวทาง ในการนำมาพัฒนาผู้เรียนได้ตามยุคสมัย โดยมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. สันทัสสนา การอบรมสั่งสอนธรรมะของพระองค์จะชี้แจงให้ผู้ฟังอย่างเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
2. สมาปทา พระองค์จะอธิบายให้ผู้ฟังเห็นว่าเรื่องที่พูดถึงนั้นเป็นความจริง
3. สมุตเตชนา พระองค์จะใช้วิธีปลุกเร้าใจให้ผู้ฟังคึกคัก กระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นให้ประสบความสำเร็จ และ

4. สัมปหังสนา ในการบรรยายธรรมะ พระองค์จะสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาแนวทางการเผยแผ่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย มีองค์ประกอบที่สำคัญต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านบุคคล กล่าวคือ พระนิสิตมีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระธรรมะอย่างมาก เพราะเป็นกำลังของพระพุทธศาสนาที่ผ่านการเล่าเรียนทั้งในด้านปริยัติ และทั้งในด้านปฏิบัติ

2) ด้านหลักธรรมคำสอน กล่าวคือ การน้อมนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ มาใช้ในการเผยแผ่

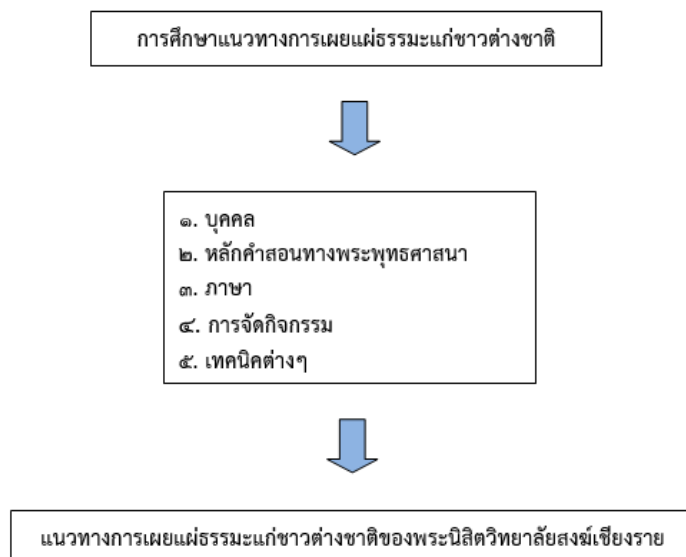
3) ด้านภาษา กล่าวคือ การใช้ภาษาเพื่อการเผยแผ่นั้นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก ซึ่งเป็นปัญหาในด้านการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจไปยังผู้ที่ได้รับการเผยแผ่

4) การจัดกิจกรรม เช่น หลักของการฝึกอบรมสมาธิสวดมนต์ ภาวนา ซึ่งเป็นแนวทางการเผยแผ่ที่ได้รับการสนใจมากปัจจุบันทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

5) ด้านเทคนิคต่างๆ สอดคล้องกับ พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า เป็นรูปแบบ เป็นแนวทาง ในการนำมาพัฒนาผู้เรียนได้ตามยุคสมัย โดยมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. สันทัสสนา การอบรมสั่งสอนธรรมะของพระองค์จะชี้แจงให้ผู้ฟังอย่างเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง
2. สมาปทา พระองค์จะอธิบายให้ผู้ฟังเห็นว่าเรื่องที่พูดถึงนั้นเป็นความจริง
3. สมุตเตชนา พระองค์จะใช้วิธีปลุกเร้าใจให้ผู้ฟังคึกคัก กระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นให้ประสบความสำเร็จ และ

4. สัมปหังสนา ในการบรรยายธรรมะ พระองค์จะสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

แผนภาพที่ 1 แผนผังแนวทางการเผยแผ่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า แนวทางการเผยแผ่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงใหม่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีแนวทางการเผยแผ่ธรรมะที่หลากหลาย และแตกต่างกัน นิสิตบางกลุ่มใช้แนวทางการเผยแผ่ตามหลักหัวข้อธรรม เช่น หลักอริยมรรค 8, หลักอริยสัจ 4, หลักไตรสิกขา 3, หลักศีล 5, หลักสุจริต 3, หลักพรหมวิหาร 4 และหลักของอิทธิบาท 4 เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเผยแผ่ในรูปแบบกิจกรรม คือหลักของการฝึกอบรมสมาธิสวนมนต์ ภาวนา ซึ่งเป็นแนวทางการเผยแผ่ที่ได้รับการสนใจมากในปัจจุบัน และยังได้ทราบถึงทัศนคติในการเผยแผ่ คือการเผยแผ่ธรรมะแก่ชาวต่างชาตินอกจากการอธิบายธรรมตามหัวข้อในตำราแล้ว สิ่งที่สำคัญยิ่งขึ้นไปกว่านั้นคือการเปรียบเทียบให้ผู้ที่ได้รับการเผยแผ่นั้นได้เข้าใจง่ายเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมาก เพราะชาวต่างชาติโดยส่วนมากยึดหลักของเหตุผลมากกว่าความเชื่อ เมื่อผู้เผยแผ่มีความรู้ (พระนิสิต) มีเทคนิคในการอธิบายเปรียบเทียบให้เข้าใจเป็นเบื้องต้นแล้ว ย่อมชักนำผู้ที่ได้รับการเผยแผ่ (ชาวต่างชาติ) ให้เข้าสู่ในส่วนของภาคปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramahaekachai Visudtho (Kotsunton), (2021) พุทธวิธีในการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21” พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าเป็นวิธีการที่สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาผู้เรียนได้ตามยุคสมัย พระพุทธเจ้าทรงเผยแผ่พระธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้เรียนรู้ แนวการสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1. สันถัสสนา ในการอบรมสั่งสอนธรรมะของพระองค์จะชี้แจงให้ผู้ฟังอย่างเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจน เห็นจริง 2. สมาปทา พระองค์จะอธิบายให้ผู้ฟังเห็นว่าเรื่องที่พูดถึงนั้นเป็นความจริง 3. สมุตเตชนา พระองค์จะใช้วิธีปลุกเร้าใจให้ผู้ฟังศีกคัก กระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นให้ประสบความสำเร็จ และ 4. สัมปหังสนา ในการบรรยายธรรมะ พระองค์จะสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ในการนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย ต้องมีการใช้ภาษาที่เหมาะสมเพื่อการเผยแพร่ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากเพราะการสื่อสารด้วยภาษาที่สองที่ไม่ใช่ภาษาหลักของผู้เผยแพร่อาจจะนำมาซึ่งปัญหาในด้านการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจไปยังผู้รับสาร โดยผลจากแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ พระนิสิตให้คำตอบคือ การเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติด้วยตัวเองผ่านการแปลโดยล่าม เป็นเรื่องง่ายสบาย เพราะผู้เผยแพร่ไม่ต้องกังวลถึงการใช้คำศัพท์ และประโยคที่ทำให้ผิดพลาดตามหลักภาษา ยกให้เป็นหน้าที่ของล่ามผู้ช่วยแปลที่มีความเชี่ยวชาญในการแปล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonpiyo, Sanannaree, Saikham, and PhraAthikan Boonchuy Chotivungso (2021) “รูปแบบเผยแพร่พุทธธรรมด้วยภาษาอังกฤษของสำนักปฏิบัติธรรมนานาชาติในประเทศไทย” โดยมีการกล่าวถึงการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติผ่านการถ่ายทอดด้วยตัวเองเป็นเรื่องที่ดีกว่า เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ตรงตามเป้าหมายของผู้เผยแพร่ได้ดีจากผู้เผยแพร่ ไปยังผู้ที่ได้รับการเผยแพร่ เพราะการเผยแพร่นั้นนอกจากการใช้ภาษาพูดแล้ว การใช้ภาษากายก็เป็นเรื่องทำได้เช่นกัน ยกตัวอย่างการนำฝึกปฏิบัติ หรือทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่นการยืน การเดิน การนั่ง การนอน เป็นต้น

สรุป

สรุปผลการศึกษาแนวทางการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงราย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่า พระนิสิตมีแนวทางการเผยแพร่ธรรมะที่หลากหลาย และแตกต่างกัน โดย นิสิตบางกลุ่มใช้แนวทางการเผยแพร่ตามหลักหัวข้อธรรม เช่น หลักของอริยมรรค 8, หลักของอริยสัจ 4, หลักของไตรสิกขา 3, หลักของศีล 5, หลักของสุจริต 3, หลักของพรหมวิหาร 4 และหลักของอิทธิบาท 4 เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเผยแพร่ในรูปแบบกิจกรรม คือหลักของการฝึกอบรมสมาธิ สวดมนต์ ภาวนา ซึ่งเป็นแนวทางการเผยแพร่ที่ได้รับการสนใจมากปัจจุบัน และยังได้ทราบถึงทัศนคติในการเผยแพร่ คือการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาตินอกจากการอธิบายธรรมตามหัวข้อในตำราแล้ว สิ่งที่สำคัญยิ่งขึ้นไปกว่านั้นคือการเปรียบเทียบให้ผู้ได้รับการเผยแพร่นั้นได้เข้าใจง่ายเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมาก เพราะชาวต่างชาติโดยส่วนมากยึดหลักของเหตุผลมากกว่าความเชื่อ เมื่อผู้เผยแพร่ฉลาดอธิบายเปรียบเทียบให้เข้าใจเป็นเบื้องต้นแล้ว ย่อมชักนำผู้ที่ได้รับการเผยแพร่ (ชาวต่างชาติ) ให้เข้าสู่ในส่วนของภาคปฏิบัติได้

สรุปผลการนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมะแก่ชาวต่างชาติของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์เชียงรายตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำแบบสอบถาม และสัมภาษณ์เก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์ และสรุปผลในข้อวัตถุประสงค์นี้ ผู้วิจัยมีข้อแนะนำว่า ผู้เผยแพร่ธรรมะควรเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับการเผยแพร่นำได้ศึกษาเรียนรู้ และตอบข้อสงสัยในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างมีหลักที่ถูกต้อง และเป้าหมายที่ชัดเจน ควรหลีกเลี่ยงในหลักความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ใช่แก่นแท้ของคำสอน มีความรอบคอบในการเลือกหัวข้อธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับผู้ได้รับการเผยแพร่ ตามสภาพการณ์สภาพแวดล้อม และระดับความรู้ความเข้าใจ สามารถอุปมาอุปไมยชวนให้ผู้ได้รับการเผยแพร่นำได้ใคร่ต่อการศึกษา และนำไปสู่การปฏิบัติ ต้องเป็นนัก

สังเกต นักวิเคราะห์ กลุ่มหรือบุคคลที่รับการเผยแพร่มีวัฒนธรรม สภาพสังคม ความเชื่อ วิธีคิด และวิถีชีวิต มีความแตกต่าง และเหมือนกันอย่างไร รวมไปถึงภาษาการสื่อสาร เพราะผู้ที่รับการเผยแพร่ที่กล่าวถึง เป็นกลุ่มหรือบุคคลที่ต่างชาติ ต่างภาษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติมีความหลากหลาย และแตกต่างกันโดยได้หลักหัวข้อธรรม เช่น หลักอริยมรรค 8, หลักอริยสัจ 4, หลักไตรสิกขา 3, หลักศีล 5, หลักสุจริต 3, หลักพรหมวิหาร 4 และหลักของอิทธิบาท 4 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเนื้อหาหลักธรรมคำสอน และเลือกใช้แนวทางที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมของชาวต่างชาติอย่างแท้จริง เพื่อให้ชาวต่างชาติได้เข้าถึงเนื้อหาหลักธรรมได้ง่าย ปฏิบัติได้ถูกต้อง นำผลการปฏิบัติไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณสมบัติของพระนิสิตผู้เผยแพร่ หรือพระธรรมทูตผู้มีความสำคัญของการชี้ทางดับทุกข์ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ศึกษาแนวทางการสร้างความพร้อมในการใช้ภาษาสื่อสารที่ชาวต่างชาติเข้าใจได้ง่าย มีความรู้แจ้งในพระธรรมคำสอนอย่างถูกต้อง มีประสบการณ์ในการปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อพบทางดับทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิง และมีจริยวัตรเคร่งครัดตามพระธรรมวินัยเป็นแบบอย่างของพระนิสิต

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติต้องใช้ภาษาที่เหมาะสมและดำเนินการด้วยตนเอง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมของชาวต่างชาติในแต่ละภูมิภาค แต่ละประเทศ สังคม ชุมชน เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางการเผยแพร่ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมนั้นๆ

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาสื่อประกอบการเผยแพร่ให้เหมาะสมกับชาวต่างชาติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 แนวทางการเผยแพร่ธรรมแก่ชาวต่างชาติในหัวข้อธรรมที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2.2 การเผยแพร่ธรรมให้แก่วางต่างชาติในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา

References

- Boonpiyo, C., Sanannaree, N., Saikham, S., & PhraAthikan Boonchuay Chotivungso. (2021). Buddhist propagation style Dharma with English of the International Dharma Practice Office in Thailand Graduate School. *Journal of Buddhist Education and Research*, 7(2), 59-66.
- Guruge, A. (2005). *Buddhist Answers to Current Issues*. Indiana: AuthorHouse.
- Khaenamkhaew, D. (2020). Buddhism: The influence of roles and trends in Europe. *Journal of Buddhamagga*. 5(1), 15 – 24.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Phramahaaekachai Visudtho (Kotsunton). (2021). *Buddhist Methods of Teaching Social Studies in the 21st Century*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Khon Kaen Campus.
- Phra Tinnawat Suksong. (2015). *Guidelines for Propagation of Buddhism in Western World*. (Master's Thesis). Thammasat University, Bangkok.
- Phrakhru Sophon Thammawiphathambueglam, & Udomrat, T. (2017). The Development of Buddhism Propagation Guidebook for Community Radio Broadcasters in the Lower North Region. *Journal of Education Naresuan University*, 21(2), 188 – 197.
- Phramahatanat Autachari & Phrapaladaumpon Sutheero. (2000). *Dhammaduta in Foreign Country*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- The Dissemination of Buddhism in Asia. (2021). Retrieved March 9, 2023, from <http://sunchai31.blogspot.com/>.

ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี
ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF LAEMCHABANG CITY MUNICIPALITIES
OFFICERS, CHONBURI PROVINCE

¹ธีระ กุลสวัสดิ์ และ ²ภัสนันท์ พ่วงเถื่อน

¹Teera Kulsawat and ²Passanan Phuangthuean

¹คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Faculty of Political Science and Law, Burapha University, Thailand

²Corresponding Author's : passanan@buu.ac.th

Received: 2023-08-11

Revised: 2023-08-21

Accepted: 2023-08 -29

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลนครแหลมฉบัง จำนวน 301 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1)ระดับความผูกพันต่อองค์การ ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์การ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์การ และด้านความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การอยู่ในระดับมาก 2)ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ค่า Relative Chi-square เท่ากับ 1.48 Goodness of Fit Index: GFI เท่ากับ .97 Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI เท่ากับ .96 Comparative Fit Index: CFI เท่ากับ .99 Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA เท่ากับ .04 ตัวแปร คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน สามารถอธิบายความผูกพันต่อองค์การได้ร้อยละ 67

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์การ; คุณภาพชีวิตในการทำงาน; ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

Abstract

The goals of this study were to examine the organisational commitment of the staff in Laem Chabang Municipality and the elements that affect that commitment in Laem Chabang City Municipality. The sample was made up of 301 employees of the Laem Chabang City Municipality. A questionnaire was used as the research tool. The structural

validity of the correlational model was examined while analysing the data using descriptive statistics including mean and standard deviation.

According to the study's findings, 1) organisational commitment levels were high in terms of belief in and acceptance of organisational objectives, dedication to success, and willingness to continue belonging to the organisation; and 2) the causal relationship model was in good agreement with the empirical data. Goodness of Fit Index (GFI) equals.97; Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) equals.96; Comparative Fit Index (CFI) equals.99; Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) equals.04; and the relative Chi-square value is 1.48. Variables related to work satisfaction and quality of life at work could account for 67% of organisational commitment.

Keywords: Organization Commitment; Quality of Work life; Satisfaction of working performance

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนราชการที่มีบทบาทการทำงานใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีหน้าที่สำคัญที่มุ่งเน้นด้านการบริการให้กับประชาชน โดยบุคลากรในเทศบาลเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ภารกิจหลักของเทศบาลจึงเป็นการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และต้องเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

เทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอสัตหีบ จัหวัดชลบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ตามกฎหมายในการบริหารและพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากพื้นที่ในเขตของเทศบาลนครแหลมฉบัง อยู่ในพื้นที่พัฒนาตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก หรืออีสเทิร์นซีบอร์ด ในพื้นที่ประกอบด้วย ท่าเรือพาณิชย์ นิคมอุตสาหกรรม เคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ตลอดจนเป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมและศูนย์พาณิชยกรรมเพื่อการส่งออกตามโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก รวมทั้งยังเป็นพื้นที่ที่อยู่ในโครงการพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี)

ในการบริหารองค์กร สิ่งที่สำคัญคือ การเน้นความสำคัญไปที่การพัฒนาทรัพยากรบุคคล ภายใต้แนวคิดที่ว่า ทรัพยากรบุคคลเป็นทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่มีความสำคัญและมีคุณค่ามากที่สุดต่อองค์กร (Thosuwonchinda, 2001) ในการบริหารองค์กรนักบริหารต่างให้ความสนใจในการที่จะธำรงรักษาทรัพยากรบุคคลไว้กับองค์กร โดยเน้นที่ความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment) หมายถึง ความรู้สึกของการเป็นพวกเดียวกัน (Partisan) ความผูกพันที่มีต่อเป้าหมาย และค่านิยมขององค์กร และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล เพื่อจูงใจมุ่งหมายในการบรรลุเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร มีการปรับเอกลักษณ์ของบุคลากรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร มีส่วนร่วมกับองค์กร และมีความ

จงรักภักดี (Loyalty) ต่อองค์การ (Buchanan, 1974) ดังนั้นเมื่อบุคลากรมีความผูกพันต่อองค์การแล้ว บุคลากรจะมีความเต็มใจที่จะทุ่มเทร่างกาย และแรงใจในการทำงานให้กับองค์การอย่างเต็มศักยภาพและความสามารถ ซึ่งความผูกพันต่อองค์การจะทำให้บุคลากรมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เมื่อบุคลากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพึงพอใจและเกิดความผูกพันต่อองค์การแล้ว จะทำให้บุคลากรเต็มใจที่จะทุ่มเทร่างกายและแรงใจ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับองค์การอย่างเต็มความสามารถ

ดังนั้นสิ่งแรกที่องค์การต้องให้ความสำคัญมากที่สุดก็คือ ต้องให้บุคลากรในองค์การเกิดความผูกพันต่อองค์การ ซึ่งเมื่อบุคลากรมีความผูกพันต่อองค์การแล้วบุคลากรจะมีความรู้สึกเต็มใจที่จะทุ่มเทร่างกายและแรงใจในการปฏิบัติงานให้กับองค์การอย่างเต็มความสามารถซึ่งจะมีผลดีต่อการดำเนินงานขององค์การโดยตรง

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง และค้นหาว่ามีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำความเข้าใจกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของเทศบาลนครแหลมฉบังในการนำไปพิจารณาในการเพิ่มความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบังต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีความผูกพันต่อองค์การ และปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์การ โดยได้นำปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน มาทำการศึกษาร่วมกันในกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน 2566

ขั้นตอนที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรของเทศบาลนครแหลมฉบัง 1,215 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1967) จากประชากร 1,215 คน เมื่อคำนวณแล้วได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเป็นจำนวน 301 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในการทำงาน

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการประเมินค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน การพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกจากดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในทุกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 (Kaemkat, 2008)

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยการทดลองใช้กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยพิจารณาจากเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นไม่ควรต่ำกว่า .70 (Kanchanakijksakul, 2012) ผลการทดสอบได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา .82 นำเครื่องมือที่ผ่านการทดสอบไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไปได้

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กร และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร

5.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยประสานงานกับเทศบาลนครแหลมฉบัง ในการเข้าไปเก็บแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย จากมาตรวัดในแบบสอบถาม 4 ระดับ มีเกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับความคิดเห็น
3.50-4.00	มากที่สุด
2.50-3.49	มาก
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

ตารางที่ 1 เกณฑ์การแปลความหมายของระดับความคิดเห็น

การทดสอบโมเดลเชิงสาเหตุ ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนการทดสอบมีดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงโดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

2. วิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง (Hair, Black, Babin, and Anderson, 2010) ดังนี้

2.1 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) ต้องไม่ต่ำกว่า .95

2.2 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ต้องไม่ต่ำกว่า .07

2.3 ดัชนีวัดความสัมพันธ์ (Relative Fit Index) ต้องไม่ต่ำกว่า .95

Chadcham (2004) ได้อธิบายเกณฑ์ในการวิเคราะห์เพิ่มเติมไว้ ดังนี้

2.4 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (Relative Chi-Square: χ^2/df) น้อยกว่า 3.00

2.5 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ไม่ต่ำกว่า .90

2.6 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) ไม่ต่ำกว่า .90

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results) ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทบทวน มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์การ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์การ และด้านความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การ ผลการวิจัยพบว่า

ระดับความผูกพันต่อองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์การ (\bar{X} = 2.83, S.D. = .62) ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์การ (\bar{X} = 2.76, S.D. = .60) และด้านความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การ (\bar{X} = 2.59, S.D. = .70)

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กร ของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง ประกอบไปด้วยปัจจัยสองปัจจัย มีรายละเอียดดังนี้

คุณภาพชีวิตในการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ($\bar{X}= 2.90$, S.D.=.65) ด้านความปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X}= 2.75$, S.D.=.63) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ($\bar{X}= 2.91$, S.D.=.59) และ ด้านความสมดุลของชีวิตในการทำงาน ($\bar{X}= 3.04$, S.D.=.67)

ความพึงพอใจในการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านความพึงพอใจภายใน ($\bar{X}= 2.90$, S.D.=.51) ด้านความพึงพอใจภายนอก ($\bar{X}= 3.16$, S.D.=.54)

ตัวแปรสังเกตได้	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
(1) คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม	1								
(2) คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน	.638 **	1							
(3) คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความก้าวหน้าในการทำงาน	.557 **	.642 **	1						
(4) คุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความสมดุลของชีวิตในการทำงาน	.738 **	.594 **	.563 **	1					
(5) ความพึงพอใจในการทำงานด้านความพึงพอใจภายใน	.537 **	.526 **	.451 **	.449 **	1				
(6) ความพึงพอใจในการทำงานด้านความพึงพอใจภายนอก	.565 **	.544 **	.514 **	.500 **	.750 **	1			
(7) ความผูกพันต่อองค์กรด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์กร	.516 **	.558 **	.538 **	.443 **	.574 **	.547 **	1		
(8) ความผูกพันต่อองค์กรด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร	.493 **	.514 **	.529 **	.405 **	.607 **	.575 **	.770 **	1	
(9) ความผูกพันต่อองค์กรด้านความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์กร	.289 **	.369 **	.363 **	.247 **	.353 **	.358 **	.332 **	.430 **	1

**p<.01 ค่า Bartlett's Test of Sphericity Chi-Square =1,578.11, df = 36, p = .00 และค่า Kaiser-Meyer-Olkin measure of Sampling Adequacy (KMO) = .88

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

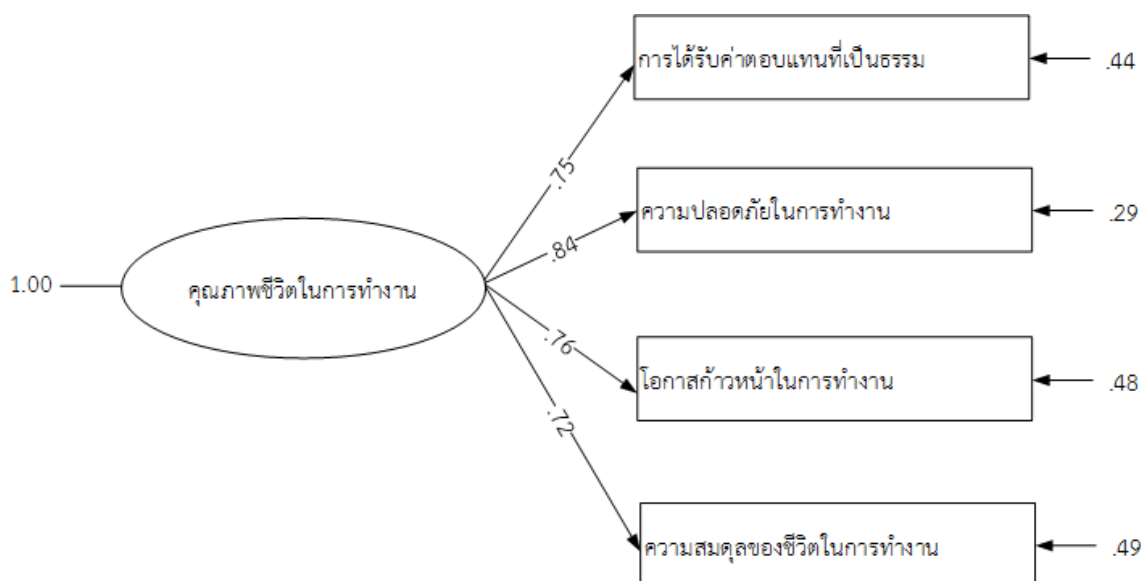
จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 9 ตัว 36 คู่ พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 36 คู่ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่เป็นบวกทั้งหมด

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity Chi-Square ซึ่งเป็นค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะหรือไม่ ปรากฏว่า มีค่าเท่ากับ 1,578.11, $df = 36$, $p = .00$ ($p < .01$) แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์มีความแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Lawrence, Glenn and Guarino, 2006) สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ปรากฏว่า มีค่าเท่ากับ .88 ซึ่งมีค่ามากกว่า .70 (Lawrence, Glenn and Guarino, 2006) และเข้าใกล้ 1 เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อยืนยันองค์ประกอบจากข้อมูลเชิงประจักษ์กับองค์ประกอบตามทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมา มีตัวแปรแฝง 3 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน ตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน และตัวแปรความผูกพันต่อองค์กร ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปรดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

ตัวแปรแฝงคุณภาพชีวิตในการทำงาน มีองค์ประกอบเป็นตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ความปลอดภัยในการทำงาน โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน และความสมดุลของชีวิตในการทำงาน

$\chi^2=1.83$, $df=1$, $p=.18$, $CFI=1.00$, $GFI=1.00$, $AGFI=.97$, $RMSEA=.05$, $SRMR=.01$

รูปภาพที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ตัวแปรแฝงคุณภาพชีวิตในการทำงาน

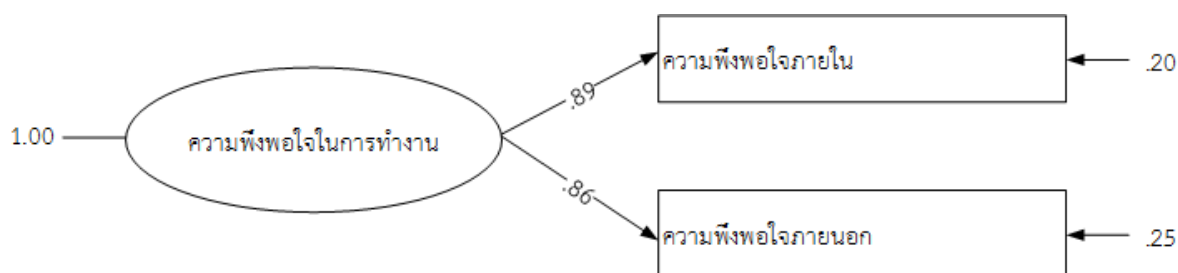
ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²
การได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม	.75**	.05	13.77	.56
ความปลอดภัยในการทำงาน	.84**	.05	16.11	.71
โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน	.76**	.05	14.28	.58
ความสมดุลของชีวิตในการทำงาน	.72**	.06	12.99	.51

**p<.01

ตารางที่ 3 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแปรแฝงคุณภาพชีวิตในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .72-.84 ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตัวแปรแฝงความพึงพอใจในการทำงาน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 2 ตัวแปร คือ ความพึงพอใจภายใน และความพึงพอใจภายนอก

$\chi^2=1.78$, $df=1$, $p=.18$, $CFI=1.00$, $GFI=1.00$, $AGFI=.99$, $RMSEA=.01$, $SRMR=.01$

รูปภาพที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ตัวแปรแฝงความพึงพอใจในการทำงาน

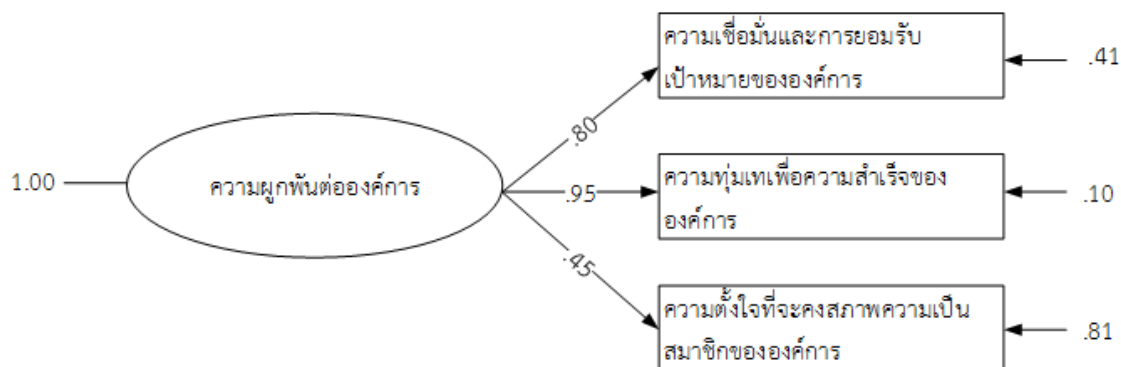
ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²
ความพึงพอใจภายใน	.89**	.04	24.96	.87
ความพึงพอใจภายนอก	.86**	.04	23.05	.80

**p<.01

ตารางที่ 3 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแปรแฝงความพึงพอใจในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .86-.89 ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ตัวแปรแฝงความผูกพันต่อองค์กร ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร คือ ความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร และความตั้งใจที่จะคงสภาพความเป็นสมาชิกขององค์กร

$\chi^2=3.76$, $df=3$, $p=.28$, $CFI=1.00$, $GFI=.99$, $AGFI=.98$, $RMSEA=.03$, $SRMR=.02$

รูปภาพที่ 3 การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ตัวแปรแฝงความผูกพันต่อองค์กร

ตัวแปรสังเกตได้	น้ำหนักองค์ประกอบ	SE	t	R ²
ความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์กร	.80**	.05	15.83	.60
ความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร	.95**	.04	22.05	.90
ความตั้งใจที่จะคงสภาพความเป็นสมาชิกขององค์กร	.45**	.06	7.80	.20

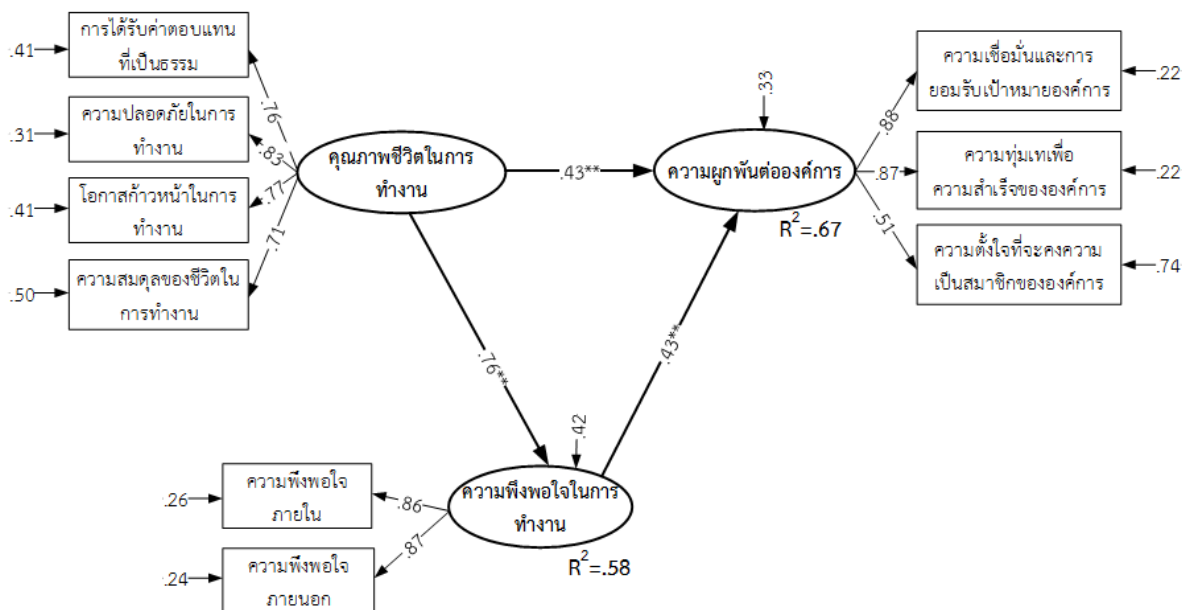
** $p<.01$

ตารางที่ 4 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแปรแฝงความผูกพันต่อองค์กร

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวแปรความผูกพันต่อองค์กร พบว่า ตัวแปรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี มีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .45-.95 ที่ระดับนัยสำคัญ .01

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวแบบความผูกพันต่อองค์กรกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแบบการความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง ประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว ได้แก่ คุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยมีตัวแปรแฝงภายใน 2 ตัว ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังภาพที่ 4

$\chi^2=32.64$, $df=22$, $CFI=0.99$, $GFI=.98$, $AGFI=.95$, $RMSEA=.04$

รูปภาพที่ 4 ตัวแบบความผูกพันต่อองค์กร

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติ	ผลการทดสอบ
Relative Chi-square (χ^2/df)	<3.00	1.48	ผ่านเกณฑ์
Comparative Fit Index: CFI	>.95	.99	ผ่านเกณฑ์
Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA	<.07	.04	ผ่านเกณฑ์
Goodness of Fit Index: GFI	>.90	.97	ผ่านเกณฑ์
Adjust Goodness of Fit Index: AGFI	>.90	.96	ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 5 ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแบบความผูกพันต่อองค์กร

ผลการวิเคราะห์ตัวแบบความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง พบว่า ตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี ผลการทดสอบค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.48 ดัชนีวัดความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) มีค่าเท่ากับ .99 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) มีค่าเท่ากับ .04 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) มีค่าเท่ากับ .97 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) มีค่าเท่ากับ .96 จากผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง แสดงว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี

ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ตัวแปรตามคือ ความผูกพันต่อองค์กร มีค่าเท่ากับ .67 ($R^2=.67$) แสดงว่าตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน และตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบังได้ร้อยละ 67

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	ความพึงพอใจในการทำงาน			ความผูกพันต่อองค์กร		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
คุณภาพชีวิตในการทำงาน	.76**	-	.76**	.76**	.33*	.43**
	(.06)		(.06)	(.07)	(.06)	(.01)
ความพึงพอใจในการทำงาน	-	-	-	.43**	-	.43**
				(.09)		(.09)

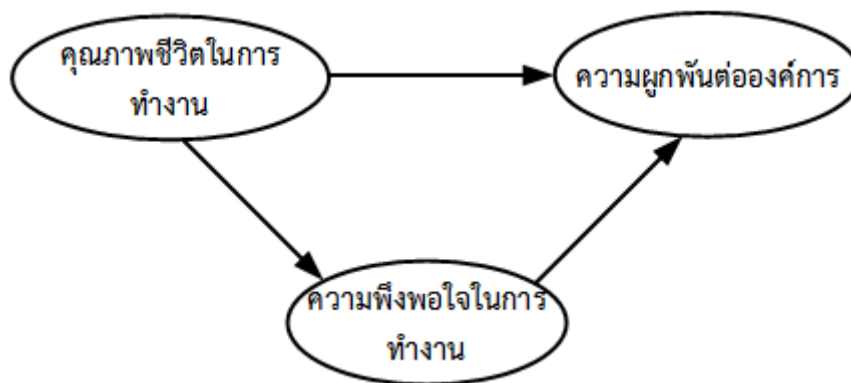
หมายเหตุ: DE=อิทธิพลทางตรง (Direct Effect), IE=อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect), TE=อิทธิพลรวม (Total Effect), * $p<.05$, ** $p<.01$

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง

ผลการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน ($TE=.76$) และความพึงพอใจในการทำงาน ($TE=.43$) มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง เรียงตามลำดับของอิทธิพล และ คุณภาพชีวิตในการทำงาน ($IE=.33$) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์กรผ่านตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ทั้งหมด

องค์ความรู้ใหม่

ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัย 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน และปัจจัยความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี ก็จะส่งผลให้มีความพึงพอใจในการทำงานและทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร โดยคุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กร และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสาม ดังรูปภาพที่ 5

รูปภาพที่ 5 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบังอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับเป้าหมายขององค์การ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์การ และด้านความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sarmart, and Lorsuwannarat (2015) ที่ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครอยู่ในระดับมากที่สุดสามด้านเช่นเดียวกัน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบังเป็นความผูกพันต่อองค์การที่ได้รับอิทธิพลมาจากตัวแปรภายนอกต่าง ๆ ในการวิจัยนี้คือตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน โดยข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์การ และคุณภาพชีวิตในการทำงานยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความผูกพันต่อองค์การผ่านตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน

1.คุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Abebe, and Assemie (2023) งานวิจัยของ Farid, Izadi, Ismail, and Alipour (2015) และงานวิจัยของ Daud (2010) ที่ได้ค้นพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การ จากผลการศึกษาที่สอดคล้องกันดังกล่าวเป็นสิ่งที่แสดงได้ว่า เมื่อบุคลากรขององค์การมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้น ย่อมส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นหากบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบังที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ก็จะมีอิทธิพลทางบวกส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์การสูงขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

2.ความพึงพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yang, and Chang (2008), Altinoz, Cakiroglu, and Cop (2012), Stan (2013), Suma, and Lesha (2013) ที่ได้ค้นพบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์การ จากผลการศึกษาที่สอดคล้องกันดังกล่าว เป็นสิ่งที่แสดงได้ว่า

เมื่อบุคลากรขององค์การมีความพึงพอใจการทำงานสูงขึ้น ย่อมส่งผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์การให้เพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นหากบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบังมีความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้น ก็จะมีอิทธิพลทางบวกส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์การสูงขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

สรุป

ระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและการยอมรับ เป้าหมายขององค์การ ด้านความทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์การ และด้านความตั้งใจที่จะคงความเป็นสมาชิกขององค์การ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี พบว่า ตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน และตัวแปรความพึงพอใจในการทำงาน มีอิทธิพลทางตรง หรืออิทธิพลทางบวกต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรเทศบาลนครแหลมฉบังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และคุณภาพชีวิตในการทำงานยังมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า เมื่อบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบังมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้น ก็จะส่งผลให้ความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน และเมื่อคุณภาพชีวิตในการทำงานดีขึ้น ประกอบกับความพึงพอใจในการทำงานสูงขึ้นก็จะส่งผลให้ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบังสูงขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบังอยู่ในระดับมาก และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ตัวแปรคุณภาพชีวิตในองค์การอยู่ในระดับมาก และตัวแปรความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปดำเนินการดังนี้

1.1 เทศบาลควรหาแนวทางในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตในการทำงานให้กับบุคลากรในเทศบาลนครแหลมฉบัง ความปลอดภัยในการทำงาน ความก้าวหน้าในการทำงาน ค่าตอบแทนที่เหมาะสม และความสมดุลในชีวิตการทำงาน หากเทศบาลสามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตในสิ่งเหล่านี้ ซึ่งเป็นตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตในการทำงาน จะช่วยส่งผลให้ความพึงพอใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น และช่วยเพิ่มระดับความผูกพันต่อองค์การ

1.2 เทศบาลควรส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ทั้งความพึงพอใจภายในและความพึงพอใจภายนอก ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญของความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้ความพึงพอใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น และช่วยเพิ่มระดับความผูกพันต่อองค์การ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ ได้นำตัวแปรคุณภาพชีวิตในการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงาน และข้อค้นพบคือ ตัวแปรทั้งสองตัวอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันต่อองค์กรได้ร้อยละ 67 หมายความว่า ยังอาจจะมีตัวแปรอื่นที่นำมาศึกษาเพิ่มเติมในแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุนี้ได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งต่อไป

2.2 ควรมีการนำตัวแปรที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปศึกษาเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรที่พัฒนาขึ้นสามารถอธิบายความผูกพันต่อองค์กรในองค์กรอื่นๆ ได้มากน้อยเพียงใด

References

- Abebe, A., & Assemie, A. (2023). Quality of work life and organizational commitment of the academic staff in Ethiopian universities. *Heliyon*. 9(4). 1-20.
- Altinoz, M., Cakiroglu, D., & Cop, S. (2012). The Effect of Job Satisfaction of the Talented Employees on Organizational Commitment: A Field Research. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 58 (2012). 322 – 330.
- Buchanan, H. B. (1974). Building organization commitment: the Socialization of manager in work organizations. *Administrative Science Quarterly*. 19 (March): 533-546.
- Chadcham, S. (2004). Confirmatory Factor Analysis. *Journal of Educational Research and Measurement*. 2(1). 15-42.
- Daud, N. (2010). Investigating the relationship between quality of work life and organizational commitment amongst employees in Malaysian firms. *International Journal of Business and Management*. 5(10). 75-82.
- Farid, H., Izadi, Z., Ismail, I. A., & Alipour, F. (2015). Relationship between quality of work life and organizational commitment among lecturers in a Malaysian public research university. *The Social Science Journal*. 52(1). 54-61.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th N.J.: Pearson Prentice Hall.
- Kaemkat, W. (2008). *Research methodology in behavioral sciences*. (2nd ed). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Kanchanakisakul, C. (2012). *Research Methodology in Social Sciences*. Tak: Project Five-Four Co., Ltd.

- Lawrence, S.M., Glenn, G., & Guarino, A.J. (2006). *Applied multivariate research : design and interpretation*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Sarmart, T., & Lorsuwannarat, T. (2015). Organizational Commitment of Officer in Eastern Region City Municipality. *Journal of Politics, Administration and Law*. 7(2). 391-427.
- Stan, M.M. (2013). Predictors of the organizational commitment in the Romainan academic environment. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 78(2013). 672-676.
- Suma, S. & Lesha, J. (2013). Job Satisfaction and Organizational Commitment: The Case of Shkodra Municipality. *European Scientific Journal*. 9(June): 41-51.
- Thosuwonchinda, V. (2001). *Labor relations: the key to cooperation between employers and employees*. Bangkok: Nititham publishing house.
- Yamane, T. (1967). *Statics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.
- Yang, F.-H., & Chang, C.-C. (2008). Emotional labour, job satisfaction and organizational commitment amongst clinical nurses: A questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*. 45(2008). 879–887.

ผลกระทบจากการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi)
ต่อประชาชนในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
IMPACTS OF THE EASTERN ECONOMIC CORRIDOR INNOVATION (EECi)
DEVELOPMENT ON PEOPLE'S QUALITY OF LIFE IN PA YUP NAI SUB-DISTRICT,
WANG CHAN DISTRICT, RAYONG PROVINCE

¹รูกชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์ และ ²อุษณกร ทาวะรัมย์

¹Rukchanok Mahasaksawat and ²Ausanakorn Tavarom

¹วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹Graduate School of Public Administration Burapha University, Thailand

²คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²Faculty of Political and Laws, Burapha University, Thailand

²Corresponding Author's Email: ausanakorn@buu.ac.th

Received: 2023-08-11

Revised: 2023-08-24

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง และเพื่อวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด จำนวน 15 คน แบ่งออกเป็น เก็บรวบรวมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ และการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการฯ และเคยทำงานกับโครงการฯ จำนวน 4 คน และ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการฯ และไม่เคยทำงานกับโครงการฯ จำนวน 4 คน นอกจากนี้ มีการสังเกตการณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้วย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านข้อมูล และด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

(1) ผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง พบว่าเกิดผลกระทบเชิงบวก จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนโดยรอบได้รับการพัฒนา ด้านรายได้ของประชาชนในชุมชนโดยรอบเพิ่มขึ้น ด้านอาชีพ เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม

ประเพณีดั้งเดิมของชุมชนได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ด้านบทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ ผู้นำระดับท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของภาคประชาชนเพื่อติดตามการดำเนินการของโครงการฯ และด้านการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ เกิดการประสานงาน การเจรจาต่อรอง เพื่อแก้ปัญหาสาธารณะร่วมกัน ระหว่างผู้นำระดับท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่โครงการฯ ส่วนผลกระทบเชิงลบ มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการขยะ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ คุณภาพของน้ำ

(2) ปัญหา ข้อจำกัด ของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบฯ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบลป่ายุบใน และการประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนินโครงการฯ ยังไม่ทั่วถึง และมีข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบ ได้แก่ การสนับสนุนด้านการศึกษา สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร เพิ่มการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนินงานของโครงการฯ และรับฟังความคิดเห็นให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลป่ายุบใน และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

คำสำคัญ: ผลกระทบ; เขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก; EECi

Abstract

This study aims to examine the positive and negative effects of the Eastern Economic Corridor Innovation (EECi) Development project on residents of Rayong's Pa Yup Nai Sub-District as well as the issues, constraints, and suggestions for enhancing the quality of life in the community in accordance with the project's objectives. Serving as qualitative research, it features 15 informants. Seven of them were the result of an extensive interview with local leaders or chiefs of staff, representatives of government agencies, and leaders of independent social activity organizations in the area in question. While the other 4 were residents of the region who never worked on the project, 4 of them were locals who lived in the area before the project's inception and were employed by it. Eight participants were chosen after a discussion among the group. Additionally, information was gathered from observers. By using three sources of information—the data itself, the data collection, and the analysis—it was possible to confirm the veracity of the information. Following is a summary of the findings:

1) In terms of the positive impacts of the Eastern Economic Corridor Innovation (EECi) Development project on people in Pa Yup Nai Sub-District, Wang Chan District, Rayong, there are 6 aspects, namely improved community infrastructure, increasing income of the people,

increasing recruitment, ongoing support for traditional values, culture and customs, strengthened local community leaders, existing civil society to follow up on the project's work, and public interests which enjoy cooperation and negotiation to solve public problems between local community leaders and the project's staff. On the other hand, adverse effects included environmental problems, such as waste management, water management, and water quality; and

2) Problems and limitations of improving the quality of local community life include the fact that the development of the quality of people's life does not cover the entire Pa Yup Nai sub-district, and the existing public relations of the project are not yet thorough. Recommendations for improving the quality of life of the surrounding communities concern educational support, support for the development of agricultural technology, increasing the employment of people in the area, doing public relations about the progress of the project's operations and launching a public hearing for opinions from people of every village in Pa Yup Nai sub-district, and integrating cooperation between relevant agencies in solving environmental problems and developing infrastructure.

Keyword: Impacts; The Eastern Economic Corridor Innovation; EECi

บทนำ

ประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561 เพื่อให้เกิดการพัฒนา กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทันสมัย มีการให้บริการของภาครัฐแบบครบวงจร มีระบบสาธารณสุขไปภาคที่มี ประสิทธิภาพ มีความต่อเนื่อง มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเหมาะสม มีการพัฒนาเมืองให้ ทันสมัยระดับนานาชาติ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นไป ตามแผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สนับสนุนส่งเสริมผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศให้เข้า มาประกอบอุตสาหกรรมเป้าหมาย อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องในเขตพัฒนา พิเศษภาคตะวันออก เป็นต้น (Eastern Economic Corridor, 2022)

ในปัจจุบัน มีการจัดทำโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor of Innovation หรือ EECi) เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่สำหรับ รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) ในพื้นที่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยอง โดยมุ่งเน้นไปที่ 6 อุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อเป็นกลไกใน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อันประกอบด้วย การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่ การพัฒนาเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมี ชีวภาพ การพัฒนาแบตเตอรี่ประสิทธิภาพสูงและการขนส่งสมัยใหม่ การพัฒนาระบบอัตโนมัติ หุ่นยนต์ และ

อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การพัฒนาการบินและอวกาศ และการพัฒนาเครื่องมือแพทย์ (Eastern Economic Corridor, 2022)

รูปภาพที่ 1 แผนภาพเมืองนวัตกรรมและอุตสาหกรรมเป้าหมายของ EECi

โครงการ EECi ตั้งอยู่ในโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน อำเภोजังจันทร์ จังหวัดระยอง มีพื้นที่กว่า 3,455 ไร่ มีการดำเนินงานเพื่อบูรณาการพื้นที่ดังกล่าว เป็นระบบนิเวศนวัตกรรม มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สถาบันวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ มีเป้าหมายในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยรอบ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนอีกด้วย (Eastern Economic Corridor, 2022)

สำหรับแนวทางการพัฒนาของโครงการ EECi ข้างต้น มีแนวโน้มที่จะเกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นวงกว้างต่อชุมชนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยและดำเนินชีวิตอยู่ในตำบลป่ายุบใน เนื่องจากโครงการดังกล่าว มีองค์กรขนาดใหญ่เข้ามาร่วมลงทุนมากมาย การก่อสร้างเพื่อพัฒนาพื้นที่จึงเกิดขึ้น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากนอกพื้นที่หมื่นเวียนกันเข้ามาทำงาน ธุรกิจ บ้านเช่า ธุรกิจค้าปลีก รวมไปถึงการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ และการสร้างอาชีพในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย แต่หากมองในอีกด้านหนึ่งของการพัฒนาก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่อุปสรรคของชุมชนได้เช่นเดียวกัน อาทิ ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความเสียหายของถนนในเขตชุมชน เป็นต้น และจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในลักษณะที่คล้ายกัน อาทิเช่น การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังต่อชุมชนบ้านแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี พบว่า เกิดผลกระทบด้านลบจากการดำเนินโครงการคือทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมในชุมชน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต อาชีพ เนื่องจากการเวนคืนที่ดิน (Tunngern, 2011) นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อชุมชนจากการถูกโยกย้ายที่อยู่ในโครงการก่อสร้างสนามบินหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า รายได้โดยรวมของชุมชนลดลง เพราะทำเลใหม่ไม่เอื้อต่อการค้าขาย ที่อยู่ใหม่มีขนาดเล็กไม่สามารถเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม

ได้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพราะต้องเดินทางมาทำงานและเดินทางมาใช้สาธารณูปการต่าง ๆ ความสัมพันธ์ที่มีต่อเพื่อนบ้านที่เคยสนิทกันลดลง หลังจากมีการโยกย้ายที่อยู่ และชุมชนส่วนใหญ่ไม่พอใจในการดำเนินการของภาครัฐ เป็นต้น (Tongseng, 2014)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI) ที่ตั้งอยู่ในโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ศึกษาผลกระทบในเชิงบวกและเชิงลบของการดำเนินโครงการ EECi ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีต่อประชาชนผู้อยู่อาศัยดั้งเดิม 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานความมั่นคงทางด้านรายได้ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในชุมชน ประเด็นด้านวิถีชีวิต ประกอบด้วย อาชีพ ค่านิยมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม และประเด็นด้านการจัดการชุมชน ประกอบด้วย บทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาโครงการฯ ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนดั้งเดิม ให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ลดความเหลื่อมล้ำ และเกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างทั่วถึง และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดให้พื้นที่ศึกษาครอบคลุม หมู่ที่ 1 บ้านขุนอินทร์ และหมู่ที่ 5 บ้านคลองหวายโสม ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง เนื่องจากทั้งสองหมู่บ้านเป็นพื้นที่ดำเนินการของโครงการ EECi

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI)

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study) โดยทำการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบ ความหมายและประเภทของผลกระทบ ข้อมูลการพัฒนาโครงการเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECI) ข้อมูลบริบทของพื้นที่ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดการวิจัย และแนวทางการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Group discussion) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพร้อมทั้งการสังเกต (Observation) สภาพแวดล้อม บริบทของชุมชน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมไปถึงการรวบรวมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในรูปแบบเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์หาผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ สาเหตุของปัญหาและข้อจำกัดในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โดยรอบของโครงการ EECi

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) กำหนดให้ครอบคลุมกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ (1) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการ EECi และเคยทำงานกับโครงการ EECi จำนวน 4 คน (2) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการฯ และไม่เคยทำงานกับโครงการ EECi จำนวน 4 คน และ (3) กลุ่มผู้นำท้องที่ หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ จำนวน 7 คน รวมมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 15 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำท้องที่ หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่เป็นรายบุคคลด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2) การสนทนากลุ่มย่อย เป็นการจัดกลุ่มประชาชน 2 กลุ่ม แล้วสนทนากลุ่มด้วยประเด็นข้อคำถาม สำหรับสนทนากลุ่มย่อย

ทั้งนี้ เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ทั้งสองรูปแบบใช้ประเด็นข้อคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภูมิลำเนาเดิม อาชีพหลัก อาชีพเสริม รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้ ใน แบบที่ 1 ได้เพิ่มกรณีเคยทำงานร่วมกับผู้ประกอบการภายใต้โครงการวงจรรังวัลเลย์ มีประเด็นคำถาม ได้แก่ ประเภทธุรกิจที่เคยทำงานร่วมกัน ระยะเวลาที่ดำเนินการในพื้นที่นี้ ภูมิลำเนาเดิม

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการ EECi ภายใต้การดำเนินงานของโครงการวงจรรังวัลเลย์ ดังนี้

(1) ตั้งแต่เริ่มมีการพัฒนาโครงการวงจรรังวัลเลย์จนถึงปัจจุบัน ท่านคิดว่าเกิดผลกระทบจากการพัฒนาดังกล่าวอย่างไรบ้าง ทั้งต่อตัวท่านเอง ครอบครัว ชุมชนโดยรอบ ทั้งในข้อดี (+) ข้อเสีย (-) รวมไปถึงผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ในประเด็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านรายได้ ด้านอาชีพ ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม ด้านบทบาทของกลุ่มอำนาจ และด้านการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ

(2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาดังกล่าว มีบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานใด เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือ ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และท่านต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องใด อย่างไร

(3) ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่อยู่ดั้งเดิมกับหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาพื้นที่ในโครงการวงจรรังวัลเลย์เป็นไปในลักษณะใด เคยเกิดกรณีพิพาทระหว่างกันหรือไม่

-ถ้าเคยเกิดขึ้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ด้วยวิธีการอย่างไร

-ถ้าไม่เคยเกิดขึ้น ชุมชนมีวิธีการบริหารจัดการเพื่อดูแลผลประโยชน์สาธารณะอย่างไร

(4) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางยกระดับคุณภาพชีวิต การแก้ไขปัญหาสาธารณะของประชาชนในตำบลป่ายุบใน ในเรื่องใดบ้าง ด้วยวิธีการอย่างไร

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้นำท้องที่ หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานหรือองค์กรอิสระที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในพื้นที่ และการสนทนากลุ่มย่อย กับกลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการ EECi และเคยทำงานกับโครงการ EECi

และ กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่ก่อนมีการพัฒนาโครงการ EECi และไม่เคยทำงานกับโครงการ EECi นอกจากนี้ มีการสังเกตเพื่อเก็บข้อมูลด้วย ทั้งนี้ ในส่วนของการติดต่อประสานงานนั้น ผู้วิจัยได้ ดำเนินการติดต่อขอสัมภาษณ์ นัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยขั้นแรกจะอธิบายวัตถุประสงค์ และแจ้งสิทธิในการถอนตัวจากการสัมภาษณ์รายบุคคลและการประชุมกลุ่มย่อย จากนั้น จึงดำเนินการเก็บ ข้อมูลตามแนวทางที่ได้กล่าวมาแล้ว

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบเนื้อหา (Content analysis) โดยใช้วิธีการจำแนกประเภท (Typological Analysis) จากนั้นใช้วิธีการเปรียบเทียบข้อมูล (Comparative Analysis) เพื่อสกัดข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญ เปรียบเทียบ ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา และจำแนกชนิดของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ทำให้ ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างก่อนและหลังการเกิดโครงการ EECi แล้วจึงทำการสังเคราะห์ผลศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปต่อไป นอกจากนี้ ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพื่อเพิ่มความแม่นยำให้กับ งานวิจัย ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (Cheawjindakarn, 2018) ประกอบด้วย การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Presentation of the Research Results) ผู้วิจัยทำการสรุปผลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแนวคิดทฤษฎีและ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาทบทวนมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบจากโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรม ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ที่มีต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอดง จันทร์ จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลกระทบทางด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1.1.1 การพัฒนาโครงการฯ ระบบไฟฟ้าและระบบน้ำประปา ในพื้นที่รอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์ มี คุณภาพดีขึ้น และมีเสถียรภาพมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การพัฒนาโครงการฯ ในระยะแรก ประสบปัญหาหาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้าในครัวเรือนที่มีอยู่ เกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าตก น้ำไหล ไม่ทั่วถึงทั้งหมู่บ้าน อันเนื่องมาจากมีแรงงานจากภายนอกเข้ามาทำงานในพื้นที่ตำบลป่ายุบใน โดยเฉพาะหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5 มากขึ้น จึงทำให้ไม่สามารถรองรับการเข้ามาอยู่อาศัยของคนจำนวนมากได้ ต่อมาการไฟฟ้าส่วน ภูมิภาคจึงเข้ามาดำเนินการขยายเขตไฟฟ้าเป็น 3 เฟส ทำให้ระบบไฟฟ้ามีความเสถียรมากขึ้น มีการเปลี่ยน วัสดุของสายไฟให้มีคุณภาพ ท่อหุ้มด้วยฉนวนกันไฟฟ้า เพื่อป้องกันการเกิดไฟฟ้าลัดวงจร ส่วนการใช้น้ำ สำหรับการอุปโภคบริโภคนั้น ก็มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่เดิมใช้ประปาหมู่บ้าน ต่อมา เมื่อมีคนเข้ามา ทำงาน มาอยู่อาศัยมากขึ้น จึงมีการเปลี่ยนมาใช้ประปาส่วนภูมิภาคในพื้นที่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 5 ทั้งหมู่บ้าน และ หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 6 บางส่วน ซึ่งอยู่รอบ ๆ พื้นที่ดำเนินการของโครงการพัฒนาฯ อย่างไรก็ตาม พื้นที่อื่น ๆ ใน

ตำบลป่ายุบใน แม้ว่าจะไม่ได้รับผลกระทบ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ได้รับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคด้วยเช่นกัน

1.1.2 ถนนบริเวณรอบหมู่บ้านมีรถบรรทุกของโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ผ่านเกิดการชำรุด เป็นหลุมเป็นบ่อ บางครั้งทำให้เกิดอุบัติเหตุแก่ผู้สัญจร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ถนนบริเวณรอบโครงการวังจันทร์วัลเลย์ได้รับความเสียหายจากรถบรรทุกที่เข้าไปทำงานภายในโครงการฯ นำไปสู่การทำข้อตกลงระหว่างบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างที่เข้ามาดำเนินการในโครงการฯ กับองค์การบริหารส่วนตำบลป่ายุบใน ว่า หากถนนในตำบลป่ายุบในเกิดการชำรุด เนื่องมาจากการก่อสร้างภายในโครงการฯ ผู้รับเหมาก่อสร้างจะต้องซ่อมแซมถนนสายดังกล่าว ให้กลับมาใช้งานได้ดังเดิม เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชน

1.1.3 มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ในบริเวณโครงการวังจันทร์วัลเลย์ เพื่อเป็นพื้นที่ออกกำลังกาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความเห็นว่า การพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์ส่งผลให้พื้นที่รอบ ๆ โครงการได้รับการพัฒนา เช่น การสร้างเส้นทางจักรยาน เส้นทางสำหรับการเดินวิ่งออกกำลังกาย นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่างบริเวณลานกีฬาของหมู่บ้านอีกด้วย

1.1.4 สัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต บริเวณใกล้เคียงพื้นที่ดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ดำเนินโครงการสามารถเข้าถึงสัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตได้มีประสิทธิภาพมากกว่าช่วงเวลาที่ยังไม่มีการพัฒนาโครงการฯ เนื่องจาก โครงการวังจันทร์วัลเลย์เป็นพื้นที่สำหรับการพัฒนานวัตกรรม จึงจำเป็นต้องมีระบบการรับส่งสัญญาณที่มีมาตรฐาน ส่งผลให้ชุมชนโดยรอบจึงได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ไปด้วย

1.1.5 เยาวชนในอำเภอวังจันทร์มีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความเห็นว่า ศูนย์เรียนรู้เกษตรนวัตกรรมสถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา ซึ่งเป็นหนึ่งในสถาบันทางการศึกษาของโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ได้มีการรับสมัครนักเรียนจากโรงเรียนวังจันทร์วิทยาที่มีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับวุฒิการศึกษาควบคู่กันทั้งสองสถาบัน กล่าวคือ จะได้รับวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 และวุฒิการศึกษาระดับ ปวช. ด้วย นอกจากนี้ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ได้สนับสนุนด้านการศึกษาให้กับโรงเรียนในพื้นที่ ด้วยการจัดกิจกรรมอบรมความรู้ครูในพื้นที่และมอบทุนสำหรับสนับสนุนการศึกษาให้กับโรงเรียนในอำเภอวังจันทร์ในบางส่วน

1.1.6 เกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลป่ายุบในได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาแปลงเกษตร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความเห็นว่า ในการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ของโครงการฯ มีการเชิญชวนเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความต้องการปรับปรุง พัฒนา แปลงเกษตรของตนเองให้เข้าร่วมเป็นแปลงทดลองนวัตกรรม ซึ่งปัจจุบัน การทดลองดังกล่าว อยู่ระหว่างการศึกษาวิจัย เพื่อขยายผลในระยะต่อไป

1.2 ความมั่นคงทางรายได้ ผลการวิจัยพบว่า

1.2.1 เศรษฐกิจชุมชนในตำบลป่ายุบในมีการหมุนเวียนดีขึ้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ให้ความเห็นว่า เศรษฐกิจของตำบลป่ายุบในดีขึ้น โดยเฉพาะ ผู้ประกอบการร้านค้า ผู้ขายสินค้าในตลาดนัด ร้านอาหาร ร้านรับทำอาหารว่างสำหรับการประชุม ในตำบลป่ายุบในและพื้นที่ใกล้เคียงรอบพื้นที่ดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดผู้ประกอบการบ้านเช่าในตำบลป่ายุบในเพิ่มขึ้น เพื่อบริการรับแรงงานจำนวนมากที่เข้ามา

ทำงานในพื้นที่ ผู้ประกอบการร้านวัสดุก่อสร้าง ผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อยในพื้นที่อำเภอวังจันทร์ ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ เนื่องจาก เมื่อบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้างเข้ามาลงทุนในพื้นที่โครงการฯ มักจะมีการจ้างงานผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อยในอำเภอวังจันทร์มากกว่าการจ้างงานผู้รับเหมาจากนอกพื้นที่

1.2.2 ราคาที่ดินในตำบลป่ายุบในมีราคาสูงขึ้น ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า หลังจากเริ่มมีโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ราคาที่ดินในตำบลป่ายุบใน เริ่มมีราคาสูงขึ้น มีการเก็งกำไรที่ดินและมีคนนอกพื้นที่เข้ามาทำประโยชน์มากขึ้น เช่น การซื้อที่ดินเพื่อประกอบกิจการบ้านเช่า เป็นต้น

1.2.3 ประชาชนในตำบลป่ายุบในได้รับการอบรมพัฒนาอาชีพ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า หลังจากการดำเนินโครงการฯ เจ้าหน้าที่มวลชนสัมพันธ์จาก บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้เข้ามาฝึกอบรมในตำบลป่ายุบในมากขึ้น เช่น การอบรมการปลูกผักสวนครัวที่มีคุณภาพ จัดให้มีโครงการปลูกผักแบ่งปัน มีพื้นที่สำหรับขายผลผลิตทางการเกษตร ภายในสถานีบริการน้ำมัน ปตท. สาขาป่ายุบใน ปัจจุบัน การพัฒนาอาชีพให้กับชุมชนจะเป็นการต่อยอดองค์ความรู้เดิมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่เนื่องจากตำบลป่ายุบใน มีการรวมกลุ่มอาชีพกันน้อย จึงต้องมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐด้วย เช่น พัฒนาชุมชนอำเภอ เกษตรอำเภอ เพื่อให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์

1.3 การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า

1.3.1 ประชาชนได้รับการแนะนำวิธีการคัดแยกขยะ ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่มวลชนสัมพันธ์ ได้มีการอบรมและแนะนำขั้นตอนการแยกขยะที่ถูกต้องให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมในระดับครัวเรือน

1.3.2 เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า เมื่อมีผู้คนเข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น ทำให้เกิดธุรกิจบ้านเช่าขึ้นจำนวนมาก การดูแลความสะอาดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ (อบต.ป่ายุบใน) จึงทำได้ไม่ทั่วถึง จำนวนถังขยะให้บริการไม่เพียงพอ ผู้พักอาศัยในบ้านเช่าเผาขยะบริเวณรอบบ้านเช่า ก่อให้เกิดควันและกลิ่นรบกวนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง

1.3.3 เกิดปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ชุมชน ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ข้อมูลว่า เกิดปัญหาน้ำเสียขึ้น เนื่องจากการก่อสร้างโครงการฯ มีการเปิดหน้าดินเป็นบริเวณกว้าง ส่งผลให้ดินในพื้นที่ดำเนินการไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทำให้น้ำมีสีขาวหรือมีสีเหลือง ซึ่งปัญหานี้ เจ้าหน้าที่ของโครงการพัฒนาฯ ได้เข้ามาตรวจสอบและอยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขปัญหา ในปัจจุบัน ปัญหานี้เริ่มเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพราะเกิดขึ้นมาประมาณ 5 - 6 ปีแล้ว

1.3.4 เกิดปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก และปัญหาน้ำแล้งในฤดูที่ฝนขาดช่วง ผู้ให้ข้อมูลบางส่วนให้ข้อมูลว่า โครงการวังจันทร์วัลเลย์มีพื้นที่ติดกับเชิงเขา ซึ่งเป็นต้นน้ำของแหล่งน้ำสาธารณะ (คลองห้วยโสม) เมื่อเริ่มมีการก่อสร้าง การปรับปรุงพื้นที่ภายในโครงการวังจันทร์วัลเลย์ ส่งผลให้ทิศทางการไหลของน้ำที่เคยไหลลงคลองห้วยโสมเปลี่ยนไป ทำให้บริเวณที่เคยมีน้ำ ปริมาณน้ำน้อยลง แต่ในขณะเดียวกัน บริเวณที่เคยน้ำท่วม น้ำจะไม่ท่วม และเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก จะเกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นในบางบริเวณ เนื่องจาก ขนาดของลำรางสาธารณะมีขนาดเล็ก ไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน ส่งผลให้น้ำท่วมเข้าบ้านของชาวบ้าน ทางเจ้าหน้าที่

ของโครงการพัฒนาฯ ที่ได้รับแจ้งเหตุ มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการขุดลอกลำรางในจุดที่มีน้ำท่วมขัง ซึ่งแก้ปัญหานี้ได้ชั่วคราว เพราะลำรางนั้นก็กลับมามีน้ำขึ้นอีก ในปัจจุบัน ปัญหานี้เบาลง เพราะภายในโครงการพัฒนาฯ มีการขุดสระกักน้ำ เพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำให้มากขึ้น ทั้งนี้ ความหนักหรือเบาของปัญหาจะมีความแตกต่างกันไป เพราะคลองห้วยโสมไหลผ่านหลายหมู่บ้านในตำบลป่ายุบใน ทำให้ประชาชนแต่ละพื้นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาไม่เหมือนกัน

2. ผลกระทบทางด้านวิถีชีวิต

2.1 ความเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า

2.1.1 ประชาชนได้รับการจ้างงานเพิ่มขึ้น มีการสร้างอาชีพใหม่ให้กับชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบ ๆ โครงการวังจันทร์วัลเลย์ (หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8 ตำบลป่ายุบใน) และพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะงานที่ไม่ต้องการความเฉพาะเจาะจงของตำแหน่ง เช่น พนักงานทำความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ดูแลสวน เจ้าหน้าที่ขายอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ประชาชนในตำบลป่ายุบในบางส่วนเปลี่ยนได้เปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพรับจ้างก่อสร้างทั่วไป หรือทำธุรกิจบ้านเช่าแทน

2.2 ความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า

2.2.1 ประเพณีดั้งเดิมของชุมชนยังคงได้รับการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนยังคงได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีวิ่งควาย การทำบุญประจำปีของหมู่บ้าน กิจกรรมเผาข้าวหลาม นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ โดย ปตท. จะมียกประมาณสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว บางส่วนอีกด้วย

3. ผลกระทบทางการจัดการชุมชน

3.1 บทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ ผลการวิจัยพบว่า

3.1.1 เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งของภาคประชาชนในตำบลป่ายุบใน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน มีความเห็นตรงกันว่า ก่อนมีการดำเนินโครงการวังจันทร์วัลเลย์อย่างในปัจจุบัน บริเวณนี้เคยถูกเสนอให้เป็นนิคมอุตสาหกรรมในลักษณะเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จึงสร้างความวิตกกังวลให้กับประชาชนตำบลป่ายุบใน ว่าการพัฒนาพื้นที่ในครั้งนี้ จะทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมให้กับอำเภอวังจันทร์นำไปสู่การรวมตัวกันเพื่อต่อต้านการดำเนินโครงการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมจากประชาชนทั้ง 8 หมู่บ้านของตำบลป่ายุบใน และต่อมา ได้มีการประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว โดยมี กำนันผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ สภาองค์กรชุมชนตำบลป่ายุบใน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทในการรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วน ซึ่งในเวลาต่อมา นิคมอุตสาหกรรมดังกล่าวไม่ได้มีการดำเนินการต่อ และได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์อย่างในปัจจุบัน ทั้งนี้ การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้น ณ ขณะนั้นทำให้เกิดสภาองค์กรชุมชนตำบลป่ายุบใน ซึ่งกลุ่มดังกล่าวยังคงทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงานของโครงการฯ และรักษาผลประโยชน์สาธารณะให้กับพื้นที่จนถึงปัจจุบัน

3.1.2 บทบาทของผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นนำไปสู่การแก้ปัญหาสาธารณะที่มีความต่อเนื่อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน มีความเห็นตรงกันว่า เมื่อมีการก่อสร้างในพื้นที่โครงการฯ ขึ้นอาจส่งผล

กระทบต่อประชาชนทั่วไป เช่น ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดจากการก่อสร้างภายในโครงการฯ เมื่อมีการซ่อมแซม จะมีการรายงานความคืบหน้าของการซ่อมแซมถนนดังกล่าว ทาง ปตท. จะประสานงานผ่าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลปายูบโน หรือที่ทำการปกครองอำเภอวังจันทร์ เพื่อจัดประชุมหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึง การดำเนินการอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในชุมชน

3.2 การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

3.2.1 ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนและกระบวนการสำหรับ แก้ไขปัญหาสาธารณะร่วมกัน ในประเด็นการบริหารจัดการน้ำ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วน มีความเห็นตรงกันว่า เกิดปัญหาด้านการบริหารจัดการน้ำในหลายพื้นที่ในตำบลปายูบโน เมื่อเกิดเหตุประชาชนจะแจ้งเหตุให้ผู้ นำชุมชนในระดับต่าง ๆ ทราบ เพื่อส่งต่อให้หน่วยงานรับผิดชอบอย่าง ปตท. นำไปปรับปรุงแก้ไข ปัญหา

ปัญหาน้ำท่วม ช่วงฤดูน้ำหลาก น้ำจะระบายผ่านลำรางหรือคลองสาธารณะ แต่เนื่องจากน้ำที่ไหล ออกมาจากในโครงการฯ มีปริมาณมากและลำรางสาธารณะมีขนาดเล็ก จึงทำให้น้ำระบายไม่ทัน ส่งผลให้น้ำ ไหลเข้าบ้านเรือนและพื้นที่เกษตรกรรมของชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียง ดังนั้น การแก้ไขในระยะเริ่มต้น คือ เจ้าหน้าที่ของ ปตท. ผู้ประสานงานกับผู้นำชุมชน ได้ดำเนินการขุดลอกลำรางและคลองสาธารณะให้มีขนาด กว้างขึ้น เพื่อให้ระบายได้ดีขึ้น แต่วิธีนี้จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ชั่วคราวเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีการสร้างฝาย ชะลอน้ำ การปลูกหญ้าแฝกอีกด้วย

ปัญหาน้ำแล้ง ส่งผลกระทบต่อในบางพื้นที่ที่ปลูกผลไม้ หรือสวนที่ไม่มีแหล่งน้ำเป็นของตนเอง ซึ่ง ปัญหานี้ ทางโครงการฯ มีการจัดทำสปริงส์เวย์ ที่มีลักษณะเป็นท่อลำเลียงที่สามารถปรับคันกันน้ำให้น้ำไหลลง สู่คลองสาธารณะได้ เมื่อเข้าสู่ฤดูแล้ง ซึ่งช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้ในบางพื้นที่

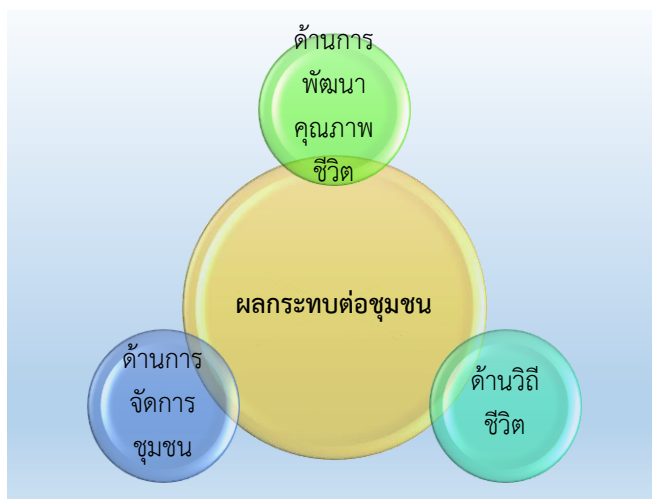
ปัญหาน้ำเสีย ในระยะแรกของการก่อสร้าง จะมีการปรับพื้นที่เพื่อการก่อสร้างโครงการฯ ต้องมีการ เปิดหน้าดิน ทำให้น้ำที่ไหลลงสู่คลองสาธารณะมีสีขุ่นขาว นำไปสู่การร้องเรียนขึ้น ผู้นำชุมชนจึงแจ้งให้ เจ้าหน้าที่ของปตท. รับทราบและพยายามดำเนินการแก้ไข ปัจจุบัน ปัญหาดังกล่าว เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพราะผ่านเวลามากกว่า 5-6 ปีแล้ว สำหรับบ้านเรือนที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ข้างต้น ในบางรายจะมีการ ร้องเรียน เรียกร้องค่าเสียหาย และเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัญหา ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะของการยกระดับคุณภาพชีวิตของ ชุมชนโดยรอบตามเป้าหมายของโครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบลปายูบโน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นพื้นที่โดยรอบโครงการเท่านั้น เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา และสัญญาณ อินเทอร์เน็ต ในขณะที่พื้นที่ถัดออกไปซึ่งอยู่เขตตำบลปายูบโนเหมือนกันกลับไม่เห็นการพัฒนาในระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปาหรือสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ดีขึ้น จึงทำให้ประชาชนมองเห็นว่ามีความแตกต่างของระบบ โครงสร้างพื้นฐานที่แตกต่างกันระหว่างพื้นที่อยู่ใกล้โครงการฯ กับพื้นที่ห่างไกลจากโครงการฯ นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนินโครงการ EECi ยังไม่ทั่วถึงด้วย

สำหรับข้อเสนอแนะในการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยรอบ ได้แก่ การสนับสนุนด้าน การศึกษา การสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตร มีการเพิ่มการจ้างงานประชาชนในพื้นที่ ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าการดำเนินงานของโครงการฯ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง และรับฟังความคิดเห็นให้ ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลป่ายุบใน และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ แก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า เมื่อโครงการของภาครัฐเข้าไปในพื้นที่ชุมชน ล้วนเกิดผลทับทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังนั้น เพื่อให้รับทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนควรทำการศึกษาใน 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ด้านวิถีชีวิต และด้านการจัดการชุมชน โดยมีตัวชี้วัดแต่ละด้านดังแผนภาพ

- บทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการ (การรวมกลุ่มของภาคประชาชน ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นเข้มแข็ง)
- การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน (ความร่วมมือกันระหว่างผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวทางแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม)

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา สภาพภูมิทัศน์ และ เทคโนโลยี)
- ความมั่นคงทางรายได้ (เศรษฐกิจชุมชน ราคาที่ดิน และพัฒนาอาชีพ)
- การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำ

- ความเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพ (การจ้างงาน อาชีพใหม่)
- ความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมวัฒนธรรม (ประเพณีดั้งเดิม และการดูแลรักษา)

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ชุมชนโดยรอบได้รับผลกระทบเชิงบวกในด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหลายด้าน เช่น สัญญาณโทรศัพท์ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ระบบน้ำประปา การขยายเขตไฟฟ้าสำหรับใช้ในครัวเรือน มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ในบริเวณโครงการวังจันทร์วัลเลย์ เพื่อเป็นพื้นที่ออกกำลังกาย ยกเว้น เรื่องถนนบริเวณรอบพื้นที่ดำเนินโครงการ ที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากรถบรรทุกเข้ามาทำงานในโครงการ ๆ ทำให้ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่สำหรับปัญหานี้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีแนวทางในการซ่อมแซมเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ การมีโครงการวังจันทร์วัลเลย์ได้สร้างโอกาสในการศึกษาด้านเทคโนโลยีทางการเกษตรให้กับเยาวชนในพื้นที่และให้เกษตรกรสวนทุเรียนในพื้นที่เข้าร่วมทดลองนวัตกรรมด้านการเกษตรอีกด้วย ทั้งนี้ เป็นเพราะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 5 ส่วนหมู่บ้านที่ไม่มีพื้นที่ติดกับโครงการก็ไม่ได้รับการพัฒนา ส่วนผู้นำชุมชนของหมู่บ้านและตำบลมีความเข้มแข็งสามารถเป็นเสียงเรียกร้องแทนชาวบ้านได้ จนทำให้เกิดธรรมเนียมปฏิบัติระหว่างบริษัทผู้รับจ้างที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ในการทำข้อตกลงกับองค์การบริหารส่วนตำบลป่ายุบในว่าบริษัทต้องซ่อมแซมถนนสายที่ขับผ่าน หากพบว่าถนนสายดังกล่าว ชำรุดเสียหาย เนื่องจากการดำเนินการของบริษัทผู้รับเหมา ส่วนด้านการศึกษา มีการสนับสนุนให้นักเรียนในพื้นที่เข้าศึกษาในศูนย์เรียนรู้เกษตรนวัตกรรมสถาบันเทคโนโลยีจอร์ตาเท่านั้น ยังไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนในการศึกษาต่อในโรงเรียนกำเนิดวิทย์ แม้ว่าโรงเรียนแห่งนี้จะเป็นที่สนใจของประชาชนในพื้นที่มากกว่าก็ตาม สุดท้าย ในด้านการพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรนั้น ปัจจุบันมีการทดลองในสวนทุเรียนแล้ว ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญต่อการพัฒนาผลผลิตทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ แต่ในขณะเดียวกัน ตำบลป่ายุบในส่วนใหญ่เน้นปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และมันสำปะหลัง หากมีโครงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับพืชเศรษฐกิจดังกล่าว จะยิ่งสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับชุมชนโดยรอบมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tubmuang (2021) ที่พบว่า เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วมีผลกระทบเชิงบวกคือ ประชาชนมีการเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้น มีการเตรียมความพร้อมในด้านระบบสาธารณสุข การรักษาความปลอดภัยในภาคอุตสาหกรรม การเพิ่มขึ้นของห้างสรรพสินค้า ธุรกิจบันเทิง และธุรกิจท่องเที่ยว และงานวิจัยของ Channoi, Tavarom, and Sukwisut (2019) ที่พบว่า หลังจากมีโครงการพัฒนาพื้นที่เขตเมืองเก่าแล้ว มูลค่าของอาคารและที่ดินเพิ่มสูงขึ้น และเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป แต่ไม่สอดคล้องกับ Nissaisuk (2013) ที่พบว่า โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเกิดผลกระทบเชิงลบต่อชุมชนมาบยางพร คือ ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การจราจรหนาแน่น มีการปลูกอาคารรुकล้ำแนวเสาไฟฟ้า และการใช้ถนนที่ขาดวินัย และ Viyapone and Rakkwamsuk (2019) ที่พบว่า การวางผังเมืองในโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษยังไม่มีที่เหมาะสม ไม่สามารถผสมผสานเพื่อแบ่งพื้นที่ให้ชุมชนและอุตสาหกรรมมาอยู่ร่วมกันได้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวกทางด้านรายได้ให้กับชุมชนโดยรอบ เนื่องจากเศรษฐกิจชุมชนในตำบลป่ายุบในมีการหมุนเวียนดีขึ้น เกิดผู้ประกอบการร้านค้า ผู้ขายสินค้าในตลาดนัด ร้านอาหาร ธุรกิจบ้านเช่าเพิ่มมากขึ้น ราคาที่ดินสูงขึ้น เป็นที่จับตามองจากนักลงทุนว่าจะมีการเคลื่อนย้าย

แรงงานมาอยู่ในตำบลป่ายุบในมากขึ้น มีการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนโดยรอบ มีการส่งเสริมเกษตรกรให้ปลูกผักด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ให้ขายผักปลอดภัยบริเวณสถานีบริการน้ำมัน ปตท. ป่ายุบในอีกด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์เป็นการสร้างโอกาสใหม่ในการทำงานให้กับคนป่ายุบในและพื้นที่ใกล้เคียงได้มีรายได้ที่มั่นคง เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น โครงการดังกล่าวยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้างเต็มรูปแบบและยังมีแผนงานที่จะสร้างสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรที่ทำงานภายในโครงการเพิ่มเติม เช่น อพาร์ทเมนท์ โรงแรม คลินิก เป็นต้น หากว่าแผนงานดังกล่าว เกิดขึ้นสมบูรณ์น่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในชุมชนในระยะถัดไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tunngern (2011) ที่พบว่า ท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังส่งผลกระทบต่อชุมชนคือ รายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น เกิดโอกาสการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tongseeng (2014) ที่พบว่า เกิดผลกระทบเชิงลบจากโครงการสร้างสนามบินต่อประชาชนในหลวงพระบาง ได้แก่ ชุมชนมีรายได้โดยรวมลดลง เนื่องจากทำเลใหม่ไม่เอื้อต่อการค้าขาย และไม่สามารถเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริมได้ รายจ่ายด้านค่าเดินทางเพิ่มขึ้น เพราะสาธารณูปการต่าง ๆ อยู่ที่เดิมจึงต้องเดินทางไปใช้ และเกิดการเก็งกำไรที่ดินในที่ที่มีการขยายตัวของชุมชนใหม่ด้วย

1. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวกในด้านอาชีพ เนื่องจากเกิดการจ้างงาน และการสร้างอาชีพใหม่ให้กับประชาชนในตำบลป่ายุบในและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น พนักงานทำความสะอาด เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ดูแลสวน เจ้าหน้าที่ขายอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังช่วยให้ประชาชนในอำเภอวังจันทร์ได้ทำงานใกล้บ้าน ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานเพื่อหางานทำในเมืองใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาโครงการวังจันทร์วัลเลย์มุ่งเน้นที่ผู้ที่มีภูมิลำเนาในตำบลป่ายุบใน ทำให้มีงานที่มั่นคง รายได้ที่แน่นอน และไม่ต้องละทิ้งครอบครัวเพื่อไปทำงานไกลบ้าน และในขณะเดียวกัน ผู้ว่าจ้างนั้นได้ประโยชน์ด้วยเช่นกัน เพราะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จะมีความเข้าใจบริบท สภาพแวดล้อมของตำบลป่ายุบในเป็นอย่างดี ซึ่งช่วยลดปัญหาการลาออกหรือย้ายงานได้อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nissaisuk (2013) ที่พบว่า หลังจากมีโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ก็มีคนเข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้น เศรษฐกิจดีขึ้น ราคาที่ดิน การถือครองที่ดิน และความต้องการพัฒนาพื้นที่เพื่อกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ทำให้ราคาที่ดินเพิ่มสูงขึ้น มีความต้องการที่อยู่อาศัยมากขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการหมู่บ้านจัดสรร บ้านเช่า ห้องเช่า ได้รับประโยชน์มากขึ้น

2. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อค่านิยมและวัฒนธรรมของชุมชนงานเทศกาลประจำปี ประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาของตำบลป่ายุบใน เช่น ประเพณีบุญกลางทุ่ง ประเพณีวิ่งควาย งานเผาข้าวหลาม ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับการสนับสนุนจากทีมงานมวลชนสัมพันธ์ของ ปตท. อย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบของการเข้าร่วมกิจกรรมและการสนับสนุนเป็นตัวเงิน การมีโครงการพัฒนาฯ จึงส่งผลดีต่อการสืบทอดประเพณีของชุมชน และเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการและประชาชนในพื้นที่อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Channoi, Tavarom, and Sukwisut (2019) ที่พบว่า เด็กรุ่นใหม่มีค่านิยมกลับมาทำงานที่บ้านเกิดมากขึ้น เช่น ร้านกาแฟร่วมสมัยที่มีการสอดแทรกงานศิลปะวัฒนธรรมภูเก็ต

ร้านขายของพื้นเมือง ร้านขายผ้าบาติก เป็นต้น นอกจากทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในครอบครัวแล้ว ยังเป็นการสืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวภูเก็ตไว้ด้วย ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงบวกต่อชุมชน

3. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การมีโครงการพัฒนาวังจันทร์วัลเลย์นำไปสู่การแสดงออกทางความคิด การมีบทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน ที่มีต่อการก่อสร้างโครงการ รวมถึงการรวมกลุ่มของภาคประชาชนในการเรียกร้องยกเลิกการสร้างนิคมอุตสาหกรรม ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่มวลชนสัมพันธ์เพื่อแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านได้อย่างเป็นรูปธรรม ถือเป็นผลกระทบเชิงบวกที่ส่งผลต่อชุมชนโดยรอบ ทั้งนี้เป็นเพราะการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ด้วยการรับฟังความเห็นจากประชาชนผู้อยู่อาศัยอย่างจริงจัง การเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นแนวทางที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ร่วมกันกับชุมชนในระยะยาว แม้ว่าปัจจุบันจะมีการแจ้งข้อมูลดังกล่าวกับผู้นำหรือตัวแทนหมู่บ้านแล้วก็ตาม แต่ยังไม่เพียงพอ เพราะในบางครั้งข่าวสารดังกล่าวจะรับทราบกันอยู่ในกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานเท่านั้น การสื่อสารให้สาธารณะรับทราบจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nissaisuk (2013) ที่พบว่า แม้ว่ามีโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเข้ามา แต่ความเข้มแข็งของชุมชนมาบียงพรนำมาซึ่งการแก้ไขในหมู่บ้านได้อย่างเป็นรูปธรรมเช่นกัน โดยชุมชนมีการจัดระบบสาธารณสุขของชุมชน มีการกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย ของชาวบ้านในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และชุมชนให้ความสำคัญของการศึกษามากขึ้น

4. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า เกิดผลกระทบเชิงบวกในด้านการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะในชุมชนโดยรอบ เนื่องจากปัญหาการบริหารจัดการน้ำที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น้ำท่วม น้ำแล้ง หรือน้ำเสียในแต่ละพื้นที่ในตำบลป่ายุบใน ผู้นำชุมชนและภาคประชาชนถือเป็นภาคส่วนที่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ทั้งนี้เป็นเพราะความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหา และความเอาใจใส่ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็เป็นอีกปัจจัยที่จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ ด้วยการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการเพื่อให้ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Channoi, Tavarom, and Sukwisut (2019) ที่พบว่า พื้นที่เมืองเก่าภูเก็ตมักจะมีปัญหาท่วมบ่อยครั้ง แต่ประชาชนก็มีความเชื่อมั่นต่อการบริหารจัดการปัญหาน้ำท่วมของหน่วยงานภาครัฐ

5. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า เกิดผลกระทบเชิงลบในด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเกิดปัญหาในด้านการจัดการขยะจากบ้านเช่าที่เกิดขึ้นจำนวนมากหลังการเกิดขึ้นของโครงการฯ การดูแลความสะอาดของหน่วยงานที่รับผิดชอบ (อบต.ป่ายุบใน) จึงทำได้ไม่ทั่วถึง ปัญหาน้ำเสียที่มาจากกาเปิดหน้าดินเพื่อทำการก่อสร้างภายในโครงการฯ ปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก และปัญหาน้ำแล้งในฤดูที่ฝนขาดช่วงในแต่ละพื้นที่ในตำบลป่ายุบใน ทั้งนี้พื้นที่โครงการเป็นพื้นที่ต้นน้ำ ซึ่งอาจมีผลต่อปริมาณน้ำที่ไหลลงคลองสาธารณะ นอกจากนี้ เมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานมากขึ้น ปัญหาการจัดการขยะจึงรุนแรงขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีวิธีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจขอความร่วมมือจากองค์กรที่มีความรู้ด้านนวัตกรรมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ส่วนเรื่องการบริหารจัดการน้ำผู้นำชุมชนได้ทำหน้าที่

ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ การแก้ไขปัญหาการจัดการน้ำต้องบูรณาการความร่วมมือกันทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาแบบองค์รวมและตรงประเด็นที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nissaisuk (2013) ที่พบว่า โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกทำให้เกิดปัญหาขยะอุตสาหกรรม กลิ่นเหม็นจากหลุมฝังกลบขยะ รองลงมาคือ ปัญหาการรั่วไหลของสารเคมีลงสู่อ่างเก็บน้ำที่ใช้สำหรับการผลิตน้ำประปา และผลกระทบด้านเสียง อากาศ ฝุ่นละออง และงานวิจัยของ Wongpanich (2006) ที่พบว่า โครงการก่อสร้างท่อก๊าซธรรมชาติทำให้ประชาชนเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่ดินทำกินไม่อยู่ในสภาพเดิม ปัญหาขยะที่เกิดระหว่างการก่อสร้าง ปัญหาก๊าซรั่วและท่อระเบิด ปัญหาน้ำเสีย

6. ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบลป่ายุบใน ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าชุมชนที่ได้รับประโยชน์โดยตรงอยู่ในพื้นที่ของโครงการฯ ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา หรือสัญญาณอินเทอร์เน็ต ส่วนชุมชนพื้นที่อื่น ๆ ในตำบลป่ายุบในซึ่งอยู่ห่างไกลพื้นที่โครงการฯ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ แตกต่างจากพื้นที่ในโครงการฯ ถึงแม้ว่าจะอยู่ในตำบลเดียวกันก็ตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tubmuang (2021) ที่พบว่า ประชาชนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วมีการเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้เกี่ยวกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมากขึ้น มีการเตรียมความพร้อมในด้านระบบสาธารณสุข การรักษาความปลอดภัยในภาคอุตสาหกรรม แต่ไม่สอดคล้องกับ Viyapone, and Rakkwamsuk (2019) ที่พบว่า ด้านสาธารณสุขบุคคล และระบบน้ำประปาของระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออกยังมีประสิทธิภาพต่ำกว่าพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศเพื่อนบ้าน

สรุป

โครงการพัฒนาเขตนวัตกรรมระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EECi) มีผลกระทบเชิงบวก 6 ด้าน ต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนโดยรอบได้รับการพัฒนา ด้านรายได้ของประชาชนในชุมชนโดยรอบเพิ่มขึ้น ด้านอาชีพเกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของชุมชนได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ด้านบทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ ผู้นำระดับท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของภาคประชาชนเพื่อติดตามการดำเนินการของโครงการฯ และด้านการจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ เกิดการประสานงาน การเจรจาต่อรอง เพื่อแก้ปัญหาสาธารณะร่วมกัน ระหว่างผู้นำระดับท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่โครงการฯ และเกิดผลกระทบเชิงลบ 1 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการขยะ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ คุณภาพของน้ำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า มีผลกระทบเชิงบวกในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านรายได้ ด้านอาชีพ ด้านค่านิยมและวัฒนธรรม ด้านบทบาทของกลุ่มอำนาจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินโครงการฯ และด้าน

การจัดสรรผลประโยชน์สาธารณะ ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมเกิดผลกระทบเชิงลบ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ (1) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกัน พัฒนา ปรับปรุง ถนนรอบโครงการฯ และพื้นที่รอบนอกของตำบลป่ายุบในให้มีความมั่นคงแข็งแรงให้สามารถใช้งานได้ในระยะยาว พร้อมติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนน นอกจากนี้ ขอให้มีการขยายเขตการใช้ไฟฟ้าให้มากขึ้น เพื่อรองรับแรงงานที่จะเคลื่อนย้ายเข้าสู่พื้นที่ในอนาคต (2) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเกษตรเดิมให้มีความทันสมัย และขยายผลให้การศึกษาวิจัยไปสู่พืชเศรษฐกิจอื่นในพื้นที่ นอกเหนือจาก ทูเรียน เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น (3) เพิ่มการจ้างงานประชาชนในพื้นที่อำเภอวังจันทร์ให้มากขึ้น รวมไปถึงการจัดให้มีพื้นที่ทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่นเพิ่มขึ้นด้วย และ (4) หาแนวทางป้องกันหรือลดผลกระทบเชิงลบด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะบูรณาการความร่วมมือจากหน่วยงานในพื้นที่ร่วมกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนยังไม่ครอบคลุมทั้งตำบลป่ายุบใน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ (1) สนับสนุนการศึกษาของเด็กเยาวชน และพัฒนาศักยภาพด้านการสอนให้กับครูของโรงเรียนในพื้นที่อำเภอวังจันทร์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียน การจัดฝึกอบรมครูของโรงเรียนในอำเภอวังจันทร์เพื่อเพิ่มความสามารถด้านการสอน การจัดให้มีโควตาสำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถทางการศึกษา ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอวังจันทร์ และ (2) ประชาสัมพันธ์ความคืบหน้าของการดำเนินการภายในโครงการวังจันทร์ให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบลป่ายุบใน ให้หลากหลายช่องทาง เช่น ผ่านการประชุมในระดับหมู่บ้าน เอกสารประกอบการเผยแพร่ข้อมูล สื่อออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนรับทราบข้อมูลได้ทั่วถึงและเท่าทันกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งนี้ต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ความร่วมมือระหว่างประชาชนในพื้นที่ตำบลป่ายุบในกับหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โครงการ EECi

2.2 แนวทางการป้องกันหรือบริหารจัดการหรือลดผลกระทบเชิงลบจากโครงการ EECi โดยทำการศึกษาจากกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

References

- Channo, R., Tavarom, A., & Sukwisut, S. (2019). *Impact of The Development Project in Phuket Commercial Zone on People* (Research Report). Chon Buri: Commerce and Business School, Burapha University.
- Cheawjindakarn, B. (2018). Qualitative Case Study Research Techniques. *Liberal Arts Review*, 13(25), 103-118.
- Eastern Economic Corridor. (2022). *About EECi*. Retrieved October 2, 2022, from <https://www.eeci.or.th/en/about-eeeci/>

- Eastern Economic Corridor. (2022). *Eastern Special Development Zone Act B.E. 2561*. Retrieved October 2, 2022, from <https://www.eeco.or.th/th/eec-act> .
- Nissaisuk, N. (2013). *The Impact of Eastern Seaboard Industrial Development, Rayong: A Case Study of Mab Yangporn Community, Pluak Daeng District, Rayong Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chon Buri.
- Tongseng, I. (2014). *Social and Economic Impacts on Relocated Communities in Luang Prabang Airport Development Project, Lao PDR*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Tubmuang, A. (2021). Social and Cultural Impacts of Sa Kaeo Special Economic Zone. *Journal of Social Development and Management Strategy*, 23(1), 143–162.
- Tunngern, S. (2011). *The Socio-Economic Impacts of Laem Chabang Deep Sea Port on Laem Chabang Community in Chonburi Province*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Viyapone, N., & Rakkwamsuk, E. (2019). Development Administration of the Project in Economic Corridor Case Study: Eastern Economic Corridor (EEC). *Mahachula Academic Journal*. 6(2), 95-109.
- Wongpanich, A. (2006). *The Study of Social Impact of Natural Gas Pipeline Construction Project on the People along Natural Gas Pipeline: A Case Study of Phan Thong District and Muang District, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chon Buri.

พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก

BUDDHIST ADMINISTRATIVE METHODS FROM THE ROMANCE LITERATURE OF THREE KINGDOMS

¹กริชชัย ธรรมสอน และ ²อานูรักษ์ साแก้ว

¹Krichchai Thumasorn and ²Anurak Sakaew

¹สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เย็น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

¹Mae Yen Subdistrict Administrative Organization, Phan District, Chiang Rai Province, Thailand

Received: 2023-08-13

¹Corresponding Author's Email: krichchaimy@gmail.com

Revised: 2023-08-23

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก และ 2) เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน ได้แก่ เล่าปี่ โจโฉ และ ชุนกวน เป็นตัวละครหลักในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก ข้อมูลจะถูกวิเคราะห์โดยใช้แนวการวิเคราะห์จากหนังสือสามก๊กฉบับผู้บริหารของก่อกศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ในการศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาตัวละครนำจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กทั้ง 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และ ชุนกวน มีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ ทั้งนี้คุณลักษณะต่างๆ นั้น ยังมีข้อควรแก้ไขปรับปรุงในตัวละครทั้ง 3 เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาและเป็นแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ ผลจากการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊กด้วยพุทธวิธีทางพระพุทธศาสนา พบว่า โจโฉ เล่าปี่ และ ชุนกวน มีภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ และพรหมวิหาร 4 ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะเด่นของตัวละครทั้ง 3 คนนี้ มาเสนอเป็นแนวทางพุทธบูรณาการในการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรในลักษณะของการเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำตามพุทธวิธีบริหาร

คำสำคัญ: พุทธวิธีบริหาร; คุณลักษณะผู้นำ; วรรณกรรมสามก๊ก

Abstract

The goals of the research article "Buddhist Management from the Three Kingdoms Literature" are to 1) investigate and analyze the traits of leaders in the Three Kingdoms

literature, and 2) explore the traits of leaders in the literature. Liu Bei, Liu Shan, and Zhuge Liang, the main characters of the Three Kingdoms literary series, served as the research's three principal informants. In this study, the analysis approach from Korsak Chairasmisak's Executive Edition was used to examine the data.

According to the findings of the first research goal, Liu Bei, Liu Shan, and Zhuge Liang all possess exceptional qualities in terms of both their leadership parallels and distinctions. To be used as case studies and as guidelines for leadership development, there are several aspects that should be changed in all 3 characters.

According to the findings of the Buddhist analysis of the traits of the Three Kingdoms leaders, Liu Bei, Liu Shan, and Zhuge Liang all demonstrated leadership in accordance with the four Brahma Viharas (Sublime state of mind) and the ten Thotsaphitharatham (Virtues of the king) principles. Depending to the Buddhist management style, the researcher used the most distinctive traits of these three characters to propose an integrated Buddhist approach to leadership attributes for personal and organizational development.

Keywords: Buddhist Administrative Methods; Leadership; Three Kingdoms literature

บทนำ

หลักธรรมคำสั่งสอนตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ทันสมัย เป็นวิทยาศาสตร์และสามารถนำมาปรับใช้ได้กับการดำรงชีวิต การทำงานในปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องของภาวะผู้นำหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เกี่ยวข้องกับผู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ หลักผู้นำจากพระพุทธศาสนาประการแรก คือ บทบาทของผู้นำกับการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันไม่ว่าจะจากปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ผู้นำขององค์กรต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยผู้บริหารต้องใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมหรือธรรมของกัลยาณมิตร 7 ประการ คือ วัตถุประสงค์ ประโยชน์ ไม่ใช่การพูดเพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดยพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงลักษณะของนักสื่อสาร หรือนักพูดที่ดีไว้ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ พูดแจ่มแจ้ง คือต้องพูดให้เข้าใจและชัดเจน พูดจูงใจ คือพูดจนทำให้คนยอมรับและอยากจะทำ พูดเร้าใจเป็นการพูดให้เกิดความศรัทธาและกระตือรือร้นพูดให้เร้าแรง คือเป็นการพูดให้เกิดความเร้าแรง มีความหวังในผลดีและทางที่จะสำเร็จ การเป็นผู้รู้จัก พูดตามหลักการ ข้างต้น สามารถนำมาปรับใช้กับการพูดเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ไม่จำเป็นแต่ต้องเป็นการพูดของผู้นำเท่านั้น แม้กระทั่งครูบาอาจารย์ที่สอนหนังสือเอง ก็ต้องรู้จักพูดให้แจ่มแจ้ง จูงใจ เร้าใจ และเร้าแรง เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจ กระตือรือร้น และสนใจที่จะเรียนหนังสือ สำหรับตัวผู้นำ นอกเหนือจากการรู้จักที่จะ พูดแล้วยังต้องรู้จักที่จะฟังด้วย โดยท่านใช้คำว่า วรณกขโม แปลว่าควรทนหรือฟังต่อถ้อยคำของคนอื่นพร้อมที่จะรับฟัง

คำปรึกษาซักถามคำแนะนำวิพากษ์วิจารณ์ อดทน ฟังได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียวสำหรับผู้นำนั้นการเป็นผู้ฟังที่ดี ถือเป็นสิ่งที่ทำยากและทำได้ยาก เพราะผู้นำส่วนใหญ่มักชอบพูดมากกว่าชอบฟังผู้อื่นพูด โดยเฉพาะผู้อื่นที่ต่ำกว่าตน นอกจากนั้นยังมีหลักธรรมที่ว่า คัมภีร์ธมฺม กะถัง กัตตา แปลว่ารู้จักแถลงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง เรื่องที่ลึกที่ยาก ก็ทำให้ตื่นใ้ง่ายได้สามารถอธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ที่สำคัญให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย (Sayadpanich, 2020)

ผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาประการแรก คือ บทบาทของผู้นำกับการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่ว่าจะจากปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ทำให้ผู้นำขององค์กรต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยภายใต้หลักกัลยาณมิตร ธรรมหรือธรรมของกัลยาณมิตร 7 ประการนั้นมีอยู่ข้อหนึ่ง คือ วัตตา หรือเป็นผู้รักจักพูด โดยการที่จะเป็นนักพูดที่ดีนั้นต้องพูดให้ผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ พูดให้ผู้อื่นได้ประโยชน์ หรือพูดให้ผู้อื่นช่วยกันสร้างสรรค์ประโยชน์ ไม่ใช่การพูดเพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง โดยพระพุทธเจ้าได้ทรงแสดง ลักษณะของนักสื่อสาร หรือนักพูดที่ดี ไว้ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่ พูดแจ่มแจ้ง คือการอธิบายให้เข้าใจได้ชัดเจน พูดจริงใจคือพูดจนคนยอมรับและอยากจะทำ พูดเร้าใจ คือพูดให้เกิดความศรัทธา กระตือรือร้น และพูดให้เร้าใจ คือพูดให้เกิดความร่าเริง มีความหวังในผลดี และทางที่จะสำเร็จ

หลักผู้นำจากพระพุทธศาสนาประการที่สอง คือหลักพรหมวิหาร 4 ประการ ซึ่งถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่ผู้บริหารจะต้องมีอยู่ประจำในจิตใจ เพื่อนำไปสู่การแสดงออกที่ดีและเหมาะสม สำหรับตัวผู้นำ ถ้า สามารถแสดงออกได้อย่างดีและเหมาะสมแล้ว ก็จะนำไปสู่ศรัทธาจากบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร และทำให้สามารถนำพาทุกคนไปในทิศทางเดียวกันได้ พรหมวิหาร 4 นั้นประกอบด้วย เมตตา ความเป็นมิตรไมตรีต่อผู้อื่น มีน้ำใจ ปรารถนาดีต่อผู้อื่น กรุณา คือความสงสารคิดจะช่วยให้พ้นทุกข์ ความสงสารคิดช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ โดยผู้นำจะต้องมีกรุณาช่วยบำบัดทุกข์ให้ มุทิตา คือ เมื่อพนักงาน เพื่อนร่วมงานมีความสุข ความสำเร็จมากขึ้น ผู้นำก็ต้องยินดี และสุดท้าย คือ อุเบกขา คือ การรักษาความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง หลักพรหมวิหารสี่นี้เป็นสิ่งที่ผู้นำควรจะมียึดเป็นหลักธรรมในการบริหารงานเป็นประจำวันทั่วไป โดยเฉพาะกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ กับองค์กร โดยเมื่อบุคคลอื่นมีปัญหา มีทุกข์ เดือดร้อน ผู้นำก็ต้องมีความกรุณาที่จะแก้ไขปัญหา ในขณะเดียวกัน เมื่อบุคคลอื่นประสบความสำเร็จ มีความสุขก็ต้องมีมุทิตา ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุน และยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ในช่วงสถานการณ์ปกตินั้นก็ต้องคอยดูแล เอาใจใส่ให้บุคคลต่าง ๆ ในองค์กรมีความสุขในการทำงาน และสุดท้ายในการบริหารงานทุกอย่างผู้นำต้องมีและสามารถรักษาความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง เข้าข้างใดข้างหนึ่ง ซึ่งหลักของอุเบกขานั้นจะคุมเมตตา กรุณา มุทิตา ไว้อีกด้วย โดยการปฏิบัติหรือช่วยเหลือผู้อื่นนั้น ก็จะต้องมีความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง ปัจจุบันเรารับอิทธิพลในแนวคิดทางด้านการบริหารจากโลกตะวันตกมามากขึ้น ทำให้เรามักจะละเลยการนำหลักธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาปรับใช้กับการบริหารองค์กรของเรา แต่จริง ๆ แล้วการนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาปรับใช้กับการบริหารองค์กรนั้น น่าจะเหมาะกับบริบทของประเทศไทยมากกว่าการนำหลักของตะวันตกมาใช้แต่เพียงอย่างเดียว

นอกจากนั้นยังมีคำสอนที่พูดถึงเกี่ยวกับลักษณะของผู้นำดังที่ปรากฏอยู่ในพุทฺธิยาปาปริกสูตฺร (Thai Tripitakas: 21/157/203) ว่าผู้นำจะต้องประกอบไปด้วย ดังนี้คือ 1) จักขุมา คือ มีปัญญามองการณ์

ไกล 2) วิรุโธ มีความเชี่ยวชาญ ไม่สะเพร่าต่อหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ 3) นิสสัยสัมปันโน คือ เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี พร้อมทั้งผู้นำควรประกอบด้วยคุณธรรม ควรวางตัวในกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดในสังฆโศภณสูตร พระพุทธองค์แสดงให้เห็นถึงลักษณะและคุณสมบัติของ ผู้บริหารหรือผู้นำ ไว้ว่า 1) วิยัตโต เป็นผู้มีปัญญา 2) วินีโต เป็นผู้มีระเบียบวินัยดี 3) วิสารโท เป็นผู้ทถ่แล้วกล้า 4) พหุสุโต เป็นผู้ที่มีความรู้ในการศึกษาอย่างมาก 5) ธัมมานุธัมมปฏิปันโน เป็นผู้ที่ปฏิบัติธรรม รักษาอยู่ในความถูกต้องเหมาะสม (Thai Tripitakas: 21/7/9-10) และหากพิจารณาถึงสังคมของประเทศไทยพระพุทธศาสนาถือเป็นศาสนาหลักประจำชาติ การนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ก็น่าจะเอื้อกับวัฒนธรรมไทยไม่มากนักน้อย การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้สู่การเป็นผู้นำที่ดีและคำสั่งสอนที่สำคัญที่จะแสดงลักษณะของ ผู้นำที่ดีเพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติ โดยพุทธวิธีบริหาร เป็นการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการบริหารองค์กร โดยจากเนื้อหาสามารถตีความได้ว่า สังคมใดหากไร้ธรรมมะ สังคมนั้นจะวุ่นวาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหาก เกี่ยวข้องกับการบริหารแล้วผู้นำหรือผู้ปกครองจะต้องตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ และประชาชนหรือผู้อยู่ใต้การปกครอง ผู้นำที่ดีต้องยึดหลัก “ธรรม” คือคุณธรรมและการปฏิบัติธรรม เป็นลักษณะสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของตน เพื่อให้กิจการงานทุกอย่างบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยมุ่งเน้นที่จะให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลชน สังคม และประเทศชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

บทความวิจัยนี้ได้นำเสนอให้เห็นระบบการปกครองในวรรณกรรมสามก๊ก (Rajanubhab, 2011) ที่บ้านเมืองมีแต่สงครามผู้คนต่างเอาตัวรอด ผู้นำต่างแย่งชิงการเป็นใหญ่ อำนาจและผลประโยชน์ (Wongkhaluang, 2013) อย่างไรก็ตาม ก็มีหลักต่าง ๆ ที่ ชี้ให้เห็นถึงการกระทำและผล ซึ่งปัจจุบันศาสตร์ต่าง ๆ นำวรรณกรรมสามก๊กมาประยุกต์และถอดกลยุทธ์ต่าง ๆ แม้แต่ในศาสตร์ทางธุรกิจ ซึ่งอีกฝั่งมาจากทิศตะวันตก ทางภูมิรัฐศาสตร์โดยมีเทือกเขาหิมาลัยกันอยู่นั้น ได้เกิดพุทธศาสนา ซึ่งเกิดในยุคใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดการเปรียบเทียบในหลายศาสตร์ในแต่ละเชิงบริบท ทั้งดำเนินชีวิตที่มุ่งมั่นและแสวงหาบางสิ่ง และนำมาปรับใช้ให้ก้าวไปสู่อนาคตที่เป็นอริยะในด้านต่างๆ ดังนั้นการวิเคราะห์หลักบริหารที่สอดคล้องกับหลักธรรมที่เหมาะสม จึงประกอบด้วย 1) ผู้นำที่มีความเมตตา เป็นที่รักของลูกน้อง สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ พรหมวิหาร 4 และ ทศพิธราชธรรม ส่วน 2) ผู้นำที่มีความฉลาดในการบริหารงานสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ ราชสังคหวัตถุ 4 และ ทศพิธราชธรรม และสุดท้าย 3) ผู้นำที่มีความฉลาดในการบริหารคน สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ กาลามสูตร 10 และ ทศพิธราชธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้นำที่ปรากฏในวรรณกรรมสามก๊ก
2. เพื่อวิเคราะห์พุทธวิธีการบริหารที่ปรากฏในตัวละครสามก๊ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเอกสาร แนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารจากวรรณกรรมสามก๊กในด้านแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครหลักในวรรณกรรมสามก๊ก ประกอบด้วย เล่าปี่ โจโฉ และ ชุนกวน โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ ตามรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงเอกสาร (Chantawanich, 2012) เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการที่ใช้ในการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะเด่นในด้านภาวะผู้นำและลักษณะความเป็นผู้นำในวรรณกรรมจีนเรื่องสามก๊กในทางพระพุทธศาสนา โดยรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากแหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ หนังสือสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) การวิเคราะห์สามก๊กฉบับผู้บริหารจากก๊อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ และ คัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ 12 สิงหาคม 2535 อรรถกถาภาษาไทยฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2560 และแหล่งข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือ บทความ เอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (อินเทอร์เน็ต) เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็น

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ หนังสือสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) (Four Great Classic Novels, 2013) การวิเคราะห์สามก๊กฉบับผู้บริหารจากก๊อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ และ คัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้แนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ และแนวคิดรหัสแห่งภาวะผู้นำ ประกอบกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย และ สรุปผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสรุปผลในเชิงพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

คุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก ลักษณะเด่นของผู้นำในวรรณกรรมสามก๊ก ที่ประกอบด้วย เล่าปี่ โจโฉ และ ชุนกวน นั้น จะเน้นการบริหารงานด้วยคุณธรรมและเมตตาธรรมเพื่อได้มาซึ่งเป้าหมายที่ต้องการ โดยมีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ จากผู้นำทั้งสาม ได้แก่ เล่าปี่ โจโฉ และชุนกวน มีความเป็นผู้นำอย่างแรงกล้า มีพฤติกรรมการตัดสินใจที่คล้ายคลึงกัน ตัวอย่างเช่น 1) ตัวละครโจโฉ เหตุการณ์ที่สะท้อนความเป็นผู้นำของตัวละครโจโฉคือการใช้อำนาจ จากคำพูดของโจโฉที่ว่า “ข้ายอมทำผิดต่อคนในใต้หล้า แต่ไม่ยอมให้คนในใต้หล้าผิดต่อข้า” เป็นคำพูดที่สะท้อนความคิดของเขาได้อย่างแท้จริงในด้านการใช้อำนาจนิยมและเด็ดขาด 2) ตัวละครเล่าปี่ เป็นผู้ถือคุณธรรมมีเป้าหมายที่

ชัดเจนและยิ่งใหญ่ โดยตัวอย่างเหตุการณ์ในสามก๊กคือ เล่าปี่ชื่อใจเดียวหุ่ยและกวนอูผ่านการสาบานร่วมเป็นที่นั่งเพื่อชักชวนมาทำงานใหญ่ ไปหาขงเบ้งที่กระท่อมถึง 3 ครั้ง 3 คราเพื่อชวนให้ขงเบ้งมาทำงานด้วย ชื่อใจเหล่าผู้กล้ามากมาย ชูธงคุณธรรมและปณิธานในการกอบกู้ราชวงศ์ฮั่น ดึงคนที่ไม่พอใจโจโฉและภักดีในฮั่นมาร่วมได้จำนวนมาก 3) ตัวละครซุนกวน เป็นผู้ที่เด่นในด้านการเลือกใช้คนโดยซุนกวนใช้การเมืองเหนือการทหาร สร้างความชอบธรรม และเมื่อถึงเวลาที่จำเป็น ซุนกวนก็ใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดเช่นกัน ถึงแม้ว่าซุนกวนจะรบไม่เก่งแต่มีความแหลมคมในการเลือกคนมาใช้งาน ดังนั้น ตัวละครนำจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กทั้ง 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และ ซุนกวน จึงมีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ

นอกจากนี้ ในด้านพุทธวิธีการบริหารที่ปรากฏในตัวละครสามก๊ก โดยคุณธรรมพื้นฐานของทั้ง สามตัวละครจะมีภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ และ พรหมวิหาร 4 เป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะเด่นรวมไปถึงพุทธวิธีการบริหารที่ปรากฏในตัวละครสามก๊กทั้ง 3 คนนี้ มาเสนอเป็นแนวทางพุทธบูรณาการในการพัฒนาตนเอง และ การพัฒนาองค์กรทั้งนี้คุณลักษณะต่างๆ ผู้นำทั้งสามมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ มีการวิเคราะห์ทางเลือกก่อนการตัดสินใจ และตัดสินใจเพื่อให้ได้ผลดีที่สุดสำหรับองค์การภายใต้สถานการณ์ที่เผชิญอยู่แต่ความแตกต่างจะอยู่ตรงที่การเป็นผู้นำให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และมีคุณค่าทางวิชาการ พร้อมทั้งจะนำไปใช้ประโยชน์ และเผยแพร่องค์ความรู้ได้จากตัวละครนำจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กทั้ง 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และ ซุนกวน มีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ โดยคุณธรรมพื้นฐานของทั้ง สามตัวละครจะมีภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการเป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะเด่นของตัวละครทั้ง 3 คนนี้ มาเสนอเป็นแนวทางพุทธบูรณาการในการพัฒนาตนเอง และ การพัฒนาองค์กรได้ดังนี้

จากตัวละครสามก๊กทั้ง 3 คน แต่ละคนต่างก็มีคุณสมบัติในการเป็นผู้นำที่เป็นพื้นฐานแต่แตกต่างกันที่ด้านเทคนิคของแต่ละคน ทั้งนี้คุณสมบัติของการเป็นผู้นำพื้นฐานนั้น สอดคล้องกับหลักทศพิธราชธรรมซึ่งเป็นธรรมะของผู้ปกครอง ดังนี้ 1) ทาน คือ การให้ 2) ศีล คือ เจตนา ความตั้งใจ ที่จะงดเว้นจากกายทุจริต 3) บริจาค คือ การให้ 4) อาชวะ คือ ความซื่อตรง 5) มัททวะ คือ ความอ่อนโยน 6) ตบะ คือ ความเพียร 7) อักโกธะ คือ ความไม่โกรธ 8) อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน 9) ชันติ คือ ความอดทน 10) อวิโรธนะ คือ ความเที่ยงธรรม

เล่าปี่ เป็นผู้นำที่มีความเมตตา เป็นที่รักของลูกน้อง

ตัวละครเล่าปี่ เป็นผู้ถือคุณธรรมมีเป้าหมายที่ชัดเจนและยิ่งใหญ่ เล่าปี่ชื่อใจเดียวหุ่ยและกวนอูผ่านการสาบานร่วมเป็นที่นั่งเพื่อชักชวนมาทำงานใหญ่ ไปหาขงเบ้งที่กระท่อมถึง 3 ครั้ง 3 คราเพื่อชวนให้ขงเบ้งมาทำงานด้วย ชื่อใจเหล่าผู้กล้ามากมาย ชูธงคุณธรรมและปณิธานในการกอบกู้ราชวงศ์ฮั่น ดึงคนที่ไม่พอใจโจโฉและภักดีในฮั่นมาร่วมได้จำนวนมาก สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ พรหมวิหาร 4 กล่าวคือ 1) เมตตา คือการเป็นผู้มีเมตตา มีความปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข 2) กรุณา โดยปรารถนาที่จะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์และเห็นใจผู้อื่นที่ประสบทุกข์ 3) มุทิตาโดยมีความปีติยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี ไม่อิจฉาริษยา ร่วมชื่น

ชม และยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น และ 4) อุเบกขา คือความวางเฉย วางใจเป็นกลาง ไม่เข้าเติมคนที่กำลังทุกข์ หรือเพเลียงพล้ำ

โจโฉ เป็นผู้นำที่มีความฉลาดในการบริหารงาน

จากเหตุการณ์ในวรรณกรรมสามก๊ก ดังคำพูดของโจโฉที่ว่า “ข้ายอมทำผิดต่อคนในใต้หล้า แต่ไม่ยอมให้คนในใต้หล้าผิดต่อข้า” เป็นคำพูดที่สะท้อนความคิดของเขาได้อย่างแท้จริงในด้านการใช้อำนาจนิยมและเด็ดขาด สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ ราชสังคหวัตถุ 4 กล่าวคือ 1) สัสสมณะ คือความฉลาดในการบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร 2) ปุริสมณะ คือ ความฉลาดในการบำรุงข้าราชการ รู้จักส่งเสริมคนดีมีความสามารถ 3) สัมมาปาสะ คือ ความรู้จักผูกผสานรวมใจประชาชนด้วยการส่งเสริมอาชีพ และ 4) วาชเปยยะ หรือ วาจาเปยยะ คือ ความมีวาจาอันดูดีมีน้ำใจ น้ำคำควรดีมี คือ รู้จักพูด รู้จักปราศรัย ไพเราะสุภาพนุ่มนวล ประกอบด้วยเหตุผล มีประโยชน์เป็นทางแห่งสามัคคี ทำให้เกิดความเข้าใจอันดี และความนิยมเชื่อถือ

ซุนกวน เป็นผู้นำที่มีความฉลาดในการบริหารคน

ตัวละครซุนกวน เป็นผู้ที่เด่นในด้านการเลือกใช้คนโดยซุนกวนใช้การเมืองเหนือการทหาร สร้างความชอบธรรม และเมื่อถึงเวลาที่จำเป็น ซุนกวนก็ใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดเช่นกันถึงแม้ว่าซุนกวนจะรบไม่เก่งแต่มีความแหลมคมในการเลือกคนมาใช้งาน ดังนั้น ตัวละครนำจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กทั้ง 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และ ซุนกวน จึงมีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ กาลามสูตร 10 ซึ่งเป็นแนวทางหลักคำสอน ที่พระพุทธเจ้า ศาสดาแห่งพุทธศาสนา แนะนำไว้แก่เหล่าสาวก เพื่อไม่ให้เชื่อในสิ่งใดๆ อย่างงมงายโดยไม่ใช้ประสบการณ์ สติและปัญญาพิจารณาให้ลู่ถึงความจริงก่อน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก” มีข้อค้นพบ (Fact findings) ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และมีคุณค่าทางวิชาการ พร้อมทั้งจะนำไปใช้ประโยชน์ และเผยแพร่องค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

ตัวละครนำจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กทั้ง 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และ ซุนกวน มีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ โดยคุณธรรมพื้นฐานของทั้ง สามตัวละครจะมีภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ และ พรหมวิหาร 4 เป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะเด่นของตัวละครทั้ง 3 คนนี้ มาเสนอเป็นแนวทางพุทธบูรณาการในการพัฒนาตนเอง และ การพัฒนาองค์กรทั้งนี้คุณลักษณะต่าง ๆ ผู้นำทั้งสามมีพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ มีการวิเคราะห์ทางเลือกก่อนการตัดสินใจ และตัดสินใจเพื่อให้ได้ผลดีที่สุดสำหรับองค์การภายใต้สถานการณ์ที่เผชิญอยู่แต่ความแตกต่างจะอยู่ตรงที่การเป็นผู้นำให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

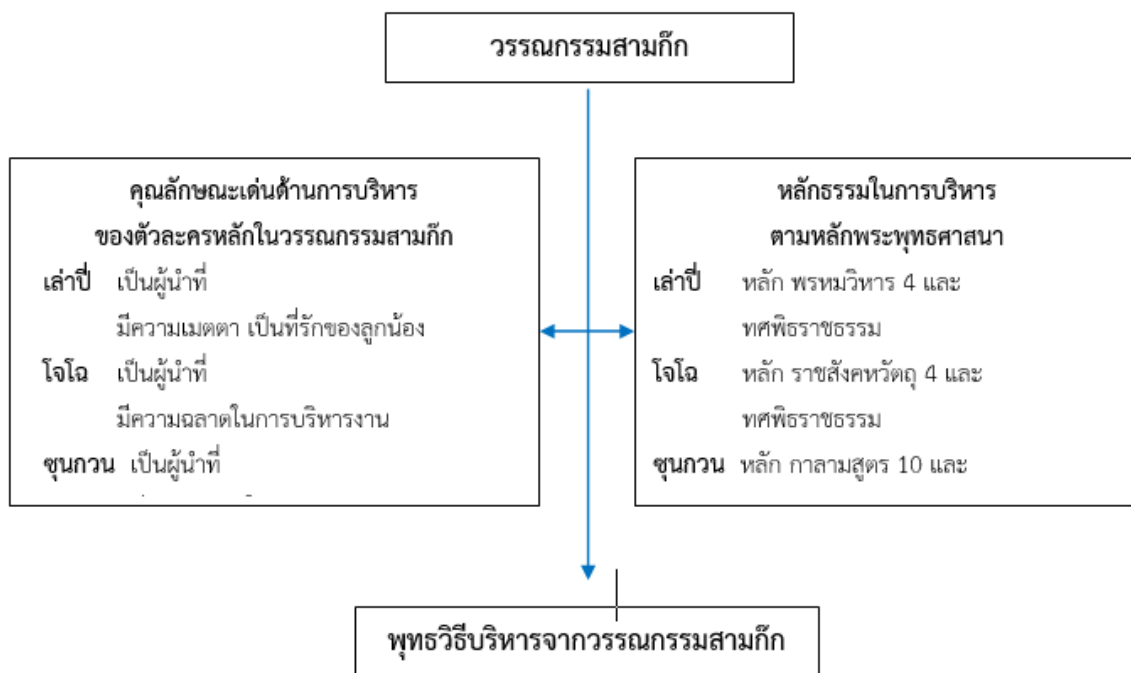
1) องค์ความรู้จากการเป็นผู้นำของตัวละคร เล่าปี่ เป็นผู้ที่ดำรงตนอยู่ในคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เล่าปี่ชนะใจมวลชนทั่วทั้งแผ่นดิน ลักษณะการบริหารคนของเล่าปี่สะท้อนให้เราเห็นว่าความยากลำบาก

ในการสร้างองค์กรหรือสร้างธุรกิจ อันที่จริงแล้ว การเป็นผู้นำไม่ได้อยู่ที่การสรรหาคนที่มีคุณภาพเพียงอย่างเดียว แต่คือการรักษาคนเก่ง เหล่านั้นให้อยู่กับเราได้นาน ๆ นั้นเป็นสิ่งที่สำคัญกว่า สอดคล้องกับ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลัก พรหมวิหาร 4

2) **องค์ความรู้จากการเป็นผู้นำของตัวละคร โจโฉ** จะเน้นเรื่องการบริหารคน โดยเฉพาะการคัดเลือกคนที่มีความสามารถ จัดคนเก่งให้เหมาะกับงานต่างๆ ที่มอบหมาย โดยถือคติที่ว่า “ไม่ว่าแมวขาวแมวดำ จับหนูได้ก็เป็นแมวที่ดี” การประเมินผลงานของโจโฉจึงวัดกันที่ผลลัพธ์ (Result Oriented) ดังนั้นคนที่จะเป็นลูกน้องโจโฉ ได้ จะต้องมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลาเพราะหากอยู่นิ่งเมื่อไหร่ ก็จะถูกผู้มีความสามารถกว่าทำความดีความชอบแซงหน้าไป สอดคล้องกับ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ 1) ราชสังคหวัตถุ 4 ข้อ ปุริสเมธัง คือ ความเป็นผู้ฉลาดในการดูคนสามารถเลือกแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในความถูกต้องและเหมาะสม

3) **องค์ความรู้จากการเป็นผู้นำของตัวละคร ชุนกวน** เป็นผู้นำที่มีหิวคิดทันสมัยใช้การเมืองสมัยใหม่ในการสร้างชาติได้อย่างโดดเด่นเป็นผู้นำที่แตกต่างจาก โจโฉ เล่าปี่ อย่างชัดเจนชุนกวนปกครองที่ยอดแม่ทัพด้วยการให้ความไว้วางใจมีอำนาจควบคุมบัญชากองทัพโดยไม่เข้าไปก้าวก่าย เป็นผลทำให้สามารถรักษาแผ่นดินกั๋งตั้งได้อย่างยาวนาน สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) กาลามสูตร คือ การหาข้อมูลให้รอบด้านแล้วนำมาวิเคราะห์ตัดสินใจ ไม่เชื่อเพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง 2) ยุติธรรม 5 คือ อสา หะเสนะ ตตสัน ด้วยปัญญาไม่ตัดสินด้วยอารมณ์ 3) ธรรมเครื่องให้ก้าวหน้า 7 คือ นิสมมการ การใคร่ครวญพิจารณาแล้วจึงทำ

แผนผังพุทธวิธีการบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก

แผนผังที่ 1 แผนผังพุทธวิธีการบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก” พบว่า ลักษณะเด่นของผู้นำในวรรณกรรมสามก๊ก ที่ประกอบด้วย เล่าปี่ โจโฉ และ ซุนกวน นั้น จะเน้นการบริหารงานด้วยคุณธรรมและเมตตาธรรมเพื่อได้มาซึ่งเป้าหมายที่ต้องการ โดยมีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำสอดคล้องกับ (Chienwattanasook et al. 2018) ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น และต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น

เล่าปี่ เป็นผู้ที่ดำรงตนอยู่ในคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เล่าปี่ชนะใจมวลชนทั้งหลายและเป็นที่ยอมรับสรรเสริญของคนทั่วแผ่นดิน แม้ว่าเล่าปี่จะให้เงินเดือนสวัสดิการน้อยกว่าคนอื่น ๆ แต่ลูกน้องที่ดีและมีความสามารถอย่าง ขงเบ้ง กวนอู เตียวหุย จูล่ง ก็ไม่คิดตีจากเล่าปี่ ลักษณะการบริหารคนของเล่าปี่สะท้อนให้เราเห็นว่าความยากลำบากในการสร้างธุรกิจจริงๆ แล้วไม่ได้อยู่ที่การสรรหาคนที่มีคุณภาพเพียงอย่างเดียว แต่คือการรักษาคนเก่ง เหล่านั้นให้อยู่กับเราได้นานๆ สอดคล้องกับ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักพรหมวิหาร 4

โจโฉ จะเน้นเรื่องการบริหารคน โดยเฉพาะการคัดเลือกคนที่มีความสามารถ จัดคนเก่งให้เหมาะกับงานต่างๆ ที่มอบหมาย โดยถือคติที่ว่า “ไม่ว่าแมวขาวแมวดำ จับหนูได้ก็เป็นแมวที่ดี” การประเมินผลงานของโจโฉจึงวัดกันที่ผลลัพธ์ (Result Oriented) ดังนั้นคนที่จะเป็นลูกน้องโจโฉ ได้ จะต้องมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลาเพราะหากอยู่นิ่งเมื่อไหร่ ก็จะถูกผู้มีความสามารถกว่าทำความดีความชอบแซงหน้าไป ดังนั้นในวูยก๊ก จึงเต็มไปด้วยคนที่มีความรู้ความสามารถและเปี่ยมไปด้วยคุณภาพทั้งสิ้น สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) ราชสังคหวัตถุ 4 ข้อ ปุริสมะธัง คือ ความเป็นผู้ฉลาดในการดูคนสามารถเลือกแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในความถูกต้องและเหมาะสม

ซุนกวน เป็นผู้นำที่มีหัวคิดทันสมัย ใช้การเมืองสมัยใหม่ในการสร้างชาติได้อย่างโดดเด่นเป็นผู้นำที่แตกต่างจาก โจโฉ เล่าปี่ อย่างชัดเจน ซุนกวนมีความสามารถทางการทหารอยู่บ้าง เช่น การขี่ม้า ยิงธนู การชอบเข้าป่าล่าสัตว์ โดยเฉพาะ การล่าเสือ แต่กลับไม่เคยนำทัพให้ได้ชัยชนะด้วยตนเองเลย ซุนกวนปกครองที่ยอดแม่ทัพ ด้วยการให้ความไว้วางใจ เขามอบกระบี่อาญาสิทธิ์ให้จิวอี้ลิบอง ส่งตราแผ่นดินให้กับลกซุน มีอำนาจควบคุมบัญชากองทัพโดยไม่เข้าไปก้าวกาย เป็นผลทำให้สามารถรักษาแผ่นดินกั๋งตั้งได้อย่างยาวนาน สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) กาลามสูตร คือ การหาข้อมูลให้รอบด้านแล้วนำมาวิเคราะห์ตัดสินใจ ไม่เชื่อเพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง 2) ยุติธรรม 5 คือ อสา หะเสนะ ตัดสินด้วยปัญญาไม่ตัดสินด้วยอารมณ์ 3) ธรรมเครื่องให้ก้าวหน้า 7 คือ นิสัมมการ การใคร่ครวญพิจารณาแล้วจึงทำ

จากผู้นำทั้งสาม ได้แก่ เล่าปี่ โจโฉ และซุนกวน มีความเป็นผู้นำอย่างแรงกล้า มีพฤติกรรมการตัดสินใจที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมเพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ มีการวิเคราะห์ทางเลือกก่อนการตัดสินใจ และตัดสินใจเพื่อให้ได้ผลดีที่สุดสำหรับองค์การภายใต้สถานการณ์ที่เผชิญอยู่แต่ความต่างจะอยู่ที่การเป็นผู้นำให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับการศึกษาของ (Wutthipattananon, and Kusumawalee, 2018) ที่ทำการศึกษา ผู้นำทั้งสามมีความเป็นผู้นำตามทฤษฎีภาวะ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และรหัสแห่งภาวะผู้นำเนื่องจากตัวละครทั้งสามอยู่ในสถานะผู้นำสูงสุดจึงต้องมีกลยุทธ์ในการบริหารคนหมู่มาก โดยเฉพาะการมีอิทธิพลทางความคิดหรือภาวะผู้นำเชิงบารมี ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Lojsirisin (2012) ที่ได้ศึกษาเรื่องการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์วิกฤติ: พฤติกรรมผู้นำในพงศาวดารสามก๊ก โดยผลการศึกษาแสดงว่า ผู้นำทั้งสามมีคุณลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ กล่าวคือ ผู้นำทั้งสามแสดงออกถึงความมีสติปัญญาแต่ต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติซึ่ง ผู้นำ (Leader) เป็นผู้มีอำนาจและมีความสามารถชักนำบุคคลในองค์กรในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ บรรลุผลตามที่วางไว้ จึงมีประเด็นน่าสนใจว่า ต้องทำอะไร ทำแบบไหน ที่สามารถทำให้บุคคลในองค์กร หมุ่มเทในการทำงาน และทำให้งานสำเร็จอย่างเต็มใจ

สรุป

ข้อสรุปการวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก” สามารถนำไปใช้ประโยชน์และเผยแพร่ความรู้ได้จากตัวละครนำจากวรรณกรรมเรื่องสามก๊กทั้ง 3 คน คือ โจโฉ เล่าปี่ และ ชุนกวนมีลักษณะเด่นทั้งด้านความเหมือนและความแตกต่างในการเป็นผู้นำ โดยคุณธรรมพื้นฐานของทั้ง สามตัวละครจะมีภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการเป็นหลักประกอบด้วยคุณสมบัติของการเป็นผู้นำพื้นฐานซึ่งเป็นธรรมะของผู้ปกครอง ดังนี้ 1) ทาน คือ การให้ 2) ศีล คือ เจตนา ความตั้งใจ ที่จะงดเว้นจากกายทุจริต 3) บริจาค คือ การให้ 4) อาชวะ คือ ความซื่อตรง 5) มัทวะ คือ ความอ่อนโยน 6) ตบะ คือ ความเพียร 7) อักโกระ คือ ความไม่โกรธ 8) อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียน 9) ขันติ คือ ความอดทน 10) อวิโรธนะ คือ ความเที่ยงธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอาลักษณะเด่นของตัวละครทั้ง 3 คนนี้ มาเสนอเป็นแนวทางพุทธบูรณาการในการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กรได้ดังนี้

เล่าปี่ เป็นผู้นำที่มีความเมตตา เป็นที่รักของลูกน้อง

เล่าปี่ เป็นผู้ที่ดำรงตนอยู่ในคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เล่าปี่ชนะใจมวลชนทั้งหลายและเป็นที่ยอมรับสรรเสริญของคนทั่วแผ่นดิน แม้ว่าเล่าปี่จะให้เงินเดือนสวัสดิการน้อยกว่าคนอื่น ๆ แต่ลูกน้องที่ดีและมีความสามารถอย่าง ชงเบ้ง กวนอู เตียวหุย จูล่ง ก็ไม่คิดตีจากเล่าปี่ ลักษณะการบริหารคนของเล่าปี่สะท้อนให้เราเห็นว่าความยากลำบากในการสร้างธุรกิจจริงๆ แล้วไม่ได้อยู่ที่การสรรหาคนที่มีคุณภาพเพียงอย่างเดียว แต่คือการรักษาคนเก่ง เหล่านั้นให้อยู่กับเราได้นานๆ สอดคล้องกับ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลัก พรหมวิหาร 4

โจโฉ เป็นผู้นำที่มีความฉลาดในการบริหารงาน

โจโฉ จะเน้นเรื่องการบริหารคน โดยเฉพาะการคัดเลือกคนที่มีความสามารถ จัดคนเก่งให้เหมาะกับงานต่างๆ ที่มอบหมาย โดยถือคติที่ว่า “ไม่ว่าแมวขาวแมวดำ จับหนูได้ก็เป็นแมวที่ดี” การประเมินผลงานของโจโฉจึงวัดกันที่ผลลัพธ์ (Result Oriented) ดังนั้นคนที่จะเป็นลูกน้องโจโฉ ได้ จะต้องมีความกระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลาเพราะหากอยู่นิ่งเมื่อไหร่ ก็จะถูกผู้มีความสามารถกว่าทำความดีความชอบแซงหน้าไป ดังนั้นในยุยก๊ก จึงเต็มไปด้วยคนที่มีความรู้ความสามารถและเปี่ยมไปด้วยคุณภาพทั้งสิ้น สอดคล้องกับ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) ราชสังคหวัตถุ 4 ข้อ ปุริสเมธัง คือ ความเป็นผู้ฉลาดในการดูตนสามารถเลือกแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในความถูกต้องและเหมาะสม

ขุนกวน เป็นผู้นำที่มีความฉลาดในการบริหารคน

ขุนกวน เป็นผู้นำที่มีหัวคิดทันสมัย ใช้การเมืองสมัยใหม่ในการสร้างชาติได้อย่างโดดเด่นเป็นผู้นำที่แตกต่างจาก โจโฉ เล่าปี่ อย่างชัดเจน ขุนกวนมีความสามารถทางการทหารอยู่บ้าง เช่น การขี่ม้า ยิงธนู การชอบเข้าป่าล่าสัตว์ โดยเฉพาะ การล่าเสือ แต่กลับไม่เคยนำทัพให้ได้ชัยชนะด้วยตนเองเลย ขุนกวนปกครองที่ยอดแม่ทัพ ด้วยการให้ความไว้วางใจ เขามอบกระบี่อาญาสิทธิ์ให้จิวยี่ลอบอง ส่งตราแผ่นดินให้กับลกซุน มีอำนาจควบคุมบัญชากองทัพโดยไม่เข้าไปก้าวก่าย เป็นผลทำให้สามารถรักษาแผ่นดินกั๋งตั้งได้อย่างยาวนาน สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ได้แก่ 1) กาลามสูตร คือ การหาข้อมูลให้รอบด้านแล้วนำมาวิเคราะห์ตัดสินใจ ไม่เชื่อเพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง 2) ยุติธรรม 5 คือ อสา หะเสนะ ตัดสินด้วยปัญญาไม่ตัดสินด้วยอารมณ์ 3) ธรรมเครื่องให้ก้าวหน้า 7 คือ นิสังมการ การใคร่ครวญพิจารณาแล้วจึงทำ โดยจากการศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีบริหารจากวรรณกรรมสามก๊ก สามารถสรุปแนวคิดได้ 5 ประการ คือ

- 1) ผู้นำ ถือว่าเป็นตัวกลางในการประสานงานในองค์กร และมีอำนาจในการตัดสินใจ
- 2) ผู้นำ เป็นคนที่สามารถพองค์กรหรือกลุ่มไปสู่เป้าหมาย
- 3) ผู้นำ เป็นคนที่องค์กรส่วนมากยอมรับและไว้วางใจให้เป็นผู้นำ
- 4) ผู้นำ มีคุณสมบัติเฉพาะคือการแทรกสอดอำนาจในการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม
- 5) ผู้นำ เป็นผู้ซึ่งต้องนำกลุ่มให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ และต้องแสดงบทบาทและความเป็นผู้นำ

จึงกล่าวได้ว่า ผู้นำ เป็นผู้ที่มีอำนาจและมีความสามารถชี้นำบุคคลในองค์กรในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ควรบรรลุตามที่วางไว้ จึงมีประเด็นน่าสนใจว่า ต้องทำอะไร ทำแบบไหน ที่สามารถทำให้บุคคลในองค์กรทุ่มเทในการทำงาน และทำให้งานสำเร็จอย่างเต็มที่ ตรงกันข้ามบางคนทำอะไร ให้บุคคลในองค์กร ไม่อยากที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จแล้ว ยังพร้อมขับไล่ผู้นำให้ไปจากองค์กร เพื่อให้เข้าใจภาวะผู้นำ และผู้นำ มากขึ้น จึงให้ความหมายของผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าแนวทางคุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊กมีความแตกต่างและมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้

1. ควรนำเอาหลักธรรมที่วิเคราะห์ได้จากสิ่งที่ตัวละครนำทั้งสามตัวนั้นมีเหมือนกันคือ หลักทศพิธราชธรรม แต่ในด้านกลยุทธ์และเทคนิคเฉพาะตนของตัวละครในวรรณกรรมสามก๊กนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และดุลยพินิจของผู้นำแต่ละคน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการในด้านคุณลักษณะของผู้นำในวรรณกรรมเรื่องสามก๊ก คือ

1. ควรมีการศึกษาวัฒนธรรมของบุคคลและองค์กร สังคม ชุมชน เพื่อประกอบการพิจารณา กำหนดกลยุทธ์การบริหารให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมนั้นๆ

2. ควรศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้นำในการบริหารบุคคลและองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 กระบวนการพัฒนาองค์กรธุรกิจตามแนวพระพุทธศาสนา

2.2 การประยุกต์ใช้คุณลักษณะของผู้นำจากวรรณกรรมสามก๊กในการบริหารองค์กร

2.3 การจัดการความรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

References

- Chantawanich, S. (2012). *Qualitative Research*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chienwattanasook, K., Onputtha, S., & Fugkum, S. (2018). Relationship among Leadership Styles, Fellowship Styles and Organizational Commitment of Employees. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 7(1). 25 - 34.
- Four Great Classic Novels. (2013). In *Wikipedia, the free encyclopedia*. Retrieved December, 3, 2021, from <https://th.wikipedia.org/wiki/>.
- Lojsirisin, D. (2012). Decision under Crisis: Leaders Behavior in the Romance of Three Kingdoms. *Journal of Liberal Arts Ubon Ratchathani University*, 8(1), 237 – 258.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Rajanubhab, D. (2011). *Book of the Romance of the Three Kingdoms*. (2nd ed.). Bangkok: Book time Press.
- Sayadpanich, P. (2020). *Effective Team Building*. Retrieved April 26, 2021, from <https://www2.si.mahidol.ac.th/km/knowledgeassets/kmexperience/kmarticle/15325/>.
- Wongkhaluang, S. (2013). *Leader Perspective Through Three Kingdoms Literature*. Retrieved April 26, 2021, from <https://www.gotoknow.org/posts/448307>.
- Wutthipattananon, T., & Kusumawalee, S. (2018). Analyzing Leadership of Leaders in the Literature Romance of the Three Kingdoms. *Human Resource and Organization Development Journal*, 10(2), 110 – 142.

อัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา

AN IMPORTANT TRADITIONAL IDENTITY OF MEUANG PHAYAO

¹พระครูวรารณวิฑูรย์, ²พงษ์ประภากรณ์ สุระรินทร์, ³สุเทพ สารบรรณ,
และ ⁴ชูชาติ สุทธะ

¹Phrakruworawannavitoon, ²Pongprapakorn Surarin, ³Suthep Saraban,
and ⁴Chuchat Sutta

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus, Thailand

Received: 2023-08-12

²Corresponding Author's Email: phongmcu@gmail.com

Revised: 2023-08-27

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อรวบรวมข้อมูลอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา 2) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา เป็นการศึกษาเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเพณีสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดพะเยาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 24 รูป/คน ประกอบด้วย พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานวัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา ประธานคณะกรรมการวัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา พ่ออาจารย์วัด (มัคทายก) รวมถึงกลุ่มบุคคลอื่น ๆ เช่น ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการวัฒนธรรม เยาวชนรุ่นใหม่ 9 อำเภอในจังหวัดพะเยา ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอดอกคำใต้ อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน อำเภอจุน อำเภอภูซาง อำเภอภูพาน และอำเภอแม่ใจ

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบททั่วไปของเมืองพะเยา พบว่า สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดพะเยาเป็นที่ราบสูงและภูเขา มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือกว๊านพะเยา สภาพธรรมชาติ ประเพณีและวัฒนธรรมของเมืองพะเยาคือมรดกที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นผลงานของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมที่ผู้คนเมืองพะเยาได้ปฏิบัติสืบกันมาอย่างต่อเนื่อง มีทั้งประเพณีประจำเดือน เทศกาล หรือที่ทำในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตแบบพุทธ ความเชื่อ ความศรัทธาในพระเจ้าตนหลวงพระคู่บ้านคู่เมืองพะเยา 2) บริบททางด้านประเพณีของเมืองพะเยา พบว่า เมืองพะเยามีประเพณีประจำเดือนไม่แตกต่างจากของล้านนามากนัก โดยมีประเพณีที่ปรากฏใน 12 เดือน คือ ประเพณีทานห่อหิงไฟพระเจ้า ประเพณีงานปอยบวชปอยเป็ก ประเพณีปอยข้าวสังข์ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแปดเป็งไหว้สาปูจาพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีสู่ขวัญควาย ประเพณี

ทานสลาก ประเพณีทำบุญทอดกฐิน ประเพณีตั้งธรรมหลวง และประเพณีเข้ากรรมรูกขมูล 3) อุตลักษณ์ด้าน ประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา พบว่า ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาป่ารมีพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเวียนที่ยนก รางน้ำ และประเพณีสืบสานตำนานไทลื้อ เป็นประเพณีที่มีความสำคัญและเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เกิดจาก ความร่วมมือร่วมใจกันของชุมชนบวกกับพลังแห่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จนสร้างจุดเด่นเป็นอัต ลักษณ์ทางด้านประเพณีของเมืองพะเยา

คำสำคัญ: อุตลักษณ์; อุตลักษณ์ด้านประเพณี; เมืองพะเยา

Abstract

The main goals of this study were to 1) gather data on the significant traditions of Phayao City and 2) build a database on these traditions. In this qualitative and documentary study, key informants were interviewed as part of organized in-depth interviews to gather information about significant traditions in Phayao Province from primary and secondary sources. Both closed-ended and open-ended questions are included. A total of 24 key informants were interviewed, including monks, Phayao Province cultural officers, the chairman of the cultural committee, temple deacons, and other organizations consisting of local wisdom teachers, cultural scholars, and young people in Phayao Province's nine districts, including Muang District, Dockhamtai District, Chiang Kham District, Chiang Muan District, Chun District, Phu Sang District, Phu Kam Yao District, and Mae Jai District.

The overall context of Phayao City revealed that, 1) the majority of Phayao Province's lands were plateaus and mountains, with Phayao Lake serving as a significant natural water source. Phayao's landscape, customs, and culture represent a priceless heritage for the preservation of customs and cultures that are a result of the creations and knowledge that the people of Phayao have consistently practiced over time. These customs and cultures include festivals, customs, and customs that are observed every month and reflect the Buddhist way of life, beliefs, and faith in Phra Chao Tone Luang, the ancient and priceless Buddha of Phayao. 2) It was discovered that Phayao had routine practices when it came to their culture. months are similar to those in Lanna, having a ritual that occurs in 12 months, specifically, the Tan Lua Hing Pai Phra Chao ritual, Poi Bua ceremony, Poi Kao Sangk ceremony, Songkran Festival, Pad Peng Wai Sa Phra Chao Ton Luang ceremony, to raise the phee khun nam up ceremony, Khao Phan Sa ceremony, Sukhwan; The blessing ceremony for buffalo, Tan Salak; food ticket of Thai Buddhist for dedicates to monks ceremony,

Katinna ceremony, The Traditional Mahajati Preaching, to practice meditation under trees in the forest of monks ceremony, 3. Identity of Cultural Traditions of Phayao province: The research identifies Pad Peng Wai Sa Phra Chao Ton Luang ceremony, preserving Tai Lue's culture as an essential and distinctive identity tradition while performing candle-lit rituals along the river. It is a significant tradition and an outstandingly unique cultural icon. It results from the community's efforts to work together and stay united, along with the strength of their dedication to Buddhism, and becomes a distinctive focal point that serves as the province of Phayao's cultural symbol.

Keywords: Traditional; Traditional Identity; Meuang Phayao

บทนำ

ล้านนา ในอดีตเป็นอาณาจักรที่สำคัญ ซึ่งมีการสั่งสมสืบทอดภูมิปัญญาทางด้านวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์มาแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน เช่นการที่ชาวล้านนามีประเพณีในละเดือน ที่เรียกว่า ประเพณี 12 เดือน วัฒนธรรมล้านนา แต่ละท้องถิ่นแม้จะมีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่ส่วนใหญ่แล้วจะคล้ายคลึงกัน วิถีชีวิตชุมชนของชาวล้านนา นอกจากจะมีความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนแล้ว ยังมีความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องกับผสมผสานอย่างลงตัว (Payomyong, 2012) ได้แยกประเภทความเชื่อของชาวล้านนา ไว้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (1) ความเชื่อดั้งเดิม ความเชื่อทางไสยศาสตร์ชาวล้านนามีความเชื่อเรื่องคาถาอาคม อำนาจลี้ลับที่อยู่เหนือมนุษย์ธรรมดาและความเชื่อเรื่อง นรก สวรรค์ ระหว่างทำความดีกับทำความชั่ว ความเชื่อชาวล้านนาแสดงออกในรูปแบบประเพณีชีวิตคนเมือง (2) ความเชื่อในพระพุทธศาสนา เช่นเชื่อในกฎแห่งกรรม ที่กล่าวว่า บุคคลหว่านพืชเช่นไร ย่อมได้ผลเช่นนั้น ทำกรรมใดไว้ดีชั่วก็ตามจะได้รับผลเช่นนั้น

เมืองพะเยา หรือในอดีตเรียกว่า “ภูกามยาว” พะเยาเป็นหนึ่งใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบนที่ในอดีตเรียกรวมว่า “อาณาจักรล้านนา” เป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1638 นับจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 900 ปี ซึ่งเริ่มต้นขุนจอมธรรม ผู้สืบเชื้อสายมาจากราชวงศ์จักราช แห่งเมืองนครหิรัญเงินยางเชียงแสน (Chaiyanadon, 2008) โดยได้สร้างเมืองพะเยาขึ้นปกครองตนเองอย่างอิสระ มีโอรส คือ ขุนเจือง ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่ทรงอำนาจมาก ทรงแผ่อำนาจไปปราบปรามเมืองแพะ น่าน ล้านช้าง จนถึงเวียงจันทน์

จนกระทั่ง ถึง พ.ศ. 1810 (จุลศักราช 620) เมืองพะเยาได้มีวีรบุรุษคนสำคัญเกิดขึ้นอีกพระองค์หนึ่งคือ พญาจางเมือง เสด็จขึ้นครองราชสมบัติ ทรงเป็นกษัตริย์ที่เพียบพร้อมด้วยบุญญาธิการ ทรงเป็นพระสหายกับพ่อขุนรามคำแหง (พระร่วง) แห่งอาณาจักรสุโขทัย และพญามังราย แห่งอาณาจักรล้านนา ตลอดรัชสมัยของพระองค์ทรงผูกไมตรีกับสองอาณาจักรนี้อย่างแน่นแฟ้น ทั้งในด้านการเมืองการปกครอง และด้านศาสนา

วัฒนธรรม ในขณะเดียวกันพระองค์ก็ทรงเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับหัวเมืองเอกฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้ทั้งหลาย (Sutthitham, 1998) ทำให้เมืองภูมามยาวรายล้อมไปด้วยมิตรภาพแห่งมิตรประเทศ บ้านเมืองจึงสงบสุข ปราศจากอริราชศัตรู ไพร่ฟ้าดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ส่งผลให้มีความเจริญในด้านต่าง ๆ หลังจากที่สิ้นรัชสมัยของพญาเจ้าเมือง ในรัชสมัยท้าวคำลือครองเมืองภูมามยาว เมืองภูมามยาวได้ผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนา ทำให้เมืองภูมามยาวขาดอิสรภาพในการปกครอง ผู้ที่ครองเมืองภูมามยาวล้วนถูกส่งมาจากเมืองเชียงใหม่ (Wivatnusat, 2017)

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2101 เมืองเชียงใหม่และหัวเมืองทั้งหลายได้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า ต่อมาพม่าในดินแดนล้านนาอ่อนกำลังลงจากการทำสงคราม (Wongthet, 1984) และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พม่าได้ยกทัพใหญ่เข้ามาตีหัวเมืองฝ่ายเหนือ ได้แก่ เมืองฝาง เชียงราย เชียงแสน และภูมามยาว ทำให้ราษฎรส่วนใหญ่ของเมืองภูมามยาวอพยพหนีภัยสงครามไปอยู่เมืองลำปาง เมืองภูมามยาวจึงกลายเป็นเมืองร้างเป็นเวลานานถึง 56 ปี นับเป็นช่วงเวลาแห่งการเสื่อมถอยของเมืองภูมามยาว ต่อมา เมืองภูมามยาวได้กลับฟื้นตัวอีกครั้ง (Wivatnusat, 2017) ในคราวที่ทรงโปรดเกล้าฯ ตั้งเมืองเชียงราย เมืองพะเยา เมืองงาวขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2486 ได้มีการพัฒนาในด้านการปกครองและด้านต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลากว่า 900 ปี ทำให้เมืองภูมามยาวเป็นแหล่งสังฆอารยธรรมในอดีตที่มีทั้งของเมืองภูมามยาวแต่ดั้งเดิมและที่ได้รับการถ่ายทอดจากถิ่นอื่นจนกลายเป็นอารยธรรมของเมืองภูมามยาวในที่สุด ตลอดระยะเวลาดังกล่าว เมืองพะเยาเคยเป็นทั้งเมืองที่เรืองอำนาจ มีความเจริญสูงสุดในดินแดนล้านนา และมีสภาพตกต่ำที่สุดจนกลายเป็นเมืองร้าง ไม่มีผู้คนอาศัย เมืองพะเยาแม้จะเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่ซ่อนอยู่ในหุบเขาแต่มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม โดยเชื่อกันว่าพระพุทธรูปหินทรายที่พบมากในจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นศิลปกรรมที่มีความงดงามและล้ำค่า นอกจากภูมามยาวจะเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณ มีความหลากหลายด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ความงดงามทางธรรมชาติ ภูมามยาวยังเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนที่โดดเด่นไม่แพ้จังหวัดใดในแถบภาคเหนือตอนบน

ปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีในวิถีชีวิตคนเมืองบางอย่างได้เลือนหายไป เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมภายนอก ทั้งที่มาจากเมืองหลวง และจากประเทศทางตะวันตก รวมทั้งความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความก้าวหน้าทางวิทยาการที่มีอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนและท้องถิ่น

ดังนั้น หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงต้องมีบทบาททรงค้ำให้ชุมชนได้นำความรู้ในวัฒนธรรมของตนมาใช้ให้มีความผสมกลมกลืนกับความรู้ ความก้าวหน้าสมัยใหม่ เพื่อปรับตนเองให้ทันกระแสโลก อีกทั้งไม่ละทิ้งสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่บรรพบุรุษได้สั่งสมไว้ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนโดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่มีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสามารถเผชิญกับปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเพณีพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของของวัฒนธรรม ซึ่งผูกพันอย่างใกล้ชิดกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น อันเป็นมรดกที่งดงามของสังคม เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคม ดังที่ Vasi (1994)

กล่าวว่า วัฒนธรรม คือ พลังของสังคมทางภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม พร้อมกันไปซึ่งได้มาจากประสบการณ์จริง เลือกรสรร กลั่นกรองลงใช้และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติสืบทอดกันมา การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งต่อสมาชิกในสังคม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การวิจัยเพื่อการศึกษาอัตลักษณ์ของประเพณีท้องถิ่นในเชิงวิเคราะห์จึงมีความจำเป็น เพื่อทราบถึงสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ในแง่ของความเป็นมา คุณธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนลักษณะกิจกรรมของประเพณีต่าง ๆ อันเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่สำคัญเพื่อให้ชาวพะเยาได้เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา
2. เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญในจังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานวัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา ประธานคณะกรรมการวัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา พ่ออาจารย์วัด (มัคทายก) รวมถึงกลุ่มบุคคลอื่น ๆ เช่น ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการวัฒนธรรม เยาวชนรุ่นใหม่ เป็นต้น กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) หรือการสุ่มแบบพิจารณา (Judgment Sampling) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 24 รูป/คน ประกอบด้วย พระสงฆ์ วัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา ประธานคณะกรรมการวัฒนธรรมในจังหวัดพะเยา พ่ออาจารย์วัด (มัคทายก) ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น นักวิชาการวัฒนธรรมเยาวชนรุ่นใหม่

พื้นที่วิจัย คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลในเขต 9 อำเภอในจังหวัดพะเยา ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอดอกคำใต้ อำเภอจุน อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน อำเภอจุน อำเภอภูซาง อำเภอภูกามยาว และอำเภอแม่ใจ

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ที่ได้รับการตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญและปรับตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว เครื่องบันทึกเสียงดิจิทัล (Digital Voice Recorder) และกล้องถ่ายรูป (Camera) โดยมีขั้นตอน ลักษณะและการตรวจสอบเครื่องมือ ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยอาศัยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด วิธีการสร้างเครื่องมือ 1) ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากผลงานวิจัยอื่น ที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกัน 3) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูป/คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา

และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ ถ้ามีข้อเสนอแนะนำมาปรับปรุง

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย

1) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ แนวคิดเกี่ยวกับคติชนวิทยา และแนวคิดเกี่ยวกับประเพณีและพิธีกรรมทางล้านนา โดยรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารเกี่ยวข้องกับประเพณีที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดพะเยา และประมวลสาระเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น

2) ทำการรวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลด้านเอกสารที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ไบลาน ปีสสา สมุดข่อย ทั้งที่จารจารึกด้วยอักษรล้านนา และอักษรไทยภาคกลาง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและนำเครื่องมือการวิจัยที่สร้าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง

3) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้น ที่เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านที่ตรงกับงานวิจัยที่ทำ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

4) คณะผู้วิจัยจะสำรวจเก็บข้อมูลในภาคสนาม โดย 1) บันทึกข้อมูลประเพณีในพื้นที่เป้าหมาย 2) สัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวนทั้งสิ้น 24 รูป/คน และ 3) บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์

5) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ และเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จัดหมวดหมู่ที่เก็บมา และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลสองประเภท คือ ข้อมูลด้านเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) สังเคราะห์ข้อมูลด้วยเอกสารที่ได้จากข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ไบลาน ปีสสา สมุดข่อย ทั้งที่จารจารึกด้วยอักษรล้านนา และอักษรไทยภาคกลาง 2) นำข้อมูลที่ศึกษาจากการสังเคราะห์เอกสารมาวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับประวัติพัฒนาการของประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา 3) นำข้อมูลด้านการสัมภาษณ์เชิงลึกไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 4) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล โดยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาทั้งในภาคเอกสารและภาคสนามมาวิเคราะห์ ในประเด็นต่อไปนี้ (1) ทำการศึกษาถึงพัฒนาการและความเป็นมา แนวคิดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนพิธีกรรมของประเพณีต่าง ๆ ที่สำคัญของเมืองพะเยา (2) สังเคราะห์ประเพณีของเมืองพะเยาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละอำเภอจากนั้นจึงเรียบเรียงและประมวลความ สรุปผลแล้วนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา พร้อมข้อเสนอแนะ

2.4 เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเพณีสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดพะเยาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รวมถึงการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา ผลการวิจัยพบว่า บริบททั่วไปของเมืองพะเยา จังหวัดพะเยามีเนื้อที่ประมาณ 6,335 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอจุน อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน อำเภอปง อำเภอดอกคำใต้ อำเภอแม่ใจ อำเภอภูซาง และอำเภอภูกามยาว พะเยา เป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งในแถบล้านนาไทย เดิมมีชื่อว่า ภูกามยาว หรือ พะยาวมีอายุกว่า 900 ปีโดยพ่อขุนศรีจอมธรรมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ลาวจกักราชหรือขุนครเงินยางเมืองเชียงแสน และเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในสมัยพ่อขุนงำเมือง “เมืองภูกามยาว หรือ พะยาว” เคยมีเอกราชสมบูรณ์มีกษัตริย์ปกครองสืบราชสันตติวงศ์มาปรากฏตามตำนานเมืองพะเยา พุทธศักราช 1602 (จุลศักราช 421) พ่อขุนเงินหรือลาวเงิน กษัตริย์ผู้ครองนครเงินยางเชียงแสน มีพระโอรส 2 พระองค์ คือ ขุนชินและขุนจอมธรรม เมื่อโอรสทั้งสองเจริญวัยขึ้นพ่อขุนเงิน ได้ให้ขุนจอมธรรม ปกครองเมืองภูกามยาว ซึ่งเป็นหัวเมืองฝ่ายใต้ ส่วนขุนชินปกครองเมืองนครเงินยางเชียงแสน ในราชสำนักขุนจอมธรรม และไพร่พลได้ไปถึงเมืองภูกามยาว และสร้างเมืองขึ้นอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งแต่เดิม เป็นที่ตั้งเมืองโบราณชื่อเมืองสิงหาราชน เขิงเขาชมพู และได้ครองเมืองภูกามยาวได้ 24 ปี ขุนจอมธรรม มีพระโอรส 2 พระองค์ คือขุนเจืองและขุนจอง เมื่อขุนจอมธรรมสิ้นพระชนม์ ขุนเจืองโอรสจึงได้ขึ้นครองราชย์แทน ในขณะที่ครองเมืองได้รวบรวมไพร่พลไปช่วยเมืองนครเงินยาง ของขุนชินผู้เป็นลุงจนรอดพ้น จากการรุกรานของแควหรือญวนได้สำเร็จ ขุนชินทรงโสมนัสยิ่งนักจึงยกธิดาชื่อ พระนางอ้วคำคอนให้และสละราชสมบัติให้แก่ขุนเจือง เมื่อขุนเจืองได้ครองเมืองเงินยางแล้ว จึงให้โอรสชื่อว่า “ลาวเงินเรือง” ขึ้นครองเมืองพะเยา แทน ท้าวลาวเงินเรือง ครองเมืองพะเยาได้ 17 ปีก็สิ้นพระชนม์ขุนแดงโอรสครองราชย์ต่อมาเป็นเวลา 7 ปีขุนของซึ่งเป็นน้าก็แย่งราชสมบัติ และได้ครองเมืองพะเยาประมาณ 20 ปี และมีผู้ครองราชย์สืบต่อมาจนถึงพระยาจำเมืองกษัตริย์เมืองพะเยาองค์ที่ 9 ซึ่งเป็นราชบุตรของพ่อขุนมิ่งเมืองเมื่อพระชนมายุได้ 16 ชันษา พระบิดาส่งไปศึกษา ที่สำนักสุกัณฑ์ตฤาษีเมืองลพบุรี จึงได้รู้จักกับพระร่วงแห่งกรุงสุโขทัย โดยได้ศึกษาศิลปศาสตร์จากอาจารย์เดียวกัน และทรงเป็นสหายกันตั้งแต่นั้นมา เมื่อเรียนจบก็เสด็จกลับเมืองพะเยา

ปีพุทธศักราช 1310 พ่อขุนมิ่งเมืองพระราชบิดา สิ้นพระชนม์ จึงได้ขึ้นครองราชย์แทน ต่อมาพ่อขุนเม็งรายได้ยกทัพมาประชิดเมืองพะเยา พ่อขุนงำเมืองสั่งให้ไพร่พลอยู่ในความสงบและได้ให้เสนาอำมาตย์ออกต้อนรับโดยดี พระองค์ได้ยกเมืองชายแดนบางเมืองให้แก่พ่อขุนเม็งรายเพื่อเป็นการสงบศึกและทั้งสองพระองค์ยังได้ทำสัญญาเป็นมิตรต่อกันตลอดไปพระยาร่วง ซึ่งเป็นสหายสนิทได้เสด็จมาเยี่ยมเยือนพ่อขุนงำเมืองเป็นประจำทุกปี และได้มีโอกาสรู้จัก พ่อขุนเม็งราย ทั้งสามพระองค์ทรงเป็นพระสหายสนิทกันมาก ถึงกับได้หันหลังพิงกัน พร้อมกับทำสัจจะปฏิญาณ แก่กัน ณ ริมฝั่งแม่น้ำกู่ (แม่น้ำอิง)ว่าจะไม่ผูกเวรแก่กันจะเป็นมิตรสหายที่ดีต่อกันและได้กรีดโลหิตออกรวมกัน ในขันผสมน้ำดื่มพร้อมกัน (Damrikun, 1999)

ต่อมาในปีพุทธศักราช 1816 พ่อขุนงำเมืองสิ้นพระชนม์ลง ขุนคำแดงและขุนคำลือได้สืบราชสมบัติ ต่อมาตามลำดับ ในสมัยขุนคำลือนี่เองที่เมืองพะเยาต้องเสียเอกราชไป พระยาคำฟู แห่งนครชัยบุรีศรีเชียงใหม่ ได้ร่วมกับพระยาแก้วเมืองน่าน ยกทัพมาตีเมืองพะเยา พระยาคำฟูตีเมืองพะเยาได้ก่อน และได้เกิดขัดใจกับ

พระยาภาว ทำให้ เกิดการสู้รบ พระยาคำฟูเสียที่จึงยกทัพกลับเชียงใหม่ เมืองพะเยาจึงได้รวมอยู่กับอาณาจักรล้านนา ตั้งแต่นั้นมาปีพุทธศักราช 2386 การนี้ชี้ให้เห็นถึงการเลือกชัยภูมิในการสร้างเมืองพะเยาเพราะเมืองพะเยามีชัยมงคล 3 ประการ คือ ประการแรก มีแม่น้ำสายตาหรือแม่น้ำอิง อยู่ทางใต้ของเมือง และไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประการที่สอง มีกว๊านพะเยาหรือหนองเอี้ยง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเมือง ประการสุดท้าย คือ หัวเวียง มีตอยจอมทองที่บรรจุพระธาตุจอมทอง เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองพะเยาแสดงให้เห็นว่าการสำรวจจุดพื้นที่เพื่อเลือกทำเล เพื่อสร้างเมืองต้องคำนึงถึงแหล่งน้ำและที่ราบเป็นหลักตามตำนานจะเห็นได้ว่าพะเยามีการเปลี่ยนแปลงการปกครองตามอิทธิพลของอาณาจักรต่าง ๆ ที่ผลัด กันมีอำนาจในแถบนี้จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พยวเปลี่ยนชื่อเป็นพะเยา และรวมอยู่กับจังหวัดเชียงรายจนในปี พ.ศ. 2520 จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นจังหวัดพะเยา เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2520 สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดพะเยาเป็นที่ราบสูงและภูเขา มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ กว๊านพะเยา สภาพธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมของจังหวัดพะเยา คือมรดกที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นต้นน้ำลำธาร พืช สัตว์ แร่ธาตุ ประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม วิถีชีวิต ความเชื่อ สิ่งก่อสร้าง งานฝีมือ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และขณะเดียวกันประเพณีและวัฒนธรรมเป็นผลงานของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมมนุษย์ โดยมีประเพณีและวัฒนธรรมที่ผู้คนเมืองพะเยาได้ปฏิบัติสืบกันมาอย่างต่อเนื่องมีทั้งประเพณีประจำเดือน เทศกาล หรือที่ทำในชุมชนต่าง ๆ โดยเริ่มต้นจากเดือนเมษายนทางล้านนาเรียกว่า เดือน 7 สังขารปีใหม่แก้ว มีประเพณีต่าง ๆ เช่น ไล่สังขาร ขนทรายเข้าวัดทานขันข้าว สรงน้ำพระพุทธรูป ดำหัว สืบชะตาบ้าน สงเคราะห์ เป็นต้น

บริบททางด้านประเพณีของเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง การฟ้อนรำ การละเล่นต่าง ๆ ศิลปหัตถกรรม การแกะสลัก จักสาน เป็นต้น ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อทางไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งมีความผูกพันกับธรรมชาติโดยตลอด ความเชื่อทั้งหลายต่างเชื่อมโยงระหว่างศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ เป็นประเพณีวัฒนธรรมที่สั่งสมสืบทอดต่อกันมา จะเห็นได้ว่าขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คนเมืองพะเยา ไม่แตกต่างกับผู้คนล้านนามากนัก เช่น จารีตประเพณีในสังคม ถ้าใครฝ่าฝืนไม่กระทำตามถือว่ามีความผิด คือผิดฮีต หรือผิดจารีตประเพณี บุตรธิดาไม่ดูแลเอาใจใส่พ่อแม่เมื่อแก่เฒ่า ถ้าละเลยถือว่าเป็นคนชั่ว เป็นลูกอกกตัญญู เป็นต้น ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวล้านนาและชาวเมืองพะเยามีความรู้เรื่องสืบทอดมา ตั้งแต่โบราณกาล แม้ในปัจจุบันจะมีการรับวัฒนธรรมจากที่อื่น ๆ เข้ามาบ้าง แต่ก็สามารถประพฤติกปฏิบัติอย่างเหมาะสมกลมกลืนกัน โดยประเพณีที่ปรากฏในแต่ละเดือน มีดังต่อไปนี้

ประเพณีเดือนมกราคม (เดือน 4 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีทานหัวหิงไฟพระเจ้า เป็นประเพณีของชาวล้านนาซึ่งคนในจังหวัดพะเยาได้ทำสืบทอดกันมาแต่โบราณนานมาแล้ว โดยหลังจากฤดูการเก็บเกี่ยวช่วงเดือน 4 เหนือ หรือประมาณเดือนธันวาคมถึงมกราคม ในวันขึ้น 15 ค่ำของเดือน ชาวบ้านเข้าวัดทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับและนำเอาพินมาเผา เพื่อให้พระพุทธรูปเจ้าได้ผิงไฟ ประเพณีนี้เป็นประเพณี

ที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ อำเภอในจังหวัดพะเยา เป็นพื้นที่ ๆ มีความหนาวเย็นมาก จึงได้ทำสืบทอดกันมาจนปัจจุบัน

ประเพณีเดือนกุมภาพันธ์ (เดือน 5 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีงานปอยบวชปอยเป็ก ชาวจังหวัดพะเยา มีความเชื่อว่า การบวชต่อจากการเป็นสามเณรโดยปกติถือกันว่า ลูกที่ดีต้องบวชก่อนแต่งงาน ใครยังไม่ได้บวชถือกันว่าเป็นคนดิบอยู่ ย่อมไม่เป็นที่ไว้วางใจของผู้หลักผู้ใหญ่ บางท่านไม่ยอมให้ลูกสาวแต่งงานกับคนดิบก็มีตามธรรมดาชายไทยมักบวชคนเดียวแล้วก็สึกออกมาทำมาหากิน แต่บางรายก็กลับไปบวชอีกเป็นครั้งที่ 2 ชาวบ้านก็ยังไม่ได้ติเตียน แต่ถ้าใครบวชถึง 3 ครั้งได้นามว่า เป็นชายสามโบสถ์ แสดงว่าเป็นการไม่น่านับถือด้วยประการทั้งปวง มีภาวะอย่างเดียวกับผู้หญิงที่แต่งงานสามหน

ประเพณีเดือนมีนาคม (เดือน 6 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีปอยข้าวสังข์ เป็นงานบุญ เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปหาผู้ตายซึ่งตายด้วยอุบัติเหตุต่าง ๆ รวมทั้งตายทั้งกลม หรือตายเนื่องจากการคลอดบุตร ในปัจจุบันการทำบุญประเพณีปอยข้าวสังข์ของชาวบ้านในจังหวัดพะเยา ยังเป็นที่นิยมกันอยู่ หากแต่ไม่เฉพาะคนตายโหงเท่านั้น ตายลักษณะไหนก็สามารถทำบุญอุทิศในลักษณะอย่างปอยข้าวสังข์ได้ จึงดำรงไว้ซึ่งประเพณีไทยล้านนาปอยข้าวสังข์ดังกล่าวและปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน

ประเพณีเดือนเมษายน (เดือน 7 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ชาวบ้านในจังหวัดพะเยา มักเรียกว่า ปาเวณีปีใหม่เมือง โดยเริ่มตั้งแต่วันสังขารล่อง เป็นวันสิ้นสุดของศักราชเก่า วันเนาหรือวันเนา วันที่ห้ามใครดำว้าร้าย เพราะจะทำให้โชคร้ายไปตลอดทั้งปี วันพญาวันหรือวันเถลิงศก วันนี้อย่างชาวบ้านทำบุญตักบาตรเข้าวัดฟังธรรม รดน้ำดำหัวขอมาญาติผู้ใหญ่ วันปากปี ชาวบ้านจะรดน้ำดำหัวเจ้าอาวาสตามวัดต่าง ๆ เพื่อขอมาคารวะ และจัดอาหารหวานคาวไปถวายพระที่วัดเป็นการถวายภัตตาหารหรือที่เรียกกันว่า ทานขันข้าว รวมทั้งถวายเจดีย์ทราย ถวายตุ๊ก ส่งเคราะห์ต่าง ๆ ออกไปจากตัว

ประเพณีเดือนพฤษภาคม (เดือน 8 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีแปดเป็งไหว้สาปุกาพระเจ้าตนหลวง เป็นงานประเพณีที่ชาวจังหวัดพะเยายึดถือติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน งานประเพณีแปดเป็ง ไหว้สาปุกาพระเจ้าตนหลวง เป็นงานประเพณีนมัสการพระเจ้าตนหลวง เป็นงานที่จัดยิ่งใหญ่ที่สุดและสำคัญยิ่งของจังหวัดพะเยา เมื่อถึงเทศกาลประเพณีดังกล่าว ผู้คนจากทั่วทุกสารทิศเดินทางเข้าสู่จังหวัดพะเยา เพื่อกราบนมัสการขอพรจากองค์พระเจ้าตนหลวง ทั้งผู้คนจากในอำเภอเมืองพะเยา จากอำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัดพะเยา และต่างจังหวัด เดินทางมาเพื่อแสวงบุญกันอย่างล้นหลาม

ประเพณีเดือนมิถุนายน (เดือน 9 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำ เป็นการเลี้ยงผีที่สิ่งสถิตอยู่ตามต้นน้ำลำธารที่มีหน้าที่ปกป้องรักษาต้นน้ำเช่น ผีอารักษ์แม่น้ำวัง หรือต้นน้ำในการเพาะปลูก เหมือนผายเป็นต้น ชาวจังหวัดพะเยามีความเชื่อว่า เมื่อทำแล้วผีขุนน้ำคอยปกป้องรักษาชาวบ้าน ได้ให้น้ำดื่มกิน เกิดความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นประเพณีกันทุกปี

ประเพณีเดือนกรกฎาคม (เดือน 10 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีเข้าพรรษา ตานขันข้าว ชาวล้านนาและชาวจังหวัดพะเยา มักออกเสียงว่า วันเข้าวัสสา ชาวบ้านถือเป็นวันสำคัญยิ่งวันหนึ่ง เพราะถือโอกาสที่จะได้ร่วมทำบุญพิเศษหรือการทานขันข้าว ชาวบ้านส่วนใหญ่จะไปทำบุญตักบาตรทุกวันพระ มักมีการทานขันข้าว

ให้ผู้ทีล่่วงลับไป รวมทั้งทานแก่พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่ยังมีชีวิตอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่า ไม่นิยมบวชลูกหลานกลางฤดูพรรษา ไม่เลี้ยงผีปู่ย่า ไม่เผาศพพระ และไม่จัดพิธีแต่งงาน เป็นต้น

ประเพณีเดือนสิงหาคม (เดือน 11 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีสู่ขวัญควาย เป็นประเพณีที่เือนสติและจิตใจให้คนเรามีความกตัญญูตเวที ระลึกถึงบุญคุณของสัตว์ที่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เรา โดยเฉพาะควายที่ได้ให้แรงงานไถนาเพื่อพลิกแผ่นดินให้คนได้ปลูกข้าว ในขณะที่ไถคราดนั้นบางครั้งได้ ตู ต่า เขียน ตี ดังนั้นเมื่อสิ้นฤดูกาลไถคราดจึงมีการประกอบพิธีสู่ขวัญควาย กล่าวได้ว่าควายนั้นมีความสำคัญอย่างมากซึ่งจะแตกต่างจากยุคปัจจุบัน ที่ชาวนาส่วนใหญ่หันมาใช้เครื่องจักรกล เข้ามาทำนาแทนควาย - วัว แต่ยังมีชาวนาบางคนในจังหวัดพะเยาอนุรักษ์การทำนาโดยใช้ควาย - วัว อยู่ เมื่อหมดฤดูกาลไถนาปลูกข้าวเสร็จก็จะมีพิธีอ้อขวัญควาย - วัว ขึ้น

ประเพณีเดือนกันยายน (เดือน 12 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีทานสลาก หรือ “กินสลาก” ประเพณีทานสลากภักตของพะเยานั้นมีขึ้นตอนที่ไม้ซบซ้อน บางบ้านก็เขียนเป็นเบอร์นั่งตามเบอร์นั้น ๆ หรือถ้ามาเป็นหมู่บ้านก็จะเขียนเป็นหมู่บ้านเพื่อให้หาได้ง่าย มักจะนำเส้นสลากที่เขียนลงบนใบตาล หรือกระดาษตามความสะดวกแล้วนำไปรวมกันในวิหาร เมื่อทำพิธีเส้นสลากเรียบร้อยแล้ว พระภิกษุสามเณรจะนำเส้นสลากไปตามเบอร์ที่เขียนติดไว้ที่เส้นสลาก เป็นช่วงเวลาที่คุณเจ้าของก๋วยสลากรอคอยว่าพระรูปใด อยู่วัดไหน และจะได้ของใคร เมื่อรู้เจ้าของแล้ว พระสงฆ์สามเณรหาก้วยแล้ว เจ้าของก้วยจะนำก้วยมาถวายพระสงฆ์ก็จะให้พรและกรวดน้ำลงบนเส้นสลากนั้นและฉีกตรงกลางเส้น เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าเส้นสลากนั้นได้อุทิศถวายไปแล้ว

ประเพณีเดือนตุลาคม (เดือนเก็ยงเหนือ) ได้แก่ ประเพณีทำบุญทอดกฐิน ซึ่งมีลักษณะเหมือนประเพณีทำบุญทอดกฐินทั่ว ๆ ไปของชาวล้านนา ชาวบ้านจังหวัดพะเยาเชื่อว่า การทำบุญทอดกฐินนั้นได้บุญมากเพราะได้ทำเพียงครั้งเดียวหรือปีละครั้ง จึงทำกันทุกปี

ประเพณีเดือนพฤศจิกายน (เดือนยี่เหนือ) ได้แก่ ประเพณีตั้งธรรมหลวง คือ การฟังพระธรรมเทศนาเรื่องใหญ่หรือเรื่องสำคัญ เพราะธรรมหลวงที่ใช้เทศน์มักจะเป็นเวสสันดรชาดก อันเป็นพระชาติสุดท้ายของพระโพธิสัตว์ ก่อนจะได้มาประสูติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติต่อมา มีทั้งหมด 13 กัณฑ์ โดยเป็นประเพณีที่มีการสั่งสอนธรรมและคุณงามความดีที่สอดแทรกไว้ในเนื้อหาของบทเทศน์ นอกจากนี้แล้วชาวจังหวัดพะเยายังพากันทำกระทงกันสวยงาม เพื่อนำไปลอยที่กว๊านพะเยาด้วย

ประเพณีเดือนธันวาคม (เดือน 3 เหนือ) ได้แก่ ประเพณีเข้ากรรมรูกขมูล คือการทำบุญปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ และศรัทธาประชาชน เป็นประเพณีที่พระสงฆ์ในพุทธศาสนาได้ถือปฏิบัติมาตั้งแต่ครั้งสมัยโบราณกาล โดยถือเป็นกิจกรรมงานทำบุญ ทำกุศล ที่พระสงฆ์และประชาชนร่วมกันทำ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม จนทำให้กลายมาเป็นประเพณีที่ได้กระทำสืบต่อ ๆ กันมาจนตราบถึงทุกวันนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 วิเคราะห์อัตลักษณ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญในจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา เมืองพะเยามีประเพณีที่โดดเด่นและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้สนใจ อัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา มี 3 ประเพณี ได้แก่ ประเพณี 8 เบ็งไหว้สาป่ารมีพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำ และประเพณีสืบสานตำนานไหลื้อ สรุปลผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาป่ารมีพระเจ้าตนหลวง ประเพณีที่คนจังหวัดพะเยาให้ความสำคัญ ได้แก่ ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาป่ารมีพระเจ้าตนหลวง ซึ่งถือว่าเป็นพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่สุดในดินแดนล้านนามีอายุกว่า 500 ปีเป็นที่เคารพบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วไป โดยในระหว่างเดือน 8 หรือเดือนพฤษภาคมของทุกปี ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 เหนือ หรือตรงกับวันวิสาขบูชา คือ ตรงกับวันประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณของพระพุทธเจ้า ได้ผู้คนทุกสารทิศทั้งใกล้ไกลต่างมานมัสการพระเจ้าตนหลวง วัดศรีโคมคำ คณะศรัทธาชาวบ้านจังหวัดพะเยาจากชุมชนหมู่บ้านต่าง ๆ ต่างจัดขบวนแห่ครว้ทาน ฟ้อนรำ มีการละเล่น การแสดงของแต่ละชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการทำบุญถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ รักษาстил ฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรมกันทั่วไป ประเพณีแปดเป็งนมัสการพระเจ้าตนหลวง นอกจากจะเป็นการจรรโลงศาสนาพุทธให้ยั่งยืนต่อไปแล้ว ยังถือว่าเป็นประเพณีที่ทำให้มีความสามัคคีกัน คือระหว่างวัดกับชุมชนและผู้คนทั่วไปด้วยการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและจารีตประเพณีที่ดีงามร่วมกัน อัตลักษณ์ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาป่ารมีพระเจ้าตนหลวง คือ

- 1) ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อในเรื่องอานิสงส์ผลบุญ ความศรัทธาในพระเจ้าตนหลวง พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองพะเยา
- 2) สะท้อนให้เห็นรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบวิถีพุทธ เน้นถึงพฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาโดยยึดพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง
- 3) ความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านในทุกอำเภอของจังหวัดพะเยาที่ต่างก็เข้าร่วมประเพณี และการจัดการการแสดง การฟ้อนรำ

2) ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำ ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำกว๊านพะเยา กล่าวได้ว่า เป็นประเพณีแปลกไม่เหมือนใครในโลก โดยประเพณี “เวียนเทียนทางน้ำ กลางกว๊านพะเยา” ปีหนึ่งจะจัดขึ้นเพียง 3 ครั้งเท่านั้น คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา กิจกรรมจะเริ่มตั้งแต่ช่วงเช้าเวลา 06.00 น. เป็นพิธีทำบุญตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งพระสงฆ์ ณ บริเวณท่าเรือวัดติโลกอาราม จากนั้น เวลา 08.00 น. ชมขบวนแห่ข้าวใหม่ใส่บาตรหลวงทางน้ำในกว๊านพะเยา จากท่าเรือวัดติโลกอาราม ผ่านหน้าเรือนโบราณอนุสาวรีย์พญางำเมือง และเข้าสู่ท่าน้ำวัดศรีโคมคำ ประกอบพิธีถวายข้าวทิพย์พระเจ้าตนหลวง ณ วัดศรีโคมคำ สำหรับในช่วงค่ำ ตั้งแต่เวลา 16.30 น. เป็นกิจกรรมเวียนเทียนทางน้ำรอบวัดติโลกอารามกลางกว๊านพะเยา ซึ่งมีพระพุทธรูปหินทราย หลวงพ่อศิลา อายุกว่า 500 ปีประดิษฐานประจำวัดติโลกอาราม สักการะพร้อมชมศิลปะการแสดงทางวัฒนธรรม โดยมีทัศนียภาพรอบกว๊านมีความร่มรื่น สามารถมองเห็นแนวทิวเขา สลับซับซ้อนงดงาม บริเวณริมกว๊านมีร้านอาหารและสวนสาธารณะ ที่ชาวพะเยามักออกมาเดินเล่น หรือชมพระอาทิตย์ตกดิน กล่าวได้ว่า ประเพณีเวียนเทียนทางน้ำ กลางกว๊านพะเยา เป็นประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมที่มีความผูกพันและเชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนาด้วย อัตลักษณ์ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำกว๊านพะเยา คือ สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตที่มีความผูกพันอย่างยิ่งกับพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม และธรรมชาติ (กว๊านพะเยา) ในแบบล้านนาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของจังหวัดพะเยา

3) ประเพณีสืบสานตำนานไทลื้อ ชาวไทลื้อเดิมอาศัยอยู่ในเขตสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อมาในรัชกาลที่ 1 ราวพุทธศักราช 2531 เจ้าผู้ครองนครน่านได้กวาดต้อนชาวไทลื้อมาอยู่ที่อำเภอเชียงคำและเชียงม่วน ทุกวันนี้ชาวไทลื้อยังคงสภาพวัฒนธรรมแบบไทยลื้อไว้อย่างดี นับแต่ประเพณี ความเชื่อ การแต่งตัว สิ่งปลูกสร้าง บ้านเรือน จริยธรรม สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านเรือนของชาวไทลื้อจะสะอาดร่มรื่น มีสวนครัว มีแปลงดอกไม้รอบ ๆ บ้าน ทุกบ้านจะมีที่ทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือนและเป็น

อาชีพเสริม ผู้คนไทลื้อมีความสามัคคีเอื้ออาทรต่อกันดังจะเห็นได้จากการจัดงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานส่วนตัวหรือส่วนรวมทุกคนจะไปช่วยเหลือการเป็นอย่างดี ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้ชาวไทลื้ออนุรักษ์สภาพความเป็นอยู่ในแบบแผนของตน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดพะเยา จึงร่วมกับอำเภอเชียงคำจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทยหรือและงานสืบสานตำนานไทลื้อขึ้น งานสืบสานตำนานไทลื้อ เป็นงานประจำปีของอำเภอเชียงคำจัดขึ้นครั้งแรก เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พุทธศักราช 2537 วัตถุประสงค์หลัก คือส่งเสริมเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทลื้อ เสริมสร้างความสามัคคีของชาวไทลื้อทั้งในเขตจังหวัดพะเยาและจังหวัดใกล้เคียง และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา กิจกรรมที่นำมาสาธิตให้ชมมีหลายประเภท ซึ่งล้วนแต่สะท้อนวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ นับตั้งแต่ความเชื่อ การละเล่นพื้นบ้าน สืบค้นพื้นบ้าน เช่น ผ้าทอไทลื้อ อาหารต่าง ๆ เป็นต้น ชาวไทลื้อจะมีรูปแบบการแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเองโดยเฉพาะผ้าทอไทลื้อ ซึ่งแสดงออกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทลื้ออย่างชัดเจน ผ้าทอไทลื้อมีหลายประเภท เช่น (1) ชิ้น หรือผ้านุ่งของผู้หญิงหรือซึ่งเดิมพอใช้กันเองในหมู่บ้านมีลวดลายสวยงาม เช่น ลายผักแว่น ลายหางปลา ลายเกาะ และลายน้ำไหล (2) ตุงปราสาท ตุง หมายถึง ธง ทอด้วยผ้าฝ้ายใช้ประดับบ้านหรือใช้ในโอกาสทำบุญให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว ด้วยความเชื่อว่าตุงปราสาทนี้จะไปดึงชักวิญญาณให้ออกจากความทุกข์ยาก ลวดลายที่ทอส่วนใหญ่จะเป็นรูปปราสาท ช้าง ม้า นก หงส์ เรือ เพื่อให้ผู้ตายได้ใช้ประโยชน์ (3) ผ้าเช็ดหน้า ทอด้วยผ้าฝ้ายมีลวดลายและสีสันที่ต่างกันไปนอกจาก จะไว้ใช้แล้วยังเป็นของฝากได้ด้วย (4) ผ้าสบไ้ ทอด้วยผ้าฝ้ายลวดลายที่ทอมีลายดอกแก้ว ดอกจันทร์ ดอกบัวเครือ ดอกกุศ ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งสำหรับพาดบ่าหรือประดับบ้านเรือน อัตลักษณ์ประเพณีสืบสานตำนานไทลื้อ คือ

- 1) การแสดงความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละกลุ่ม ในการดำเนินการตกแต่งประดับต้นขบวนพาเหรดด้วยเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ เช่น ตุง ผ้าทอ รวมถึงการแต่งกายด้วย
- 2) แสดงให้เห็นถึงความผูกพันระหว่างเยาวชนรุ่นหลังกับบรรพชนไทลื้อโดยใช้ประเพณีสืบสานตำนานไทลื้อเป็นสื่อกลาง
- 3) ความสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มชนไทลื้อในชุมชนต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นความสำนึกรักในเผ่าพันธุ์เครือญาติ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปถ่ายทอดให้กับผู้สนใจหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของภาครัฐและเอกชน เพื่อนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาในแผนการท่องเที่ยวหรือพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองพะเยา หรือสถาบันการศึกษานำองค์ความรู้ มาสอดแทรกในการเรียนการสอนให้นักเรียน นักศึกษา หรือนำไปสร้างนวัตกรรม ในด้านการจัดการท่องเที่ยว ในรูปแบบต่างๆ เช่น การประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นจุดแลนด์มาร์คหรือสถานที่สำคัญของนักเที่ยวหรือผู้ผ่านมาเยี่ยมชม ได้ศึกษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของเมืองพะเยา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ข้อมูลอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง การฟ้อนรำ การละเล่นต่าง ๆ ศิลปหัตถกรรม การแกะสลัก จักสาน เป็นต้น โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อทางไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งมีความผูกพันกับธรรมชาติโดยตลอด ความเชื่อทั้งหลายต่างเชื่อมโยงระหว่างศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ เป็นประเพณีวัฒนธรรมที่สั่งสมสืบทอดต่อกันมา โดยประเพณีเมืองพะเยา มีประเพณีประจำเดือนไม่แตกต่างจากของล้านนามากนัก โดยมีประเพณีที่ปรากฏใน 12 เดือน คือ ประเพณีทานหลวงไฟพระเจ้า ประเพณีงานปอยบวชปอยเป็ก ประเพณีปอยข้าวสังข์ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแปดเป็งไหว้สาปู่จาพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีสู้ขวัญควาย ประเพณีทานสลาก ประเพณีทำบุญทอดกฐิน ประเพณีตั้งธรรมหลวง และประเพณีเข้ากรรมรูกมุล สอดคล้องกับ Wivatnusat, (2017) อัตลักษณ์แห่งภูมิกายาว: รุปลักษณ์ความเชื่อ และภูมิปัญญา ที่ว่า จังหวัดพะเยามีศาสนสถาน ทรัพยากรธรรมชาติ พระพุทธรูป ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชน โบราณสถาน และวีรบุรุษ โดยรูปลักษณ์ ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์แห่งภูมิกายาวแต่ละสิ่งในทุกประเภทจะมีส่วนสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันตามบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ อันได้แก่ สร้างความรู้ความภาคภูมิใจให้แก่คนในชุมชนหรือชาติพันธุ์ เป็นภาพลักษณ์แห่งความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน เป็นศูนย์รวมใจของคนในชุมชน เป็นที่พึ่งทางใจและเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมคนในชุมชน เป็นเครื่องมือในการแสดงตัวตนและความเป็นเจ้าของพื้นที่ และเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดธุรกิจท่องเที่ยว อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า อัตลักษณ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญในจังหวัดพะเยา มีดังนี้ 1) ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาป่ารมีพระเจ้าตนหลวง เป็นประเพณีที่ทำให้มีความสามัคคีกันคือระหว่างวัดกับชุมชนและผู้คนทั่วไปด้วยการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและจารีตประเพณีที่ดีงามร่วมกัน อัตลักษณ์ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาป่ารมีพระเจ้าตนหลวง คือ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อในเรื่องอานิสงส์ผลบุญ ความศรัทธาในพระเจ้าตนหลวงพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองพะเยา โดยสะท้อนให้เห็นรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบวิถีพุทธ เน้นถึงพฤติกรรมของคน que แสดงออกมาโดยยึดพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง และที่สำคัญแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านในทุกอำเภอของจังหวัดพะเยาที่ต่างก็เข้ามาร่วมประเพณี 2) ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำ ซึ่งเป็นประเพณีแปลกไม่เหมือนใครโลก ปีหนึ่งจะจัดขึ้นเพียง 3 ครั้งเท่านั้น คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชาเท่านั้น อัตลักษณ์ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำกว๊านพะเยา คือ สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตที่มีความผูกพันอย่างยิ่งกับพระพุทธศาสนา มรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติ (กว๊านพะเยา) ในแบบล้านนาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของจังหวัดพะเยา และ 3) ประเพณีสืบสานตำนาน ไทลื้อ เป็นประเพณีที่ส่งเสริมเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทลื้อ เสริมสร้างความสามัคคีของชาวไทลื้อทั้งในเขตจังหวัดพะเยาและจังหวัดใกล้เคียง และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพะเยา ซึ่งแสดงออกถึงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทลื้ออย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นผ้าทอไทลื้อ

ตุ่ง ผ้าเช็ดหน้า ผ้าสไบ อัตลักษณ์ประเพณีสืบสานตำนานไทลื้อ คือ การแสดงความร่วมมือของกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละกลุ่ม ความผูกพันระหว่างเยาวชนรุ่นหลังกับบรรพชนไทลื้อโดยใช้ประเพณีสืบสานตำนานไทลื้อเป็นสื่อกลาง และยังคงความสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มชนไทลื้อในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งทั้ง 3 ประเพณีดังกล่าวเป็นประเพณีที่มีความสำคัญและเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เกิดจากความร่วมมือร่วมใจกันของชุมชนบวกกับพลังแห่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จนสร้างจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ทางด้านประเพณีของเมืองพะเยา สอดคล้อง Promsan and Wongchum, (2018) การอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนเมืองเก่าพะเยา ที่ว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีของผู้คนในเมืองพะเยาถือเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงความภาคภูมิใจของชาวพะเยาที่ยึดมั่นต่อพระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ได้แก่งานเวียนเทียนกลางน้ำกว๊านพะเยา งานสักการะบวงสรวงพ่อขุนงำเมือง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสืบทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบล้านนาที่ดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี

สรุป

ประเพณีวัฒนธรรมถือเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มคน เป็นเสมือนเครื่องหมายหรือตราประจำกลุ่มที่คนอื่นเห็นแล้วรู้ได้ทันที เช่น มีภาษา เครื่องแต่งกาย อาหาร พิธีกรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ประเพณีคือสิ่งที่ปฏิบัติเชื่อถือมานานจนกลายเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบทอดกันมา ยังมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับของส่วนรวม จังหวัดพะเยา มีประเพณีประจำเดือนไม่แตกต่างจากของล้านนามากนัก ไม่ว่าจะเป็นประเพณีทานหัวทิ้งไฟพระเจ้า ประเพณีงานปอยบวชปอยเป็ก ประเพณีปอยข้าวสังข์ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแปดเป็งไหว้สาปฐาพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเลี้ยงผีขุนน้ำ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีสู่วัดควาย ประเพณีทานสลาก ประเพณีทำบุญทอดกฐิน ประเพณีตั้งธรรมหลวง และประเพณีเข้ากรรมกรูขมุล แต่ประเพณีเหล่านี้สะท้อนให้เห็นรากเหง้าที่มาจากวิถีชีวิต ความเชื่อและความศรัทธาทางพระพุทธศาสนาของคนในท้องถิ่นที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ให้เป็นที่รู้จักและร่วมกันสืบทอดรักษาไว้จนถึงปัจจุบัน โดยประเพณีที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้สนใจ ถือเป็นอัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา ได้แก่ ประเพณี 8 เป็ง ไหว้สาปฐาปรมีพระเจ้าตนหลวง ประเพณีเวียนเทียนกลางน้ำ และประเพณีสืบสานตำนานไทลื้อ กล่าวได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญและเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เกิดจากความร่วมมือร่วมใจกันของชุมชนบวกกับพลังแห่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนา จนสร้างจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ทางด้านประเพณีของเมืองพะเยา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า อัตลักษณ์ด้านประเพณีที่สำคัญของเมืองพะเยา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ นำไปถ่ายทอดให้กับผู้สนใจศึกษา หรือนำมาสอดแทรกในการเรียนการสอนให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาเรียนรู้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่สำคัญด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น อัตลักษณ์ด้านอาหารที่สำคัญของเมืองพะเยา อัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของเมืองพะเยา อัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิตที่สำคัญของเมืองพะเยา รวมถึงการใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองพะเยา เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันใช้ดำเนินการ ดังนี้ เพื่อไปสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ ซึ่งจะสามารถช่วยสร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการ อันจะก่อให้เกิดการสร้างงานแก่คนในชุมชนอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่สำคัญด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น อัตลักษณ์ด้านอาหารที่สำคัญของเมืองพะเยา อัตลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญของเมืองพะเยา อัตลักษณ์ด้านวิถีชีวิตที่สำคัญของเมืองพะเยา รวมถึงการใช้อัตลักษณ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองพะเยา เป็นต้น

References

- Chaiyanadon, G. (2008). *Antiques and Artifacts in the Viang Pahyaw Museum (Wat Lee)*. Phayao: Nakhon Nuea Kan Phim.
- Damrikun, S. (1999). *Lanna Environment Society and Culture and a project involving the preservation of Thai cultural heritage by the Chamber of Commerce*. Bangkok : Rung Arun Publishing Limited.
- Payomyong, M. (2012). *The Twelve-Month Traditions of the Million-Rice Fields of Thailand*. Chiang Mai: S. Thap Kan Phim.
- Promsan, P and Wongchum, S. (2018). Conservation and development of the old community of Phayao. *Silpakorn University Journal*, 38 (3): 105-126
- Sutthitham, S. (1998). *Local Documentaries of Thailand : Phayao*. Bangkok: Ocean Store.
- Vasi, P. (1994). *Culture and Development*. Bangkok : Kurusapa Printing.
- Wivatnusit, P. (2017). The Identity of the Pugam Yao : Images, Beliefs, Wisdom. *Journal Silpakorn University*, 10(3), 880-886.
- Wongthet, S. (1984). *Muang Phayao*. Kruthep: Matichon Publishing House.

ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดความสมดุลของเหลาจื๋อ

AN ANALYSIS OF BALANCE IDEA OF LAOZI

¹พงษ์ประภากรณ์ สุระรินทร์, ²ธฤตต์วัชร ไซยเหมววงศ์, ³พระครูวรารณวิฑูรย์,
และ ⁴พระยุพธนา อธิจิตโต

¹Phongprabhakorn Surarin, ²Taritwat Chaihemwong, ³Phrakruworawanwithun,
and ⁴Phrayuthana Athigitto

¹³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาเขตพะเยา

²มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, วิทยาเขตปัตตานี

⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาเขตนครราชสีมา

¹³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus, Thailand

²Prince of Songkla University, Pattani Campus, Thailand

⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonratchasima, Thailand

Received: 2023-05-30

¹Corresponding Author's Email: phongmcu@gmail.com

Revised: 2023-07-31

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

เต๋าเป็นแนวคิดเต็มไปด้วยเชิงปรัชญาและมีความหมายหลายนัยยะ การศึกษาวิเคราะห์และตีความคำสอนของเหลาจื๋อนี้เองเป็นหนึ่งในเหตุผลว่าทำไมเต๋าจึงเป็นเนื้อหาที่น่าสนใจจากอดีตสู่ปัจจุบัน หัวข้อเรื่องความสมดุลเป็นคำสอนที่น่าสนใจอย่างมากในเต๋าเต๋อจิงของเหลาจื๋อ การมีชีวิตกลมกลืนระหว่างเต๋าและธรรมชาติเป็นคำสอนของเหลาจื๋อ เนื้อหาง่ายแต่ก็ยากที่จะเข้าใจตามความหมาย หลักการนี้เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการขับเคลื่อนมากมาย เพื่อให้เกิดความสันติภาพทางสังคม การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์วิธีการเนื้อหาความสมดุลในเต๋าเต๋อจิงกับธรรมชาติ ผู้วิจัยใช้สำนวนการแปลภาษาไทยของพจนานันท์ จันทรสันติในการนำมาศึกษาในครั้งนี้ วิธีการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยเอกสารหลักฐานและการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลของการศึกษาพบว่าเหลาจื๋อไม่ได้สอนว่าจะต้องประยุกต์คำสอนของตัวเองในเรื่องของความสมดุลอย่างไร เหลาจื๋อสอนเพียงแค่ว่าเต๋าเต๋อจิงเท่านั้น เต๋าเต๋อจิงเป็นเพียงแค่วิถีปฏิบัติ มีเพียงแค่ 81 โศลก และ 5,000 ตัวอักษร การศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะว่า การประยุกต์ใช้คำสอนของเหลาจื๋อขึ้นอยู่กับความตีความของผู้ศึกษา เพราะแนวคำสอนของเหลาจื๋อเป็นลักษณะเชิงวิเคราะห์และตีความ และคำสอนเอกของเหลาจื๋อเองก็ให้ความสำคัญในเรื่องของสมดุลระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ

คำสำคัญ: ความสมดุล; ปรัชญาเหลาจื๋อ; เต๋า

Abstract

Dao is filled with philosophical concepts and has numerous interconnected meanings. One of the reasons Dao has attracted a lot of attention from ancient times to the present is to analyze and interpret Laozi's teachings. Laozi's Daodejing contains some of the most intriguing ideas, one of which is the idea of balance. The goal of Laozi's teachings is to balance living in accordance with the Dao and the natural world. Despite being straightforward, the concept's meaning makes it challenging to comprehend. Numerous peace and social movements have been sparked by this idea. The purpose of the study is to evaluate how the idea of Daodejing's balance with nature has evolved. It was translated into Thai by Phojana Chantharasanti. Documentary evidence was used as part of the methodology, along with descriptive analysis. The findings of the investigations demonstrate that Laozi did not instruct on how to apply his ideas in a balanced manner. He solely instructed in the Daodejing. The poetry "DaoDeJing" is concise. Only 81 chapters and 5,000 letters are present. Laozi's teachings must be examined and understood in order for the study to achieve its goal. According to the study, how well Laozi's teachings are applied depends on how the students interpret them. Laozi's teachings are distinctive in their analysis and interpretation, and his fundamental ideas center on the harmony between humans and the natural world.

Keywords: Balance of Laozi; Daoism; Dao

บทนำ

เต๋าเต๋อจิง เป็นปรัชญาของเหลาจื้อ อันเป็นภูมิปัญญาชนชาติจีนโบราณ มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมจีน จากอดีตสู่ปัจจุบัน อีกทั้งจีนเป็นประเทศใหญ่และมีจำนวนประชากรมาก คนจีนอาศัยอยู่ที่ใด ศาสนา วัฒนธรรมและปรัชญาจีน ก็ย่อมตามติดไป ณ ที่แห่งนั้นด้วย องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญา ศาสนา สังคม ภาษา วัฒนธรรม เทคโนโลยี หรือแนวคิดด้านอื่นๆ ของชนชาติจีน เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการศึกษา ค้นคว้า “ภูมิหลัง” โดยเฉพาะความคิดในด้านศาสนาปรัชญาและภาษา อันถือว่าเป็นรากเหง้าแห่งวัฒนธรรม ศาสนาและความเชื่อ แนวคิดปรัชญาของเหลาจื้อถือว่าเป็นภูมิหลัง ภูมิปัญญาโบราณของจีน การศึกษา วิเคราะห์หลักคำสอนของภูมิปัญญาจีนโบราณเหมือนเป็นกระจกส่องให้เราได้ศึกษา “ภูมิปัญญาของชนชาติจีน” ในอดีต นำมาประยุกต์สู่องค์ความรู้ในปัจจุบัน ทำให้เราศึกษาค้นคว้าว่านักปราชญ์เหล่านั้นต้องการจะสอนอะไร

การได้ศึกษาหลักแนวคิดและปรัชญาของเต๋าเต๋อจิงในประเด็นสำคัญเช่น คุณค่าในการเมือง คุณค่าในด้านชีวิต และศึกษาเต๋าในธรรมชาติ มีนักวิชาการเป็นจำนวนมาก ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ในประเด็นเหล่านี้

อย่างแพร่หลาย แต่ยังมีอีกประเด็นหนึ่ง ที่ผู้วิจัยสนใจอยากศึกษาวิเคราะห์ คือ ความสมดุลในคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง เนื่องจากคำสอนของเหลาจื๋อเป็นแนวคิดแบบธรรมชาติ เหลาจื๋อมักนำเอาหลักธรรมชาติมาสร้างความสมดุลในการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา และการเมือง เหลาจื๋อมีการสอนเอาไว้อย่างไร ความพิเศษในคำสอนเหลาจื๋อเป็นลักษณะการตีความ ลักษณะความสมดุลของเต๋า เหลาจื๋อไม่ได้มีวิธีการบอกเอาไว้ชัดเจนว่าอย่างไร คือความสมดุล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิเคราะห์ความสมดุลในปรัชญาเหลาจื๋อ เพื่อต้องการทราบว่า เต๋า คืออะไร ความสมดุลในเต๋าเต๋อจิงมีลักษณะเป็นเช่นไร เราสามารถศึกษาวิเคราะห์หลักคำสอนของเหลาจื๋อ จัดให้เป็นความสมดุลได้หรือไม่ ความสมดุลในการใช้ชีวิตกับธรรมชาตินั้นเหลาจื๋อมีวิธีการสอนเอาไว้อย่างไร เมื่อบุคคลปฏิบัติตามแห่งเต๋าแล้ว ผลแห่งการปฏิบัตินั้นคืออะไร สิ่งที่เป็นคำถามเหล่านี้ ผู้วิจัยมองว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ที่ควรทำการวิจัยศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในแง่ประเด็นใหม่ ในบทความวิชาการนี้

เต๋าเต๋อจิง

ความหมายของคำว่าเต๋าเต๋อจิง

เต๋าเต๋อจิง เป็นชื่อคัมภีร์สำคัญของเหลาจื๋อ เป็นเพียงโคลกสั้นๆ มีเพียงแค่ 81 บท 5,000 ตัวอักษร (Xing, 1998) แต่ทุกโคลกเป็นปรัชญาที่แฝงไปด้วยความหมายลึกซึ้ง บางบทต้องอาศัยการวิเคราะห์ เพราะแฝงไปด้วยปรัชญาที่ลึกซึ้ง ถกเถียงเชิงปรัชญา มีความหมายหลายนัยยะ เปรียบเสมือนคำว่า ธรรมะ เป็นหัวใจสำคัญในพระพุทธศาสนา ฉะนั้น คำว่าเต๋าก็เป็นหัวใจสำคัญในปรัชญาเหลาจื๋อ ฉะนั้น เหลาจื๋อได้อธิบายถึงคุณลักษณะของเต๋เอาไว้ดังนี้

“เต๋าไม่สามารถเจียหุฟง สิ่งที่เจียหุฟงได้ ไม่ใช่เต๋า เต๋าไม่สามารถมองเห็น สิ่งที่มองเห็นได้ ไม่ใช่เต๋า เต๋าไม่สามารถพรรณนาเป็นคำพูดได้ สิ่งที่พรรณนาเป็นคำพูดได้ ไม่ใช่เต๋า” (Legge, 1962) “สำหรับเต๋านั้น คนรู้ไม่พูด คนพูดไม่รู้” (Kaltenmark, 1969)

ด้วยคุณลักษณะที่เต๋าเต๋อจิงเป็นคำสอนที่สั้น เต็มไปด้วยความคลุมเครือ คลุมเครือตั้งแต่ประวัติผู้แต่ง บางคนยืนยันว่าเต๋าได้ถูกเขียนขึ้นโดยเหลาตาน ในศตวรรษที่ 6 ก่อนคริสตศักราช ซึ่งเป็นอาจารย์ของปราชญ์ขงจื๊อ (Tang, 2015) ความไม่ชัดเจนเช่นนี้ จึงเป็นเสน่ห์ที่ทำให้นักวิชาการปรัชญาและศาสนา สนใจที่จะศึกษาคัมภีร์เต๋าเต๋อจิงในแง่มุมต่างๆ ความไม่ชัดเจนและเต็มไปด้วยกลิ่นไอแห่งการตีความ ทำให้เต๋าเต๋อจิงเป็นคัมภีร์เล่มหนึ่ง ที่มีการตีพิมพ์เป็นจำนวนมาก รองลงมาจากคัมภีร์ไบเบิล (Fann, 2020)

คำว่า เต๋าเต๋อจิง แยกออกเป็น 3 คำ คือ เต๋า ตามความหมายแปลว่า หนทาง วิธีการ วิธี (Simpkins, 2013) เต๋อจึงมีความหมายที่หลากหลาย ส่วน เต๋อ หมายถึงคุณค่า และจิง หมายถึงคัมภีร์ เต๋อคืออะไร จึงเป็นปฐมบท ที่เหลาจื๋อได้ให้คำนิยามเอาไว้ใน บทที่ 1 ว่า

เต๋าที่อธิบายได้ ไม่ใช่เต๋ออันเป็นนิรันดร์
ชื่อที่บัญญัติเรียก ก็ไม่ใช่เป็นชื่อที่แท้จริง
เต๋านั้น ไม่อาจอธิบายได้โดยชื่อ
เมื่อไรชื่อทำฉันใด จักให้ผู้อื่นรู้ตาม

ข้าพเจ้าจึงขอเรียกสิ่งนั้น “เต๋า” ไปพลางๆ (Chantharasanti, 2001)

จากเนื้อหาบทที่ 1 ที่เหลาจื่อได้นิยามของคำว่าเต๋าเอาไว้ ก็ยังไม่มีอะไรแน่ชัดว่า เต๋าที่แท้จริง คืออะไร สิ่งที่เหลาจื่อ ได้นิยามนั้น เป็นเพียงแค่สิ่งสมมติเรียกขาน ให้คนได้เรียกขานตามเท่านั้น โดยไม่ให้ไปยึดติดกับ สิ่งที่เหลาจื่อบัญญัติขึ้นมา ไม่ให้สิ่งสมมติซึ่งบัญญัติให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสัจแห่งความหมายที่แท้จริง ตามความหมาย เต๋าในบทนี้ เต๋าจึงเป็นความสมดุลระหว่าง สมมติสัจจะ และปรมัตตสัจจะ ผู้ที่ยังไม่สามารถ แยกระหว่างสมมติสัจจะได้ ก็ยังไม่สามารถเข้าถึงปรมัตตสัจจะแห่งเต๋าได้ เต๋าจึงเป็นความสมดุล ระหว่างไร้ นาม และไร้สภาวะ มีนาม และมีสภาวะ ตามที่เหลาจื่อกล่าวเอาไว้ว่า

เมื่อไร้นาม ไร้สภาวะ จึงเป็นบ่อเกิดแห่งฟ้าและดิน

เมื่อมีนาม มีสภาวะ จึงเป็นมารดาแห่งสรรพสิ่ง

ดำรงตนอยู่ ในความไร้สภาวะ

จึงทราบบ่อเกิดแห่งจักรวาล

ดำรงตนอยู่ในสภาวะ

ย่อมแลเห็น ปรากฏการณ์ที่ถูกสร้างสรรค์ (Chantharasanti, 2001)

จากเต๋าเต๋อจิงในบทนี้ เราจะพบว่าเต๋านั้น มีลักษณะ ไร้ทั้งนาม และไร้ทั้งสภาวะ แต่ก็ยังเป็นบ่อเกิดแห่ง ฟ้าและดิน แต่ในขณะเดียวกัน อีกสถานะของเต๋า มีทั้งนามและสภาวะ และเป็นมารดาแห่งสรรพสิ่ง เมื่อบุคคล ใดสามารถรับรู้และเข้าถึงสภาวะแห่งเต๋านี้ อย่างแจ่มแจ้ง บุคคลนั้นก็จะสามารถเข้าถึง ผลงานแห่ง การสร้างสรรค์ของเต๋าก็ได้ เต๋าจึงเป็นส่วนหนึ่งแห่งทุกสรรพสิ่ง ทุกสรรพสิ่งคือเต๋า ตามความหมายนี้

คัมภีร์เต๋าเต๋อจิงได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ในส่วนที่ 1 เรียกว่า เต๋าจิง บทที่ 1 ถึง 37 ว่าด้วยวิถีทาง แห่งเต๋า มีเนื้อหาค่อนข้างไปในทางอภิปรัชญา ส่วนที่ 2 เรียกว่าเต๋อจิง บทที่ 38 ถึงบทที่ 81 ว่าด้วยวิถีทาง แห่งคุณค่า มีเนื้อหาเน้นไปเรื่อง สังคมและการเมือง การปกครอง (Laozi, 2008) ตามตำนานกล่าวว่า หลังจากที่เหลาจื่อได้ใช้ชีวิตอยู่ในเมืองหลวงโจว (Zhou) เป็นเวลาหลายปี ได้เห็นความเสื่อมโทรมแห่งราชวงศ์ โจว ทำให้เหลาจื่อเกิดความเบื่อหน่ายต่อปัญหาสังคมและการเมือง (Xing, 1998) ดังนั้น เนื้อหาเต๋าเต๋อจิงจึง เต็มไปด้วยกลืนไอแห่งการเมืองการปกครองและสังคมที่มีปัญหา

เราอาจกล่าวได้ว่าเต๋าเป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาเหลาจื่อ ที่ค่อนข้างมีความหมายกว้าง มีหลายนัยยะ ในคำเดียว เป็นเหมือนกุญแจสำคัญดอกหนึ่ง ที่สามารถไขประตูได้ทุก 81 บทในเต๋าเต๋อจิง แต่กุญแจดอกนี้ ผู้ ไขต้องเป็นปราชญ์ มีคุณธรรม เป็นผู้รอบรู้ มีความซื่อตรง มีความว่าง โดยไม่ยึดติดสิ่งที่เป็นสมมติสัจจะ จึงจะ มองเห็นทุกสรรพที่ซ่อนอยู่ในเต๋าทุกบอย่างแจ่มแจ้ง ดังที่เหลาจื่อได้กล่าวสรุปเอาไว้เต๋าเต๋อจิงบทที่ 32 ว่า “เต๋ออันสูงสุดนั้นไร้ชื่อ” (Chantharasanti, 2001) และ ในบทที่ 51 ว่า “เต๋าให้กำเนิดแก่สรรพสิ่ง” (Chantharasanti, 2001) เต๋าจึงเป็นจุดเริ่มต้น และปลายทางของทุกสรรพสิ่ง

ความสมดุลแห่งเต๋านั้นมีลักษณะเป็นเช่นไร

ลักษณะความสมดุลแห่งเต๋า คือความสมดุลระหว่างเหตุผล ซึ่งมีคุณธรรมเป็นตัวเชื่อมระหว่างเหตุและ ผลนั้น เหลาจื่อมีวิธีการสอนลักษณะที่เป็นความสมดุลดังนี้

1) เต้าคือความสมดุลระหว่างผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง

วิถีแห่งการปกครองของเต้าจึงเริ่มต้นจากการให้ความสนใจกับคำว่าคุณธรรม (เต๋อ) ด้วยการตีความคำว่า เต๋อ แตกต่างจากคุณธรรมแบบ เดิม ๆ (ไม่ได้จำกัดเพียงแค่กรอบจารีต ขนบประเพณี) ด้วยการเสนอแนะการปกครองตามหลักการกระทำโดยไม่กระทำ ด้วยการเปรียบเปรยกับปรากฏการณ์ ในธรรมชาติที่มีการแปรเปลี่ยนอย่างเป็นวัฏจักร ดังนั้น การปกครองของเต้า จึงมุ่งไปที่การบริหารความเปลี่ยนแปลงและการจัดการความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างผู้ปกครอง และ ผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์อื่นใด (Sorachai, 2015) คุณธรรมของผู้ปกครองนั้นคือการสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง และผู้ใต้การปกครอง ดังที่ปรากฏในเต้าเต๋อจิงบทที่ 17 ว่า

ผู้ปกครองที่ดีที่สุดนั้น

ราษฎรเพียงแต่รู้ว่ามิเขาอยู่

ที่ตีรองลงมา

ราษฎรรักและยกย่อง

ที่ตีรองลงมา

ราษฎรกลัวเกรง

รองลงมาเป็นอันดับสุดท้าย

ราษฎรชิงชัง (Chantharasanti, 2001)

คุณธรรมอันเป็นหนทางนำไปสู่ความสมดุลระหว่างผู้ปกครองนั้น คือ ความเป็นปราชญ์ของผู้ปกครอง ที่มีคุณธรรม เป็นสายสัมพันธ์ที่เชื่อมกันระหว่าง ปราชญ์ และ คุณธรรม อันเป็นวิถีทางแห่งเต้า เมื่อใดที่ผู้ปกครองมีคุณธรรม ปกครองด้วยคุณธรรม คุณธรรมนั้นจะเป็นกรอบที่ทำให้ผู้ที่อยู่ภายใต้ปกครอง มีความรู้สึกว่ามีผู้ปกครองก็ไม่เหมือนไม่มี เพราะเขาไม่ได้รับการเบียดเบียนจากผู้ปกครอง ที่ใช้อำนาจในการกดขี่ข่มเหงตน ดังที่เหลาจื๋อได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ว่า

ปราชญ์ย่อมปกครอง

ด้วยการไม่ปกครอง

ดังนี้ ทุกสิ่งทุกอย่าง

ก็จะถูกปกครอง

และดำเนินไปอย่างมีระเบียบ (Chantharasanti, 2001)

เมื่อผู้ปกครองใดนำเต้าซึ่งเป็นความสมดุล ระหว่างคุณธรรม การปกครอง และผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครอง หลอมให้เป็นหนึ่งเดียว นำเต้าไปประยุกต์ใช้ในการปกครอง เต้าก็คือความสมดุลแห่งความสงบ และสันติระหว่างผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง

2) เต้าคือความสมดุลระหว่างวิถีทางกับธรรมชาติ

ในเนื้อหาแห่งเต้าเต๋อจิงบทที่ 16 เหลาจื๋อได้อธิบายความสมดุลระหว่างคุณธรรมเต้า และธรรมชาติเอาไว้ว่า

ผู้รู้กฎเกณฑ์อันไม่แปรเปลี่ยนนี้ ย่อมมีใจกว้าง

เมื่อมีใจกว้าง ย่อมมีความยุติธรรม

เมื่อมีความยุติธรรม ย่อมเป็นสากล

เมื่อเป็นสากล ย่อมกลมกลืนกับธรรมชาติโดยไม่ขัดแย้ง

เมื่อกลมกลืนกับธรรมชาติ ย่อมกลมกลืนกับเต๋าด้วย (Chantharasanti, 2001)

เต๋ามีอยู่ในธรรมชาติ และธรรมชาติคือเต๋า เป็นเนื้อเดียวกัน เต๋าคือคุณธรรม และคุณธรรมคือความยุติธรรม และความยุติธรรมก็เป็นธรรมชาติชนิดหนึ่งที่เป็นหลักสากล ความสัมพันธ์อันเป็นวัฏจักรกันเช่นนี้เป็นวิถีทางที่จะไม่ขัดแย้งกับเต๋า สิ่งใดขัดแย้งกับเต๋า สิ่งนั้นย่อมขัดแย้งกับธรรมชาติด้วย ดังเราจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเต๋ากับธรรมชาติดังนี้ “คนทำตามกฎแห่งดิน ดินทำตามกฎแห่งฟ้า ฟ้าทำตามกฎแห่งเต๋า” (Chantharasanti, 2001) ท้ายที่สุด เต๋าก็เป็นปลายทางแห่งสรรพสิ่ง

เต๋าคือธรรมชาติ ธรรมชาติคือเต๋า เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สิ่งที่จะทำให้คนเข้าถึงเต๋านั้น บางครั้งเหลาจื๋อก็ใช้ธรรมชาติเป็นความสมดุล ระหว่างเต๋า คำสอนและสัจธรรม บางบทเหลาจื๋อยกน้ำเป็นสื่อเพื่ออธิบายความเป็นธรรมชาติหรือสัจที่มีอยู่ในเต๋า เป็นสัญลักษณ์คุณค่าแห่งเต๋า เพื่อให้คนเข้าถึงสัจธรรมธรรมชาติที่มักเรียบง่าย เหลาจื๋อได้กล่าวเอาไว้ในบทที่ 32 ว่า “เต๋านั้นอาจเปรียบได้กับแม่น้ำทั้งหลาย” และบทที่ 66 ว่า “เต๋านั้นคล้ายกับแม่น้ำใหญ่และทะเลกว้าง แม่น้ำและทะเลเป็นใหญ่เหนือห้วงน้ำทั้งหลาย ด้วยมันวางตนอยู่ที่ต่ำ สายน้ำน้อยใหญ่จึงไหลมาสู่” (Chantharasanti, 2001) ในบทนี้ สิ่งที่เป็นความสมดุลระหว่างเต๋าและแม่น้ำ คือคุณธรรมแห่งการอ่อนน้อมถ่อมตน การที่เหลาจื๋อใช้น้ำเป็นสื่อให้คนเข้าถึงคุณธรรมความอ่อนน้อมถ่อมตนนั้น เป็นความลุ่มลึกในการใช้ธรรมชาติ ให้เป็นภาษาธรรม ให้เกิดความสมดุลระหว่างสื่อกลาง “คุณธรรมและเต๋า” ความอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นคุณธรรมที่ทำให้คนลดอัตตาทิฐิ การแบ่งอำนาจอำนาจเหมือนแม่น้ำใหญ่ทะเลกว้าง การที่แม่น้ำใหญ่และทะเลกว้าง เป็นปลายทางแห่งแม่น้ำน้อยใหญ่ทั้งหลาย เพราะอยู่ในที่ต่ำ แม่น้ำน้อยใหญ่ทั้งหลายจึงไหลบ่ามาหา คนยังมีอำนาจ ยิ่งควรมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ผู้น้อยทั้งหลายก็ไหลมาหา ในทัศนะของเหลาจื๋อ ความอ่อนน้อมถ่อมตน จึงเป็นความสมดุลระหว่างธรรมชาติ แม่น้ำและคุณธรรม

นอกจากนี้ เหลาจื๋อได้พูดถึงความสมดุล ระหว่างเต๋าและสรรพสิ่งในจักรวาลเอาไว้ในเต๋าเต๋อจิง บทที่ 42 ดังนี้

เต๋าให้กำเนิดแก่หนึ่ง

จากหนึ่งเป็นสอง

จากสองเป็นสาม

จากสามเป็นสรรพสิ่งในจักรวาล

จักรวาลก็ถูกสร้างสรรค์

ประกอบด้วย หยาง อยู่ด้านหน้า

หยิน อยู่ด้านหลัง

สิ่งหนึ่งขาวสิ่งหนึ่งดำ

สิ่งหนึ่งบวก สิ่งหนึ่งลบ

ทั้งสองสิ่งผสมผสานกัน

จนกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียว (Chantharasanti, 2001)

คำสอนนี้ถือว่าเป็นปรัชญาพื้นฐานของจีนโบราณ ที่ถือว่าทุกสรรพสิ่งนั้นล้วนเกิดมาจากความสมดุล อันเป็นส่วนประกอบของหยางและหยิน (Chantharasanti, 2001) มองทุกสรรพสิ่งอยู่ในกระบวนการแห่งวิญญูแห่งการเปลี่ยนแปลง ในขามมีดำ ในดำมีขาว ในดีมีชั่ว ในชั่วมีดี ความไม่สมบูรณ์คือความสมบูรณ์ วิญญูเหล่านี้ แฝงตัวอยู่ในสรรพสิ่งรอบๆตัวเรา

แต่เป็นความสมดุลระหว่างคำว่ามี และความว่าง ทุกสรรพสิ่งท้ายที่สุด ก็กลับไปสู่ความว่างเปล่า อันเป็นวิญญู ในเต๋าเต๋อจิงบทที่ 40 “สรรพสิ่งในโลกกำเนิดมาจากความมี และความมีกำเนิดมาจากความว่างเปล่า” (Chantharasanti, 2001)

3) เต๋า คือความสมดุลแห่งการครองตน

ลักษณะความสมดุลของเต๋านั้น ส่วนใหญ่เหล่าจื๊อจะเน้นคุณธรรม ในเต๋าเต๋อจิงบทที่ 33 เหล่าจื๊อได้พูดถึงคุณธรรม อันเป็นหนทางแห่งการพัฒนาความสมดุล ในการพัฒนาคุณภาพตนเองและคนอื่น ดังนี้

ผู้ที่เข้าใจคนอื่น คือผู้รอบรู้

ผู้ที่เข้าใจตนเอง คือผู้รู้แจ้ง

ผู้มีชัยต่อคนอื่น คือผู้มีกำลัง

ผู้มีชัยต่อตัวเอง คือผู้เข้มแข็ง (Chantharasanti, 2001)

ลักษณะของผู้มีปัญญา ในทัศนะของเหล่าจื๊อ คือการฝึกให้รู้จักมองตน รู้จักตน ให้พัฒนาตนเอง ให้ขัดเกลาก่อนมากกว่าที่จะไปเพ่งมองคนอื่น การพัฒนาตนที่ดี ต้องเริ่มต้นจากการมองที่ตน บุคคลใดที่รู้จักตนเองดี ดีกว่าเพ่งมองผู้อื่น เหล่าจื๊อยกย่อง บุคคลนั้นว่า เป็นผู้รู้อย่างแท้จริง คุณธรรมอันเป็นความสมดุลระหว่าง รู้จักคนอื่น และรู้จักตนเอง คือปัญญา เมื่อใดผู้เข้าถึงความเป็นหนึ่งกับเต๋า ผู้นั้นก็ย่อมอดมปัญญาในการพัฒนาตน ขัดเกลาก่อนมากกว่าที่ไปมุ่งเน้นพัฒนาคนอื่น การพยายามรู้จักผู้อื่น เท่ากับพยายามเรียนรู้สิ่งภายนอก เหมือนเดินห่างออกจากเต๋าไปมากเท่านั้น รู้จักตัวเองมากเท่าไร เหมือนเป็นส่วนหนึ่งกับเต๋า เพราะตัวปัญญาที่เป็นส่วนหนึ่งแห่งการตื่นรู้ จะทำให้รู้โดยโยนิโสมนสิการว่า การรู้จักตัวเองดี กับรู้จักผู้อื่นดี อย่างไหนมีประโยชน์ในการพัฒนาตน ได้ดีกว่ากัน นอกจากนี้ ในเต๋าเต๋อจิงบทที่ 71 นั้น เหล่าจื๊อให้ความสำคัญในการครองตน การทำตนให้ตั้งอยู่ในคุณธรรมบนพื้นฐานแห่งความสมดุลคือตัวปัญญา ระหว่างคำว่า รู้และไม่รู้ เอาไว้ดังนี้

ผู้มีความรู้ แต่ทำตัวเหมือนว่าไม่รู้ เป็นผู้ประเสริฐ

ผู้ไม่มีความรู้ แต่ทำตัวเหมือนว่ารู้อะไรต่างๆ เป็นผู้ไม่ประเสริฐ (Dokbua, 2006)

เต๋าเต๋อจิงในบทนี้ สอดคล้องกับพุทธสุภาษิต “คนโง่ รู้ตัวว่าโง่ ยังมีทางเป็นบัณฑิตได้บ้าง แต่โง่แล้ว อวดฉลาด นั้นแหละเรียกว่าคนโง่แท้” (Tipitaka 25/63/46)

การฝึกตนให้อยู่บนพื้นฐานทางความสมดุลคือคุณธรรมแห่งเต๋านั้น ปราชญ์เหล่าจื๊อได้กล่าวเอาไว้ในบทที่ 22 ดังนี้

ยอมเป็นผู้ต่ำต้อย จึงถือว่ารักษาตนเอาไว้ได้

ยอมงอ จึงกลับตรงได้

ยอมว่างเปล่า จึงเต็มได้

ยอมเก่า จึงกลับใหม่ได้

ผู้มีน้อย ก็จะได้รับ

ผู้มีมาก ก็จะถูกกลดทอน (Chantharasanti, 2001)

การยอมตนเป็นผู้ต่ำต้อย คือการฝึกตน ไม่ให้แก่งแย่งชิงดีกับผู้ใด จึงไม่มีใครที่จะมาแข่งขันชิงดีด้วยการทำเช่นนี้ ถือว่าเป็นการรักษาตนเอาไว้ ความสมดุลระหว่างเต๋าและคุณธรรมในเรื่องนี้ คือ การฝึกตนให้เป็นคนมักน้อยสันโดษ

ยอมงอ จึงกลับตรงได้ ตามนัยยะแห่งคำพูดนี้ บ่งบอกถึงคุณธรรม ความแข็งแกร่ง และความอ่อนนุ่มถ่อมตน หมายถึง สิ่งที่อ่อนนุ่มถ่อมตน ไม่แข็งกระด้าง ไม่มีใครสามารถหักได้ แต่สิ่งที่หักได้ง่าย คือ สิ่งที่แข็ง สิ่งที่แข็งยอมเป็นคุณชาติที่หักได้ง่าย ย่อมง่ายต่อการหัก เช่นธรรมชาติของกิ่งไม้แห้ง ย่อมหักได้ง่าย คุณธรรมอันเป็นความสมดุลของความแข็งในบริบทนี้ คือ ความแข็งแกร่ง การฝึกตนให้เป็นคนอ่อนนุ่มถ่อมตน ไม่ให้แข็งกระด้าง จึงเป็นคุณธรรมที่ทำให้อยู่ระหว่างกึ่งกลางระหว่าง งอ และหัก แข็งและอ่อน ย่อมว่างเปล่า จึงเต็มได้ หมายถึงความว่างเปล่า อุปมาเหมือนภาชนะที่มีความว่างเปล่า จึงจะสามารถบรรจุสิ่งๆต่างลงไปได้ ผู้ที่ทำตนให้ว่างเปล่า ในการเรียนรู้ ก็สามารถเป็นผู้ฉลาดได้ คุณธรรมที่เป็นความสมดุลในคำสอนนี้ เป็นการสอนให้ฝึกพัฒนาตน ใครในการเป็นผู้ใฝ่เรียน

ผู้มีน้อย ก็จะได้รับความสะดวก การสรรเสริญ ในการไม่ละโมภโลกมาก ส่วนผู้มีมาก หมายถึงคนที่ละโมภโลกมาก ก็จะได้รับ การตำหนิ ตีฉินนินทา คุณธรรมในหลักการสอนนี้ อันเป็นความสมดุล คือ ความไม่ละโมภโลกมาก ในการฝึกตนให้พอใจในสิ่งที่ตนเองมี หลักคำสอนเหล่านี้ ถือว่าเป็นการพัฒนาตนในเต๋า ปราชญ์เหลาจื้อได้สรุปอานิสงส์แห่งการปฏิบัติคุณธรรมเหล่านี้ว่า “เมื่อปราชญ์ดำรงตนอยู่เช่นนี้ โลกทั้งโลกก็จะให้ความเคารพ” (Chantharasanti, 2001) นอกจากนี้ เหลาจื้อได้พูดถึงความไม่สมบูรณ์แบบในการดำเนินชีวิตของปฤชุนเอาไว้ในเต๋าเต๋อจิงบทที่ 29 ดังนี้ว่า

มีบางคนชอบไปข้างหน้า

บางคนติดตามมาข้างหลัง

บางคนชอบร้อน

บางคนชอบหนาว

บ้างแข็งแรง

บ้างอ่อนแอ

บ้างเฟื่องฟู

บ้างตกต่ำ

แต่ปราชญ์ยอมสละทั้งส่วนเกินเหล่านี้

ละทิ้งความฟุ้งเฟ้อ

ละทิ้งความผยองลำพอง (Chantharasanti, 2001)

เมื่อความไม่สมบูรณ์แบบ มีอยู่ในตัวของปัจเจกบุคคลผู้ยังเป็นปุถุชนอยู่ เตาจึงเป็นทางสายกลาง ที่ทำให้ความไม่สมบูรณ์แบบและความเกินพอดี คือความพอดีของทุกสรรพสิ่งในเตาต่อจิงบทที่ 20 เหลาจื่อได้พูดถึงความไม่รู้คืออวิชา อันเป็นศูนย์กลาง ที่ทำให้ผู้คนไม่สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรดี หรือไม่ดี เอาไว้ดังนี้

ระหว่าง ไซ่ กับ ไมไซ่ นั้น

แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

ระหว่าง ดี กับ ชั่ว นั้น

แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

สิ่งที่ผู้อื่นกล้านั้น

ก็มักจะทำให้เราต้องกลัวไปด้วย

นี้เรียกว่า เป็นความหลับในความตื่น (Chantharasanti, 2001)

ในบทนี้ สิ่งที่ทำให้คนแยกแยะไม่ได้ระหว่างคำว่า ไซ่หรือไมไซ่ ดีหรือชั่วนั้น ก็คืออวิชา ความไม่รู้ การไม่รู้ความจริงย่อมทำให้คนไม่สามารถแยกแยะได้ว่า อะไรดีหรือไม่ดี อะไรไซ่หรือไมไซ่ สิ่งตรงข้ามกับอวิชาก็คือ ความรู้แจ้ง แต่ความรู้ของเหลาจื่อ ไม่ใช่เป็นความรู้ทั่วไป แต่ต้องเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม อันเป็นหัวใจของนักปราชญ์ เหลาจื่อได้กล่าวเอาไว้ในบทที่ 15 ดังนี้ “...ปราชญ์ผู้ชาญฉลาดแต่โบราณกาล ลุ่มลึกไปด้วยความรอบรู้ มีความรอบคอบ มีความระมัดระวัง มีความสำรวม มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน มีความซื่อตรง และมีความว่างเปล่า..” (Chantharasanti, 2001) คุณธรรมเหล่านี้ ถือว่าเป็นความสมดุล ทำให้ผู้คนเกิดการตื่นรู้ รู้แจ้ง แยกแยะได้ว่าอะไรดีหรือไม่ดี ไซ่หรือไมไซ่ และในบทที่ 71 ปราชญ์เหลาจื่อได้พูดถึงลักษณะของปราชญ์ว่า

ผู้ที่รู้ว่าตนเองไม่รู้นั้น คือผู้สูงสุด

ผู้ที่คิดว่าตนเองรู้นั้นเต็มไปด้วยอวิชา

ผู้ที่รู้ว่าอวิชาคืออวิชา ย่อมหลีกเลี่ยงจากอวิชาพัน

ปราชญ์นั้นย่อมปราศจากอวิชา (Chantharasanti, 2001)

ความรู้ดีที่ผ่านการคิดวิเคราะห์ แยกแยะด้วยการรู้แจ้งแห่งเตา ความรู้นั้น ย่อมเป็นความรู้ที่ไม่มีอวิชาเจือปน เมื่อใดความรู้ที่ยังคงเป็นอวิชา ความรู้นั้น ก็ไม่สามารถทำให้ผู้คนแยกแยะได้ว่า อะไรไซ่หรือไมไซ่ อะไรดีหรือไม่ดี ดังนั้นเตาจึงเป็นเสมือนความสมดุล ทำให้คนมีวิจารณ์ญาณ แยกแยะระหว่างอะไรไซ่หรือไมไซ่ อะไรดีหรือไม่ดี

ผลแห่งการปฏิบัติเตาคืออะไร

เตาเหมือนแผนที่ชีวิต ที่จะนำพาให้ผู้ปฏิบัติตาม ได้ดำเนินไปตามแนวทางแห่งอุดมคติสูงสุดของเหลาจื่อได้อย่างถูกต้อง เหลาจื่อได้แบ่งผลแห่งการปฏิบัติเตาเอาไว้ในประเภทต่างๆ ดังนี้

นำไปใช้กับบุคคล คุณความดีก็มีจริงแท้

นำไปใช้กับครอบครัว คุณความดีก็มีมากขึ้น

นำไปใช้กับหมู่บ้าน คุณความดีก็เพิ่มทวี

นำไปใช้กับประเทศ คุณความดีก็รุ่งเรือง

นำไปใช้กับโลก คุณความดีก็แผ่ขยายครอบคลุม (Chantharasanti, 2001)

แท้จริง เตาไม่ใช่เป็นสิ่งอื่นไกล และไม่ใช่เป็นคำสอนที่เอื้อไม่ถึง หากแต่เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว สามารถนำมาพัฒนาเริ่มต้นตั้งแต่ปัจเจกบุคคล ไปสู่สังคมครอบครัว หมู่บ้าน ประเทศชาติและขยายไปสู่โลก ความสมดุลในอุดมคติของเหลาจื๊อ คือคุณธรรม และความเป็นปราชญ์ และความเรียบง่าย การอยู่เป็นส่วนสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับธรรมชาติ โดยไม่มีอะไรขัดแย้งระหว่างเตาและธรรมชาติ ตามที่เหลาจื๊อได้กล่าวเอาไว้ในบทที่ 46 ว่า

เมื่อชาวโลกใช้เตาเป็นหนทางเดิน

ม้าฝีเท้าดีก็ถูกนำมาใช้ลากเกวียน

เมื่อชาวโลกไม่ได้ดำเนินไปตามหนทางเตา

ม้าฝีเท้าดี ก็ถูกนำไปใช้ ในการศึก อยู่นอกเมือง

และการสอนไม่ให้ยึดติดในในที่พุ่มเฟอຍห่อเหิม อันเป็นสมมติสัจจะ เพื่อเป้าหมายคือความว่างสุดท้ายทุกสรรพสิ่งล้วนกลับไปสู่ยังต้นกำเนิดเดิม ในบทที่ 16 ว่า “...สรรพสิ่งมากมายล้วนกำเนิดขึ้น และดำเนินไปตามวิถี ข้าพเจ้าได้คอยเฝ้ามองสรรพสิ่ง กลับไปสู่ต้นกำเนิดเดิม เพื่อพักผ่อนอย่างสงบ..” (Chantharasanti, 2001)

การประยุกต์ความสมดุลในเตา

การตีความคุณลักษณะคุณค่า ความดี เหตุผล ในเตานั้น มีลักษณะเชื่อมโยงกัน สัมพันธ์กัน เหมือนสัญลักษณ์หยินหยาง ในขาวมีดำ ในดำมีขาว ในชั้วมีดี ในดีมีชั้ว ดังที่เหลาจื๊อกล่าวเอาไว้ในเตาบทที่ 2 ว่า “เมื่อคนรู้จักว่าสวย ความน่าเกลียดก็อุบัติขึ้น เมื่อรู้จักคำว่าดี ความชั้วก็อุบัติขึ้น” คำสอนในเตาจึงมีลักษณะเป็นกลางๆ การนำหลักการความสมดุลแห่งเตา ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์เช่นการศึกษา การเมือง และการดำเนินชีวิต ในปัจจุบัน จึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์

ในด้านการศึกษา ในเตาบทที่ 20 เหลาจื๊อได้สอนว่า “เลิกการศึกษาเล่าเรียนเสีย ปัญหามากมายก็จะสิ้นสุดลง” ในคำสอนนี้ เหลาจื๊อไม่ได้หมายถึงการศึกษาไม่มีประโยชน์ แต่หมายถึงการศึกษาทางโลกที่ก่อให้เกิดความโลภ อันนำไปสู่ความชั้วต่างๆ เพราะการศึกษาทางโลกสำหรับเหลาจื๊อแล้ว เป็นการเรียนรู้สิ่งภายนอก ยิ่งเรียนรู้มากเท่าไร ยิ่งทำให้ห่างเหินจากเตามากเท่านั้น จากเตาบทที่ 48 “ผู้เรียนรู้ฝ่ายโลก เพิ่มพูนขึ้นทุกวัน ส่วนผู้เรียนรู้เตาก็จะลดน้อยลงทุกวัน” ทำให้เกิดความชั้วร้ายต่างๆ ตามมา แต่การเรียนรู้ที่เหลาจื๊อยกย่องคือการเรียนรู้ตัวเอง ยิ่งเรียนรู้ตัวเองมาก ถือว่าเป็นการรู้แจ้ง ดังที่เหลาจื๊อกล่าวเอาไว้ในเตาบทที่ 33 ว่า “การเรียนรู้ผู้อื่นคือผู้รอบรู้ แต่การเรียนรู้ตนเองคือผู้รู้แจ้ง” เหลาจื๊อเองไม่ได้ปฏิเสธการศึกษาทางโลกเสียทีเดียว แต่ทว่าการศึกษาทางโลกนั้นมักนำมาสู่ความโลภและกิเลสต่างๆ ความสมดุลในเรื่องนี้ คือ ต้องศึกษาคุณธรรมควบคู่ไปด้วย

ในด้านการเมือง ในเตาต่อจิงบทที่ 17 ได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้ปกครองประเทศที่ดีเอาไว้ 3 ประเภท คือ ผู้ปกครองประเทศที่ดีที่สุด ประชาชนเพียงแค่ว่ามีผู้นำ ดีรองลงมา ประชาชนรักและยกย่อง ดีรองลงมา คือประชาชนเกรงกลัว อันดับสุดท้าย ประชาชนชิงชัง ในหลักคำสอนเตา แม้จะมีบางองค์ประกอบในคำสอน

ที่อาจมองว่าสอดคล้องกับแง่มุมบางประการในเรื่องของอนาธิปไตย ลักษณะสำคัญบางประการของปรัชญาเต๋าที่อาจเกี่ยวข้องกับอนาธิปไตย ได้แก่ การไม่แทรกแซง: เต๋าสันับสนุนแนวคิดของหวู่เว่ย wu wei ซึ่งหมายถึง "การไม่กระทำ" หรือ "การกระทำที่เรียบง่าย" ควรหลีกเลี่ยงการบังคับและแทรกแซง อันเป็นหลักธรรมชาติ การต่อต้านเผด็จการ: เหลาจื้อตำหนิการปกครองที่มากเกินไปและผู้ปกครองที่กดขี่ เรียกร้องให้ผู้ผู้นำปฏิบัติตามเต๋าและนำด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตนและความเมตตา แทนที่จะควบคุมอย่างเข้มงวดต่อประชาชนของตน การกระจายอำนาจ: เต๋ามีแนวโน้มที่จะเน้นความสำคัญของปัจเจกบุคคลและชุมชนขนาดเล็กมากกว่าโครงสร้างอำนาจที่รวมศูนย์ การกระจายอำนาจนี้สอดคล้องกับอนาธิปไตยบางรูปแบบที่ส่งเสริมการปกครองตนเองและการปกครองตนเองในท้องถิ่น

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือเต๋าไม่ใช่อุดมการณ์ทางการเมืองในลักษณะเดียวกับอนาธิปไตย ในขณะที่บางแง่มุมของเต๋ามีพื้นฐานร่วมกันบางประการกับหลักการอนาธิปไตย แต่เต๋ามุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงส่วนบุคคล การพัฒนาจิตวิญญาณ คุณธรรมของตัวผู้นำ และการใช้ชีวิตอย่างกลมกลืนกับโลกธรรมชาติเป็นหลัก ในทางตรงกันข้าม อนาธิปไตยเป็นปรัชญาทางการเมืองที่สนับสนุนการไม่มีอำนาจรวมศูนย์ เช่น รัฐ และพยายามสร้างสังคมบนพื้นฐานของความร่วมมือโดยสมัครใจและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อนาธิปไตยครอบคลุมมุมมองและแนวทางที่หลากหลาย และอนาธิปไตยบางคนอาจได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดของเต๋า แต่เต๋าเองไม่ได้มีความหมายเหมือนกันกับอนาธิปไตยโดยเนื้อแท้ จากปรัชญาเต๋า คุณธรรมคือความสมดุลของผู้นำ ที่จะทำให้การปกครองเป็นการปกครองแบบวิถีแห่งธรรมชาติแบบเต๋า กล่าวคือ ผู้ปกครองและประชาชนไม่ขัดแย้งกัน เพราะต่างฝ่ายต่างก็ต้องมีคุณธรรม

ในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน ในปรัชญาเต๋า ความสมดุลสามารถเข้าใจได้หลายวิธี เพราะแก่นแท้ของเต๋าคือการใช้ชีวิตอย่างกลมกลืนกับเต๋า ผู้เข้าถึงเต๋าจะต้องปรับตัวเองให้สอดคล้องกับกระแสธรรมชาติของเต๋า หลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่จำเป็น และความเรียบง่าย เพื่อต่อสู้กับสิ่งเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในโลกธรรมชาติ เพื่อค้นหาความสมดุล ต้องยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติของชีวิต การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอาจนำไปสู่ความไม่ลงรอยกันระหว่างวัตถุนิยมและธรรมชาตินิยม ในขณะที่การยอมรับการเปลี่ยนแปลงและไหลไปกับกระแสนั้น เต๋าคือความสมดุลที่ทำให้ระหว่างสองสิ่งลงรอยกัน ปรับตัวเข้าหากัน

การใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ: เต๋านำการใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับระเบียบธรรมชาติของสิ่งต่างๆ การสังเกตรูปแบบของธรรมชาติและทำตามจังหวะของมันช่วยให้แต่ละคนพบความสมดุลในชีวิต เน้นความเรียบง่าย: เหลาจื้อแนะนำให้ใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและไม่โอ้อวด หลีกเลี่ยงส่วนเกินและความฟุ่มเฟือย การทำให้ความปรารถนาและการกระทำต่างๆ ง่ายขึ้น บุคคลหนึ่งสามารถบรรลุสภาวะแห่งความสมดุลและความพึงพอใจได้ด้วยการมองว่า ตนคือส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และธรรมชาติก็คือเต๋า ตัวเราก็คือ ธรรมชาติก็ดี เต๋าก็ดี คือความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน เป็นสิ่งที่ต้องพึ่งพากัน

สรุป

ความสมดุลในเต้า สามารถวิเคราะห์ แบ่งสถานะ ได้เป็น 4 ทาง คือ

1. ความสมดุลในฐานะคุณธรรม ในคัมภีร์เต้าเตอจิง เราจะพบว่า คุณธรรม สำหรับเหล่าจื้อ คือ ทางสายกลาง ที่ผู้คนที่ต้องนำเอาเต้ามาประยุกต์ใช้ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะการครองตนหรือครองคน คุณธรรม เป็นสิ่งที่เหล่าจื้อให้ความสำคัญหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นหัวใจในเต้า

2. ความสมดุลในฐานะนักปราชญ์ ผู้ปกครองที่สำคัญในทัศนะของเหล่าจื้อที่เหมาะสมในการปกครอง ผู้อื่น หรือบ้านเมือง ต้องเป็นนักปกครองที่เป็นปราชญ์ เพราะปราชญ์นั้น ย่อมปกครองตนเองได้ก่อนแล้ว ได้รับการยกย่องจากผู้อื่นแล้ว จึงจะเหมาะสมในการปกครองบ้านเมืองและผู้คน ทางสายกลางเพื่อให้เกิดความ สมดุลในการปกครองบ้านเมือง ระหว่างผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครองคือ ผู้ปกครองที่เป็นปราชญ์ ผู้ที่จะเข้าถึง ความสมดุลในปรัชญาเต้าได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะ ลุ่มลึกไปด้วยความรู้ มีความรอบคอบ มีความ ระมัดระวัง มีความสำรวม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความซื่อตรง และมีความว่างเปล่า อันเป็นคุณลักษณะ ของปราชญ์ที่พึงประสงค์ในความหมายของเหล่าจื้อ

3. ความสมดุล อันเป็นหลักธรรมอันเป็นหลักสายกลางของเหล่าจื้อ เหล่าจื้อได้พูดถึงเต้าในฐานะความ สมดุลของธรรมชาติเอาไว้ในเต้าเตอจิงบทที่ 24 ว่า “ผู้ที่ยืนเขย่งบนปลายเท้า จะยืนได้ไม่มั่นคง ผู้ที่เดินเร็ว เกินไป จะเดินได้ไม่ดี” (Chantharasanti, 2001) จากข้อความนี้ เป็นการสื่อถึง กระทบที่ฝืนธรรมชาติ การทำ สิ่งใดฝืนธรรมชาติ มักทำดำรงตนอยู่ได้ไม่นานหรือกระทำได้ไม่นาน เพราะขัดแย้งกับธรรมชาติ

4. ความสมดุลในฐานะสิ่งสมบูรณ์ เต้าในฐานะเป็นคำสอนอันเป็นสิ่งสมบูรณ์ เต้าคือทุกสรรพสิ่ง เป็น มารดาแห่งสรรพสิ่ง ดังที่เหล่าจื้อได้กล่าวเอาไว้ในเต้าเตอจิงบทที่ 1 ว่า “เต้าคือประตูที่เปิดไปสู่ความรู้แจ้งแห่ง สรรพชีวิต” (Chantharasanti, 2001) ดังนั้นเต้าคือความสมดุลของทุกสรรพสิ่งและทุกสรรพชีวิต การใช้ชีวิตที่ เนื่องด้วยเต้าก็คือการปฏิบัติความสมดุลระหว่างชีวิตและธรรมชาติซึ่งมีเต้าเป็นศูนย์กลาง เพื่อความเป็นหนึ่ง เดียวกับทุกสรรพสิ่งและทุกสรรพชีวิต เต้าจึงไม่มีอะไรขัดแย้งกับทุกสรรพสิ่งและทุกสรรพชีวิต เพราะเต้าคือ ความสมดุลที่เชื่อมทุกสรรพชีวิตให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับทุกสรรพสิ่ง เต้าจึงเป็นดิน น้ำ และอากาศ ที่ กลมกลืนกับทุกสิ่ง มีธรรมชาติของการปรับตัว กลมกลืนกับทุกสิ่ง ไม่ขัดแย้ง เต้าจึงเป็นความสมดุลนำไปสู่ ความมี ไปสู่ความไม่มี จากอธรรมไปสู่ธรรม ความแข็งกระด้างไปสู่ความอ่อนน้อมถ่อมตน เหล่าจื้อได้สรุป ลักษณะคำสอนของตนเอาไว้ในบทที่ 70 ว่า

คำสอนของข้าพเจ้า

ง่ายที่จะเข้าใจและง่ายที่จะปฏิบัติ

แต่ไม่มีใครสามารถเข้าใจ

และสามารถปฏิบัติ

ถ้อยคำของข้าพเจ้าย่อมมีหลักเกณฑ์อยู่

ความประพฤติของข้าพเจ้าย่อมมีหลักการอยู่

ด้วยไม่มีใครรู้สิ่งเหล่านี้

จึงไม่มีใครเข้าใจข้าพเจ้า

มีคนเข้าใจข้าพเจ้าน้อยแสนน้อย (Chantharasanti, 2001)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 ลักษณะคำสอนของเหลาจื๊อ เป็นลักษณะคำสอนสั้นๆ เป็นโคลก เป็นหลักคำสอนเน้นธรรมชาติ ต้องอาศัยการตีความ ความยากหรือง่าย ใช้หรือไม่ใช้ ถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับการตีความ การตีความจึงเป็นเสน่ห์ของปรัชญาเหลาจื๊อ ที่ทำให้การศึกษาเต๋าในแง่การวิเคราะห์ การตีความ ยังเป็นพื้นที่ที่น่าศึกษาในทุกเรื่องในเชิงสหวิทยาการ การศึกษาปรัชญาของเหลาจื๊อ ต้องอาศัยอ่านตำราของผู้รู้เป็นจำนวนมาก เพื่อมาศึกษาเปรียบเทียบ ว่าการตีความหมายแบบไหน ท่านใด ใกล้เคียงกับสิ่งที่เราต้องการนำเสนอมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างคำสอนของปราชญ์เหลาจื๊อกับคำสอนอื่นๆ ที่มีลักษณะเหมือนกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย

References

- Chantharasanti, P. (2001). *Path of Daodejing of Laozi*. (15th ed). Bangkok: KledThai Publishing.
- Dokbua, F. (2006). *All Chinese Philosophies*. (3rd ed.). Bangkok: Siam Publisher.
- Fann, K.T. (2020). *Reading Dao De Jing in English*. Singapore: Partridge publishing.
- Kaltenmark, M. (1969). *Lao Tzu and Taoism*. California: Standford University Press.
- Laozi. (2008). *Tao Te Jing*. translated by Ju Yanan. Boston: Harvard Square Publishing.
- Legge, J. (1962). *The Texts of Taoism*, vol. 2, translated by James Legge. New York: N.Y. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Pitaka edition*. Bangkok: Mahachula longkornrajavidyalaya Publishing.
- Simpkins, A. (2013). *The Tao of Bipolar*. New Harbinger Publications, Inc.
- Sorachai, S. (2015). Analasizing management by Dhamma according to Daoism. *Political journal and laws*, 7(1). 59-75.
- Tang, Y. (2015). *Confucianism, Buddhism Daoism Christainnity and Chinese Culture*. New York: Springer Heidellberg.
- Xing, L. (1998). *Rhetoric in ancient China, fifth to third century, B.C.E: a comparison with classical Greek rhetoric*. University of South Carolina Press.

การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน
THE APPLYING OF THE APARIHANIYADHAMMA IN THE PERFORMANCE OF
THE VILLAGE CHIEFS

¹พระสมุห์กิตติพงษ์ กิตติวิโส และ ²พัชรีญา พองจันทา

¹Phrasamu Kittiphong Kittiwangso and ²Patchareeya Fongchanta

¹วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Lampang Buddhist Colleges, Thailand

Received: 2023-08-12

¹Corresponding Author's Email: 6310205001@mcu.ac.th

Revised: 2023-08-29

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมากในระดับชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน เป็นตัวแทนของหน่วยงานราชการทุกหน่วยงานและมีความเกี่ยวข้องกับผู้คนจำนวนมาก หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้การทำงานร่วมกันกับหน่วยงาน องค์กร และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรม ซึ่งประยุกต์เป็นแนวทางได้ 7 ประการ คือ หลักการประชุมแบบสม่ำเสมอ หลักความพร้อมเพรียงของการจัดกิจกรรม หลักการออกกฎระเบียบและกฎหมาย หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลักการมีส่วนร่วมของสตรี หลักการบำรุงวัฒนธรรม และหลักการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนา

คำสำคัญ: ผู้ใหญ่บ้าน; อปริหานิยธรรม; พระพุทธศาสนา

Abstract

This article attempts to provide a framework for applying the Aparihaniyadharma (condition of welfares) principles to the activities of the village headman. The study's findings showed that because the village chief was a worker who was close to the populace, represented all governmental entities, and had relationships with many individuals, his performance was crucial to the community. Buddhist principles that the village headman can use to effectively collaborate with agencies, organizations, and people include the Aparihaniyadharma principle, which can be applied to seven principles: regular meetings,

readiness to organize activities, laws and regulations, public consultations, participation of women, cultural preservation, and involvement of religious leaders.

Keywords: Village Chiefs; Aparihaniyadharma; Buddhism

บทนำ

ผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทย โดยเป็นผู้ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในหมู่บ้าน และเป็นผู้แทนประชาชนในหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ และยังต้องรับผิดชอบงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่นำลงไปปฏิบัติในตำบล หมู่บ้าน จึงนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญ ที่ทำให้งานของทางราชการบรรลุเป้าหมาย (Phuangplub, 2005) นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการประสานประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความรัก ความสามัคคีสร้างความเป็นเอกภาพและส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล นำนโยบายของรัฐกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ รวมทั้งประสานกับกับองค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนหรือภาคธุรกิจเอกชนร่วมกันพัฒนาเพื่อให้ประชาชนในตำบลหมู่บ้านมีความสุข อยู่ดีกินดีเป็นรูปธรรม ผู้ใหญ่บ้านจึงมีบทบาทสองด้านพร้อม ๆ กัน คือกึ่งข้าราชการประจำและกึ่งราชการการเมืองในระดับท้องถิ่น (Ek-lam, 2019)

การทำงานของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย เพราะเป็นเสมือนตัวแทนของทุกกระทรวงที่จะต้องประสานงานกับชาวบ้าน นอกจากนี้ยังต้องให้ความร่วมมือกับท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านอีกด้วย ผู้ใหญ่บ้านจึงมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะราษฎรส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 ของประเทศ อาศัยอยู่ในชนบทและอยู่ภายใต้เขตการปกครองในรูปแบบตำบล หมู่บ้าน ผู้มีบทบาทสำคัญในการปกครอง คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกำลังสำคัญในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีภารกิจ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้กับประชาชนในเขตท้องที่ รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินนโยบายของทางราชการไปปฏิบัติ โดยบทบาทหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีลักษณะเป็นหัวหน้าราษฎร เป็นผู้นำชุมชนในการปกป้องคุ้มครอง ให้กับราษฎรในตำบล หมู่บ้าน เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของราษฎร ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และการกระทำทุกอย่างระหว่างรัฐกับราษฎร ก็กระทำผ่านทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสำคัญ มีความเป็นมายาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (Khongkerd, 2006)

ในเมื่อผู้ใหญ่บ้านมีภาระงานที่ต้องเกี่ยวเนื่องกับบุคคลทุกฝ่ายตั้งแต่รากหญ้าจนถึงระดับกระทรวง จึงจำเป็นต้องมีหลักในการครองตน ครองคน และครองงาน โดยเฉพาะหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นหลักการที่เป็นสากล สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการปฏิบัติงาน Phramaha Viroj Guttaviro (2020) ได้ศึกษาการนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติหน้าที่มาโดยตลอด เพราะเห็นว่า หากปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมแล้วจะสามารถครองใจประชาชนได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ประกอบกับการที่ผู้ใหญ่บ้านมีภาวะผู้นำเชิงพุทธ มี

คุณธรรมและจริยธรรม มีความประพฤติที่ดีงาม นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมงานบุญต่างๆ ยังสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน การที่สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้คงเป็นเพราะชาวบ้านส่วนมากนับถือพุทธศาสนายังคงให้ความเคารพ นับถือพุทธศาสนาแต่โบราณ เป็นจุดเด่นของผู้ใหญ่บ้าน (Phamaha Supakit Dhammo (Kongsirirat), Phra Soponphattanabundit, and Phrakhrh Sudhikhambhirayan, 2021) จะเห็นได้ว่า การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน มีความเหมาะสมและเกื้อกูล สนับสนุนให้การปฏิบัติหน้าที่ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ในบทความนี้ จะได้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสำหรับการครองงานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หลักการบริหารนิยธรรม คือ ธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญ ฝ่ายเดียว (Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto), 2003) เป็นหลักธรรมที่ผู้ปกครองสามารถประยุกต์ใช้ในการบริหารบ้านเมือง ชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันได้อย่างแท้จริงและครบถ้วนทุกฝ่าย โดยจะนำเสนอเพื่อการประยุกต์ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน อันจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านมีประสิทธิภาพและเข้าถึงชุมชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ที่มาและบทบาท อำนาจ หน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่มีปรากฏครั้งแรกในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีเดิมเรียกว่าตำแหน่งนายบ้าน ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้มีการจัดระเบียบการปกครองท้องถิ่นแบ่งให้ออกเป็นแขวง ตำบล มีกำนันเป็นหัวหน้า มักได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพัน และบ้านโดยมีผู้ใหญ่บ้านหรือนายบ้านเป็นหัวหน้าผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ปกครองดูแลหมู่บ้าน และได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากองค์พระมหากษัตริย์ ต่อมาได้มีการมอบอำนาจการแต่งตั้งให้แก่ผู้รักษาเมือง ผู้รั้ง เมืองมีอำนาจแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้าน โดยดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต (Mala, 2016) ในสมัยรัชกาลที่ 3 ปรากฏหลักฐานว่าผู้ใหญ่บ้าน ได้รับการแต่งตั้งโดยเจ้าเมืองและดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการปกครองลูกบ้านและการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ ป้องกันการโจรกรรม

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขระบบบริหารราชการแผ่นดินให้เหมาะสมแก่กาลสมัย โดยทรงได้รับอิทธิพลแนวคิดการปฏิรูปการปกครองจากชาติตะวันตกหรือจักรวรรดินิยม ในการนำไปสู่ความเป็นรัฐสมัยใหม่ (Sanguanpong, Wongpredee, Phankaew and Luangprapat, 2016) จึงได้ทรงให้มีการปฏิรูปการปกครองโดยจัดการปกครองส่วนภูมิภาค เรียกว่า เทศาภิบาล เป็นการนำเอาอำนาจการปกครองท้องถิ่นเข้ามาสู่ส่วนกลาง โดยเขตการปกครองที่ใหญ่ที่สุดคือ มณฑลเทศาภิบาล รองลงมาคือ จังหวัดต่าง ๆ แต่ละจังหวัดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตามลำดับให้มีการฟื้นฟูการปกครองระดับตำบลและหมู่บ้านเป็นครั้งแรกในวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2535 ที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังได้มีการตรวจสอบดูสภาพท้องที่และความเป็นอยู่ของราษฎรนำไปสู่การวางรูปแบบการปกครองระดับตำบลและหมู่บ้านซึ่งเรียกว่า “การปกครองท้องที่” พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) กำหนดการจัด

ระเบียบตำบลและหมู่บ้านฉบับแรก โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นการเปิดโอกาสให้ราษฎรมีสิทธิในการปกครองตนเองเพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยอีกด้วย

การเข้าสู่ตำแหน่งและวาระของการดำรงตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านเดิมที่นั้น กฎหมายระบุให้ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกตั้งของราษฎรในหมู่บ้าน ดำรงตำแหน่งแบบผูกขาดไปจนหมดอายุ ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 365 พ.ศ. 2515 ได้เปลี่ยนให้ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งจนอายุครบปี 60 ปี จนถึงปี พ.ศ. 2535 ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9) พ.ศ.2535 ภายใต้ 3 กระแสของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในขณะนั้น ได้ส่งผลต่อการจำกัดวาระการดำรงตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้เหลือเพียง 5 ปี แต่เมื่อปี พ.ศ. 2551 ภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการเข้าสู่ตำแหน่งและวาระการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านอีกครั้งหนึ่ง คือ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนั้นให้เลือกโดยราษฎรในหมู่บ้าน ดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี และรับการประเมินอย่างน้อยทุก 5 ปี

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2551 ดังต่อไปนี้ (Phrasamu Kittiphong Kittiwangso (Samana), 2022)

(1) อำนวยความเป็นธรรมและดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

(2) สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้ง ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่

(3) ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือ รับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็น ของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

(5) ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6) ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือ ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

(7) อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

(8) แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัด ปิดป้องภัยอันตราย สาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

(9) จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อย เดือนละหนึ่งครั้ง

(10) ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

(11) ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ มอบหมาย

นอกจากนี้ ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องกับความอาญา ดังต่อไปนี้ คือ

ข้อ 1 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมาย เกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้ เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนันนายตำบลให้ทราบ

ข้อ 2 เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้ เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นให้ทราบ

ข้อ 3 เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่ สงสัยว่าได้มาโดยการกระทำความผิดกฎหมาย หรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำความผิดกฎหมายที่ให้จับสิ่งของ นั้นไว้และรับนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 4 เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่า เป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้และรับนำส่งต่อกำนันนายตำบล

ข้อ 5 ถ้ามีหมายหรือคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้น เป็น หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรับส่งต่อกำนัน หรือกรรมการอำเภอตามสมควร

ข้อ 6 เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องจัดการให้เป็นไปตามหมาย

จากสารระดังกล่าวนั้นข้างต้นพบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นมาอย่างยาวนาน เป็นตัวแทนของรัฐที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นที่พึ่งของประชาชนที่เข้าถึงได้ง่ายและสะดวกที่สุด พื้นฐานในการพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านจึงเริ่มต้นจากผู้ใหญ่บ้านเป็นหลัก หากผู้ใหญ่บ้านมีคุณธรรม ปกครองลูกบ้านด้วยความยุติธรรม จะลดความแตกแยกในชุมชน และทำให้ชุมชนนั้นพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

หลักอปริหานิยธรรม

อปริหานิยธรรม ปรากฏในมหาปริณีพพานสูตร (Thai Tripitakas: 15/20/21) คราวที่พระพุทธเจ้าประทับ ณ ภูเขาชิลมกุฏ ครั้งนั้น พระเจ้าอชาตศัตรูต้องการจะตีแคว้นวัชชี จึงส่งวัสสการพราหมณ์ให้ไปเข้าเฝ้า เพื่อดูว่าทรงพยากรณ์อย่างไร เพราะเชื่อว่าจะไม่ตรัสผิดความจริงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงแก่กษัตริย์ลิจฉวีแห่งแคว้นวัชชี เรียกว่า “วัชชีอปริหานิยธรรม” เพื่อเป็นแนวทางในการ เมื่อกษัตริย์ลิจฉวีได้นำหลักอปริหานิยธรรมไปปฏิบัติจึงทำให้แคว้นวัชชีมีความเจริญรุ่งเรือง ครั้นต่อมาพระเจ้าอชาตศัตรูแห่งแคว้นมคธต้องการที่จะยึดครองแคว้นวัชชีซึ่งแม้จะทำสงครามกันหลายครั้งแต่ก็ไม่สามารถเอาชนะแคว้นวัชชีได้ พระเจ้าอชาตศัตรูจึงได้ส่งวัสสการพราหมณ์ไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าสอบถามว่าเหตุใดจึงไม่สามารถยึดครองแคว้นวัชชีได้สำเร็จ พระพุทธองค์จึงตรัสสอบถามกับพระอานนท์ว่ากษัตริย์ลิจฉวียังคงยึดถือปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรม เป็นการแสดงให้เห็นว่าหากผู้ปกครองยังคงปฏิบัติตามหลักอปริหานิยธรรมทั้ง 7 ประการได้อย่างเคร่งครัดก็ย่อมไม่มีแคว้นใดที่จะรุกรานแคว้นวัชชีได้สำเร็จ (Thai Tripitakas: 10/133/78-80) อปริหานิยธรรม หมายถึงธรรมที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจะไม่ทำให้องค์กรและสังคมนั้นๆ เสื่อมทรามลง คือ มีแต่

ความเจริญฝ่ายเดียวอุปทานิยธรรมที่สามารถนำมาเป็นหลักในการปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นหลักที่พระพุทธเจ้า ตรัสแก่วัสสการพราหมณ์ มี 7 ประการ ดังนี้

1. การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ หมายถึง การประชุมพบปะปรึกษาหารือกันในกิจการงาน ต่าง ๆ อย่าง สม่าเสมอ เพื่อแก้ปัญหาในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับใน เหตุผลที่ถูกต้อง ที่เป็นประโยชน์สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน การประชุมกันบ่อย ๆ คุยกันบ่อย ๆ นั้น เป็นการระดมมันสมอง รวมความสามารถที่ทุกคนมี แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง ส่งเสริมพัฒนาหมู่คณะให้มีความเจริญในด้านต่าง ๆ เช่น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับ ผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น หากมีข้อผิดพลาดทุกคนก็จะยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น, ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกันปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น จะไม่ติดเกมส์หรือไม่ติดยาเสพติด

2. การพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ (และพร้อม เพรียงกันลุกขึ้นป้องกันหมู่คณะเมื่อมีภัย) หมายถึง เข้าประชุม เลิกประชุม และทำกิจที่ได้รับมอบหมายตามมติ ที่ประชุม อย่างพร้อมเพรียงกัน เพื่อสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ป้องกันไม่ให้เกิดการกินแหนงแคลงใจกัน ต้องให้ความสำคัญกับการประชุม ต้องทำงานของส่วนรวมให้ดี และพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันหมู่คณะเมื่อ มีภัย

3. การไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตาม หลักการ เดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม หมายถึง ไม่บัญญัติสิ่งใหม่ ๆ หรือล้มเลิกบัญญัติเดิม ตามอำเภอใจ โดยผิดหลักการเดิมที่หมู่คณะได้วางไว้ จะต้องถือปฏิบัติมั่นตามหลักการเดิมของหมู่คณะ ทำตาม กฎระเบียบ ตามกติกาข้อบังคับ ตามหลักเกณฑ์ของหมู่คณะ เพื่อความเสมอภาคกัน อันเป็นเหตุส่งเสริมให้การ ปกครองการบริหารเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ไม่เล่นนอกกฎนอกกติกาเพราะจะกลายเป็นกติกาส่วนตัวที่ไม่ตรงกับ กติกาของคนอื่น ซึ่งจะสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นตามมาภายหลัง

4. การสักการะเคารพนับถือบูชาท่านผู้ใหญ่ทั้งหลาย มองเห็นความสำคัญแห่งถ้อยคำของท่านว่าเป็น สิ่งอันพึงรับฟัง หมายถึง ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นคำแนะนำของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ เป็นผู้ มี ประสบการณ์ยาวนาน ดังนั้น ต้องให้เกียรติ ให้ความเคารพนับถือ และรับฟังความคิดเห็นของท่านในฐานะที่ เป็นผู้รู้และมีประสบการณ์มามาก การอยู่ร่วมกันในหมู่คณะจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตาม ต้องเคารพนับถือผู้ใหญ่เป็น ประธาน เคารพผู้บริหารหมู่คณะ ถ้าให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ หมู่คณะสังคมก็จะไม่วุ่นวาย

5. การให้เกียรติแก่บรรดาภคบุตรภคธิดาทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรืออุดคร่าชื่นใจ หมายถึง ให้เกียรติและคุ้มครองสตรีและกุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดี มิให้ถูกล่วงเกินข่มเหงรังแกหรือถูกอุดคร่าชื่นใจ สตรี ถือ ว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติ ให้การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหง รังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกอุดคร่าข่มขืนมาก ๆ ความเสื่อมย่อมนะจะเกิดกับสังคมนั้น

6. การเคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่าง ๆ) ของคนใน ชุมชน (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้พลีกรรมอันชอบธรรมที่เคย ให้เคยทำแก่ เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป ให้การสักการะ เคารพ นับถือ บูชาและปกป้องรักษาปูชนีย สถานที่สำคัญของ ชุมชนนั้น ๆ โดยทั่วถึงทั้งหมด เพื่อให้เป็นเครื่องเตือนความทรงจำ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นศูนย์รวมใจ

ของหมู่บ้าน เราให้ทำดี และไม่บั่นทอนผลประโยชน์ที่เคยอุปถัมภ์บำรุงเจดีย์หรือปูชนียสถานเหล่านั้นไม่ละเลย พิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณีที่ดั่งงาม เป็นการแสดงถึงความเป็นผู้มีนิสัยดี รักสันติภาพ ชัดเกลาคจิตใจอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะปฏิบัติดีโดยไม่ประมาท การที่สมาชิกของสังคมเป็นคนดี ย่อมเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี และเป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

7. การจัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรม แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย ตั้งใจว่าขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมิได้มา พึงมาสู่แว่นแคว้น ที่มาแล้วพึงอยู่ในแว่นแคว้นโดยผาสุก หมายถึง จัดการให้ความอารักขา บำรุง ค้ำครองอันชอบธรรมแก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรม บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชนเต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก รวมถึงตั้งใจสนับสนุนคนดี ปกป้องคนดีส่งเสริมคนดี เลือกคนดีมีความสามารถมีคุณธรรม เข้ามาเป็นกำลังพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ไม่มีการขัดแย้งขัดขาน เลื่อยขาเก้าอี้ เป็นต้น การทะนุบำรุง ค้ำครองบรรพชิต ซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไปนั้นสามารถทำได้โดยการทำบุญด้วยปัจจัย 4 แต่ท่านเป็นประจำ เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว อปทานิยธรรม 7 ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวสำหรับหมู่บ้านหรือผู้บริหารบ้านเมือง ประกอบด้วย (1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ (2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่ พึงทำ ข้อนี้แปลอีกอย่างหนึ่งว่า: พร้อมเพรียงกันลุกขึ้น ป้องกันบ้านเมือง พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลาย (3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติมั่นตามหลักการตามที่วางไว้เดิม (4) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ให้เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง (5) บรรดาบุคคลสตรีกุล กุมารีทั้งหลาย ให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรือฉุดคร่าขึ้นใจ (6) เคารพสักการะบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป และ (7) จัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรม แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึงบรรพชิตผู้ดำรงธรรม เป็นหลักใจของประชาชนทั่วไป ตั้งใจว่า ขอให้ท่านที่ยังมิได้มา พึงมาสู่บ้านเมืองของตน ที่มาแล้วพึงอยู่โดยผาสุก

หลักอปทานิยธรรมนี้เป็นหลักในการปกครองทั้งในระดับชุมชนไปจนถึงระดับประเทศชาติ เพราะทุกหน่วยงาน องค์กร ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่สามารถนำหลักอปทานิยธรรมไปประยุกต์ใช้ได้ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร

การประยุกต์ใช้หลักอปทานิยธรรมในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน

การประยุกต์ใช้หลักอปทานิยธรรมในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน สามารถหลักการของอปทานิยธรรมออกเป็น 7 ประการ ดังนี้

1. หลักการประชุมแบบสม่ำเสมอ การประชุมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเป็นหัวใจของการพัฒนา และการสร้างความสามัคคีภายในหมู่บ้าน การประชุมเป็นจุดเริ่มต้นของการทำข้อตกลงร่วมกันอย่างชุมชน โดยในแต่ละหมู่บ้านควรมีการประชุมประจำเดือนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการแจ้งข่าวสารทางราชการและปรึกษาหารือ นำปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านมาร่วมกับหาทางออก เป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอันจะทำให้บ้านเมืองสงบสุข ดังพุทธพจน์ที่ว่า สุขา สังฆัสสะ

สามัคคี แปลว่า ความสามัคคีของหมู่คณะนำมาซึ่งความสุข ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้นั้น เบื้องต้นก็ต้องอาศัย การพูดคุยกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร การหมั่นประชุมหารือกันเนื่องด้วยใจจึงเป็นหลักธรรมสำคัญในการ ปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน เพราะการประชุมหารือกันเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น เพื่อให้ เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้การทำงานมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. หลักความพร้อมเพรียงของการจัดกิจกรรม ความพร้อมเพรียงเป็นการแสดงออกถึงความสามัคคี และเป็นการป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น ความพร้อมเพรียงกันในการจัดกิจกรรมต่างๆ จึงเป็นหลักธรรมที่ สำคัญในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน เพราะความเสียสละต่อส่วนรวมเป็นเหตุให้ทุกคนให้ความสำคัญต่อ กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและทำให้เกิดความพร้อมใจพร้อมเพรียง ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา มองว่า ความ พร้อมเพรียงของหมู่คณะเป็นเหตุนำมาซึ่งความสุข จะสังเกตว่า เวลาพระจะประกอบสังฆกรรม ท่านจะไม่ดู ถูกขงามยามดีอะไรเลย แต่จะให้ความสำคัญกับความพร้อมของคณะสงฆ์ พร้อมใจกันเมื่อไรก็ถูกขงดีหรือยาม ดีเมื่อนั้น หากไม่พร้อมกัน คนนั้นทำก่อน คนนั้นทำหลัง ความแตกแยกก็เกิดขึ้น ดังนั้น ความพร้อมเพรียงกัน ทำงานจึงเป็นปัจจัยเบื้องต้นของความเจริญ ในระดับหมู่บ้านหากจะมีการจัดกิจกรรมควรมีการแจ้งกำหนด การล่วงหน้า เพื่อให้ทุกคนคร่ำเรือนเข้าร่วมเข้ากิจกรรมของทางหมู่บ้านและหน่วยงานอื่น ๆ ตามที่ร้องขอและ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ความพร้อมเพรียงนี้ไม่ได้แต่หมายถึงความพร้อม เพรียงทางกายอย่างเดียว แต่ต้องครอบคลุมถึงความพร้อมเพรียงทางใจด้วย เพราะหากใจพร้อม กายก็พร้อม ตามไปด้วย ความพร้อมเพรียงคือความเป็นหนึ่งเดียวกันนั่นเอง หลักความพร้อมเพรียงของการจัดกิจกรรมจึง เป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งในการประสานความร่วมมือกันในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานภาครัฐ และประชาชน ควรร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน และทำงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ไม่ทิ้งให้คนใดคนหนึ่งรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ชุมชนจึงจะเกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

3. หลักการออกกฎระเบียบและกฎหมาย คือการให้ความสำคัญการเคารพกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน เพราะการทำงานในระบบ ราชการมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับมาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก การเคารพกฎหมายจึงมีความสำคัญเป็น อย่างยิ่ง ในระดับหมู่บ้านควรมีการกำหนดกฎ กติกา ที่ใช้ร่วมกันภายในหมู่บ้าน เช่น การยืมพัสดุสิ่ง ของการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งทุกคนในหมู่บ้านปฏิบัติร่วมกัน โดยให้จัดการประชุมประชาคมก่อนออกกฎกติกา และในฐานะผู้นำต้องปฏิบัติสุจริตเป็นแบบอย่างที่ดีควรชักชวนให้สังคมทำตามกฎหมายและควรมีระเบียบใน การอยู่ร่วมกันตามบริบทของสังคมนั้น หลักการออกกฎระเบียบและกฎหมายนั้นจึงมีความสำคัญมากในการ ร่วมมือทางการเมืองระดับท้องถิ่นของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นการสร้างแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกัน

4. หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน คือการรับฟังบรรดาผู้มีอายุ ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป ในปัจจุบันมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า การรับฟังเสียงประชาคม หรือการรับฟังความ คิดเห็นของประชาชน อันเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบบประชาธิปไตย และเป็นแนวนโยบาย หลักของการกระจายอำนาจสู่การปกครองท้องถิ่น การรับฟังความเห็นของประชาชนจึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญ ในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน เพราะหัวใจของการปกครองคือประชาชน การรับฟังเสียงประชาชนเป็น

พื้นฐานของการปกครอง หากยึดเอาประชาชนเป็นสำคัญ ทั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านตลอดจนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะสามารถทำงานไปในทิศทางอันเดียวกันได้ ในระดับหมู่บ้านควรมีการจัดการประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอยู่เสมอ เพื่อฟังแนวความคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นไปตราบระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ประการสำคัญ คือ การรับฟังเสียงประชาชนคือพื้นฐานของการพัฒนาท้องถิ่นที่แท้จริง ถ้าไม่รับฟังเสียงประชาชน การพัฒนาจะไปผิดทาง หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้นเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นที่ผู้ใหญ่บ้านจะต้องมีส่วนร่วมและดำเนินการ ในปัจจุบันการจะดำเนินโครงการใดก็ได้ก็ตามทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือในโครงการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องผ่านการรับฟังเสียงของประชาชนที่เรียกว่า การทำประชาคมหมู่บ้าน ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถแก้ไขและพัฒนาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

5. หลักการมีส่วนร่วมของสตรี คือการให้เกียรติสตรี เคารพความเห็นของสตรี เพราะสตรีในยุคปัจจุบันมีความสามารถที่ไม่แตกต่างไปจากผู้ชาย ค่านิยมเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างชาย-หญิง ได้รับการยอมรับที่เป็นสากล การให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ กลุ่ม อสม. แม่บ้าน เข้ามาขยายความ ซึ่งเป็นกรให้บทบาทสตรีในการขับเคลื่อนกิจกรรมชุมชน โดยผู้นำเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน เป็นการให้เกียรติสตรีและส่งเสริมความเท่าเทียมกันของพลเมือง ในระดับหมู่บ้านจึงควรให้ความสำคัญแก่กลุ่มสตรี เพราะสตรีมีความละเอียดอ่อนและมีความอ่อนโยนในการประสานงาน ลดความขัดแย้งที่รุนแรง การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น หากได้สตรีเป็นตัวกลางในการทำงานทั้งในด้านการประสานงาน การติดต่อ การดำเนินงาน จะทำให้การดำเนินงานมีความผ่อนคลายและยืดหยุ่น

6. หลักการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หลักการนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาชุมชน เพราะชุมชนมีความแตกต่าง ศิลปะวัฒนธรรมเป็นการแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชน การยึดโยงกันระหว่างการรักษา (อนุรักษ์) และการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาชุมชน งานด้านศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นการประสานความร่วมมือกันระหว่างชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้บริหารชุมชน กับทั้งในทุกสังคมมีศิลปวัฒนธรรม เป็นความงดงามเป็นของปโลมใจ ให้เกิดความสุข จึงควรรณรงค์ให้อนุรักษ์ให้คงอยู่ พื้นฟูที่หายไปให้กลับมาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความสำคัญเพราะเป็นเรื่องของความเชื่อของผู้คนในชุมชน ความเชื่อเหล่านี้ทำให้ชุมชนเข้มแข็งมากขึ้น นักการเมืองท้องถิ่นมักเข้าหาประชาชนในงานประเพณีและวัฒนธรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีงบประมาณในการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงควรมีบทบาทในการขับเคลื่อนหมู่บ้านผ่านกิจกรรมด้านประเพณีและวัฒนธรรมเหล่านี้ด้วย ประกอบกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นการรักษาอัตลักษณ์รากเหง้าของตนเอง ความเป็นชุมชนจะงดงามมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการรักษาเชิดชูวัฒนธรรมของตนเอง ผู้ใหญ่บ้านในฐานะที่เป็นผู้นำของชุมชนควรประสานงานกับฝ่ายบริหารและผู้นำทางศาสนา ตลอดทั้งภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำนุบำรุงรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป

7. หลักการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนา เป็นการให้ประสานความร่วมมือกันระหว่างประชาชนผู้นำชุมชน กับผู้นำศาสนาและผู้บริหารท้องถิ่น ในสมัยปัจจุบันตรงกับหลักของ “บวร” ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการประสานงานและการสร้างความสามัคคีในการพัฒนาชุมชน ผู้นำทางศาสนาหรือผู้นำทางจิตวิญญาณจะ

เป็นผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะชาวบ้านมักเชื่อพระ (ผู้นำทางศาสนา) การทำงานที่ได้รับความเห็นชอบหรือผู้นำทางศาสนาเห็นด้วย ไม่ขัดแย้งกัน งานนั้นจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ผู้นำทางศาสนาจึงเป็นบุคคลที่จะสามารถสมานความเข้าใจและเป็นที่ยึดโยงใจของผู้คนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุป

การประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน สามารถสรุปใช้หลักอภิธานิยธรรม 7 ประการมาประยุกต์ให้เข้ากับบริบทในสถานการณ์ปัจจุบันได้ โดยสามารถจำแนกเป็นหลักการปฏิบัติหน้าที่ได้ 7 ประการ ได้แก่ หลักการประชุมแบบสม่ำเสมอ หลักความพร้อมเพรียงของการจัดกิจกรรม หลักการออกกฎระเบียบและกฎหมาย หลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หลักการมีส่วนร่วมของสตรี หลักการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และหลักการมีส่วนร่วมของผู้นำทางศาสนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กรการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น และการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 หน่วยงานราชการควรส่งเสริมให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีการประเมินผลงานด้านคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรเผยแพร่หลักอภิธานิยธรรมให้ทั่วถึง ครอบคลุมทั้งในกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มข้าราชการ และประชาชน เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความเป็นหนึ่งเดียวในการทำงาน

1.3 ควรมีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจ และเป็นตัวอย่างที่ดีให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาแนวทางการนำหลักอภิธานิยธรรมไปประยุกต์ใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการบูรณาการการนำหลักอภิธานิยธรรมให้เข้ากับหลัก บวร หรือโครงการประชารัฐสร้างสุข

References

- Ek-lam, B. (2019). Sub-district and Village Headman: The Analysis of Leadership Roles and Expectation of the Villagers towards the Leader of Local Community in Chiang Mai. *Journal of Agricultural Research and Extension*, 36 (3), 102-113.
- Khongkerd, S. (2006). *An Application of the Ten Rules of Governing to the Administrator's Work: A Case Study of Tambon Cha-Aud Municipality Nakhonsithammarat*. (Master's Thesis). Mahamakut Buddhist University. Nakornpathom.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Mala, T. (2016). The existence of Kam-nand Poo-yai-ban in the contexts of local decentralization. *Journal of Humanities and Social Sciences Valaya Alongkotn*, 11(1), 305-318.
- Phramaha Supakit Dhammo (Kongsirirat), Phra Soponphattanabundit & Phrakhrud Sudhikhambhirayan. (2021). The Buddhist Leadership of the Village Headman in Ban Pet Sub-district, Mueang district, Khon Kaen Province. *Dhammathas Academic Journal*, 21(4), 249-262.
- Phramaha Viroj Guttaviro. (2020). An application of the ten rules of governing to the work of kamnan in Maharat District Ayutthaya province. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 5(4), 426-439.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2003). *Dictionary of Buddhism (Dhamma)*. (12th ed.). Bangkok: Dhammathamkusolchit foundation.
- Phrasamu Kittiphong Kittiwangso (Samana). (2022). *Local Political Participation of Sub District Headman and Village Headman in Maetha District, Lampang Province*. (Master's thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phuangplub, C. (2005). *Role of the village headman: Case study of Khlong Hoi Khong District, Songkhla Province*. (Master's thesis). Burapha University. Chonburi.
- Sanguanpong, N., Wongpredee, A., Phankaew, A., & Luangprapat, W. (2016). Derivation, change and continuation in an existence of village leaders in Thailand. *School of Social Sciences Chiang Rai Rajabhat University*, 9(2), 208-224.

ผู้เขียน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

Nakhon Lampang Buddhist College's Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

Volume 12 No.2 (May – August 2023)

ISSN 2350-9953 (Print)

E-ISSN 2672-9830 (Online)

1	ณภัทรมณ พลาพล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2	ศุภิสรา เทียนสว่างชัย	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
3	จินตนา จันเรือน	วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง
4	กัญธิชา วงศ์ษา	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5	มาลาวรรณ จันทวงสิน	วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
6	ณัฐพงษ์ ศรีใจวงศ์	คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง
7	นิจดพันธ์์ ชาวบ้านเกาะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
8	จีรศักดิ์ ปันลำ	วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
9	อลินพิชา นพทวีวัฒน์	คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
10	ชานนท์ สารพล	คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
11	โสภณ ลือด้ง	โรงเรียนวัฒนานุศาสตร์
12	ยุภาพรรณ หิตอักษร	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
13	พระสมุห์เกียรติกร กิตติเวที	วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย
14	ธีระ กุลสวัสดิ์	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
15	รักชนก มหาศักดิ์สวัสดิ์	วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
16	กริชชัย ธรรมสอน	สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เย็น จังหวัดเชียงราย
17	พระครูวรวรรณวิฑูรย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
18	พงษ์ประภากรณ์ สุระรินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
19	พระสมุทิตติพงษ์ กิตติวิโส	วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

แบบประเมินบทความตีพิมพ์ลงวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ชื่อบทความ

.....

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ชื่อผู้อ่านบทความ :

.....

สถานที่ทำงาน :

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

Email.....

การประเมินคุณภาพทั่วไป

1. คุณภาพทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่ดีควรเสนอหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ รายละเอียดที่น่าเสนอต้องผ่านการวิเคราะห์ / วิจัย และมีเอกสารหรือหลักฐานสนับสนุน

ดีมาก เหตุผล

.....

ดี เหตุผล

.....

พอใช้ เหตุผล

.....

.....

ยังเชื่อถือไม่ได้ เหตุผล

.....
.....
ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

2. ประโยชน์ทางวิชาการ

เกณฑ์ประเมิน : บทความที่มีความสำคัญคือบทความที่เสนอความรู้หรือประเด็นใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

ดีมาก

ดี

พอใช้

ยังไม่สมควรจัดพิมพ์

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

3. การใช้ศัพท์ทางวิชาการและภาษาที่ใช้

เกณฑ์ประเมิน : มีการใช้ศัพท์ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการสาขานั้น

ดีมาก

ดี

พอใช้

ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

4. การเขียนบรรณานุกรม

เกณฑ์ประเมิน : มีการอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรมที่ถูกต้อง ครบถ้วนและเป็นระบบเดียวกัน

ดีมาก

ดี

พอใช้

ยังเชื่อถือไม่ได้

ความเห็นหรือข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)

สรุปความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตีพิมพ์บทความ

เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยไม่ต้องแก้ไข

เห็นสมควรให้ตีพิมพ์บทความได้โดยมีข้อแก้ไข ดังนี้

1.

2.

ไม่สมควรให้ตีพิมพ์บทความ เนื่องจาก

1.

2.

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

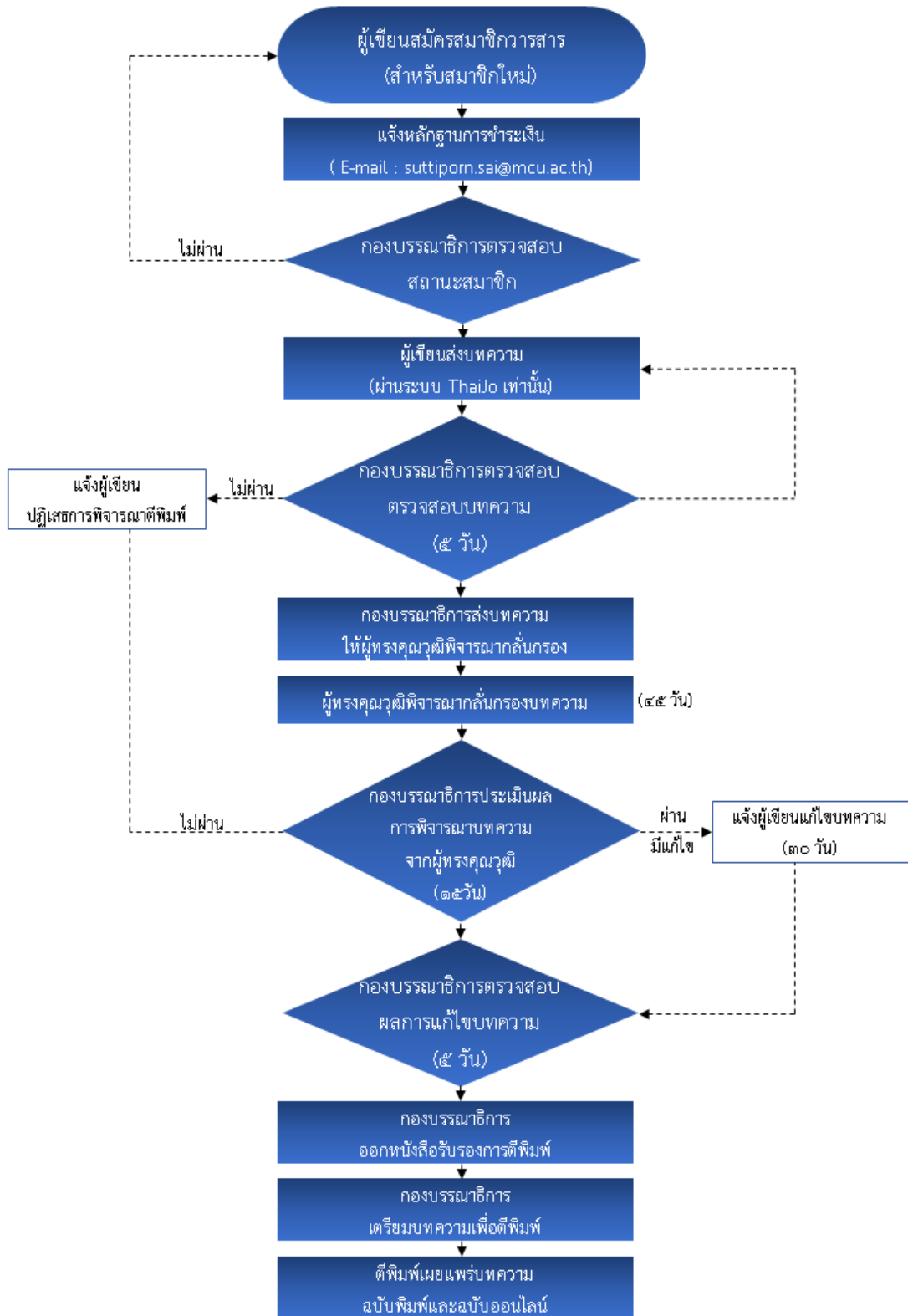
ลงชื่อ.....

()

ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้อ่านบทความ

หมายเหตุ : หากมีประเด็นชี้แนะอื่น ๆ และพื้นที่ไม่เพียงพอ ท่านสามารถขยายต่อเพิ่มเติมจากนี้ได้

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

ตัวอย่าง

รูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิจัย”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว
2. อักษร TH SarabunPSK และตัวเลขอารบิกทั้งหมด
3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6
4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ (ทั้งในเนื้อหา และ References)
5. บทความต้องไม่เกิน 15-18 หน้า

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author’s Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) เนื้อความ ระบุวัตถุประสงค์วิจัย ประเภทของงานวิจัย กลุ่มประชากรพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูล (สถิติ, เชิงพรรณนา).....

.....

.....

ผลการวิจัยพบว่า (ตามลำดับของวัตถุประสงค์).....

1.....

2.....

3.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) (แปลรักษารูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับประเด็นไม่แปลขยายความ) (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก, หัวข้อรอง ให้ตรงกับภาษาไทย)

.....
.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง).....

.....
.....
.....

กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....
.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริม พัฒนา (อ้างอิง).....

.....
.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

1. เพื่อ.....
2. เพื่อ.....
3. เพื่อ.....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)(ทั้งนี้อาจปรับเปลี่ยนตามลักษณะบทความ)

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)
- ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)
- ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
- ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา
 - 1) การสัมภาษณ์ (In-depth Interviews)
 - 2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)
 - 3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ/ทดลอง/ฝึกอบรม
- ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย
(Presentation of the Research Results)

ผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อ.....ผลการวิจัยพบว่า.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

องค์ความรู้จากผู้วิจัย คือ การสังเคราะห์ชุดองค์ความรู้ออกมาในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพ ผังมโนทัศน์ หรือโมเดล พร้อมทั้งการอธิบายเชิงกระบวนการ วิธีการขั้นตอน คุณค่าประโยชน์ รูปแบบแนวทางการนำไปใช้ประโยชน์ ที่ก่อให้เกิดแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม/การพัฒนา/การเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร (อธิบายให้กระชับรัดกุม เข้าใจได้ง่าย)

.....

.....

.....
.....
อภิปรายผลการวิจัย (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ความสอดคล้อง ความเหมือน ความแตกต่างกับ
กรอบแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยอื่นๆ ในอดีตที่ผ่านมาอย่างไร

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เป็นเพราะ.....
สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ.....
(อ้างอิง)

สรุป (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง
ไม่หนา ไม่แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใด หน่วยงานใด อย่างไร)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าตั้งนั้นหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.

2.2.

2.3.

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 8 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกอย่างอ้างอิงตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ .

Robbin, N. (2005). Management. (8 ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างรูปแบบ “บทความวิชาการ”

ชื่อบทความ (ภาษาไทย 20 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่ 18 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาไทย 16 pt.)

¹ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน, ²ผู้ร่วมเขียน และ ³ผู้ร่วมเขียน (ภาษาอังกฤษ 16 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด (ภาษาไทย 14 pt.)

¹²³หน่วยงานต้นสังกัด, ระบุประเทศ (ภาษาอังกฤษ 14 pt.)

¹Corresponding Author's Email: (14 pt.)

¹เบอร์โทร: (14 pt.)

ข้อกำหนดเบื้องต้น

(ปฏิบัติตามรูปแบบอย่างเคร่งครัด)

1. ขนาดกระดาษ A4 ระยะขอบ 1 นิ้ว

2. อักษร TH SarabunPSK และ

ตัวเลขอารบิกทั้งหมด

3. ระบบอ้างอิงแบบ APA 6

4. การอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

(ทั้งในเนื้อหา และ References)

บทคัดย่อ (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) นำเสนอข้อค้นพบ มุมมอง ทักษะ ที่สะท้อนทางออก ทางเลือก องค์ความรู้ใหม่
หลักการแนวทาง วิธีปฏิบัติในเชิงวิชาการ โดยเขียนให้กระชับ จัดลำดับหมวดหมู่ แยกข้อ แยกประเด็น
ให้เห็นชัดเจน

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: (16 pt.) (3-5 คำ ตามชื่อของบทความ ค้นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

Abstract (18 pt. ไม่เกิน 500 คำ)

(16 pt.) แปลกรักรูปคำและรูปประโยคให้ตรงกับภาษาไทย ไม่แปลสรุปย่อ ไม่แปลจับ
ประเด็น ไม่แปลขยายความ (ใส่ตัวเลข ย่อหน้า วรรคตอน ลำดับหัวข้อหลัก หัวข้อรอง ให้ตรงกับ
ภาษาไทย)

.....

.....

.....
.....

Keywords: (16 pt.) (3 – 5 คำ ตามชื่อของบทความ คั่นด้วยเครื่องหมาย Semicolon ;)

บทนำ (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

(16 pt.) ความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีศึกษา/กรณีพื้นที่ (อ้างอิง).....

.....

หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาการส่งเสริมพัฒนา (อ้างอิง)

.....

.....

แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังได้จากการศึกษา (อ้างอิง).....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt., เนื้อหา 16 pt.)

บริบทความเป็นมา ประเด็นปัญหา แสดงสาระสำคัญภายใต้กรอบแนวคิดในเชิงวิชาการ นำเสนอตามลำดับแยกประเภทหมวดหมู่ ความสำคัญมาก ความสำคัญน้อย ประเด็นหลัก ประเด็นรอง โดยใส่ลำดับ เลข ข้อ ย่อหน้า วรรคตอน ให้เข้าใจได้ง่าย และชัดเจน (อ้างอิง).....

.....

.....

นำเสนอหลักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางปฏิบัติ ที่สะท้อนมุมมอง องค์ความรู้ใหม่อย่างเป็น
หมวดหมู่ เป็นระบบ เป็นขั้นตอน เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนาโดย
สอดคล้องกับหลักวิชาการ (อ้างอิง)

.....
.....
.....
.....

สรุป (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการวิจัย เป็นความเรียงไม่ใส่เลขเป็นข้อมาตรา ไม่เอียง ไม่หนา ไม่
แทรกภาพโมเดล (ไม่ต้องแทรกอ้างอิง)

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt. เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กร
ถึงการพัฒนาประสิทธิภาพส่วนบุคคล ตลอดถึงการเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อยอดสำหรับผู้สนใจ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1.1.....

1.2.....

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป (ต้องเกี่ยวเนื่องต่อยอดจากบทความนี้)

สำหรับประเด็นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1.....

2.2.....

References (18 pt., เนื้อความ 16 pt.)

แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกๆอ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (ห้ามอ้างอิง References ที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ)

ตัวอย่างการอ้างอิง

หนังสือ

นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

Robbin, N. (2005). *Management*. (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

วิทยานิพนธ์

นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.

Kittichayathorn, P. (2012). *Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok*. (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.

บทความวารสาร

นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขปีที่ (เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.

เว็บไซต์

นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อหัวข้อ. สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก <http://www.xxxxxxxxx>

Chalamvong, Y. (2017). Challenges of Thai workers in the digital age. National Institute for Thailand Development Research. Retrieved May 3, 2017, from <http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage>>

ตัวอย่างการอ้างอิง APA (6th Edition) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564)

หนังสือ

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่ง 1 คน	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin (2005)	(Robbin, 2005)	Robbin, N. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 2-4 คน	นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4 (ค.ศ.)	(นามสกุล 1, นามสกุล 2, นามสกุล 3, and นามสกุล 4, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้แต่ง 3, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 4, ชื่อย่อ., (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, (2005)	(Robbin, Stephen, Coulter, and Mary, 2005)	Robbin, N., Stephen, P., Coulter, O., & Mary, R. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.) New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 5 คนขึ้นไป	นามสกุล 1 และคณะ. (ค.ศ.)	(นามสกุล 1 และคณะ. ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ. และคณะ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Robbin et al. (2005)	(Robbin et al. 2005)	Robbin, N. et al. (2005). <i>Management</i> . (8 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ผู้แต่งนามแฝง	ชื่อนามแฝง (ค.ศ.)	(ชื่อนามแฝง, ค.ศ.)	ชื่อนามแฝง. (ค.ศ.). <i>ชื่อหนังสือ</i> . (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tmanti (2002)	(Tmanti, 2002)	Tmanti. (2002). <i>Kaew Kalaya of the Land</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Na Ban Wannagum Publishing.
หนังสือแปล	นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้แต่งต้นฉบับ, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้แต่ง 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.ที่แปล). <i>ชื่อเรื่องที่แปล</i> [ชื่อเรื่องต้นฉบับ]. (นามสกุลผู้แปล, ผู้แปล). (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. (ค.ศ. ต้นฉบับที่พิมพ์).
	Parker, and Smith (2020)	(Parker, and Smith, 2020)	Parker, K., & Smith, S. (2020). <i>Money Knowledge</i> [Financial Management]. (Phothiwong, Translator). (2 nd ed.). Bangkok: MCU Press. (2015).
กรณีไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้ลงชื่อเรื่องแทนผู้แต่ง	“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ” (ค.ศ.)	(“ชื่อเรื่อง” หรือ “ชื่อบทที่” หรือ “ชื่อบทความ”, ค.ศ.)	<i>ชื่อเรื่อง</i> . (ครั้งที่พิมพ์). (ค.ศ.). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	“Transient viscoelastic flow of polymer solution” (1975)	(“Transient viscoelastic flow of polymer solution”, 1975)	<i>Art of display: Cultural shows</i> . (2 nd ed.). (2010). Hong Kong, China: Links International.

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
การอ้างอิงเอกสาร ทุติยภูมิ (Secondary Source) (อ้างอิง ใน)	นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ (ค.ศ. ต้นฉบับ) (อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	(นามสกุลผู้แต่งเอกสาร ต้นฉบับ, ค.ศ. ต้นฉบับ อ้างถึงในหรือ as cited in นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ค.ศ.ของเอกสารทุติยภูมิ)	ผู้เขียนอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เหตุเพราะไม่สามารถเข้าถึงหรือสืบค้นหา ต้นฉบับเดิมได้ การเขียนอ้างอิงข้อมูลทุติยภูมิในบรรณานุกรมหลักการอ้างอิง เหมือนกับรายการหนังสือทั่วไป นามสกุลผู้แต่งทุติยภูมิ, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่องต้นฉบับ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่ พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Seidenberg and McClelland (1993) (as cited in Coltheart, 1995)	(Seidenberg and McClelland, 1993 as cited in Coltheart, 1995)	Coltheart, A. H. (1995). <i>Development of Selection model to support higher education</i> . (2 nd ed.). Bangkok: Thammasat University.
สารานุกรม (Encyclopedia)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ใน ชื่อของบรรณาธิการ (บก.), ชื่อเรื่อง (ฉบับที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์; สำนักพิมพ์.
	Glaucoma. (2002)	(Glaucoma, 2002)	Glaucoma. (2002). In K. Krapp (Ed.), <i>The Gale encyclopedia of nursing & allied health</i> (Vol. 2, pp.1079-1083). Farmington Hills, MI: Gale Group.

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พจนานุกรม (Dictionary)	นามสกุล (ค.ศ.)	(นามสกุล, ค.ศ.)	นามสกุลผู้แต่ง, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อพจนานุกรม</i> . สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Tiangburanadham (2002)	(Tiangburanadham, 2002)	Tiangburanadham, V. (2002). <i>Dictionary of diseased and therapies</i> . Bangkok: Ruansarn.

วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารรายงาน การวิจัย	นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย 1, and นามสกุลผู้วิจัย 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้วิจัย 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> (รายงาน ผลการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Wathnapradith, and Soma (2016)	(Wathanapradith, and Soma, 2016)	Wathanapradith, K., & Soma, P. (2016). <i>Peace Village in the 26th Buddhist Century: Knowledge Learned from Ta Koy Nang Village Sisaket Province</i> (Research Report). Ayutthaya: Buddhist Research Institute of MCU.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
ดุขฎฐินิพนธ์ ป.เอก	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (ปริญญาานิพนธ์ระดับดุขฎฐินิพนธ์). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
	Kittichayathorn (2012)	(Kittichayathorn, 2012)	Kittichayathorn, P. (2012). <i>Styles and Steps of Community Management Movement for Drug Problem Prevention Learning Center: A Case of Thorraneekum, Khok Faet, Nong Chok, Bangkok.</i> (Doctoral Dissertation). National Institute of Development Administration. Bangkok.
วิทยานิพนธ์ ป.โท	นามสกุลผู้วิจัย (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้วิจัย, ค.ศ.)	นามสกุลผู้วิจัย, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต). ชื่อสถาบัน. สถานที่พิมพ์.
			Marpue, S. (2013). <i>Use mindfulness to apply to solve doing work Employees of Electricity Generating Authority of Thailand.</i> (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

วารสาร / เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding) / หนังสือพิมพ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
บทความวารสาร	นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, and นามสกุลผู้เขียน 3 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, นามสกุลผู้เขียน 2, นามสกุลผู้เขียน 3, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 3, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขปีที่(เลขฉบับที่), เลขหน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของบทความ.
	Puchthonglang, Horsangchai, and Soma (2016)	(Puchthonglang, Horsangchai, and Soma, 2016)	Puchthonglang, P., Horsangchai, S., & Soma, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. <i>Journal of MCU Peace Studies</i> , 4(2), 17-37.
เอกสารการประชุมทางวิชาการ (proceeding)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อบทความ. ใน หรือ in ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก. หรือ Ed. หรือ Eds.), ชื่อการประชุม (น. หรือ pp. เลขหน้าแรก-ถึงหน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Edge (1996)	(Edge, 1996)	Edge, M. (1996). Lifetime prediction: Fact or fancy. In M. S. Koch, T. Padfield, J. S. Johnsen, & U. B. Kejser (Eds.), <i>Proceedings of the Conference on Research Techniques in Photographic Conservation</i> (pp. 97-100). Copenhagen, Denmark: Royal Danish Academy of Fine Arts.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
เอกสารประกอบ การสอน/การ อบรม (Power Point Lecture Note)	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อเรื่อง</i> . ชื่อเอกสารประกอบการอบรม, สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
	Chuychuwong (2009)	(Chuychuwong, 2009)	Chuychuwong, S. (2009). <i>The Use of UpToDate Database. Training Material on the Techniques of Searching for Information from Electronic Medical Database</i> . Songkla: Prince of Songkla University.
หนังสือพิมพ์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ., วัน เดือน). ชื่อคอลัมน์/ชื่อข่าว. <i>ชื่อหนังสือพิมพ์</i> . pp. เลข หน้าแรก-เลขหน้าสุดท้ายของคอลัมน์/ชื่อข่าว.
	Boonnoon (2011)	(Boonnoon, 2011)	Boonnoon, J. (2011, April 28). Manufacturers flood Thai market. <i>The Nation</i> , pp. 7-8.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ / เว็บไซต์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงเว็บไซต์	นามสกุลผู้เขียน (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). <i>ชื่อหัวข้อ</i> . สืบค้น เดือน วัน, ปี, จาก http://www.xxxxxxxxxx
	Chalamvong (2017)	(Chalamvong, 2017)	Chalamvong, Y. (2017). <i>Challenges of Thai workers in the digital age</i> .

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

			<i>National Institute for Thailand Development Research</i> . Retrieved May 3, 2017, from http://tdri.or.th/2015/01/thailaborinthedigitalage >
หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)	นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2 (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้เขียน 1, and นามสกุลผู้เขียน 2, ค.ศ.)	นามสกุลผู้เขียน 1, ชื่อย่อ., & นามสกุลผู้เขียน 2, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. เมือง. สถาบัน หรือสำนักพิมพ์. สืบค้น เดือน วันที่, ค.ศ. จาก http://xxxxxxxxxxxxxxxx
	Littleton and Engebretson (2002)	(Littleton and Engebretson, 2002)	Littleton, L. Y., & Engebretson, J. C. (2002). <i>Maternal, neonatal, and women's health nursing</i> . New York: Delmar/Thompson Learning. Retrieved November 30, 2009, from http://www.netlibrary.com/reader/

หน่วยงานรัฐบาล / สถาบัน / องค์กร / สมาคม / ชมรม

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจากหน่วยงานสถาบัน หรือ	ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ, ค.ศ.)	(ชื่อเต็มของหน่วยงาน (อักษรย่อ), ค.ศ.)	ชื่อเต็มของสถาบันหรือหน่วยงาน. (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Ministry of Education, Department of	(Ministry of Education, Department of Curriculum, and	Ministry of Education, Department of Curriculum, and Instruction Development. (2001). <i>Basic education curriculum B.E. 2544</i> [A.D. 2001]. (2 nd ed.). Bangkok: Department of Curriculum and Instruction

องค์กร อ้างอิงครั้งแรกใช้ชื่อเต็ม ส่วนอ้างอิงครั้งต่อไปใช้อักษรย่อ	Curriculum, and Instruction Development (2001)	Instruction Development, 2001)	Development.
--	--	--------------------------------	--------------

พระไตรปิฎก/คัมภีร์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
อ้างอิงจากพระไตรปิฎก/คัมภีร์	อ้างชื่อคัมภีร์ หน้าข้อความ	หลังข้อความ (ชื่อคัมภีร์: เล่ม/เลข/ข้อหน้า)	ชื่อสถาบันของคัมภีร์. (ค.ศ.). ชื่อคัมภีร์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	ตั้งในพระสูตรที่กล่าวไว้ว่า	(Thai Tripitakas: 1/50/443)	Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). <i>Thai Tripitakas</i> . Bangkok: MCU Press.

สัมภาษณ์(Interview)/Focus Group

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
สัมภาษณ์/ Interview	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. สัมภาษณ์. เดือน, วัน.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

	Marntong (2018)	(Marntong, 2018)	Marntong, A. (2018). Chief of Production. <i>Interview</i> . February, 2.
การสัมภาษณ์กลุ่ม ย่อย Focus Group	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์ (ค.ศ.)	(นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ค.ศ.)	นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์, ชื่อย่อ. (ค.ศ.). ตำแหน่ง/สถานะ/บทบาทหน้าที่. <i>การสัมภาษณ์กลุ่มย่อย</i> . เดือน, วัน.
	Sutthiprapa (2019)	(Sutthiprapa, 2019)	Sutthiprapa, S. (2019). Lecturer of Environmental Health Faculty of Public Health and Environment Pathum Thani University. <i>Focus Group</i> . January, 13.

สมณศักดิ์

รูปแบบ	การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา		บรรณานุกรม (ท้ายบทความ)
	หน้าข้อความ	ท้ายข้อความ	
พระสงฆ์ มีสมณศักดิ์	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเต็ม) (ค.ศ.)	(ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเต็ม), ค.ศ.)	ชื่อสมณศักดิ์ (ชื่อเต็ม). (ค.ศ.). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto) (2013)	(Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2013)	Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2013). <i>Dictionary of Buddhism</i> . Bangkok: Pali Dhamma Publishing Company.
	Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho) (2010)	(Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho), 2010)	Phra Dhebbodhidhes (Weerayut Vīrayuddho). (2010). <i>Vision of Buddhism Propagation in The Buddhist Land, Reinforce the Quality of life, Increase the Work Efficiency</i> . India-Nepal: Office of Dhammadhuta India-Nepal.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2566)

	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto) (2018)	(Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto), 2018)	Phra Brahmapundit (Prayoon Dhammacitto). (2018). <i>Benefaction of Buddhism and The Perfect Human Development</i> . A Special Discourse delivered in The Convocation Ceremony of Mahachulalongkornrajavidyalaya University on 10 May 2018.
พระภิกษุทั่วไป	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi) (2012)	(Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi), 2012)	Phramaha Wutthichai Vajiramedhi (V. Vajiramedhi). (2012). <i>Ahimsa Magga to Peace</i> . Bangkok: Buddhist Economics University.

จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา
บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่
พัฒนาจิตใจและสังคม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
662 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน ตำบลศาลา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 52130
โทรศัพท์ 054-209454 E-mail:suttiporn.sai@mcu.ac.th
website:<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBJ>

